י"ג טבת תשמ"ג, 29.12.1982

80 עמודים

המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

היריה הראשונה

שמעון
יהושע
שלמה
להט

לקראת מילחמת אזרחים

„הישראלים מטורפים על אוכל סיני"

...כשפתחתי את המסעדה לא תארתי לעצמי כמה ישראלים אוהבים אוכל סיני. חשבתי שעיקר האורחים יהיו תיירים ולכן גם הסכמתי לכבד את כרטיסי האשראי „ויזה" ו„דיינרס קלוב", שהתיירים רגילים להשתמש בם. הישראלים הפתיעו אותי בכפול:
ראשית - הם יודעים מה זה אוכל סיני. והם יודעים אפילו להבחין בין המטבחים הסיניים השונים, סצ׳ואן, פקין, קנטון וכו׳.
ושנית - כמעט לכולם יש כרטיסי אשראי והם מרבים להשתמש בם.
ומי „אשם" בכל זה? מנהל הסניף שלי בדיסקונט. הוא „מכר" לי את רעיון כרטיסי האשראי. בדיסקונט יש עם מי לדבר. אפילו ב„סינית".

ישראל אהרוני, מסעדן.

בנק דיסקונט

וימר יעקבסון טמי

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תבנית: יוסי שנון • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי מטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרותי • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קורא יקר.

בשבוע שעבר האשמתי במדור זה את הכתבים הצבאיים של העיתונות הישראלית בכך שהם עשו יד אחת כדי להשתיק את העובדה שמילחמת־הלבנון היתה גם כישלון צבאי פשוט.

השבוע פירסם הכתב הצבאי של הארץ, זאב שיף, מאמר שעשוי היה להיות מעין תשובה להאשמה זו. בין השורות, ובצורה מרומזת, הודה שיף בכישלון הצבאי.

מלכודת שיריון

כתב שיף: „כשיבעה חודשים אחרי שפרצה המילחמה בלבנון, החלו להתעורר, כצפוי, ספקות גם באשר לביצועים הצבאיים של צה"ל במילחמה."

זה לא כל־כך נכון. ה„ספקות" לגבי ה־

כתב צבאי שיף
„הסורים הצליחו לבלום אותנו..."

ביצועים של צה"ל במילחמה זו התעוררו מייד, והם פורסמו בהרחבה ובהבלטה בי העולם הזה (2350), ב־15 בספטמבר, שלושה חודשים אחרי פרוץ המילחמה, בכתבה על איש־השנה אריאל שרון.

וכך אומר שיף, במקומות שונים במאמרו (אני מצרף את הדברים ביחד):

„עוד לפני ארבעה חודשים היו מפקדים בצה"ל, שהעלו סימני־שאלה בקשר לחלק מהביצוע הצבאי במילחמה זו. במקום לתפוס את הכביש הראשי ביירות—דמשק כבר במהלכים הראשונים, נאלצו לעשות זאת קטעים־קטעים רק ב־20 ביוני ולאחר־מכן. (היתה) אי־הצלחה לבצע במשוח את מה שהטיל שרון על הצבא בפרקי־זמן קצרים יותר. במקומות שונים נתקעו טורי־השיריון שלנו לזמן ממושך מדי.

„בשבוע הראשון למילחמה לא הושגו כל היעדים. מה שחשבו תחילה להשיג ב־24 שעות לא זו בלבד שלא הושג ב־48 שעות, אלא שנחוצות היו כ־120 שעות.

„בגיזרה המיזרחית השיגו אותנו הסורים ונערכו לפנינו ליד עין־זחלתא. כך הצליחו לבלום אותנו לפני הכביש הראשי.

„בגיזרה המיזרחית לא הגענו לכביש הראשי ולא הצלחנו לאגוף את כל הצבא הסורי כך שייסוג כליל מדרום לכביש. הצבא הסורי לא ברח. הוא נסוג בצורה מסודרת."

דברים אלה היו מובלעים במקומות שונים במאמר. גם כשמחברים אותם זה לזה, הם מרמזים רק על האמת, הידועה היטב לשיף ולכל הכתבים הצבאיים: שעוצבה של צה"ל נכנסה בגיזרה המיזרחית למלכודת־שריון, שהוצבה לה על־ידי הצבא הסורי, ושעל כן לא הצליח צה"ל לכבוש את כביש ביירות—דמשק בעורף הצבא הסורי, ליד דאר אל־ביידר ומיזרחה, כפי שנקבע בתוכנית־המילחמה.

שיף מייחס כישלון זה כולו לדרג המדיני. בגלל טכסיסיו הפוליטיים המפוקפקים של שרון נאלץ צה"ל לוותר על אחת האופציות האפשריות — הנחתת כוחות מן האוויר בעורף הסורים.

אולם זוהי רק תשובה חלקית. האמת הפשוטה היא כי מפקדי המילחמה — ובראשם רפאל איתן, אמיר דרורי ואביגדור בן־גל — נחלו כישלון צבאי מובהק, ונכשלו בהשגת היעדים הצבאיים העיקריים. זהו כישלון בשדה־הקרב, למרות העדיפות הפנטסטית שהיתה לצה"ל באוויר, והעדיפות הגדולה על הקרקע.

אני סבור כי תפקידו של כתב צבאי הוא לגלות לציבור אמת כזאת. ולא רק באיחור ובמרומז, בלשון המובנת רק לקומץ של מומחים, אלא בפירוש, בפה מלא ומייד.

„הפקק של צידון"

גם לגבי המערכה בגיזרה המערבית — ציר־החוף — רומז שיף על כישלון צבאי מובהק:

„לא הגענו לפרברי ביירות, אלא לקראת סוף השבוע הראשון למילחמה — זמן רב ביותר, בהתחשב בעובדה שמדובר ב־80 קילומטרים מהגבול הישראלי ובהתחשב בכוחות הדלילים של המחבלים שעמדו מול האוגדות של צה"ל. (הנחיתה מן הים ליד דאמור) לא גרמה שכוחות גדולים יותר של המחבלים הושמדו על־ידי צה"ל."

בלשון פשוטה: גם בגיזרה זו, שבה היתה העדיפות של צה"ל עצומה עוד יותר, כשמולו עמדו רק הכוחות הסדירים־למחצה הבלתי־סדירים של אש"ף, היה כשלון.

שיף אינו אומר מה — או מי — עצר את צה"ל וגרם לעיכוב של שבוע ימים בהתקדמות לביירות. הוא רק מרמז על „הפקק של צידון".

איזה פקק? פקק־תנועה? או התנגדות האוייב? לא נעים להודות.

להעולם הזה אין מעצורים כאלה, ולכן יכולנו לחשוף את האמת, המתגלה עתה טיפין־טיפין, כבר לפני שלושה חודשים.

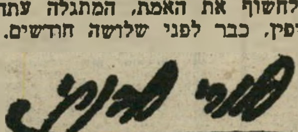

כתבת השער הקידמי:

סימן לבאות?

האירועים בכפר־שלם עדים על נטייה מסוכנת להשתמש בנשק חם בעימותים בין המימסד ובין המוני העניים. האם ניתן יהיה למנוע מילחמת־אזרחים מזויינת? **9**

כתבת השער האחורי:

„אחותי גזלה את בעלי!"

„בעלי מנהל רומן עם אחותי ולי זה נמאס!" אומרת הצעירה שהגישה תביעת גירושין מבעלה. „אני חושבת שהוא התחתן איתי רק כדי להיות עם אחותי!" היא מאשימה. **74**

יומן־מילחמה מזוייף

פרקליטיהם של תישעת המוזהרים פתחו השבוע במאבק נוקשה וערמומי. כל אחד מהם מנסה להציל את עורו של לקוחו — ולהפליל את האחרים. העולם הזה בודק את העדויות, הסתירות והזיופים שהתגלו, ומציג שאלות נוספות. **6**

הפלות אימים

לא רק בקליניקות פרטיות ובמחתרת נערכות הפלות כושלות. גם בבית־חולים מוכר ומומלץ על־ידי קופת־חולים מתרחשים דברים מזוויעים. כתבה שנייה בסידרה. **70**

סדום במישטרה

המפקח גרשון פינקס ממישטרת פתח־תיקווה מזייף הודאות ופקודיו מאיימים על קטינים שיבצעו בהם מעשה־סדום. בית־המישפט נזף בו, אך הוא ממשיך במעלליו. **43**

לחיות. למרות הכל

טרגדיה נוראה עברה על ליל בר־שפר (בתמונה), נורווגית שקשרה את גורלה בישראל: אחרי שהתגרשה מבעל אחד, מת השני בזרועותיה ממחלת הסרטן. כעת היא פותחת בחיים חדשים. **72**

יומולדת 60

שאול ביבר, הצעיר הנצחי, חגג את יום־הולדתו ה־60 במסיבה עליזה, והפתיע את חבריו בכמה סיפורים שאיש עדיין לא שמעם. **66**

רטוש עיצב את חיי

כשנישאה לו היתה בת 18, יפה ומטופחת, והוא איש זקן וכפוף. עכשיו, כמעט שנתיים אחרי מותו, מרגישה יוחנה רטוש שחייה הריגשיים כמעט הסתיימו. **53**

מוות בעריסה

ברכה גיל באה בבוקר לפעוטון, שיחקה וצחקה, ואז התחילה לבכות, נרדמה ומתה. אמה תובעת לערוך חקירה בנסיבות מותה של התינוקת, אך בית־המישפט מסרב. **54**

הבית של מייק

דייר ששכר את ביתו של מייק בורשטיין הפר את תנאי־החוזה, אך אי־אפשר לפנותו, כי פרקליטו של מייק בורשטיין נקט הליך מישפטי בלתי־מתאים. **75**

אופנה

מאחרי הסורגים

דוגמניות־הצמרת סובבו במיסדרונות כלא נווה־תירצה, והביאו לאסירות מעט רעננות ובגדים מעוררי קינאה. **35**

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
הנדון — סרט כחול־לבן בקונגרס	13
יומן אישי — המינקים של הברמן	15
אנשים	16
בלתים	18
הורוסקופ	21
מיכתבים	22
תשבצופן	24
פורום — יורם לנדסברגר ועלי כהן	28
חשבון עובר ושב	31
מה הם אומרים	32
עולם קטן — יוון, דרום־אפריקה ורומניה	35
אנשים בעולם	37
ליי־לה־לו	44
רחל המרחלת	49
חלון־ראווה — ביגדי סילווסטר	56
נמר של נייר	58
זה היה העולם שהיה	60
לילות ישראל — מוסד סגור	63
קולנוע — האחים טאוויאני	64
שידור	68
מיבחר שידורים — בישראל ובירדן	69
אתה והשקל	77
ספורט	78

דף תשקיף

חששות
בצמרת הצבא

בקרב כמה מהפרקליטים של הדרגים הצבאיים, שהוזהרו על־ידי ועדת־החקירה שבראשות השופט כהן, שוררת דאגה חמורה מתוצאות החקירה.
אחד הפרקליטים התבטא שצפוי זעזוע בכל המערכת הצבאית.

מישפטנים בשירות
המדינה מתרעמים

בקרב מישפטנים בשרות המדינה יש התמרמרות על־כך שמלבד עורך־הדין אילן שיף, המייצג את הרמטכ״ל, כל עורכי־הדין המופיעים לפני ועדת־החקירה נשכרו־מחוץ לשרות המדינה.
הפרקליטים האלה יעלו לאוצר המדינה הון רב, והמישפטנים בשרות המדינה מצביעים על כך שמטעם ועדת־החקירה עצמה פועלים פרקליטים שנלקחו משרות המדינה, ועבודתם היא טובה.

היורה בכפר
שלם צולם!

קיימים צילומים שבהם אפשר לראות כיצד בדיוק אירעה הטרגדיה בכפר־שלם. על־פי צילומים אלה אפשר לדעת האם באמת סיכן שימעון יהושע ז״ל את חיי השוטרים, וכיצד הוא נורה.
תשלילי הצילומים שמורים באחד העיתונים.

אייזנברג הכשיל
עיסקת־הבנקים?

בחוגים בנקאיים סבורים כי ידו של המיליארדר שאול אייזנברג היתה בהכשלתה של עיסקת־הקנייה של „הבנק הבינלאומי הראשון" על־ידי „בנק המיזרחי".
על פי גריסה זאת, סבור היה אייזנברג תחילה כי כדי לממש את העיסקה יהיה על בנק המיזרחי למכור לאייזנברג את מניות הבנק בחברה לישראל, שאייזנברג היה מעוניין בהן. אך כאשר התברר לו כי בנק המיזרחי יגייס את הכסף מן הציבור, הוא פעל להכשלת העיסקה. השרים הליברליים, שימחה ארליך וגידעון פת, שהתנגדו בתוקף לעיסקה, הם מקורבים לאייזנברג, והוא הורה לשר־התיירות, יצחק שריר, שלא להתערב בפרשה, כדי שלא לחשוף את מקור ההתקפות. השר שריר מזוהה לחלוטין עם קבוצת אייזנברג במיפלגה.
על פי גירסה אחרת התנגד אייזנברג לעיסקה כדי לנקום במישפחת סחרוב. אחד מהאחים, אהרון, הוא מבעלי חברת „דנות", בעוד שאח שני, ישראל סחרוב, היה מעורב בהכשלת עיסקת־המכירה של חברת־הדלק „פז" לאייזנברג.

קרע המר - בן־מאיר?

לאחרונה התגלעו חילוקי־דיעות קשים בכמה עניינים בין שר־החינוך, זבולון המר, ובין סגן־שר־החוץ, יהודה בן־מאיר, מראשי „סיעת־הצעירים" במפד״ל.
בן־מאיר מנסה לגרום להפרת „שלום־הבית" שהושג בין הסיעות השונות במפד״ל, מתוך חשש שהוא יסבול מכך.
היה זה בן־מאיר שיצא נגד עמדתו של יוסף בורג בפרשת „בנק המיזרחי", בעוד שהמר תמך בבורג, ושני השרים התרעמו על הכשלת העיסקה.

בגין בעד גורן -
המפד״ל נגד

ראש־הממשלה, מנחם בגין, החליט לתמוך בהארכת כהונתו של הרב הראשי שלמה גורן, לתקופה נוספת.
הרוב הגדול של סיעת המפד״ל בכנסת מתנגד להארכת הכהונה של גורן.

אליאב לעירית
תל־אביב?

חברי־הכנסת של המערך, שלמה הלל ושבח וייס, פתחו במערכה למען העמדתו של אריה („לובה") אליאב בראשות רשימת המערך לעיריית תל־אביב, וכמועמד למישרת ראש־העירייה.
לדבריהם כבר מובטחת להם תמיכה של „האיש החזק" של סניף תל־אביב, אליהו שפייזר, במועמדות זאת.

מפ״ם שותפה
להחלטה

נציגי מפ״ם בהנהלת „חברת-העובדים" שותפים להחלטה, שהתקבלה שם, כי החברות ההסתדרותיות יבצעו עבודות־בנייה בגדה המערבית.

חקירה נגד
עורך־דין

ועדת-האתיקה של לישכת עורכי־הדין התירה לעורך-דין למסור העתק מתיק, שנעלם בבית־המישפט, לידי המישטרה.
הפרשה נוגעת לתיק־אבהות, שהתברר לפני השופט אריה אבן־ארי ושהסתיים בפסק־דין. את הצדדים ייצגו עורכי-הדין מאיר זיו ונחמן גולדברג. אחד העדים בתיק העיד בבית-המישפט שזיו ניסה להדיח אותו לעדות־שקר.
אחרי סיום המישפט הוגשה תלונה למישטרה נגד זיו והמישטרה התחילה לחקור, אולם התיק נעלם מארכיון בית-המישפט.
המישטרה פנתה לשופט ולגולדברג כדי לנסות ולהשיג העתק נוסף של התיק. גולדברג סירב למסור את העתק התיק ללא אישור ועדת האתיקה של הלישכה, ואישור זה ניתן לבסוף.

עובדה זאת גורמת לזעם במפ״ם עצמה, וכן בין שותפיה, תנועת ר״ץ והיונים שבמערך.

לנדאו -
מועמד הליכוד?

יתכן שאלי לנדאו, מי שהיה יועצו של שר־הביטחון, יהיה מועמד הליכוד לראשות עיריית הרצליה.
מועמדותו של ראש־העיריה הנוכחי, יוסף נבו, כנציג המערך, אינה מובטחת. נבו מקורב לרבין ואנשי פרס יבקשו להציג מועמד אחר.

ממתינים
לפול גרינוולד

פול גרינוולד, המואשם באונס, עדיין לא המציא לידי התביעה את פרט־הוידיאו שהוא צילם לטענתו בליל־האונס. בבית־המישפט הוא טען שמסרט זה אפשר להיווכח שהנאנסת התמסרה לו ברצון.
מאז עדותו עברו ארבעה שבועות, ובתביעה מטילים ספק אם קיים בכלל סרט כזה.

מחתרת
במכון וייצמן

פגישה בין פרופסורים של מכון וייצמן ובין מרצים מאוניברסיטת ביר־זית נערכה במכון וייצמן בתנאי מחתרת, באולם קטן שהועמד לרשות המארגנים על־ידי הנהלת המכון.
רבים מהמוזמנים, שהתבקשו לבוא לשער צדדי ולהזדהות במילת צופן, חזרו בלעומת שבאו כאשר התברר כי האולם היה צר מלהכילם, והמכון לא הסכים להעביר את הפגישה לאולם גדול יותר.

פרס יודיע
על פרישה?

כמה ממקורביו של שימעון פרס מעודדים מסקר פנימי, שנערך על־ידי מיפלגת־העבודה, ואשר על־פיו אין ליצחק רבין יתרון על פרס כמועמד לראשות־הממשלה מטעם המיפלגה.
מקורביו של פרס מבקשים ליזום מהלך פוליטי חדש, שבמיסגרתו יודלפו שמועות על כוונתו של פרס לפרוש מראשות־המיפלגה, כדי להביא ליצירת לחצים ובקשות שיחזור בו מכוונתו.

כרטיסי־חיסכון
נגד כרטיסי־אשראי

חברה חדשה, שתפיץ „כרטיסי-חיסכון", כבר מתחילה בפעולתה בעיר-התיירות אילת.
על־פי שיטה זאת מעניקים בעלי־עסקים הנחות ללקוחות המשלמים במזומן, ובדרך זאת הם מבקשים להתגבר על השימוש הרב בכרטיסי אשראי, הגורם להם הפסדים. בגלל האינפלציה המהירה בישראל יש משמעות כלכלית רבה לעיכוב בתזרים המזומנים לבתי־העסק, הנובע מהשימוש בכרטיסי־אשראי.
שיטת כרטיסי־החיסכון כבר פועלת בארצות־הברית.

שיחות השופטים
יוגבלו

מיספר שיחות הטלפון של השופטים, המשולמות כולן על־ידי משרד־המישפטים, יוגבל בקרוב. הסיבה — אחד השופטים הגיש חשבון של שיחות בסך חצי מיליון לירות בחודש אחד.

במדינה

העם

כרוניקה פלילית

מה חמור יותר:
לירות בערבי או
לנהוג במהירות מופרזת?

חייל־מילואים בדרגת סמ״ר הורשע בבית־הדין הצבאי בשימוש בלתי־חוקי בנשק בעת פיזור הפגנה בגדה המערבית. באותה תקרית נהרג תושב פלסטיני קשיש, ושני צעירים פלסטיניים נפצעו.

הנפגעים היו בתוך חצר של בית־ספר. היורה טען שנעלב מקריאות־גנאי.

העונש: שלושה חודשי מאסר־על־תנאי.

אזרח שנהג במהירות של 117 קמ״ש הורשע ונידון לקנס בסך 690 שקל, לפסילת רשיון־הנהיגה שלו לחודש בפועל, ולשלושה חודשים על־תנאי. בית־המישפט המחוזי קיבל את עירעורו וביטל את הפסילה על־תנאי. בית־המישפט העליון, שלפניו עירערה פרקליטות־המדינה, ביטל את הפסילה וקבע מחדש עונש של פסילת רשיון־הנהיגה לשלושה חודשים על תנאי.

שיהיה סדר.

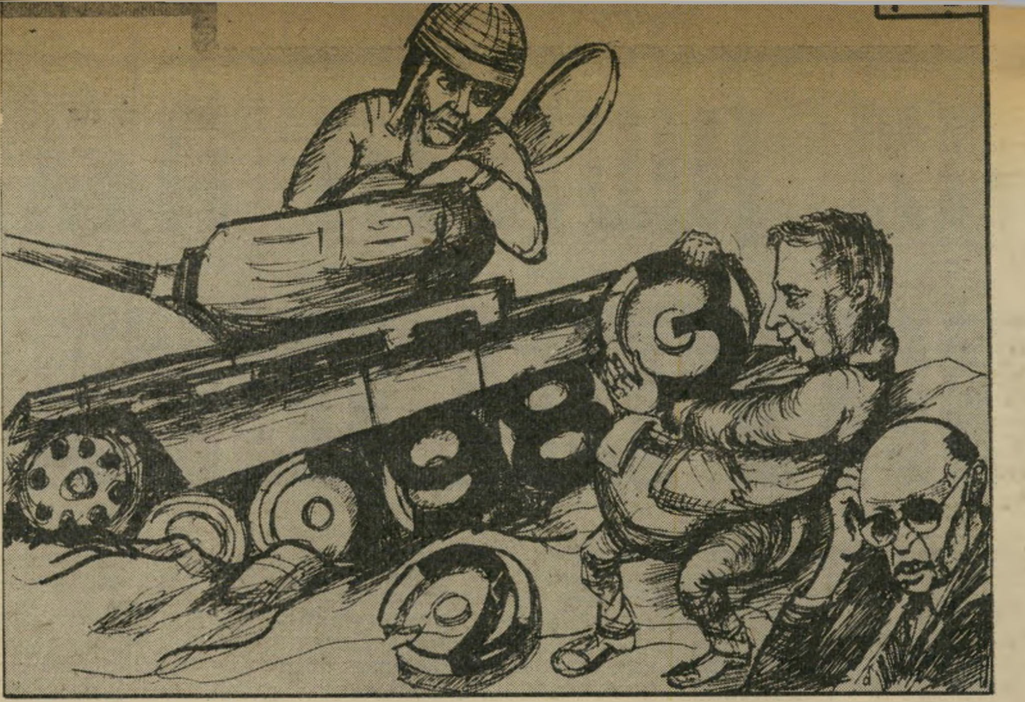

יחסי חוץ

הקשר הסיני

לפני דור הוחמצה
הזדמנות גדולה. האם
תוחמץ עתה שוב?

בדיחה יהודית מספרת על שיחה בין יהודי ובין סיני, שנזדמנו יחד בנמל־תעופה באירופה.

„כמה סינים יש?" שאל היהודי.

„יותר ממיליארד," השיב האיש בעל העיניים המלוכסנות.

„אז למה לא רואים אתכם?" תמה היהודי.

קונסנזוס מול קונסנזוס. השבוע נראתה סין במרחב הישראלי־ערבי.

ראש־ממשלת סין ביקר בקאהיר, ומסר שם הצהרה פוליטית עקרונית: סין מכירה בזכות הקיום של מדינת־ישראל, ותובעת להכיר בזכות העם הפלסטיני לעצמאות לאומית.

בכך הכירה ממשלת סין — נציגת מיליארד בני־אדם — בעיקרון של דו־קיום ישראלי־פלסטיני בשתי מדינות. היא הצטרפה באורח חד־משמעי לקונסנזוס בינלאומי מתרחב והולך, הדוגל ב„פיתרון־שתי־המדינות". הוא מנוגד בתכלית לקונסנזוס הלאומי בישראל, שבו שותפים הליכוד והמערך גם יחד, המתנגד לפיתרון זה.

הזדמנות שניה. לולא כן, היתה ישראל מסוגלת לנצל את ההזדמנות ולקשור קשרים גלויים ורישמיים עם המעצמה העולה במיזרח.

לפני דור החמיצה ישראל הזדמנות־פז. ציר ישראל בבורמה, דויד הכהן, קרוב־מישפחתו של שר־החוץ משה שרת, פתח אשנב לסין ה„אדומה". בשיחות עם ראשי המישטר הסיני נפתחה אפשרות להכרה הדדית בין ישראל וסין. סין היתה אז מבודדת, והיתה מוכנה לקבל כל פריצת־דרך. אולם כאשר היה צורך להמשיך בצעדים אלה, הטיל משה שרת וטו מוחלט על כך. הוא פחד שמעשה זה ירגיז את האמריקאים, שקידשו אז מילחמת־חורמה על סין הקומוניסטית.

התוצאה: במשך דור שלם פעלה סין נגד ישראל. רק בשנים האחרונות, על רקע המתיחות בין סין וברית־המועצות, הסתמנה אפשרות של צימצום התהום הזאת.

יתכן כי עמדתה של ממשלת־ישראל כלפי הבעייה הפלסטינית תעכב את ההתקרבות הישראלית־סינית בדור נוסף. מיליארד סינים לא ייראו בישראל.

שרון: להסתלק או לא?

אריאל שרון נתון בצרה גדולה. הוא יושב על שתי קרניים חדות — קרניים של דילמה.

מצד אחד מתמוטטת במהירות הרת־שואה ההסכמה הציבורית להישארות נוספת בלבנון.

מצד שני אין הוא יכול להסתלק במהירות מלבנון, מבלי לגלות לעיני כל שהמילחמה היקרה והארוכה ביותר בתולדות־ישראל היתה חסרת תכלית.

אך אם יישאר כדי לעמוד על המקח, עלולה לשקוע בבוץ שארית ההסכמה למדיניותו.

● הרוב: להסתלק!

בסקר דעת־קהל שפורסם השבוע בהארץ, השיבו 53.5% של הנשאלים — רוב מוחלט — שיש להסתלק מלבנון מייד, בלי תנאי. רק 23.6% התנגדו ליציאה מייד. 18.7% מהנשאלים צידדו ביציאה מיידית בתנאים מסויימים.

על שאלה אחרת השיבו 34.4% מהנשאלים שהם תומכים בכל מהלכי המילחמה. פחות מהחצי — 49.3% — תומכים עדיין באגדה של 45 הק"מ. יותר מ־10% מתנגדים למילחמה כולה — אותו האחוז שהתנגד למילחמה כולה מאז יומה הראשון.

בשביל אריאל שרון, זוהי הכתובת על הקיר. כל יום נוסף בלבנון מגביר את המרירות בין החיילים והאזרחים. כל הרוג וכל פצוע נוסף מעמיקים את ההתנגדות למדיניותו.

על מירקע הטלוויזיה הופיעו החיילים שבקווים הקידמיים בלבנון ושרו: „רד אלינו אווירון / קח אותנו ללבנון / נילחם בשביל שרון / ונחזור בתוך ארון!" הם ביטאו את דעת הרוב הגדול של החיילים הקרביים, שנמאס להם לשבת בלבנון ולשמש מטרה ליריות של כל הצדדים במילחמת־אזרחים עכורה.

הם הבינו, בפעם הראשונה, כי בין כל שיקרי המילחמה היה גם שקר זה: שמילחמת־האזרחים הלבנונית היתה פרי יוזמתו ונוכחותו של אש"ף, „אירגון המרצחים". כוחות אש"ף פונו מזמן ממרכז לבנון, הסורים הסתלקו — ומילחמת־האזרחים התחדשה במלוא המרץ. המסקנה המובנת לכל צעיר בן 18 שגמר בית־ספר יסודי: הדרוזים, המארונים, השיעים והסונים בלבנון יכולים לרצוח זה את זה בחדווה בלי שום סיוע של פלסטינים או סורים. הם עסקו בזה במשך מאה שנים. הם מתייחסים עתה אל צה"ל כפי שהתייחסו קודם לכן לאש"ף ולסורים: כאל כוח זר ומפריע, שכל הצדדים שונאים אותו.

„הימים חולפים / שנה עוברת / אבל המילחמה, אבל המילחמה, אבל המילחמה / לעולם נשארת," שרו החיילים בטלוויזיה. הם התכוננו לראש־השנה 1983 — בארץ זרה, בין אוכלוסיה השונאת אותם, בפחד מתמיד מפני מכונית־תופת, ויריות מהמארב.

הם רוצים הביתה.

חבריהם, החיילים שאינם משרתים בשעה זו, הפגינו בתל־אביב בעד נסיגה מיידית בלי תנאים. אלפים נענו לקריאת הוועד נגד המילחמה בלבנון, גוף רדיקלי יותר משלום עכשיו, וערכו בתל־אביב תהלוכת־לפידים נגד המילחמה. בגוש מוצק צעדו בהפגנה זו אנשי־המילואים, המאוגדים בגוף הקרוי יש גבול!

מכיוון ששלום עכשיו משותק למחצה, ביגלל הווטו של מיפלגת־העבודה על כל פעולה הנוגדת את האגדה של 45 הקילומטרים, בולטים עתה גופים קיצוניים יותר, והם נהנים מאהדתו של ציבור הגדל והולך.

● שרון מתקפל

השיחות בחאלדה נפתחו השבוע על רקע זה.

במיפרץ חאלדה, מדרום לביירות, עגן הצי האמריקאי — תזכורת לנוכחותה של ארצות־הברית בזירה זו. המישלחת האמריקאית ליד השולחן והאוניות האמריקאיות במיפרץ באות להדגיש לעיני שרון ומנחם בגין כי ארצות־הברית מתכוונת להפעיל את כל הלחץ הדרוש כדי להוציא את ישראל בהקדם האפשרי מלבנון.

כדי לקצור את פירות המילחמה, זקוקה ארצות־הברית לחיזוק שילטונו של אמין אל־ג'מייל, האיש שלהם. לשם כך הם צריכים להוציא את הצבאות הזרים מלבנון. מאחר שהסורים והפלסטינים מסכימים לכך — מרוכז כל הלחץ נגד אריאל שרון.

שרון כבר נאלץ להתקפל כמה פעמים. הוא נאלץ לוותר על מיקום המשא־והמתן בירושלים, ועל שיתוף שרים (קרי: הוא עצמו) במשא־ומתן.

השבוע התקפל שוב: הוא נאלץ להודות בפומבי כי „פריצת־הדרך" המפורסמת, שעליה הכריז בקולי־קולות בשבוע שעבר („העולם הזה" 2364) לא היתה ולא נבראה.

הלבנונים התכחשו בפומבי למיסמך הבלתי־חתום, שבו ניפנף שרון בעיני הציבור ובישיבת הממשלה. ברור כי שום סמכות ממשלתית לבנונית לא הסכימה לתוכנו של מיסמך זה, אלא רק מישהו בצמרת הפלאנגות, שטען כי הוא מקורב לנשיא.

הנשיא עצמו לא אישר זאת. אין לו שום עניין להפר את האחדות הלאומית הרופפת הקיימת בצמרת, והמתבטאת בשיתוף־הפעולה בינו ובין ראש־ממשלתו המוסלמי.

סעודיה הזהירה אותו רשמית שאם יילך בדרכו של שרון, היא תטיל על לבנון חרם כלכלי קטלני. האמריקאים יעצו אף הם לג'מייל שלא לחזק את מעמדו של שרון, העלול להתמוטט כליל בעיקבות המסקנות הצפויות של ועדת־החקירה (ראה עמודים 6־7).

כך נלחץ שרון מכל הצדדים, כאשר גם חבריו בממשלה שמחים בגלוי לאידו ומאשימים אותו בהפצת כזבים ואשליות, שנועדו להצדיק במאוחר את ההימור הכושל שלו בלבנון. מנחם בגין כפה עליו את ההליכה למשא־ומתן בלי „מיסמך־העבודה" ובלי תנאים מוקדמים. גם העניינים החשובים ביותר — סידורי־הביטחון בדרום ומעמד סעד חדאד — תלויים באוויר.

מה יציל אריאל שרון מן ההרפתקה האומללה שלו? אילו „הישגים" יוכל להציג לפני הציבור ולפני החיילים, כתמורה עבור המחיר הכבד ששולם במילחמה זו בחיי־אדם ובאובדן דמותה ויוקרתה של ישראל?

ברגע זה נראה כי התשובה תלויה כולה במעצמה, שאוניותיה נראות מבעד לחלון המלון שבו מתקיים המשא־והמתן: ארצות־הברית.

אנשי „יש גבול" בהפגנה
„אבל המילחמה, אבל המילחמה, אבל המילחמה / לעולם נשארת..."

קו־ההגנה הראשון מתמוטט

זיוף ביומן המילחמה?

„העולם הזה" ממשיך בניתוח העדויות הנשמעות לפני הוועדה לחקירת ההתרחשויות במחנות־הפליטים צברה ושאתילא. גם הפעם נותרות שאלות פתוחות רבות גם אחרי חקירת העדים על־ידי הפרקליטים, שאלות שבלי תשובה עליהן, קשה יהיה להגיע לחקר האמת. „העולם הזה" מציג שאלות נוספות לוועדה, המתעוררות מתוך הגילויים החדשים.

אל מיגרש החניה שליד בניין פאפיק הגיעו בזו אחר זו מכוניות־הפאר האמריקאיות של הפרקליטים. הן הצטרפו אל מכוניות הוולוו של הקצינים הבכירים של צה"ל. בזה אחר זה יוצאים הפרקליטים בחליפותיהם הכהות מתוך המכוניות. בתוך אולם־הדיונים של ועדת־החקירה מהווה נוכחותם שלב חדש בדיונים.

לעומת מה שהתרחש השבוע באולם־ההרצאות הקטן, נראה כל דת־תיווך בין צה"ל ובין לישכת שר־הביטחון.

לא לעשות רעש

הפרקליט הראשון הנוטל את שרביט־החקירה הוא גבריאל כהן. הוא קם ממקומו מאחרי השולחן ששימש עד לשלב הזה את עדי הוועדה, ופונה אל גיא, ידעתי מה אמיתותה של הידיעה, אם נבדקה. לא צריך לעשות עם זה רעש. אני לא צינור להעברת אינפורמציה.'"

גיא: „כדי שלא יגיע..."

כהן: „כדי שלא יגיע לדרגים הגבוהים?"

גיא: „שלא יגיעו ידיעות לא מאושרות לדרגים הגבוהים."

כהן: „ידוע לך שדודאי הוא עוזר השר. זה לא דרגים גבוהים? למה סיפרת לו?"

לפי טענתו, עם דודאי על ההרוגים במחנות. אך הוא אינו מצליח להזיז את גיא מטענתו שהוא אכן דיווח לדודאי בשעות הצהריים על הידיעה שהעביר אליו סיני, זו שהיתה „על תקן של רכילות."

גם פרקליטו של ראש אמ"ן, הד"ר יובל לוי, חוקר את גיא בנקודה זאת. כשם שגבריאל כהן תקף את העד, כך מנסה לוי להרגיע אותו.

כדי לערער את גירסתו

לוי: „אני יכול להזכיר לך. זיזי אמר שהוא שמע את הדברים מפי שניכם. הוא לא זוכר מה בדיוק כל אחד אמר... נאמר גם שדודאי דיבר על כך (על 300 ההרוגים) עם חברוני (ראש־לישכת ראש־אמ"ן) וחברוני אמר לו שאלה ידיעות ראשוניות, לא להפיץ שמועות."

גיא: „אני זוכר שנאמר שם שדודאי אמר לחברוני: מה אתה מפיץ שמועות."

דודאי עם חברוני
שוחחו או לא שוחחו?

פרקליטים לוי (של שגיא) וכהן (של דודאי)
לאן הגיעו המיסמכים?

מה שקדם לכך כדיון אקדמי־כמעט, שהתנהל על מי־מנוחות. לכל אחד מהפרקליטים יש מטרה מוגדרת וברורה: להציל את עורו היקר של לקוחו. כל האמצעים המוכרים מאולמות בית־המישפט הם כשרים. החקירה מתנהלת בנוקשות, בערמומיות, תוך הטמנת מלכודות מסוכנות לעדים.

הקרב הראשון מתנהל בין פרקליטו כסוף־השיער של עוזר שר־הביטחון, אבי דודאי, ובין פרקליטו גבה־הקומה של ראש אמ"ן, האלוף יהושע שגיא. הראשון הוא עורך־הדין גבריאל כהן, מי שהיה פרקליטו של המלונאי בצלאל מיזרחי במישפט הדיבה שהוא הגיש נגד יומון הארץ. השני הוא ד"ר יובל לוי, מרצה בכיר למישפט פלילי באוניברסיטת תל־אביב, ובעל מישרד פרקליטים משלו. לוי הוא שותפו של הפרופסור דויד ליבאי בהגנה על שגיא.

המאבק בין הפרקליטים הוא גם המאבק בין שולחיהם. מי שכמעט נשחק במאבק־האיתנים הזה בישיבה הפתוחה הראשונה, היה סגן־אלוף ביחידה לביטחון לאומי (יל"ל), ראובן גיא, שכבר העיד בעבר לפני הוועדה. יחידה זאת, שבראשה עומד האלוף אברהם („אברשה") טמיר, היא מעין יחידת־תיווך

הלובש מעיל צבאי כבד, ויושב מאחרי שולחן־העדים שהוצב מימין למקום מושבם של השופטים. השאלה הראשונה העומדת להתברר היא: האם העביר גיא לאבי דודאי את הידיעה על 300 ההרוגים במחנות־הפליטים, ביום השישי, ה־17 בספטמבר 1982 בצהריים.

גיא שמע את הסיפור מפיו של עוזר־ראש־אמ"ן, רב־סרן משה סיני. סיני סיפר לגיא ביום השישי, בערך בשעה 8 בבוקר, על 300 הרוגים, „מחבלים ואזרחים." ב־8 וחצי התכנסה ישיבה בלישכתו של אבי דודאי, שבה השתתף גם גיא.

אין חילוקי דיעות על כך שבאותה ישיבה לא סיפר גיא לדודאי על המתרחש במחנות. הוא טוען שאינו זוכר אם אמנם דיווח על כך לדודאי באחת משיחות הטלפון ביניהם בשעות הבוקר, אחרי הישיבה, אך הוא בטוח שהוא דיווח לו על כך בשיחה שהתקיימה ביניהם בצהרי אותו יום.

פרקליט כהן: „אתה אומר בעמוד 922 של פרוטוקול הוועדה: 'לא לעשות מזה שום רעש.' זה ביטוי שלך, או של סיני? אתה אומר: 'לא מצאתי לנכון לעשות עם זה שום דבר (עם הידיעה). לא

גיא: „הוא כל הזמן רצה דיווחים. הוא לחץ. אני זוכר שאמרתי לו כשפעם אחת הוא לחץ: „חוץ מהידיעה של סיני על 300 הרוגים אין שום דבר חדש!"

אחר־כך מנסה הפרקליט כהן להוכיח כי גיא אמנם סיפר על 300 ההרוגים לאדם אחד באותו בוקר — אך לא היה זה דודאי, אלא מישהו אחר.

כהן: „סגן־אלוף אפרים מנור מספר שביום השישי בצהריים הגיע אליו בשעה 12 משי"ק המיבצעים שלו מחדר־מצב (היכן שנמצא גיא), וסיפר שסגן־אלוף גיא אמר לו שהפלאנגות הורגים. אתה זוכר?"

גיא: „לאיש הזה לא סיפרתי שום דבר. זה עודד גבאי. לא סיפרתי לו כלום. הוא טוען שהוא ישב לידי ושמע. אבל אז דיברתי בטלפון ואמרתי שהורגים דרוזים."

כהן: „אותו עודד גבאי — הוא לא זה שנשר מקורס־טיס, ואתם שוחחתם על זה הרבה?"

גיא: „הפרש הגילים בינינו הוא 15 שנים. לא נשרנו ביחד..."

כהן מבטיח שיזמן את עודד גבאי לחקירה לפני הוועדה. הוא מנסה ללא הרף לערער את אמינותו של ראובן גיא, ומוכיח כי הוא טעה בקשר לשעה שבה שוחח.

של דודאי, שטען שהוא לא קיבל את הידיעה, מעלה לוי עובדה חדשה: שיחזור של המאורעות שנערך יומיים או שלושה אחרי הטבח על־ידי הממונה על חדר־המצב במישרד־הביטחון, אלוף־מישנה זוסיה („זיזי") קניאז'ר.

לוי: „לגבי הסיפור על ה־300 אמרת שאחרי ששמעת מסיני את הסיפור, העברת אותו הלאה לדודאי, ואתה זוכר בצורה מפורשת ששיחה בעניין זה נערכה בשעות הצהריים. יש ויכוח על השעה."

גיא: „אמת."

לוי: „אמרת שנדמה לך שבמהלך אותו בוקר היתה לך הזדמנות נוספת שבה סיפרת לו, אבל אתה לא זוכר."

גיא: „זה די מעורפל."

לוי: „אם כן ואם לא — זה היה נושא לבירור די אינטנסיבי בין שניכם (גיא ודודאי) בנוכחות זיזי, תיכף אחרי ראש־השנה. אלוף־מישנה זיזי, במיסמך מה־14 בנובמבר 1982, אומר, שביום השני (ה־20 בספטמבר) ישבתם בחדרו של זיזי, שלושתכם. שניכם ישבתם ודודאי ניכנס, ובירורתם את הנושא."

גיא: „דיסקסנו את העניין. אני זוכר שהדברים הושמעו."

לוי: „אבל הסיפור, לפי זיזי, שלך ושל דודאי התאים ולא היתה מחלוקת באותו מעמד."

שינויים קוסמטיים

מן השלב הזה בחקירה מתעוררות השאלות הבאות:

- **מי משקר — גיא, הטוען כי העביר אל דודאי את הסיפור על 300 ההרוגים — או דודאי, הטוען כי גיא לא אמר לו דבר?**
- **אם לא היה זה גיא שסיפר לדודאי על 300 ההרוגים, האם שמע דודאי את הסיפור ממקור אחר? האם היה זה סגן־אלוף חברוני עצמו, שסיפר לו על כך?**
- **האם העביר דודאי לשר הממונה עליו את הסיפור?**
- **מדוע לא הכחיש דודאי בשיחזור שערך זיזי כי ידע על 300 ההרוגים?**
- **מדוע היה חשוב כל־כך שלא „להפיץ את השמועות"? מי חשש מן „השמועות" האלה על הטבח במחנות?**

הידיעה על 300 ההרוגים שהעביר סיני לגיא, וגיא העביר לפי דבריו אל דודאי, הופיעה גם בקטעים

אחרים בעדויות. היו אלה עדויות שעניינן בניסיונות שיחזור שנערכו אחרי־מעשה, וכאשר כבר היה ברור כי תהיה חקירה של הנסיבות שהובילו לטבח, ועל מה שאירע כאשר הוא התרחש.

אחד מניסיונות השיחזור האלה נערך על־ידי אנשי אמ"ן. היה זה סגן־אלוף משה חברוני, שפנה אל סגן־אלוף גיא, וערך מיסמך שעליו הוא החתים את גיא, ובו שיחזור המאורעות. גיא טען כי המיסמך עבר „שינויים קוסמטיים."

הפרקליט כהן: „השינויים הקוסמטיים האלה מאוד מעניינים אותי... האם זה נכון שכאשר הם ביקשו ממך לחתום על המיסמך בפעם הראשונה, אתה סירבת?"

גיא: „נכון."

כהן: „ומה שאומר כאן רב־סרן סיני בהצהרה שלו לחוקרים (של אמ"ן), שאתה אמרת: 'אני דיברתי במשך הלילה עם השר (שרון) ואני הולך לדבר איתו תיכף. הסיפור הזה (על 300 ההרוגים) הוא מעניין מאוד, והשר ישמח לשמוע את הדו"ח'."

גיא: „זה לא נכון. אתה מתאר לעצמך שאני הייתי אומר דבר כזה וחותם עליו?"

אך מסתבר שניסיונות שיחזור מסוג זה לא היו בילעדיים לאמ"ן. גם אנשי שר־הביטחון ודודאי ניסו בכך את כוחם. היה זה עד נוסף — רב־סרן יהודה מירז מהלישכה המישפטית של מישרד־הביטחון — שסיפר על ניסיון שיחזור כזה. הוא אמר שהוא ואדם נוסף, דב וייסגלס, היו ליד חדר־המצב של מישרד־הביטחון כאשר נכנס גיא, ואלוף־מישנה שמואליק הציג אותו לפני האורחים. גיא סיפר כיצד קיבל את הידיעה על 300 ההרוגים, ואחר־כך שאל אותו מירז אם אמנם הוא „העביר הלאה, או העביר הלאה לדודאי" את הידיעה, וגיא השיב: „לא זוכר."

פרקליטו של ראש־אמ"ן, יובל לוי, נראה משועשע כאשר קם כדי לחקור את מירז.

לוי: „נכון שכאשר נערכה השיחה השתייכת לצוות משפטנים שהכינו את העדויות מצד מר דודאי ומצד השר (שרון)?"

מירז: „בהמשך עסקתי בסיוע מישפטי."

לוי: „למי?"

מירז: „כשנתבקשנו, אחר־כך, לטובת המישרד."

השופט יצחק כהן: „לטובת שר־הביטחון?"

לוי: „נכון שהכנת חומר לשר־הביטחון?"

מירז מושך בכתפיו. התשובה ברורה למדי.

לוי: „על השיחה הזאת דיווחת למישהו?"

מירז: „השיחה היתה לפני כמה שבועות, והיא נשכחה ממני, עד שנערכה פגישה עם אנשים נוספים, ונזכרתי."

לוי: „מי הם האנשים הנוספים? דודאי?"

מירז: „לא דודאי. בחור אחד. היינו בפגישה, מעין ישיבה, ונזכרתי."

לוי: „מי זה 'היינו'?"

מירז: „היה יועץ מישפטי למערכת־הביטחון, מר וייסגלס, ואנשים באותה יחידה, ואז עלתה השאלה..."

לוי: „הוא (וייסלגס) ביקש ממך להיזכר?"

מירז: „לא אמרתי שהוא ביקש ממני להיזכר."

דוב וייסגלס הוא היום אחד משני פרקליטיו של שר־הביטחון, לצידו של עורך־הדין צבי טרלו.

ניסיון שיחזור שכבר הוזכר, הועלה גם בעדותו של אלוף־מישנה זוסיה („זיזי") קוניאז'ר. הוא אישר כי היתה אי התאמה בין סיפורו של ראובן גיא על הידיעה שמסר לו רב־סרן משה סיני, ובין הידיעה שהיתה בידי דודאי, על 300 ההרוגים, ידיעה שעליה הוא שוחח עם חברוני.

אך בחקירה הצולבת שערך לו יובל לוי, סירב זיזי בתוקף לקשור בין שתי הידיעות. הוא לא הסכים למסקנה כי ההתאמה, פירושה הוא גם שגיא היה זה שמסר את הסיפור לדודאי.

מן הקטעים האלה בחקירת העדים עולות שאלות הנוגעות בעיקר לתיפקודה של המערכת הצה"לית בעיקבות הטבח.

● האם ניסו חברוני ועוזרו להעליל על סגן־אלוף גיא דברים שלא אמר?

● האם ניסה ראש־אמ"ן לגולל את האחריות לעובדה שלא הגיע דיווח על הטבח על היחידה לביטחון לאומי?

● האם ניסו פרקליטי שר־הביטחון ועוזרו להפיל בפח את סגן־אלוף גיא, וטמנו לו מלכודת כדי שיודה כי לא העביר את הידיעה על הטבח, אותה ידיעה שמסר לו סיני?

אחד הרגעים הדרמאתיים ביותר בדיונים הפתוחים של ועדת־החקירה היה, כאשר ישב ליד שולחן העדים רב־סרן שמנמן וממושקף, בעל פני ילד. היה זה אברהם קובר, קצין ביחידה לביטחון לאומי. הוא נחקר על־ידי פרקליטו של הרמטכ"ל, סגן־אלוף אילן שיף. קובר היה קצין־תורן בחדר־המצב שביחידה לביטחון לאומי ביום השבת בצהריים.

רישום בכתב ידו העיד כי בשעה 12.45 בצהריים קיבל קובר דיווח ממישרד־החוץ ש„דרייפר מתלונן שבמחנות מתבצע טבח על־ידי הכתאיב."

קובר העביר את הידיעה לעוזרו של שר־הביטחון, אבי דודאי, ולשר עצמו. לפי הרישום ביומן־האירועים שבחדר־המצב — שהוא למעשה יומן־המילחמה, שכן כל הדיווחים על ההתרחשויות נרשמים בו — אמר שרון לקובר כי הוא כבר שוחח בעניין זה עם הרמטכ"ל.

שיף חקר את קובר בנקודה זאת. הוא ביקש לדעת מדוע מופיעה מחיקה ברישום זה, ועליה מודבק רישום חדש. קובר הסביר, כי היה זה הוא עצמו שביצע את המחיקה ואת הרישום החדש.

ואז, לפתע, נטל שיף דף נייר ועט, ניגש אל שולחנו של קובר, וביקש ממנו לחתום את חתימת ידו על דף הנייר. קובר חתם. שיף נטל ממנו את דף הנייר, והגישו לעיונם של חברי הוועדה. הוא שב והניח את יומן־המילחמה לפני קובר, וביקש ממנו להתבונן בקטע אחר של רישומים באותו יומן.

קובר (בתדהמה): „זו אינה חתימתי ואת מה שכתוב פה אינני מזהה!"

עדות קצרה זו מעלה שאלה חמורה ביותר:

● האם זוייף יומן־המילחמה שביחידה לביטחון לאומי?

● אם כן — על־ידי מי?

מה היה במיסמכים?

טיעון־מפתח בטיעותי הפרקליטים של ראש־אמ"ן נוגע לשני מיסמכים מיסתוריים שחוברו על־ידי אגף המודיעין של צה"ל כבר ביום הרביעי, ה־15 בספטמבר 1982. אחד המיסמכים יצא את לישכת ראש־אמ"ן ביום הרביעי בבוקר. מיסמך אחר יצא את לישכתו ביום הרביעי אחרי־הצהריים. תוכנם המדוייק של המיסמכים האלה אינו ידוע. סיווגם היה סודי.

מעדותו של אלוף־מישנה קוניאז'ר התברר, כי אחד המיסמכים האלה, או שניהם, חוברו בעיקבות אירוע מסויים שהיה אחרי ההתנקשות בחייו של מנהיג הפלאנגות, בשיר ג'מייל. האירוע היה כבר ביום השלישי בלילה, כאשר נודע שבשיר נהרג. לפי דברי פרקליטו של שר־הביטחון, דב וייסגלס, מדובר במיסמכים על „איזה שהן משמעויות אחרי מותו של בשיר ג'מייל."

ביום השישי בצהריים או אחרי־הצהריים, התקיימה שיחה טלפונית בין עוזר־שר־הביטחון, אבי דודאי, ובין סגן־אלוף ראובן גיא. דודאי היה באותה עת מחוץ ללישכה. הוא ביקש מגיא למצוא את שני המיסמכים של ראש־אמ"ן, ולשגר אותם בדחיפות אל שר־הביטחון. גיא מצא את המיסמכים — או העותקים שלהם — במגש המיסמכים של הממונה עליו, אלוף מישנה קוניאז'ר. הוא שיגר אותם באמצעות נהג לחוותו של שר־הביטחון ביום השישי אחרי־הצהריים.

בחקירתו של גיא על־ידי פרקליטו של דודאי, התעוררו שאלות בקשר למועד המדוייק שבו התבקש גיא למצוא את המיסמכים ולשגרם.

לפי עדותו של גיא, דיבר איתו דודאי לראשונה על שני המיסמכים האלה כבר בשעה 11.30 לפני־הצהריים, כאשר דודאי היה בשדה־דב בתל־אביב. שם היתה פגישה שבה נכחו גם שר־הביטחון, הרמטכ"ל וראש־לישכתו, וסגן־אלוף חברוני.

עורך־הדין גבריאל כהן ביקש להוכיח כי השיחה נערכה במועד מאוחר יותר, ויש רישום על שיחה טלפונית בעניין המיסמכים בשעה 3 אחרי־הצהריים, כאשר היה אבי דודאי בלישכת שר־החוץ בירושלים, שם התקיימה פגישה עם דרייפר, שבה היו נוכחים גם ראש־אמ"ן, ראש־המוסד, ושרי הביטחון והחוץ.

שאלת המיסמכים נדונה בפירוט רב בחקירתו של אלוף־מישנה קוניאז'ר על־ידי פרקליטו של ראש־אמ"ן, יובל לוי. הפרקליט ניסה לברר מה עלה בגורלם של שני המיסמכים האלה, שהוצגו כמוצגים 25 ו־26 לפני הוועדה. מן החקירה המפורטת התברר עד כמה חשובים המיסמכים האלה.

לוי ניסה לברר מדוע הגיעו המיסמכים האלה אל שר־הביטחון, אריאל שרון, רק יומיים אחרי שהם חוברו, ביום השישי אחרי־הצהריים. במהלך הבירור הזה נחשף טפח מדרך הטיפול במיסמכים היוצאים מלישכת אמ"ן, ואשר יש להם סיווג מסויים. „זיזי" סיפר כי יש שני סיבובי דואר. כאשר מגיעים אליו מיסמכים שהטיפול בהם צריך להיות מיידי או דחוף, הם מועברים ישירות אל אבי דודאי (בהיעדרו של איש־קשר אחר עם מישרד־הביטחון, עודד שמיר, שהיה באותה תקופה בחופשה) או, בהיעדרו, הם מונחים בתאו שבלישכת שר־הביטחון.

בחקירה שערך לוי לאלוף־מישנה קוניאז'ר, עלתה נקודה חשובה ביותר:

לוי: „אומר לנו (סגן־אלוף) גיא שביום השישי הוא התבקש לשלוח את המיסמכים. הם חוברו כבר ביום הרביעי. ביום השישי, ה־17 בחודש (ספטמבר) הוא נשלח על־ידי דודאי לחפש שני מיסמכים. הוא מצא את שני המיסמכים על המגש שלך והעביר אותם הלאה באותו יום אחרי־הצהריים במכונית, לחוות שר־הביטחון. יתכן שהם הגי[עו] ביום אחר?"

קו[ניאז']ר: „**אני יודע שראש־א[מ"]ן סיפר לשר־הביטחון [על] המיסמכים. שר־הביטחון שאל את ראש־אמ"ן איפה הם? והוא אמר אני לא יודע איפה הם.**"

ל[...]זה של העדות יש חשיבות עצ[...] הפגישה בין שר־הביטחון ורא[ש־א]מ"ן נערכה באותו יום שי[...] [לי]שכתו של שר־החוץ בירושלים [...] כאשר נערכה השיחה עם השליח האמריקאי מוריס דרייפר. פג[ישה] זו התחילה בשעה 12.30 בצה[רי]ים, ונמשכה עד לשעה 3 בערך. באותה שעה „הפסיק" האלוף אמיר דרורי את פעולת הפלאנגות במחנות, אחרי שהגיעו אליו „שמועות" שהם „הגזימו."

בכל העדויות שנשמעו בדלתיים פתוחות, טענו הן שר־הביטחון, אריאל שרון,

(המשך בעמוד 8)

חברוני וירון
300 או 120 הרוגים?

גיא
קורבן של כולם?

זיוף ביומן־המילחמה?

(המשך מעמוד 7)
והן שר־החוץ, יצחק שמיר, כי בפגישה עם דרייפר כ־מהלכה, לפניה או אחריה, לא דובר כלל על מה שמתרחש במחנות־הפליטים, על טבח או על אפשרות של טבח.

יותר מכך: לפני הפגישה הזאת טילפן שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, אל שר־החוץ, והודיע לו, לפי גירסתו, כי יש טבח במחנות. שר־החוץ אמר בעדותו כי הוא לא העלה זאת כלל בשיחה.

אך עתה מתברר כי לפחות בין שר־הביטחון ובין ראש־אמ"ן דובר בנושא כל־שהו, שחייב את מציאת המיסמכים ששיגר ראש־אמ"ן ליחידה לביטחון לאומי, וש־הוא היה סבור כי הם כבר מצויים ברשותו של שר־הביטחון.

שר־הביטחון הורה, איפוא לעוזרו למצוא את המיסמכים, ואלה שוגרו אליו לחוותו באותו יום.

● מה בדיוק היה כתוב ב־מיסמכים של ראש אמ"ן? האם היה מדובר בהם באפשרות של טבח שיערכו הפלאנגות בפלסטינים?

● האם דווח בהם על מיקרה שאירע ביום השלישי, ושהיה בו כדי להוכיח מה עלולות הפלאנגות לעולל?

● האם היתה במיסמכים ה־אלה אזהרה מפורשת של ראש־אמ"ן מפני הפעלת הפלאנגות נגד הפלסטינים?

● מתי בדיוק התקבלו המיסמכים האלה ביחידה לביטחון לאומי?

● איזה טיפול ניתן למיסמכים האלה על־ידי ראשי היחידה הזאת?

● מתי בדיוק הגיעו המיסמכים האלה לידי אבי דודאי?

● מתי הם הגיעו לידי שר־הביטחון?

פרקליטים מרידור ווייסגלס
לבגין אין נציג?

רס"ן קובר
מי זייף?

● על מה דובר בשיחה ש־נערכה בירושלים בין שר־הביטחון ובין ראש אמ"ן, ואשר בעיקבותיה ביקש דודאי מסגן־אלוף גיא לשגר את המיסמכים לחוותו של שרון?

● האם באותו יום אחרי־הצהריים קרא שרון את המיסמכים האלה לראשונה?

● מה הוא היה יכול להסיק מהם?

● האם התחייבה נקיטת פעולה כלשהי מן האמור במיסמכים האלה, כאשר הפלאנגות היו במחנות?

● האם נקט שרון פעולה כלשהי בעיקבות מסקנותיו?

● אם כן — מה היתה אותה פעולה?

● מי עוד, בנוסף ליחידה לביטחון לאומי ובנוסף ללישכת שר־הביטחון, נמצא ברשימת ה־תפוצה של מיסמכי אמ"ן?

● האם הגיע תוכן המיסמכים האלה לידי המוסד? לידי השב"כ? לידי מזכירו הצבאי של ראש־הממשלה?

● האם הגיע תוכן המיסמכים האלה לידי הרמטכ"ל?

כפיפות או לא כפיפות?

שלא כמו בסיבוב הראשון של ישיבות הוועדה, נתפסים עתה מרבית המושבים בחדר־ההרצאות הקטן שבאולם פאפיק על־ידי סוללות הפרקליטים ועוזריהם. פרקליטו של הרמטכ"ל, סגן־אלוף שיף, נעזר באלוף־מישנה ניר גרשוני, שהקליט את כל הדיונים בשלב הראשון. ראש־הממשלה מיוצג, ל־מעשה, על־ידי מזכיר הממשלה דן מרידור, אשר נוכח בישיבות הוועדה. מרידור הוא עורך־דין במיקצועו. בישיבות נוכחים גם פרקליטיו של ראש־המוסד, הד"ר אמנון גולדנברג ודני בירן. את תת־אלוף עמוס ירון מייצג הפרקליט הצעיר אורי סלונים.

ירון בחר שלא להופיע לפני ה־וועדה. פרקליטו שיגר תזכיר מפורט, שבו הוא חזר על עיקרי עדותו של הקצין לפני הוועדה.

סלונים כותב בתזכיר, שתת־אלוף ירון הכיר את מפקדי ה־פלאנגות וחייליהם ככוח צבאי ע־מית, שנלחם לצידו של צה"ל, כאשר שיתוף הפעולה היה טוב ומסודר. הוא כותב עוד שלא היתה כל התראה מוקדמת כי יתכנו מעשי טבח.

עוד נאמר בתזכיר, כי ירון הזהיר את הפלאנגות לפני הקרב, ו־חזר כמה פעמים על אזהרתו, לבל יירו ב„נשים, ילדים ומרימי ידיים," וזאת נוסף על „האזהרות המקובלות." הוא אף טרח והציב קצין־קישור של הפלאנגות בחפ"ק של צה"ל, וקיים האזנה לרשת השידור שלהם.

קטע זה בתזכיר מעורר כמה ש־אלות:

● אם סבור היה ירון ש־הפלאנגות הן כוח עמית, ששיתף פעולה עם צה"ל בצורה מסודרת, ולא היה חשש ממעשי טבח — מדוע היה צורך בכל אמצעי ה־זהירות יוצאי־הדופן שהוא נקט?

● אם הוא נקט את האמצעים האלה מיוזמתו — האם לא היה זה בגלל חששות כלשהם?

● האם הפלאנגות קיבלו היתר לירות על כל מי שאינו אשה, ילד או מרים ידיים — כלומר: בכל גבר שלא ידע שעליו להרים את ידיו כדי שלא להירצח?

הפרקליט מתייחס בתזכיר אל אזהרת הוועדה, הטוענת כי ירון לא העריך כהלכה את הידיעות ש־הגיעו מתוך המחנות. הוא כותב כי הדיווחים היו מבולבלים: פעם דובר על 300 הרוגים, ופעם על 120 הרוגים.

● האם המיספר 120 הרוגים לא היה מספיק כדי לעורר חששות, בהתחשב בעובדה שהיה כוח קטן של 40 או 50 אנשי פלאנגות בתוך המחנות?

● האם אפשר היה להעלות על הדעת כי כוח כה קטן של הפלאנגות יצליח להרוג בפעולה קרבית מיספר כה גדול — 120 איש — של „מחבלים" לוחמים?

עורך־הדין סלונים שואל בתזכיר, אם חובה היתה על ירון ל־הפסיק את פעולת הפלאנגות על־סמך המידע שהיה בידו, ובהתחשב בעובדה שלא היה מדובר בכוח של צה"ל, אלא בצבא הפלאנגות ה־לוחם לצד צה"ל, אך אינו כפוף צ־באית לצה"ל.

השאלות המתעוררות כאן הן אלה:

● מדוע קיבל ירון ללא ויכוח את החלטתו של אלוף־הפיקוד אמיר דרורי, להפסיק את פעולת הפלאנגות במחנות, על־סמך ה־מידע שסיפק לו דרורי?

● אם המידע הזה הצדיק את פעולתו של דרורי — האם לא היה בו כדי להצדיק פעולה מו־נעת מסוג זה על־ידי ירון — בשעה מוקדמת יותר?

● איזו משמעות מעשית — להבדיל מן המשמעות הסמנטית — יש לקביעה שהפלאנגות לא היו כפופות „צבאית" לצה"ל? האם לא הוכנסו הפלאנגות ל־מחנות על־ידי צה"ל? האם לא קבע צה"ל את לוח הזמנים ש־להן, את גיזרת פעולתן, האם לא הגיש להן סיוע ארטילרי ואווירי בתאורה, סיוע באספקת תחמושת וסיוע רפואי? האם לא פקד עליהן להפסיק את פעולתן?

היו חיילים ישראלים?

ביום שבו הוגש תזכירו של ירון, התפרסמה גם עדותן של שלוש נשים פלסטיניות, מניצולות הטבח. שלוש נשים אלה העידו כי חיילים ישראליים היו בתוך מחנה שאתילא בעת הטבח, בין יום החמישי, ה־16 בספטמבר ובין יום ה־שבת, ה־18 בספטמבר. על־פי עדותן של הנשים הפלסטיניות, ניסו הישראלים שהיו במחנות להציל את חייהם של הפלסטיניים ולמנוע מהפלאנגות לטבוח בהם. לפי דברי הנשים הפלסטיניות, דיברו ה־ישראלים שבמחנות ערבית במיבטא זר עם אנשי הפלאנגות, ובינם ובין עצמם הם שוחחו בעברית.

בתגובה על העדות הזאת, אמר דובר של צה"ל בתל־אביב כי „לא היו חיילים ישראלים בתוך ה־מחנות."

העדויות של הנשים הפלסטיניות ותגובתו של דובר צה"ל מעלות את השאלות הבאות:

● האם היו במחנות־הפליטים צברה ושאתילא ישראלים שאינם חיילים?

● על־פי העדויות שנשמעו ב־ישראל, היה קצין קשר של ה־מוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים מוצב אצל הפלאנגות. האם לא יתכן שסוכנים של המוסד — שלבשו מדי צבא — הוצבו בתוך מחנות הפליטים, כדי לפקח על פעולת הפלאנגות?

● על־פי עדותן של הנשים הפלסטיניות, זה בדיוק מה שעשו הישראלים שבתוך המחנות. אם היו אלה אנשי המוסד, אין זה מפתיע שדיברו ערבית, למרות ש־אחד מהם תואר כאשכנזי „בעל עיניים ירוקות, בלונדי." האם דיווחו הישראלים שהיו במחנות על המתרחש בהם?

● אם כן — למי הם דיווחו?

● אם לא — מדוע לא?

אט־אט מצטיירת על־פי העדויות — בישראל וגם מחוצה לה — תמונה שלמה ומקפת של מה ש־אירע במחנות־הפליטים באותם ימים גורליים של חודש ספטמבר. התמונה היא מזעזעת ומחרידה, והשלכותיה נוגעות לכל המערכות המוסדיות, הצבאיות והמדיניות.

שלמה פרנקל

העולם הזה שואל:

מדוע לא יבקרו חברי ועדת־החקירה או החוקרים מטעמם במחנות־הפליטים צברה ושאתילא? ישראל יכולה להגיש בקשה רישמית לממשלת לבנון, ולתבוע כי יותר לחברי ועדת־החקירה או לחוקרים מטעמה לבקר במחנות־הפליטים בצברה ובשאתילא, לחקור שם עדים מקרב הפלסטינים, ולבדוק שוב כמה מן הנקודות שכבר עתה ברור כי הן מעלות שאלות חשובות, שיכולה להיות להן השפעה מרחיקת־לכת על מסקנות הוועדה.

מדוע לא יוזמנו עדים פלסטיניים או לבנוניים להעיד לפני הוועדה? לעדויות כאלה — כמו גון הסוג שנשמעו השבוע מפי שלוש הנשים הפלסטיניות, יכולה להיות חשיבות עצומה. עדויות כאלה יכולות להינתן ללא כל לחץ, כאשר הפרקליטים יכולים לחקור את העדים. חקירת עדי ראייה לטבח, עשוייה להבהיר כמה וכמה נקודות השנויות במחלוקת, ואשר קשה יהיה לבררן עד־תום בלי קיומן של עדויות כאלה.

מדוע לא ימונו פרקליטים־חוקרים מטעם הוועדה? בסיבוב הראשון מילאו חברי ועדת החקירה גם את תפקיד החוקרים, ועשו זאת בהצלחה, אף שלא בכך מומחיותם העיקרית של שופטים כיצחק כהן ואהרון ברק או של איש־צבא כיונה אפרת. השלב השני שונה באופן מהותי מן השלב הראשון. אמנם אין מדובר כאן במישפט רגיל, שבו יש נאשמים ותביעה, אך פרקליטים־חוקרים שימונו מטעם ועדת־החקירה עצמה, יוכלו לחקור עדים גם בנקודות שפרקליטיהם של האנשים שהוזהרו על־ידי הוועדה אינם מעוניינים, מסיבותיהם שלהם, להעמיק בהן. פרקליטים־חוקרים כאלה מטעם הוועדה, יוכלו לתרום הרבה להשלמת התמונה הכללית של ההתרחשויות.

דם בכפר שלם

צלבי־הקרס על מכוניות ברמת־אביב: התחלה של התלקחות?

הדבר המפתיע ביותר בפרשת הבית בכפר־שלם הוא שהעיריה לא סיימה את הריסת המיבנה הבלתי־חוקי.

אחרי שנציג העיריה סירב להמתין עד להוצאת צו־מניעה שיאסור על הריסת התוספת הבלתי־חוקית, אחרי ששימעון יהושע נורה והובהל לבית־חולים, ואחרי שהוחל בהריסה, כשאיש למעשה לא מפריע לביצועה המושלם, היא הופסקה באמצע, מסיבות לא מובנות.

פחות משבוע אחרי אירוע־הדמים בשכונה הדרומית של תל־אביב דוחה אחיו של ההרוג, יהודה יהושע את מימצאי החקירה הראשונית של המישטרה.

אומר יהודה:

הם לא מתביישים לשקר היום, כשהם יודעים בוודאות את האמת.

ב־19 בדצמבר היה לנו דיון בבית־המישפט המחוזי על בניית תוספת לדירה שלנו. המשך הדיון נדחה ל־26 בחודש אפריל. כולנו היינו בטוחים שכלולה בכך הבנייה החדשה.

כאשר נודע לנו שהעיריה באה להרוס, מיהר אבי ב־7 בבוקר עם אחי יששכר לבית־המישפט, ולא כפי שמנסים לומר שהוא יצא לשם רק אחרי שהתחילו להרוס. הוא היה בבית־המישפט לפני שפתחו את הדלתות.

אנו לא רצינו מהומות. אף אחד בכפר לא ידע שהולכים להרוס לנו את הבית. אנו היינו בטוחים שלא יהרסו, כי בית־המישפט ימנע את זה. וזה מה שהסברנו גם לשוטרים וגם לאנשי העיריה.

אחי עמד על הגג. אני הייתי למטה. רצתי בין השוטרים והטרקטור והתחננתי שיעצרו, שיחכו קצת. היינו בטוחים שאבי ישיג צו־מניעה. השעה היתה כבר 9 וחצי. להם לא היה זמן. הם לא רצו לחכות.

ניסו לטשטש הכל

אחי צעק מהגג שיעמדו. הוא הזהיר אותם. בפירוש הזהיר אותם, ולא כמו שמנסים להציג זאת שהוא שלף וירה ללא הזהרה ומבלי להודיע מה הוא מתכוון לעשות. הוא ידע מה זה נשק ומתי מותר להשתמש בו.

אחי ירה באוויר. כדור אחד. כדור שני עוד היה בקנה כשהכדור של השוטר פגע לו בראש.

אומרים שהוא ניסה לירות בשוטרים, בעובדי העיריה ובטרקטור. זה לא יכול להיות. אני רצתי בין השוטרים והטרקטור וביקשתי שיחכו, שלא יהרסו. אז מה — אחי היה יורה בי?

לכל זה יש עדי־ראייה. שכן מבית סמוך. אולי יש אפילו צילומים, למרות שקצין־המישטרה ניסה למנוע את הצילומים. השכן הזה

(המשך בעמוד 10)

"כך הוא ירה!"

בן השכונה מצביע על כתמי הדם של ההרוג ועל המקום שממנו הוא נורה. בסוף השבוע רווחו שמועות שהיורה היה מדריך לצליפה.

יושבים שיבעה

האב, ישראל (מימין), שלושה מבניו וקרוב־מישפחה יושבים על מיזרונים בדירתם ומקבלים את פני המנחמים. האח יששכר (משמאל) היה עם האב בבית־המישפט בזמן שבחלק האחורי של המיבנה התחוללה הדראמה, שבמהלכה נהרג שימעון.

פעילים בשכונה החליטו למנוע בכל מחיר הריסת בית אחד נוסף

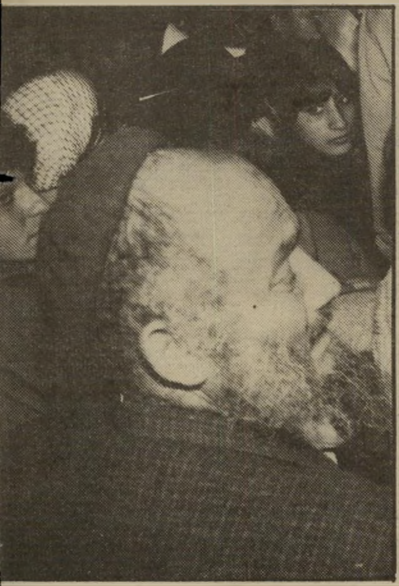

יד מאשימה צעיר משכונת כפר־שלם מצביע על המקום שבו נהרג שימעון יהושע. מייד אחרי שיהושע נפגע ופונה לבית־החולים, החל הדחפור של עיריית תל־אביב בהריסת התוספת שבנו בני־משפחת יהושע, ושבעטיו הוצא צו־הריסה מינהלי. על־פי גירסת תושבי המקום, נהרג יהושע מכדורי קצין־המישטרה שעמד מתחתיו, ושלא נשקפה לו שום סכנה. אחרי שיחזור היריות ניסתה המישטרה לפנות את דרך־לוד, והצעיר (מימין) נעצר.

האב מנסה להתקרב לאמבולנס, ש־הביא את גופת שימעון יהושע לכפר, לפני שהובא לקבורה. עריכת ההלוויה בלילה נועדה למנוע מהומות.

(המשך מעמוד 9)

נעצר כבר ביום החמישי בלילה ושוחרר למחרת היום. ביום הראשון היתה פה ח״כ גאולה כהן. הוא חשש לדבר איתה. בסוף הם דיברו במכונית והוא סיפר לה את גיר־סתו. באותו לילה, בשעה 2 לפנות בוקר, באה המישטרה לעצור אותו. למה?

כשירו באחי, רצנו לגג. ניסינו להחיות אותו. שוטר מג״ב שעמד הכי קרוב לגג עלה לגג ונתן לאחי הפצוע בעיטה בגב. הם התחילו מייד להרוס. לא התחשבו בכלל.

אחרי דקות הגיע הטרקטור אלינו. עם הכף הוא הוריד את אחי באלונקה שבורה למטה. הניחו אותו בפינה והמשיכו לה־רוס. הרסו כדי שלא ייראו מה היה ומה קרה — איפה עמד השוטר שירה, איפה עמד אחי, לאיזה כיוון הוא ירה. רצו ל־טשטש הכל.

ביום השישי באה לכאן מישטרה לח־קור. מה הם כבר יכלו לחקור? מה הם כבר יכלו למצוא בשטח?

(המשך בעמוד 76)

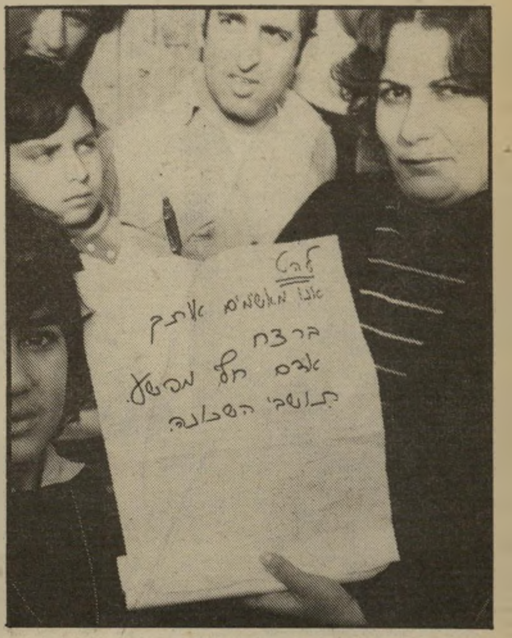

אישום תושבי השכונה מציגים עצומה שעליה חתמו, ה־מאשימה את ראש העיריה באחריות למוות.

הסתערות שוטרים, אנשי מישמר־הגבול והמדור המרכזי מפנים את תושבי שכונת כפר־שלם, שחסמו את כביש דרך־לוד, סמוך לבית מישפחת יהושע. הפינוי החל בשעות אחר־הצהריים ונמשך כמה דקות. כמה מהצעירים נעצרו. עד שעות הלילה המאוחרות שמרו אנשי־המישטרה במקום כדי למנוע שנית את חסימת כביש דרך־לוד.

הלווייה במחתרת גופתו של שימעון יהושע, עטופה בטלית, מונחת על ריצפת האמבולנס הפרטי שהוביל את ההלוויה לבית־הקברות בחולון. כאשר הגיע האמבולנס סמוך לביתו של ההרוג, יצאו בני־המישפחה ושכנים רבים והתקהלו סביב הרכב. בני־המישפחה נדחקו לתוך האמבולנס ומירוו בבכי. גם רבים אחרים בכו. במשך שעה ארוכה התעכב מסע־ההלוויה ליד הבית בדרך־לוד 120. רב שהחזיק במגפון ניסה להרגיע את הרוחות.

ואדי סאלמה

לפני 23 שנים ירו שוטרים בחיפה בצעיר שיכור ממוצא מארוקאי, שהשתולל בבית־קפה. האיש נהרג. התוצאה היתה ההתקוממות בשכונת ואדי־סאליב.

השבוע ירה שוטר בצעיר ששלף אקדח במהלך עימות בין מישפחה עניה ובין השילטונות בכפר־שלם. האיש נהרג. התוצאה היתה התפרצות של זעם עדתי, שלא היתה כדוגמתה.

מהומות ואדי־סליב שככו אחרי שממשלת מפא״י הפעילה את כל כוחה כדי לשחד את התושבים ולפייסם.

מאורעות כפר־שלם — „ואדי־סאלאמה" — עלולים ללבוש צורות הרבה יותר חמורות. קשה לדעת לאן יגיעו.

אך דבר אחד היה ברור: בפעם הראשונה קיימת עתה בישראל סכנה של שימוש בנשק חם בעימות בין המימסד ובין עדות־המיזרח.

אין כל טעם במישחק הילדותי של חילופי־האשמות בנוסח „מי התחיל ?".

האם שימעון יהושע שלף אקדח וירה לעבר השוטרים ואנשי־העירייה, או שביקש רק להפחיד ולירות באוויר ?

האם היתה הצדקה לתגובת השוטר שירה בו והרגו ?

עצם השימוש בנשק חם בעת עימות כזה הוא תופעה חדשה — תוצאת ההתפראות הגוברת והולכת של החברה הישראלית בשנה ה־16 של הכיבוש, ותוצאה של החמרת הפער העדתי, הממשי והפסיכולוגי כאחד.

הציבור הישראלי כבר התרגל לתופעה של שוטרים וחיילים ה„יורים באוויר" — וההורגים תוך כדי כך נערות ונערים ערביים בשכם וברמאללה. „הנערים המעופפים" מן הגדה הגיעו עתה לתל־אביב.

שכונות־העוני של הערים הגדולות שוב אינן עוד מעוזו של סאלח שבתי תמים. גדל בהן דור שהיה במילחמות, ו־שהביא הביתה שלל גדול של כלי־נשק מכל הסוגים. רבים מבני־השכונות בשלים עתה לשימוש בנשק זה. העתיד עלול ללמד כי שימעון יהושע היה הראשון, אך לא האחרון.

הדבר צריך להיאמר בכל החריפות המבהילה: בישראל קיימת עתה סכנה של מילחמת־אזרחים מזויינת. בעוד חמש או עשר שנים עלולה ישראל להידמות ללבנון — במהדורה חמורה עוד יותר, מכיוון שאין גבולות גיאוגראפיים בין העדות.

על נסיבות המיקרה בכפר־שלם אפשר להתווכח עד בוש.

האם היתה המישפחה צריכה לפנות לבית־המישפט לפני שעשתה זאת ? האם היתה המישטרה או העירייה צריכה ל־המתין עד תום הטיפול המישפטי בעתירת המישפחה לצו־מניעה ? האם נוהג שלמה להט מינהג של איפה ואיפה, בבואו להוכיח את כוחו נגד העניים שבעניים ? האם הריסת הגדר בבית־דיין בצהלה (אחרי שמישפחת דיין מכרה אותו) מצדיקה הריסת בית בלתי־חוקי בכפר־שלם ?

שאלות אלה חשובות הן, אך אין בהן העיקר.

אפילו נהגה מישפחת יהושע בהפקרות, אפילו פלשה ל־אדמה לא לה והקימה עליה מיבנה שאינו חוקי — האם היתה לה ברירה ?

האם בכלל יש ברירה לרבבות מישפחות כמוה, המישפחות העניות ביותר במדינה, שהממשלה קוראת להן ללדת עוד ועוד ילדים כדי שיהיו „חיילים לצה״ל", ושמאומה אינו נעשה כדי לפתור את בעיותיהן הקיומיות ?

מי שרואה את הבעייה בכללותה יודע שלא יהושע אשם, ולא השוטר שירה בו, ואף לא ראש־העירייה שהביא אותם למצב כזה. כל אלה אינם אלא זרועות של מערכת, המובילה את המדינה לקראת התפוצצות נוראה.

בראש וראשונה אשמות הממשלה והכנסת, הממונות על חלוקת המשאבים הלאומיים ועל קביעת העדיפויות.

אין הבדל עקרוני בין ממשלות־המערך ובין ממשלות־הליכוד. גם בשטח זה אין הליכוד אלא ממשיך בדרך שנקבעה על־ידי מיפלגת־העבודה, ששלטה בימי ואדי־סאליב. אולם גם בשטח זה גרם הליכוד להחמרת הבעיות.

אין למדינת־ישראל די כסף כדי לבנות אלפי וילות למיליונרים בגדה המערבית ולגאול אלפי מישפחות נואשות בשכונות העוני. כל שקל ה־נשפך לתוך החבית־ללא־תחתית של הגדה המע־רבית נשדד ממישפחת יהושע והדומות לה.

אי־אפשר להתנחל בשכם ולרפא את כפר־שלם. אי־אפשר להילחם בלבנון ולנצח את העוני בשכונת־התיקווה. גם מדינה עשירה אינה יכולה לעמוד בכך.

התמונה התמימה, כאילו מעביר דויד לוי את עניי תל־אביב לשכונות יפות מעבר לקו הירוק, אינה אלא תמונה שיקרית. מעבר לגבול מתנחלים בני העילית של ישראל הראשונה. אי־אפשר להעביר אוכלוסיות מצוקה ממקום למקום כאילו היו שיחי־בר. האוכלוסיה הזאת קבועה במקומה, ורק במקומה ניתן לפתור את בעיותיה. זאת היתה צריכה להיות העדיפות הראשונה של מדינת־ישראל.

נוצר מצב פאראדוכסלי: בעוד שממשלת־ישראל עסוקה כל־כולה בהנחת מוקשים הקרויים „התנחלויות" בגדה המערבית, הולכת ונוצרת פיצצת־ענק של זעם עדתי־חברתי בלב ישראל.

אוי למדינה כאשר פצצה זו תתפוצץ.

אורי אבנרי ■

בכי בני־מישפחת ההרוג ממררים בבכי סמוך לדירת מישפחת יהושע. בתוך הבית התעלפו אחדים מהק־רובים. רק בערב הופיע במקום אמבולנס.

GM

CHEVROLET • BUICK

Sign of Leadership

סגנון חדש ליתרון ידוע

1983

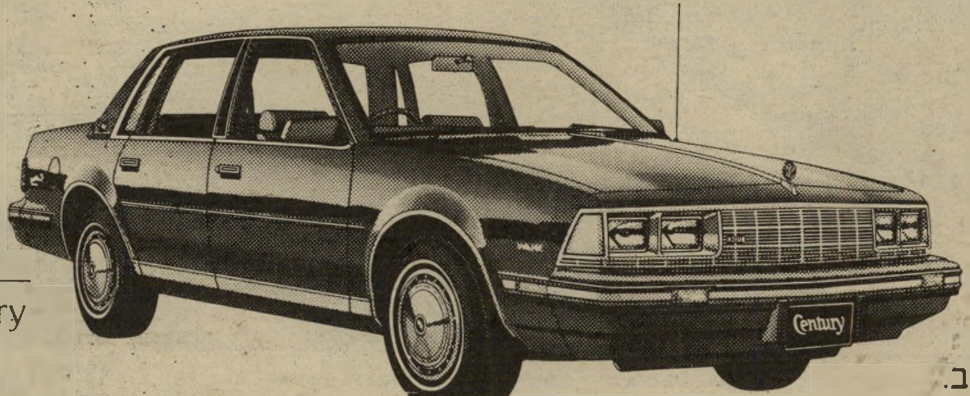

BUICK

Skylark • Century
Regal

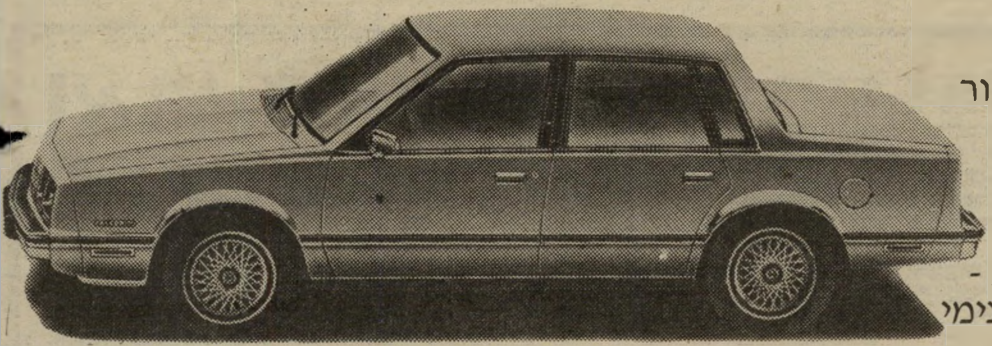

CHEVROLET

Caprice • Malibu
Celebrity • Citation

יש חדש במערב.
״ג׳נרל מוטורס״ מציגה
״שברולט״ ו״ביואיק״ עם קו
חדש. לתכונות הידועות כמו
אמינות, נוחות, בטיחות והידור
נוספו שני יתרונות חשובים.

דגמי ״שברולט״ ו״ביואיק״ -
עכשיו פחות ארוכים ויותר
קומפקטיים מבחינה חיצונית -
בלי להתפשר בנוגע למרווח פנימי
ונוחות הנוסעים והנהג.
״שברולט״ ו״ביואיק״ החדשות -
עכשיו גם חסכוניות יותר.

American cars
by General Motors

CHEVROLET GM BUICK

ליאו גולדברג בע״מ

משרד ראשי: ת״א, דרך פ״ת 65; דרך פ״ת 86, טל. 251374;
חיפה: דרך יפו 132, טל. 04-528286/7; **ירושלים:** שלומציון המלכה 15,
טל. 231798, 02-234536; **סוכנים: חיפה:** בית המכונית, יפו 19, טל. 04-512251
נתניה: מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל. 053-39423;
נצרת: בישארה יוסף סרוג׳י, רח׳ פאולוס השישי 56, טל. 065-54677.

שלוש דקות הפורנוגראפיה היו ריגעי האמת

סרט כחול לבן

הסרט הפורנוגראפי בן שלוש הדקות, שהוקרן בטעות או; שלא בטעות — על מירקעי הטלוויזיה הפנימית של הקונגרס הציוני ה־30, כבר שימש מקור לא־אכזב לפיליטונים ולבדיחות.

הוא ראוי להערכה רבה יותר.

כי שלוש הדקות האלה היו שלוש הדקות היחידות בקונגרס שהוקדשו לאמת.

במשך כל שאר השעות והדקות של הקונגרס, הוסתר גופה של הציונות מתחת לבגדים בלויים, או כוזבים.

שום ילד ציוני לא צעק: „המלכה עירומה!"

ורק הסרט הפורנוגראפי הרא גוף מעורטל. וגם גוף יותר יפה. משום־כך היה בו מסר.

זה לא היה סרט כחול, אלא סרט כחול־לבן.

■ ■ ■

מבול של מילים נשפך בקונגרס הזה. ורק מילה קטנה אחת לא הושמעה: מה?

מה זאת ציונות?

מה זאת ציונות בימינו?

מהו טיב הרעיון שאותו נועד הגוף הגדול והמסורבל הזה לשרת?

לדינוזאורוס האנאכרוניסטי הזה יש אמנם גוף גדול, אך ראשו קטן, ומוחו שואף לאפס.

המוח הזעיר הזה לא שאל את עצמו: לשם מה אני קיים?

■ ■ ■

מה זאת ציונות?

יש שתי שיטות שעל פיהן ניתן להשיב על כך.

השיטה האחת היא לפשפש במקורות, לחקור את ההיסטוריה הרעיונית של התנועה ולגבש תשובה מדעית — אם אכן יש כזאת.

השיטה השניה פשוטה הרבה יותר: לבדוק מהי משמעות המילה בפי העם.

כאשר יהודי בפזורה או בישראל אומר „ציוני אני" — למה הוא מתכוון?

■ ■ ■

את תוכנה של הציונות הקלאסית ניתן להגדיר בסידרה של קביעות:

ראשית, היהודים בכל העולם מהווים לאום אחד.

שנית, מדינת־היהודים היא מדינתו של הלאום הזה.

שלישית, יהודי כל העולם, או לפחות רובם המכריע, יתרכזו במדינה הזאת.

רביעית, אם היהודים לא יעשו זאת מרצונם, בכוח האידיאל הציוני, הם ייאלצו לעשות זאת בעל־כורחם, בכוחה של „מצוקת היהודים" והתגברות האנטי־שמיות.

יימצאו בוודאי חוקרים רבים שיערערו על מילה זו או אחרת בקביעות אלה, ושיבקשו להוסיף או לגרוע. אך נדמה לי כי מבחינה היסטורית ומדעית — זהו תוכנה של הציונות ה„אמיתית."

מה נשאר מזה?

מילבד כמה זקנים החיים בעולם של דמיונות — האם יש עוד מישהו המאמין כי בקביעות אלה יש ממש?

■ ■ ■

מזה יותר מדור קיים בישראל חוק־השבות, ההופך כל יהודי בעולם לאזרח־בכוח של מדינת־ישראל.

האם זה הביא לריכוז העם היהודי בישראל?

כאשר הזרם הכביר של יהודי רוסיה הצארית פרץ החוצה, הוא זרם לארצות־הברית. רק טיפות הגיעו לפלסטינה.

כאשר איים אדולף היטלר על אירופה, נמלטו מעטים והגיעו לארץ־ישראל, מפני ששערי כל שאר המדינות בעולם היו נעולים. מאותה הסיבה הגיעה הנה, אחרי השואה, שארית־הפליטה של העקורים.

בימים הראשונים של המדינה היתה עליה מאסיבית של יהודים מארצות־האיסלאם. יש שבאו מרצון — כגון המארוקאים, למשל. אחדים נעזרו על־ידי דויד בן־גוריון ושליחיו, שהטמינו פצצות בבתי־הכנסת בעיראק.

ומאז נסתמו המקורות.

מצוקת־היהודים אינה מביאה יהודים לארץ. היא מעבירה אותם מארץ לארץ — מאלג'יריה לצרפת, מארגנטינה לקנדה, מברית־המועצות לארצות־הברית. שוב מגיעות הנה רק טיפות מעטות מן הזרם.

למרות כל התפילות הלוהטות של ציונים טובים („ציונות אכזרית"), אין האנטי־שמיות גוברת בעולם.

מדי פעם יש התפרצויות קטנות פה ושם, והתעמולה הציונית דואגת לנפחן ככל האפשר. אך אין זה עוזר. יהודי אירופה וארצות־הברית מרגישים בנוח. וממשלתנו מבטיחה לנו שגם בארגנטינה נהרגים היהודים ונאנסות היהודיות לא בשל יהדותם, אלא בשל שמאלניותם (ואז זה בסדר גמור).

■ ■ ■

במיקרה הטוב ביותר יש איזון כלשהו בין העליה לישראל והירידה מישראל.

כמו באותה בדיחה, האומרת שבלב ים נפגשות שתי אוניות — אחת של עולים ואחת של יורדים. הנוסעים בשתי האוניות עומדים וצועקים, אלה לעבר אלה: „משוגעים!"

סערה בקונגרס הציוני: לשם מה?

כבר אמר הפרופסור ישעיהו ליבוביץ: הקיבוץ היהודי היחידי בעולם שעליו מאיימת סכנה של השמדה קולקטיבית הוא היישוב היהודי בארץ־ישראל דווקא — זה שקם להציל את יהודי העולם כולו.

אם כן, מה נותר מן הציונות הקלאסית?

אולי משהו. אולי לא כלום. על כל פנים, בקונגרס הציוני ה־30 לא דיבר על כך איש.

■ ■ ■

השיטה השניה להגדרת הציונות מספקת תשובות הרבה יותר פשוטות.

האומר „ציוני אנוכי" — למה הוא מתכוון?

כאשר אומר זאת ישראלי, אין הוא מתכוון אלא לפטריוטיזם ישראלי, בתוספת מידה כלשהי של סולידריות בין המדינה ובין יהודי־העולם. (לרוב זוהי סולידריות חד־כיוונית: חובתם של יהודי־העולם לעזור לישראל.)

כאשר אומר זאת יהודי בעולם, הוא מתכוון לצד השני של אותו המטבע: הסולידריות של יהודי העולם עם המדינה היהודית, המעניקה להם כבוד וריגשי־אשמה.

בכל העולם מובן כיום המונח במשמעותו זו. בשביל לא־יהודי — להיות ציוני או לתמוך בציונות פירושו לחייב את קיומה של מדינת־ישראל, ביטחונה ורווחתה.

וגם הערבים מבינים את המושג בדיוק כך. ציוני הוא, בעיניהם, מי שתומך בקיומה של מדינת־ישראל. בעיני רבים מהם כולל המושג גם את רק"ח, המגדירה את עצמה בפירוש כמיפלגה אנטי־ציונית.

■ ■ ■

משום־כך אני מקפיד, בכל שיחה עם ערבי ביכלל ואיש־אש"ף בפרט, להדגיש את היותי ציוני. בעיני בעלי־שיחי, פירוש הדבר שאני בעד קיומה של מדינת־ישראל, תוך שמירת הקשר בינם ובין יהודי העולם.

כל פלסטיני נבון יודע כיום כי יש סוגים שונים של ציונים, וכי מי רשוצה בשלום — צריך לרצות בשלום עם מדינה שמרבית תושביה מגדירים את עצמם כציונים.

לכן נשבר הטאבו, שהיה מוטל על שיחות עם „ציונים". כאשר יאסר ערפאת קורא כיום לדו־שיח עם האופוזיציה בישראל, וכאשר אנשיו מזמינים לסימפוסיונים את חברי מיפלגת־העבודה (הפוחדים להיענות) — ברור כי מדובר על הציונים.

כמו רוב־רובם של הישראלים, אני ציוני מפני שאני רוצה בקיומה, בביטחונה, בשיגשוגה וברווחתה של מדינת־ישראל.

אך בניגוד לרוב־רובם של הישראלים, יש לי מיסמכים. יעני, דוקומנטים.

מיסמך אחד הונפק על־ידי אש"ף עצמו. במאי 1971 הופיע בביירות ספר ערבי בהוצאה הרישמית של אש"ף, ושמו אורי אבנרי והציונות המתחדשת. הספר קרא בשם „תוכנית אבנרי" את הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה לצד ישראל, וטען כי זוהי מלכודת ציונית שכל פלסטיני שומר־נפשו ירחק ממנה.

כעבור כמה שנים, כאשר אש"ף התחיל לאמץ לעצמו את הרעיון הזה, כמו העולם כולו, כתב כתב־עת ירושלמי עלי ועל חבריי־לדיעה שאנחנו „אנטי־ציונים." הגשנו מישפט על הוצאת־דיבה, וזכינו בפסק־דין המהווה אישור מישפטי רישמי לכך שאני ציוני. לאישור זה צורף צ'ק על־שמי בסך 5000 לירות (דאז).

(כפי שאומרת ההלצה הידועה: „למי יש תעודה שהוא שפוי? רק מי ששוחרר מבית־חולים לחולי־נפש!")

■ ■ ■

ציונות ופטריוטיזם ישראלי אחד הם, בתוספת הרעיון של סולידריות יהודית עולמית.

זוהי הציונות של ימינו, וכל השאר הוא אוסף של מליצות ריקות, שקרים מוסכמים, פולחן נבוב והונאה.

אם כן, לשם מה דרוש הדינוזאור הזה, שקיים כאן את הקונגרס הפורנוגראפי?

דויד בן־גוריון, שהיה ושנשאר ציוני במובן הקלאסי, קרא לחיסול ההסתדרות הציונית. הוא ראה בה פיגום לבניית המדינה. עם הקמת המדינה, כך סבר, הפיגום מיותר.

ואפשר להוסיף: פיגום אשר מילא את תפקידו ונשאר עומד במקומו אינו מיותר בילבד, אלא גם מפריע ומזיק.

אני מאמין כי ההסתדרות הציונית הזאת, בצורתה זו, היא גוף מפריע, מזיק, מושחת ומשחית.

התפקיד המוצהר שלו — הבאת יהודים לארץ — הפך בדיחה עגומה. ההסתדרות הציונית הביאה יהודים רבים יותר מישראל לגולה (כשליחים שירדו מן הארץ).

אבל הגוף הזה עוסק במשהו. משהו רע.

הסוכנות היהודית הפכה מכשיר לקיפוח במדינת־ישראל. היא מהווה תעלה להשקעת כספים בפיתוח המשק היהודי (ויש אומרים: האשכנזי), תוך קיפוח המשק הערבי (ויש אומרים: גם הספרדי.)

הקרן הקיימת היא מכשיר להתנחלות בשטחים הכבושים, ובכך היא סוללת את הדרך למילחמת־נצח ולאבדון. היא נותנת את ידה לגזילת קרקעות של ערבים בדרכים של איומים וסחיטה, שוחד והונאה. כל מי שנותן אגורה אחת לקרן הקיימת מתחייב בנפשו.

ובעיקר: הגוף הזה משמש להתערבות יומיומית בענייניה הפנימיים של ישראל, על־ידי העברה מאסיבית של כספים למיפלגות־המימסד, בקואלציה ובאופוזיציה גם יחד.

על־ידי כך הוא מנציח בישראל את שילטונן של מיסגרות מיפלגתיות מושחתות, של הכפייה הדתית, של חלוקת־השלל, ואולי גם של הקיפוח העדתי, „שלא לדבר כלל על הכיבוש, ההתפשטות, ההתנחלות וההפלייה.

שום גוף פוליטי חדש אינו יכול להצליח במדינה, כאשר עליו להתחרות עם מיסגרות, רקובות ככל שתהיינה, המשופעות בכספים והיכולות להעניק לחבריהן ולעוזריהן שפע של הטבות והנאות.

אין זה פלא שהשילטון הישראלי, המבוסס על מציאות זו, מטפח את ההסתדרות הציונית. אין זה פלא כי השגרירים הישראליים בכל הארצות שולטים בקהילות היהודיות ביכלל ובסניפי ההסתדרות הציונית בפרט ביד קשה, בעזרת שיטות הגובלות לא־פעם באמצעים טוטאליטריים.

(רק בשיא תקופת עריצותו של סטאלין שלטה ברית־המועצות במיפלגות הקומוניסטיות בעולם כפי שראשי המימסד הישראלי שולטים בתנועה הציונית, שכל עסקניה ברחבי העולם הם עבדים נרצעים, ולרוב גם קנויים, של המנגנון הישראלי).

■ ■ ■

זוהי האמת העירומה.

היא בוודאי פחות יפה מאשר גופות הנשים, שעורטלו באותן שלוש דקות של פורנוגראפיה טהורה (תרתי משמע).

לא, איני מאמין שזאת היתה טעות. מישהו בוודאי תיכנן זאת. מישהו רצה להעביר את המסר הזה.

תבוא עליו הברכה.

מאת אורי אבנרי

הגיע ונמצא למכירה:

גליון פברואר 1983

PENTHOUSE

ובגליון החודש:

* BRUCE LEE: SECRET STORY OF HIS DEATH
* HOLLYWOOD POLITICS: WHO'S WHO IN THE TOP FORTY

והרבה יותר...

אל תחמיצו!!!

ספרים זה סטימצקי

למכירה

אסקורט 3/79 במצב טוב

+ טסט לשנה

1680

טל. 881689 - אחרי שעה

פיתרון אל-לאומי

האגודה ההומאניסטית
של התושבים
בחוף-מיזרח-הים-התיכון
לא לישראל ולא פלסטין;
ליהודים ישראליים ולערבים פלסטיניים
ע"פ זכויות אדם שוות

אדם — זהה/י את עצמך כאדם
והתייחס/י לזולת כאל אדם!

מאחד האדם „מיפלגת הירוקים"
לשלום אנושי ואקולוגי

ת"א 20178, ת"א-יפו, 61201, טל. 03-332252

דעתו של „לוקולוס" שהזמין אוכל סיני הביתה...

האיש שבא לסעוד

השפע הסיני

...כשהזמנו למחרת ארוחה סינית במיסעדה הסינית של הווילג' האוכל לא היה הרבה יותר גרוע אבל המחיר היה חצי המחיר: 600 שקל לזוג. אכלנו מרק-עוף ותירס בטעם מתקתק מעט, טעים מאוד, עם תירס רענן שכאילו נקטף זה עתה. אכלנו אגרול טעים ושתי מנות עיקריות, האחת בשר בירקות והשנייה עוף בשקדים. לכל אחת היה טעם משלה, וסוגי ירקות משלה (בבשר, למשל, היה הרבה כרוב שהיקנה לו טעם מיוחד, ואילו בעוף היה הרבה גזר שהבליט כאילו את טעמו המעודן), האורז היה מעורב בחתיכות בשר, גזר ואפונה וליווה כראוי את המנות העיקריות. סיימנו בבננה מצופה בבצק ושמשום, מאכל תאווה, בעיקר כשטובלים אותו במעט סירופ מייפל. אנחנו עדיין בעיצומה של ההתלהבות הסינית וייתכן שבשבועות הבאים נגיע גם למיסעדות נוספות. על כך כמובן עוד נדווח.

12.1982

לוקולוס

ארוחה סינית ל-ביתך או משרדך

צ'יינה וילאג' טלפון/י: 03-491873

תעריפון המנויים של העולם הזה

החל מ־15.11.82

	מחיר העיתון		הוצאות משלוח		מ.ע.מ.		סה"כ (לשנה בשקל)	לחצי שנה בשקל
באָרץ	1266	+	105	+	206	=	1577	900
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר								
אירופה	1266	+	510	+	266	=	2042	1200
ארה"ב, קנדה, מקסיקו	1266	+	1230	+	374	=	2870	1600
ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו זילנד	1266	+	2160	+	514	=	3940	2200
דרום-אפריקה, טוגו, חבש, קניה	1266	+	1354	+	393	=	3013	1700
פנמה, טאיוון, יפן	1266	+	1691	+	443	=	3400	1850
תאילנד, הונג קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	1266	+	1354	+	393	=	3013	1700

למכירה

גורים מקסימים מגזע

אקלהונד נורבגי

להתקשר בערב לטלפון 052-77641

המינק של גבי צוקרמן

שמעתי ברדיו ביקורת מרתקת על קונצרט־המאה בהיכל התרבות.

הגברת מורגנשטרן (קבלן־הבניין הידוע) לבשה חליפה של קטיפה שחורה ואבנט אדום. הגברת צוקרמן (בנק לאומי ובינלאומי) לבשה שימלה ארוכה מטאפט כחול, בעלת צווארון מינק, וענדה עגילי־ספיר. הגברת רוזנבאום (עבודות־עפר) לבשה...

אמרו לי אחר־כך שהיתה זאת תצוגה מהממת. מיטב ומיקר האופנאים של פאריס, לונדון, רומא, ניו־יורק ותל־אביב הלבישו את נשות הנשיאים, היושבי־ראש ו־המנכ"לים, שבאו לסגוד לגדולי האמנים של עולם־הצלילים.

אולם, כך דווח לי, ההפסקה היתה קצרה מדי. הגברות, שהשקיעו מאמץ כה רב כדי להדהים ולרגש במלבושיהן, זעמו מאוד כאשר שמעו את הצילצול שהחזיר את הקהל שלהן לאולם.

בלונדון יש קונצרטים הקרויים „פרום" (קיצור של „פרומנאד", טיילת), שבהם אין חלק מן הקהל יושב כלל. הכל עומדים, ומי שרוצה יכול להתהלך ולהסתובב בעת הנגינה.

אילו הונהגה שיטה סבירה זו אצלנו, לא יכלו זובין מהסה, אייזיק שטרן ועמיתיהם להפריע לגברות. הם היו יושבים ומנגנים, והגברות יכלו באותה עת להסתובב בקהל, למשוך אל עצמן מבטים של התפעלות ולעורר זו את קנאתה של זו.

במדינה עניה כמו שלנו אין לסבול שכל ההון העצום הזה, המושקע בביגדי־פאר יתבזבז על הפסקה של כמה דקות בפואייה של היכל התרבות.

תלם־שמיר־רודל

מה משותף ליצחק שמיר ולאחד האנס־אולריך רודל?

למראית־עין — לא כלום. ומה יכול להיות משותף בין יצחק יזרניצקי־שמיר, פליט יהודי מפולין, מראשי לוחמי־חרות־ישראל, ובין גיבור־מילחמה נאצי?

רודל היה טייס של מטוס־צלילה („סטוקה", קיצור של סטורץ־קאמפף, כלומר מטוס קרב־הפצצה שצלל לעבר מטרתו על הקרקע). הוא השמיד לבדו 519 טאנקים, 150 תותחים נייחים, 800 רכבים קרביים, 3 אוניות־מילחמה גדולות ו־70 ספינות קטנות יותר. הפירר ידע להעריך הישגים אלה, ורודל היה חייל־הוורמאכט שזכה בעיטורים רבים מכל חייל אחר. בגיל 25 כבר היה אלוף־מישנה. חודש לפני סוף המילחמה איבד רגל.

רודל

הוא גם היה נאצי מובהק, ולא רק עד המפלה, כמו רוב הנאצים, אלא גם לאחר מכן. הוא המשיך בפעילות נאצית בגרמניה ומחוצה לה, ולא פעם הביך את ממשלת גרמניה המערבית. כי רודל לא נעלם מאור־הזרקורים, כמו גיבורי־מילחמה האחרים. הוא הוסיף להישמע ולהיראות.

מה בכל זאת משותף ליצחק שמיר ולאיש זה?

פשוט מאוד: עד יומו האחרון קיים רודל קשרים הדוקים ביותר עם השילטונות הארגנטיניים. הוא נטל חלק פעיל מאוד בבניית חיל־האוויר של ארגנטינה. ואילו בעיקבות ביקורו של שמיר באותה ארץ פורסם השבוע בעולם כי ישראל מספקת לאותו חיל־אוויר מטוסי־מילחמה.

אלמלא מת השבוע בגיל 66, יכול היה האנס אולריך רודל, גיבור הוורמאכט ופעיל ניאו־נאצי, לעזור לחיל־האוויר הארגנטיני לקלוט את המטוסים של מדינת־היהודים.

כדורים ציבעוניים באוויר

יתכן שאני הישראלי היחידי הנהנה מנאומיו של אבא אבן. הוא מדגים את תורת־הנאום הבריטית, האינטליגנטית, כשם שמנחם בגין מדגים את הדמגוגיה המיזרח־אירופית, הפונה אל היצרים האפלים. נאום של אבא אבן במיטבו — ובייחוד באנגלית — מעניק תענוג אסתטי טהור.

אבן הוא אדון למילים. כלומר, הוא יכול להפעיל את המילים כרצונו. הן רוקדות לפי חלילו. רוצה, הן אומרות אמת. רוצה, הן אומרות משהו אחר.

השבוע שמעתי שוב נאום גדול שלו, ושוב נהניתי. הוא חזר על טיעונו למען כינון „בנלוכס" של המיזרח התיכון: ברית־עמים בין שלוש יחידות עצמאיות — ישראל, פלסטין וירדן. יאסר ערפאת (אבן קרא לו, בנימוס ראוי־לשבח, „היושב־ראש ערפאת") כבר הזכיר רעיון זה של אבן פעמיים — פעם בשיחתו עימי, ופעם בשיחה עם הפרופסור היהודי־אמריקאי המבריק הרברט קלמן. בפתחו רעיון זה, נבדל אבן לטובה משימעון פרס ויצחק רבין, הדבוקים לתפיסות ישנות ואבסורדיות.

למרבה הצער, גלש אבן אחורה. כדי להוכיח מה רב ההבדל בין הליכוד והמערך, טען כי אין שום דמיון בין מילחמת־סיני (1956) ומילחמת־הלבנון (1982). כמי שייצג את ישראל באו"ם, היה אבן הסניגור הגדול של המילחמה. עכשיו, כעבור 26 שנים, חזר בלהט על סניגוריה זו, כשהוא משחק בעובדות כמו אמן בקירקס המגלגל באוויר שלל של כדורים ציבעוניים.

המילחמה היתה מוצדקת, כך אמר, מפני שנשיא מצריים, גמאל עבד־אל־נאצר, איים על ישראל, מפני ששלוש מדינות ערביות כרתו ביניהן ברית צבאית ל־

הכחדת ישראל, מפני שהמצרים חסמו את מיצרי־טיראן ותעלת־סואץ לפני ספינות ישראל, ומפני שכוח־ההרתעה של ישראל נפגם. על כן היתה זאת מילחמה מוצדקת.

עם כל הכבוד, מסך זה של כדורים ציבעוניים אינו יכול לעמוד בפני שום ביקורת רצינית.

כפי שהוכיחה המילחמה עצמה, היתה לישראל גם אז עדיפות צבאית כבירה על מצריים ועל כל המדינות השכנות גם יחד. לא נשקפה שום סכנה לישראל. מחקרים מלומדים הוכיחו בינתיים כי העולם הזה צדק במה שטען כבר אז: שכימעט כל התקריות היו פרי פרובוקציה יזומה של דויד בן־גוריון והרמטכ"ל משה דיין, לא פעם בעזרת רב־סרן אריאל שרון. היוקרה הצבאית של ישראל היתה בעיצומה.

מאחורי הקלעים נעשו שוב ושוב נסיונות מטעם עבד־אל־נאצר להגיע להסדר עם ישראל. כבר אז גילינו כמה וכמה יוזמות לפגישות עם ישראלים, ומאז פורסמו פרסים רבים על יוזמות נוספות. מצריים כבר הסכימה לפתוח את הגישה לאוניות המפליגות לישראל מבלי להניף דגל ישראל, וניתן היה להגיע במגעים חשאיים להתקדמות לקראת הסדר שהיה פותח את מעברי־הים לגמרי.

בן־גוריון לא רצה בכך. הוא חתר להשמדת מישטרו של עבד־אל־נאצר, מפני שפחד מפניו, ואולי גם מפני שקינא במנהיג הצעיר והכאריזמטי. בעוד שנחום גולדמן (וגם העולם הזה) טענו כי אחדות ערבית טובה לשלום וטובה לישראל, סבר בן־גוריון שגלומה בה סכנה נוראה, והיה מנוי וגמור עימו לשבור את המנהיג שסימל אותה.

על כן נענה בן־גוריון בשימחה רבה להצעה הצרפתית לערוך התנפלות מתואמת על מצריים. היתה זאת מילחמה קולוניאלית עכורה, כי מטרתה העיקרית היתה לאפשר לצרפת להמשיך בכיבוש הקולוניאלי באלג׳יריה. הצרפתים האמינו, בטיפשותם הרבה, כי מצריים היא המנהלת מילחמה זו. כשם שמנחם בגין אינו מסוגל להבין כי לפלסטינים יש רצון לאומי משלהם וכי ימשיכו להילחם גם אם כל מדינות־ערב ינטשו אותם, כך לא יכלו הצרפתים לתפוס כי מילחמת־השיחרור האלג׳ירית נובעת מלב העם האלג׳ירי, ואינה המצאה של קאהיר.

אבן

הצרפתים שיחדו את ישראל בנשק ובכסף, כדי שיעשו עבורם את העבודה המלוכלכת. השגריר הצרפתי דובר־העברית ביפו, פיאר ז׳ילבר, שנפטר לפני כמה ימים, מילא תפקיד חשוב במישחק זה, וכמוהו שימעון פרס. הבריטים הצטרפו להרפתקה כדי להשליט את סוכניהם בקאהיר, אחרי הפלת המנהיג הלאומי.

מילחמת־סיני נכשלה לחלוטין, כפי שנכשלה מילחמת־הלבנון. עבד־אל־נאצר לא נשבר אז, כפי שיאסר ערפאת לא נשבר עכשיו. מילחמת־השיחרור האלג׳ירית, כמו הפלסטינית כיום, לא נפסקה. כל השטחים הכבושים בסיני ועזה הוחזרו, כפי שיוחזרו ללבנון.

הנזק של מילחמת־סיני לא נפל מזה של מילחמת־הלבנון. על־ידי הצטרפותה הגלוייה לקנוניה קולוניאלית מזוהמת, שינתה ישראל במכה אחת את תדמיתה בעולם כולו. אחרי מילחמת־העצמאות יכלה ישראל להופיע במרחב כמדינה הראשונה שהשתחררה מעול האימפריאליזם הבריטי במאבק־שיחרור אותנטי. אחרי 1956 שוכנע העולם כולו, והעולם הערבי במיוחד, כי ישראל היא חלק בלתי־נפרד מן המערך האימפריאליסטי. היא נפלטה מן העולם השלישי, ומאז היא שייכת למחנה המצורעים. עברו כמה שנים עד שהכרה זו חדרה גם לעמי אפריקה השחורה, אך התוצאה לא איחרה לבוא. מילחמת־הלבנון, שגרמה לעולם לתעב את שמה של ישראל כמדינה כובשת, דורסת ומכחידה, היתה המשך של אותה הדרך.

כאשר בא אבא אבן בדצמבר 1982 ומלמד סניגוריה בלתי מסוייגת על אותה הרפתקה אומללה. הוא מאשר שוב אמת טראגית: שמיפלגת־העבודה לא השתנתה במאומה. כמו הבורבונים אחרי המהפיכה הצרפתית, היא מבקשת לחזור לשילטון מבלי שערכה חשבון־נפש כלשהו, ומבלי לנסות להבין מדוע מאס בה הציבור.

היא לא למדה כלום ולא שכחה כלום.

הלילה שבו נפלו הכוכבים

דור שלם של ישראלים גדל כשבליבו בוז ליהודים, שהלכו כשה לטבח. עזרנו למרצחים לנצח אותם בשנית, אחרי מותם, בקבלנו את התורה שהמוני יהודים אלה לא היו אלא אבק־אדם, נכנעים ושפלי־רוח. מרוב בושה המצאנו סיפורים מנופחים של מרד, התנגדות וגבורה.

האמת הפשוטה היא כי היהודים התנהגו כפי שכל אוכלוסיה אזרחית היתה מתנהגת בנסיבות כאלה. מעטים, מעטים מאוד התנגדו, והרוב העצום היה חסר־ישע, ונגרף אל תוך התהום.

מבחינה זו, הלילה של סן־לורנצו, יצירתם של האחים פאולו וויטוריו טאביאני, הוא „סרט יהודי".

הסרט, הנקרא במערב הלילה שבו נופלים הכוכבים, מתאר את קורותיו של כפר איטלקי במילחמת־העולם השניה, בשעה שהגרמנים נסוגים ממנו, והאמריקאים בוששים לבוא. בשטח־ההפקר פועלים גרמנים, אמריקאים, פאשיסטים איטלקיים ויריביהם, הפרטיזנים השמאליים.

המפקד הגרמני זומם לבצע מעשה־נקם על הריגת חייל גרמני. באמצעות הקארדינאל המקומי הוא מזמין את האוכלוסיה להתכנס בכנסייה, כדי לשמור, כביכול, על ביטחונה. רבים מנחשים כי זוהי מלכודת־מוות. בכל זאת הולך הרוב לכנסיה, ומושמד שם. הם נקרעים בין אמונה ואי־אמונה, בין פחד ופחד, ובסופו של דבר הולכים בתלם — אל מותם.

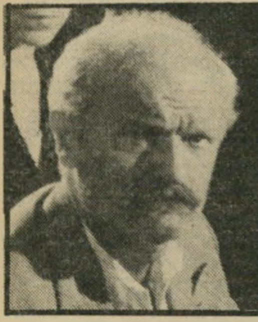
אנטונוטי

האחרים בורחים. זהו הסיפור הניצחי של הפליטים. איטלקים, יהודים, פלסטינים — אין הבדל ביניהם. חסרי־תוחלת, שאינם יודעים לאן לפנות, שכל הדרכים לפניהם עלולות להוביל לאבדון, את החותרים קדימה בעקשנות של רצון־ההישרדות. גלוואני, מנהיג הבורחים (אומרו אנטונוטי) יכול היה להיות מנהיג בורחים מגטו וילנא.

בדרך שותטים פאשיסטים ואנטי־פאשיסטים זה את זה באכזריות שפוכה, אח נגד אח, ידיד נגד ידיד. מי שרוצה להבין מה מתרחש כעת בלבנון — בשאתילא, בעאליי, בהרי־השוף — יכול לראות זאת כאן על הבד באופן פלאסטי. הטירוף של מילחמת־האחים — מילחמה שהיא לרוב אכזרית אף ממילחמה בין לאומים — משתקף כאן על המסך בריאליזם מחריד.

בין כל הצרות שעוד נכונו לנו, אני מאחל לעצמנו שלעולם לא ניקלע לזוועה כזאת.

סוף־סוף

שמעתי השבוע עוד הגדרה יפה לציונות:

פעם היו היהודים מהמרים בבורסות של חמישים מדינות של הגויים. עכשיו, תודות לציונות, יכולים היהודים להמר בבורסה שכולה יהודית.

אנשים

צלם העיתונות הסתכסך עם בית הנשיא ושחקן הבימה היכה את הסדרן הקשיש

■ "תזכרו דבר אחד. שכל הערבים רוצים להשמיד אותנו!" אמר הרמטכ"ל **רפאל** ("רפול") **איתן** ל־300 פעילי תנועות־הנוער החלוציות שהתכנסו ביד טבנקין שברמת־אפעל. מישהו צעק מהקהל: "ומה עם המצרים?" ענה רפול ללא היסוס: "המצרים זה לא ערבים."

מרווין גוסטמן רופאו האישי של ראש־הממשלה ממלא את צלחתו בעוגות ועוגיות מתוקות, במסיבה שהתקיימה במלון בתל־אביב. הצלחת המלאה היתה מיועדת גם לשתי בנותיו, שנכחו באירוע שנשא אופי דתי.

■ צלם העיתונות הירושלמי הוותיק, **רחמים ישראלי**, הסתבך עם בית הנשיא. הוא הוזמן לצלם את מישפחת הנשיא בתמונות מיוחדות שהזמינה שגרירות ישראל בארצות־הברית, ערב ביקורם של **יצחק** ו**אופירה נבון** שם. בני־הזוג היו לבושים היטב ובתום הצילום, כאשר קמו ממקומותיהם, חבט נבון כבדרך־אגב בכדור המחובר בחוט לתיקרה, ושבו משתעשעים ילדי בני־הזוג. הנשיא הסיט את הכדור, אופירה החזירה אותו למקומו, וישראלי הצליח לתפוס את השניים כשהכדור ביניהם. התמונה הופצה במערכות העיתונים וזכתה לפירסום רב. לישכת הנשיא רגזה על כך שישראלי הפיץ תמונה שלא היה עליו לצלם כלל. ואם לא די בכך, באותו יום התקיימו בבית הנשיא שלושה אירועים מצולמים אחרים. אחרי שהתמונה המוצלחת של ישראלי נכנסה לעיתונים, לא הוזכרו שאר האירועים שהתקיימו בבית הנשיא.

■ ח"כ הליברלים **יהודה פרח**, ד"ר לחינוך, צפה בהצגה נפש יהודי. בסופה הוא נשאל אם הוא חושב כמו הח"כ **חיים דרוקמן**, שיש בהצגה העלית על דעתי שאהגה כפי שנהניתי."

■ הרב **שמואל אבידור הכהן** סיפר שבהיותו נער הוא טייל ברחוב אלנבי וראה את הספר מין ואופי של **אוטו וייניגר**, שעל חייו נסבה ההצגה נפש יהודי. "הוצאתי 20 אגורות וקניתי את הספר. בלי להיות בוגר של השומר־הצעיר קראתי את סיפרו וזה לא פגם ביהדותי. ולימים אף נשאתי אשה."

■ וייניגר כנראה העלה את לחץ הדם של שחקן הבימה הזוטר **רולף ברין**. הוא בא להצגתו של **יהושע סובול**, שהתקיימה בהבימה, בליווית אשתו **נעמי**. הסדרן, **יעקב** ("אבאל'ה") **אבא**, מכוכבי תיאטרון המטאטא, סירב להכניס את האשה לאולם. בתגובה היכה אותו ברין עד זוב־דם. למחרת הוציאה הנהלת התיאטרון הודעת גינוי למעשהו של ברין, ותלתה אותו על לוח־המודעות. בתגובה כתב ברין על הלוח שבל יעזו אנשי הבימה לבוא לבית־החולים איכילוב, שם עובדת אשתו כאחות, כדי לקבל פרוטקציה בתור לטיפול.

■ הפרופסור **ישעיהו לייבוביץ** הדהים את קהל הסטודנטים שבאו לשמוע אותו טעם לפגם. "לא רק שאיני חרש בב כך. אלא שצריך להעלות אותה גם בחו"ל. יש בי הרגשה שתלווה אותי בעיקבות ההצגה זמן ממושך. ראיתי אמנות נשגבה. איני יכול לתאר זאת במילים. היית ממליץ לאנשים לבוא ולראות וליהנות בה. לא בעצרת קמפוס באוניברסיטת תל־אביב: "כותרת האירוע הזה אינה נכונה. במקום לקרוא לה מביר־זית ועד ביירות היה צריך לכלול בה את התקופה ממילחמת ששת־הימים, עד למילחמה הבאה, העומדת לפרוץ ושבה ייהרגו רוב האנשים היושבים באולם זה."

■ במשך שנה היה עיתונאי מעריב **אמנון אברמוביץ** דתי. בתוכנית הרדיו של **אילנה צור**, סימני דרך, ששודרה בשבת, סיפר אברמוביץ', בן קיבוץ ניר־עם, על תחנות שונות בחייו. בין השאר הוא גילה שבגיל 13 הוא הפך לדתי, התחיל להניח תפילין, זרק מהמקרר בשר חזיר וכפה על בני־מישפחתו אורח חיים דתי. כעבור שנה הוא שב להיות חילוני.

■ ח"כי המפד"ל התרעמו על כך ששר־הפנים **יוסף בורג** לא בא לישיבת הקואליציה. אמר **אברהם מלמד**: "למרות שהוא מסיעתי אני מוכרח לומר שהוא היה חייב לבוא." הוסיף סגן־שר־החוץ **יהודה בן־מאיר**: "זהו זילזול בקואליציה." העיר סגן־שר־הרווחה־ו־הקליטה **בן־ציון רובין** מתמ"י: "על כך יאמר ישמרני השם מבני סיעתי. אני אשמר מבני סיעות אחרות."

■ בוועדת הכנסת התנהל דיון בהצעת תיקון לחוק מס ההשבחה. ח"כ המערך **שושנה ארבלי אלמוזלינו** הגישה הצעה משלה ומישהו העיר: "היא תראה לו לבורג." הגיב ח"כ יוסי שריד: "אין לה מה להראות ואם יש לה אין למי להראות."

■ "אני רוצה רק תה," אמר ממלא־מקום מזכיר ההסתדרות **ישראל קיסר**, כאשר הוגש לו באמצע ראיון בקבוק מיץ תפוזים. "אני שותה רק תה, כמו בוועד־הפועל." לקראת סוף הראיון אמר לו המראיין **איתן דנצ'ר**. "הייתי רוצה לשאול אותך שאלה אישית על **ירוחם משל**. אז אולי בכל זאת תשתה את המיץ?" השיב קיסר מייד: "מדוע לשתות? כדי שלא איחנק?"

■ בראיון הוא נשאל על שר־האוצר **יורם ארידור** ועל דרכו הכלכלית. "לארידור יש רק מילה אחת "מייצב." הוא מייצב מחירים, אבטלה ושלום. אבל הוא בעצמו לא מתייצב."

■ עד כמה מאמין **יצחק רבין** ל**שימעון פרס**? בערב־ראיונות הוא נשאל אם גם הוא יוותר על המירוץ לראשות הממשלה אם ישוב הנשיא למיפלגת העבודה. כשלא הבין מדוע עליו לוותר, הזכיר לו המראיין שיושב־ראש המיפלגה

שימעון פרס מחייך במלוא הפה כשהוא עולה לנאום בישיבת מרכז מיפלגת העבודה ביום החמישי שעבר. יושב־ראש המיפלגה פתח ישיבה סוערת, שבה הוחלט למנוע כפל תפקידים של נבחרי המיפלגה. פרס לא נעזר במעקה שהוצמד למדרגות שהובילו לבימה, אך הוא נזקק לעזרת מזכיר־המיפלגה, חיים בר־לב, שכיוון את המיקרופון אל פיו.

אמר בנתניה שאם הנשיא יסיים הוא מוותר על תפקידו, אך כחבר הוא לא מייעץ לו לעשות זאת. ענה רבין: „לא שמעתי שפרס אמר בקולו ובאורפן מוסמך, שהוא מוכן לוותר. שמעתי רק ידיעה בטלוויזיה שנאמר כך.״

■ היכן נמצא רחוב השדות 34 בכפר־שמריהו? הד״ר **אורי דייוויס**, עוזר־מחקר באוניברסיטת אכסטר באנגליה, מציין בהתכתבויות שכתובת זאת נמצאת בפלסטין.

■ השחקן **חיים טופול** מרוצה מאוד באחרונה. הוא סיים לצלם את ספר בראשית, החלק הראשון של סידרת התנ״ך שהוא מסריט לווידיאו. טופול, שהיה בחודשים האחרונים בארץ, הספיק לשרת במילואים. הוא מוצב ביחידה לתיכנון אסטרטגי של האלוף **אברהם** („אברש׳ה״) **טמיר**.

■ ליחס מיוחד זכה סגן־מנהל הבורסה, **נתן** („נתי״) **שילה**, שנפצע בלבנון מכדור ברגלו. שילה, עובד רשות־השידור לשעבר, אושפז בבית־החולים בחדר שבו שכב לפניו **חיים בר־לב**, והבורסה סידרה לו טלפון וטלוויזיה בחדר.

■ אחד הסרטים הישראלים המוצגים עתה באירופה הוא יומן שדה של הבימאי **עמוס גיתאי**. הסרט, שהיה אמור להיות מופק על־ידי צוותא, נדחה על־ידם בטענה שהוא חד־צדדי ומגמתי ואינו מבליט את הישראלי היפה, כדברי אחד מהם. גיתאי רכש מצוותא את חומר הגלם והפיק את הסרט לבדו. אחד הפרטים הפחות מוכרים בחייו של גיתאי הוא שהוא יוצא סיירת אגוז בצה״ל.

יוסף בורג מבקש מצעיר שעמד על הבימה שיעזור לו לעלות במדרגות לבימת אולם מיפעל־הפיס בתל־אביב. במקום התקיימה ישיבה של מרכז השילטון המקומי, שעסקה בסקירת פעילות המרכז בשנה האחרונה. שר־הפנים היה אורח־הכבוד. בעזרת הצעיר טיפס בורג על שלוש המדרגות ותפס את המקום שהוכן לו, על הבמה המקושטת.

■ צלם־הפורנו **דניאל גרנות** השתחרר מהכלא. הוא ניגש מייד לפרקליטו, **צבי לידסקי**, והזמין אותו לארוחת־ערב במיסעדה. אחר־כך אמר לו שהוא רוצה להמשיך לצלם. הזהיר אותו לידסקי: „לצלם? רק גוף!״

■ **יחזקאל הרמלך**, ראש עיריית רחובות, העומד להתמודד על מישרת יושב־ראש מרכז המיפלגה הליברלית, הסבירו שהוא מוכן לרוץ לתפקיד רק משום שאין הוא מצריך עבודה של יותר מפעם בשבוע. להרמלך יש נסיון מר עם תפקידי יום בשבוע. כאשר השר מודעי היה שר האנרגיה, בקדנציה הקודמת של הליכוד, הוא הציע להרמלך להיות יושב־ראש הדירקטוריון של חברת־החשמל, והבטיח לו שזהו תפקיד של לא יותר מיום בשבוע. הרמלך, שממילא טרוד בימי חמישי בענייני השילטון המקומי, הסכים לשלב את חברת־החשמל באותו יום. בתוך זמן קצר הוא גילה שיום בשבוע אינו מספיק לשם כך. הוא ניהל מאבק למינוי יושב־ראש דירקטוריון פעיל בשכר. לתפקיד נכנס חבר מרכז אחר, **דויד** („ג׳וקי״) **הגואל**, ואילו הרמלך נשאר חבר הדירקטוריון.

■ בפסטיבל שירי נוער ברחובות עלה הרמלך לבימה ואמר: „בדרך־כלל **אברי רביב** הוא הדובר שלי. עתה אני אהיה הדובר שלו.״ מסתבר שרביב חוטא לעיתים בשירה. הוא חיבר שיר לאירוע וראש־העירייה קרא אותו באוזני הנוכחים.

■ **יהודית** („ג׳ודי״) **כדיר**, הצעירה שהוחשדה על־ידי המישטרה במתן שוחד מיני לאנשי־ציבור, החליטה להעלות את סיפורה האישי על הכתב. אחרי פירסום הווידוי שלה בהעולם הזה (2358) היא התחילה לכתוב ספר, שייקרא כמו נמרה פצועה.

■ כדיר טוענת שהפירסומים בעיתונות בתחילת הפרשה הפכו אותה לראש רשת לאספקת שירותים מיניים לאנשי־ציבור. „היתה לי דירת חדר בגבעתיים. לא היה בה מקום ליותר מראש־מועצה אחד. אחרי מה שפורסם שאלו אותי במכולת אם עוד נשאר שם מקום לשר־הפנים.״

■ איש הקולנוע **ישעיהו** („שיש״) **קולר** הפך למפיק סרטים. הוא לא נפרד מהכינוי שלו גם כשהוא מוסר את מיספר הטלפון החדש של מישרדו. „שיש שיש, אחד חמש, שיש שיש.״

■ למפיקים **מנחם גולן** ו**יורם גלובוס** יש בעיה. כוכבת סירטם סהרה שיצולם בארץ, היא **ברוק שילדס**, שבחוזה העבודה שלה נאמר בפירוש שמדי יום א׳ הם חייבים להביא אותה לכנסיה קאתולית. הסרט יצולם במשך שמונה שבועות רצופים באילת, והכנסיה הקרובה ביותר נמצאת בעקבה.

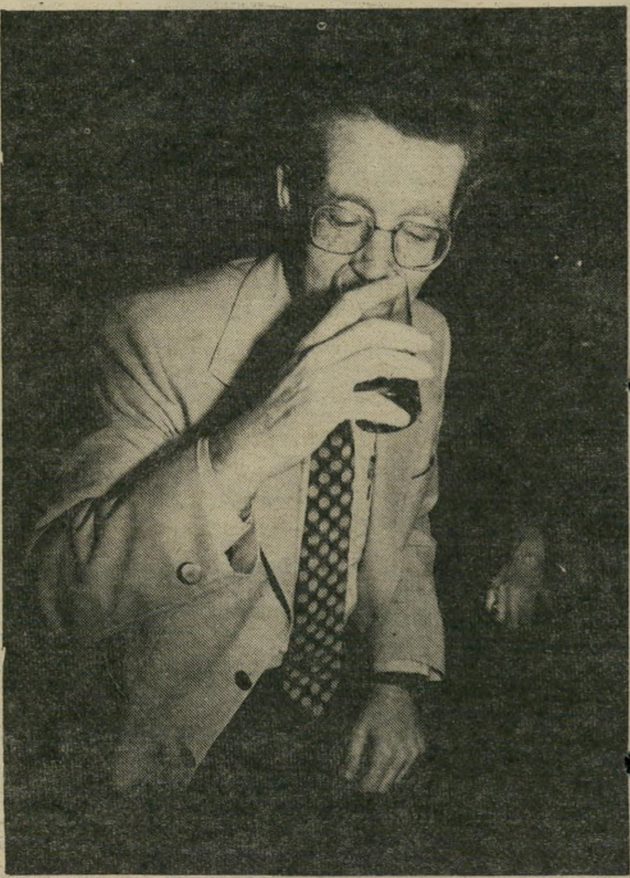

יצחק זייגר ח״כ הליברלים שותה פונש חם בפתיחת מועדון בתל־אביב. זייגר, המכונה „זיגי״, בא למסיבה באיחור והתנצל כי היה לו יום עמוס ביותר. בבוקר הוא היה בוועידת האיכרים, שם היה ציר מטעם הוועד החקלאי של ראשון־לציון. בעיר זו יש לו פרדס. אחר־כך הוא נסע לדיון של ועדת הכספים שבה הוא חבר, התראיין לטלוויזיה, חזר כדי להיבחר כחבר מרכז התאחדות האיכרים, ובערב נסע לערב ראיונות ברחובות. חברו למיפלגה, עורך־הדין אבשלום („שולי״) מכנס ואשתו מיקי, אספו את דליה זייגר ובאו למועדון. הח״כ הצטרף אחר־כך. כשלקח את הכוסית הזכירו לו שהוא אשר הציע הצעת חוק פרטית שתאסור מכירת משקאות אלכוהוליים לקטינים.

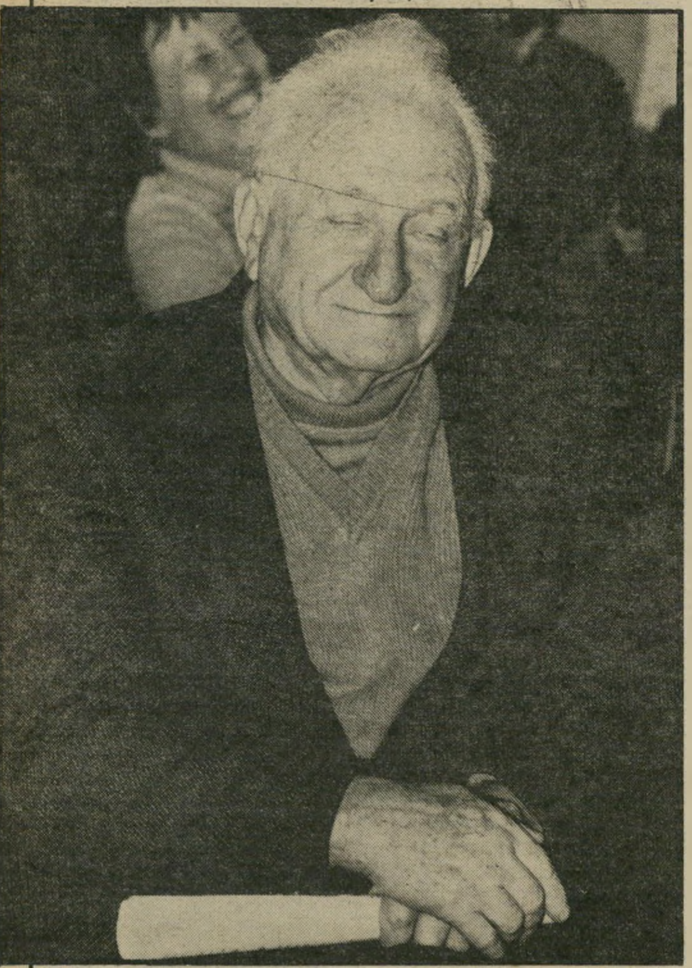

ישראל קרגמן יושב־ראש לשעבר של ועדת הכספים של הכנסת מטעם המערך עוצם את עיניו בישיבת מרכז מיפלגת העבודה האחרונה. קרגמן, ח״כ בדימוס בן 77, כותב מדי פעם מיכתבים לעיתונים שונים.

בלונים

מאת דניאלה שמי

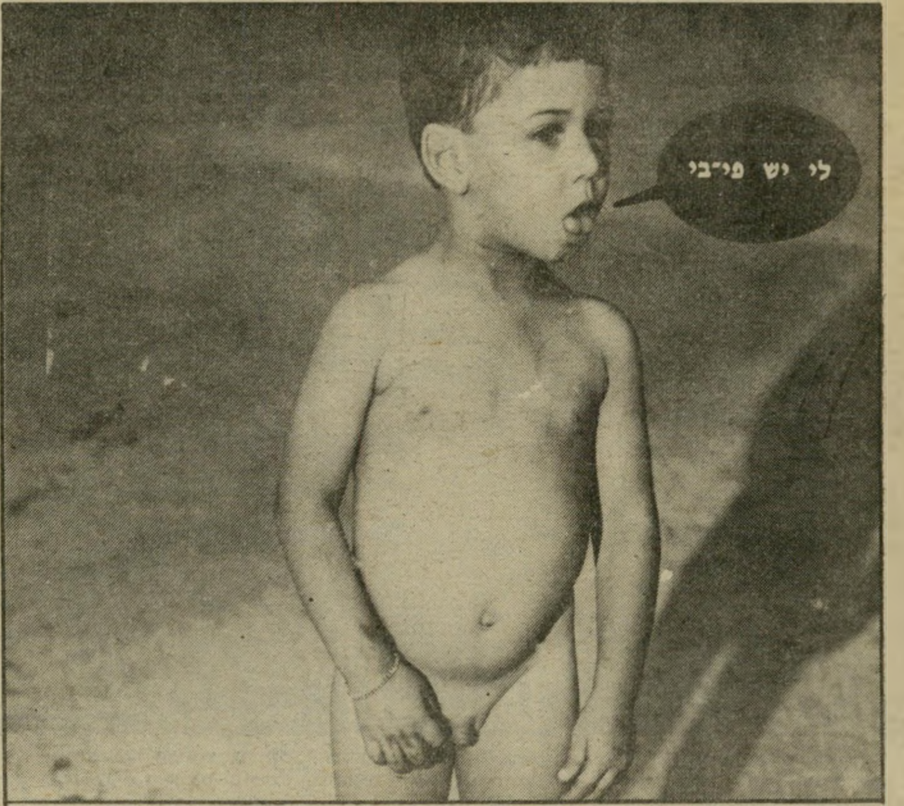

צדוק במצב טבעי

אנשים

כל הגובה של חנוך לוין הוא מן המותניים ומטה

■ כונס הנכסים של חברת אל־על בפירוק, **עמרם בלום,** הוא בן למישפחה מעניינת. בלום, עורך־דין במיקצועו, המשמש כאפוטרופוס הכללי של ישראל, הוא בן למישפחה דתית ירושלמית, קצין מילואים בשיריון ואחיו הצעיר של הפרופסור **יהודה בלום,** נציג ישראל באו״ם, שגם הוא קשור למישפטים. בלום הבכור נטש משרת מרצה למישפט בינלאומי למען התפקיד בחו״ל. אחותם של השניים, **לאה ויטמן** היא עובדת סוציאלית.

פסוקי השבוע

● **עזר ויצמן,** בביקור באיזורי בנייה בגדה המערבית:" זכותו של כל יהודי לשבת בארץ ישראל היא דבר טיבעי ונורמאלי."

● **סגן יושב־ראש הכנסת, מאיר כהן מחרות,** על דמות היורש אחרי מנחם בגין: „לא כל אחד שאומר פלאנטה במקום כוכב־לכת: תהיה פשוט, רגיל, תדבר כמו בן־אדם."

● **הנ"ל** על חברו לסניף החיפאי, ח״כ יוסף רום: „הביאו פרופסור, חשבו מי יודע מה. פרופסור, אמרו לו, הבה ותמלוך עלינו. היום הם אומרים חטאנו, עווינו, פשענו."

● **דויד גלס, מסיעת ליכוד ותמורה במפד"ל,** על ההשלמה עם יריבו־לשעבר יצחק רפאל: „מבחינתי האישית זה ממש קתארזיס."

● **הנ"ל,** על השאלה מדוע לא יתפייס עם זבולון המר ויהודה בן־מאיר: „שני הליצים האלה הם היסוד הכי נזיל בפוליטיקה הישראלית. עלי ועליהם נאמר: לא יירד בני עמכם."

● **הרב מנחם הכהן,** על הנ"ל: „כל מה ומי שחסר לליכוד ותמורה, זה שאהרון אבו־חצירא יחזור, ואז המוסר והפוליטיקה שוב יהיו ביחד."

● **הנ"ל:** „רק בנק הדם אינו החמצן של המדינה."

● **העיתונאי עמוס קינן:** „בעיני, מי שירד ללוס־אנג׳לס אל סיר הבשר, הוא צדיק טהור בהשוואה למי שירד למעלה־אפרים אל בור השומן."

● **המשורר יבי:** „השמש שוקעת, הבורסה פורחת, וערך־האדם בשפל."

● **הנ"ל:** „גדלים עם הבנקים, וחיים מהבורסה, מי הוא הפתי שפלט שאין לנו ערכים?"

● **העיתונאי שלום רוזנפלד:** „שליט חזק זקוק בימינו לחכם אמיץ שלא יחד להזהירו מפני חולשתו של הכוח."

● **סגנית שר־החינוך, מרים תעסה־גלזר:** „כשאני יושבת בכנסת אני חושבת רק על דבר אחד. איך ילדינו יראו אותנו במבט, כאשר הם רואים מליאה ריקה."

● **הנ"ל,** על המחזאי חנוך לוין: „14 שנה לוין הוא רב־האמנים של ישראל. אך כל הגובה שלו הוא רק מן המותן למטה."

● **השדרן גבי גזית,** על הודעת חברת אוסם שהיא תמכור אסריות לפליטים בדרום־לבנון: „כמה עוד ליקשים יאכלו הלבנונים מאיתנו?"

● **הח"כ לשעבר משה ברעם,** על דמות היורש האידיאלי: „המנהיג לא צריך לרוץ ברחוב ולנשק ראשים של ילדים קטנים."

דן שילון שדרן הטלוויזיה הנמצא בחופשה ארוכה ממחלקת־החדשות, בא לחזות במישחק כדורגל. הוא בא למישחק בין הפועל תל־אביב ומכבי נתניה, שהתקיים בשבת באיצטדיון בלומפילד ביפו, וישב ביציע המכובדים.

קאן קאן כאן
ב־13 צבעים חדשים
לסופרסטאר
CAN CAN
SUPER STAR
can can
חומים ואפורים על גווניהם:
סיסי, סילבר, אפור, מונטנה,
פלמה, הני, ג'יפסי וביבר.
אדומים: פטל בוורוד עמוק,
ופומפיי באדום לוהט מתון.
כחולים: קריביק בכחול "הפועל"
ופילוט בכחול עמוק מטלי.
CAN CAN
קאן קאן סופרסטאר,
גרבי המכנס של גבור.
משווקים ע"י סברינה שווק בע"מ.

קוק ספורטיב

מעלה את הספורט
על מסלול האופנה

היום ספורט הוא גם סגנון לבוש. וכמו תמיד כשמדובר באופנה, המקום הראשון שמור לצרפתים. בית קוק ספורטיב מצמרת הליגה הבינלאומית של יצרני בגדי הספורט הגיע לישראל.

מעתה תוכל לרכוש חולצות, נעלי-טניס, נעלי ג׳ונינג, חליפות טריינינג, גרבי ספורט וסווט שירטס עם סמל התרנגול המפורסם בחנויות הספורט, בתי הכל-בו חנויות האופנה המובחרות בישראל.

le coq sportif

מרים בנימיני

מזל החודש: גדי

מעתה יוכלו הגדיים להתהלך בהרגשה קלה ולהגשים תוכניות

אם יתבקשו בני מזל גדי לתאר את השנתיים האחרונות שעברו עליהם, הם יאנחו ויודו שטוב שהתקופה כבר מאחוריהם. שכן בשנתיים האחרונות חשו בני המזל את השפעתו הקשה של הכוכב השולט בהם — שבתאי (סטורן). כוכב זה היה כל אותו הזמן במזל מאזניים, ויצר זווית מאוד לא נוחה למזל השמש שלהם.

מה עבר על הגדיים? קשה להשיב על כך, כל אחד סבל בתחום שבו הוא רגיש במיוחד, אך באופן כללי אפשר לומר שהגדיים נעשו הרבה יותר רגישים, והתייחסו לכל דבר ביתר רצינות וכבדות, עד שלעתים התקשו לתפקד בחיי היום־יום.

הקאריירה שלהם הגיעה לנקודת מיפנה. כוכב שבתאי הביא אותם למצבים מדכאים והם נאלצו לעמוד מול מציאות חדשה, ולהכיר מי הם ידידיהם ומי הם אלה שעימם כדאי לסיים את היחסים. חלק מבני המזל איבדו קרובים או ידידים. כוכב שבתאי לימד אותם שהם חייבים להקדיש המון תשומת־לב לקרובים להם, כדי שירגישו שלמים עם מצפונם.

לפני כחודש עזב כוכב שבתאי את מזל מאזניים, ובכך שיחרר את בני מזל גדי

מהלחץ שבו היו נתונים. מעתה אוכלו שוב להתהלך בהרגשה קלה יותר, כשהם בונים מחדש תוכניות שהתקשו להגשימן.

מה מצפה לבני מזל גדי בשנת 1983?

עבודה

הגדיים סבלו כשנתיים מבעיות הקשורות בעיקר לתחום המיקצועי. הקאריירה שלהם עמדה לא פעם בסימן שאלה, לעתים אף גרמה להם לאבד את ביטחונם העצמי. רבים חיפשו דרכים חדשות, אולם מה שהפחיד אותם הוא חוסר־השליטה במצב. כמעט כל דרך אלטרנטיבית היתה חסומה לפניהם, ונתקבלה בכל כך הרבה קשיים, שהם נאלצו להמשיך במקומם הקבוע.

לאחרונה הם מתחילים להשתחרר מהמצב הקשה, וכבר כעת הם נהנים מהצלחה חלקית, שבמשך הזמן תתגבש ותיבנה ותביא להתקדמות מלאה שלה הם מצפים.

שינויים פיתאומיים מתרחשים במקומות שבהם הם עובדים, וגם אם ברגע הראשון הם מעוררים התנגדות וגורמים לחששות, מאוחר יותר יתברר שהשינוי מוביל לדרך טובה ומצליחה. חלק מן השינויים קשורים במעבר לארץ אחרת, או לקישרי עבודה עם ארצות אחרות. מעכשיו יוכלו בני המזל להרגיש שהדרך פתוחה לפניהם, והצעות שהם חששו להציע, או רעיונות שפחדו לבצע, יוכלו לקבל תנופה ולהביא לקידומם. חלק מהשינויים יהיו קשורים בנסיעות רבות אך קצרות.

כספים

המצב הכספי יהיה מעט בעייתי. למרות שבשאר התחומים ההרגשה יותר קלה ומשוחררת, בתחום זה עלולים בני המזל להרגיש עצמם לחוצים. ההכנסות

כוכב שבתאי שהה במזל מאזניים בשנתיים האחרונות, והכביד על בני מזל גדי

יהיו טובות ומספקות, אך קרובי מישפחה או מתחרים עלולים לגרום לבעיות בלתי צפויות. כדאי להשגיח אך לא להיכנס לחרדה, כי לקיחת יוזמה תוכיח את עצמה. נראה שגם אם ייאלצו להוציא יותר כספים מכפי שהם תיכננו, ההכנסות יהיו בהתאם. לא נראה שהם ייקלעו לצרה אמיתית. אולם עליהם להימנע מספקולציות ואל להם לסמוך על המזל.

אנשים שעימם יש להם קישרי עבודה ועסקים, יגלו את פרצופם האמיתי, ובני המזל יוכלו לתמרן את דרכם למטרה ברורה מבלי לחשוש מאנשים הרוצים להתנכל להם. בתקופה זו הם יוכלו להבין מהי הסיבה שבגללה הם נקלעו בשנים האחרונות למצבים קשים ללא מציאת פיתרון. כשהאמת תצא לאור, הם יוכלו ללמוד לקח את האנשים שהציקו להם ועיכבו אותם בדרכם. לסיכום ניתן לומר, שהתקופה תוסיף לביטחון העצמי ולתחושת חוזק והחלטיות.

מישפחה

לחצים מישפחתיים, שהציקו והטרידו בשנתיים האחרונות, מתחילים להיעלם. בני המזל ירגישו שהם מסוגלים להתחיל בקשרים טובים יותר. מחלות של קרובי מישפחה הטרידו לא מעט, אולם כעת המצב יהיה קל יותר ופחות מדאיג.

אלה שעדיין שרויים בגפם, ירגישו שדרכים חדשות נפתחות לפניהם. הזדמנויות להכרויות חדשות ייקרו בדרכם. חוג המכרים יגדל, והם ירגישו עצמם יותר פופולריים ויותר מקובלים. חיי חברה עשירים יותר יוציאו אותם מבדידותם ויביאו להרגשה טובה ובטוחה יותר. בני המין השני ישימו לב וייחזרו יותר מתמיד, ובני המזל יוכלו לחשוב על יצירה של מיסגרת מישפחתית שאינה מוכרת להם.

אהבות קלילות ובלתי מחייבות לא יספקו את בני המזל, ופרשות סודיות יגיעו לקיצן. הגדיים יתייחסו לקשרים בצורה יותר רצינית ומחייבת, ולא יסתפקו בקשרים שאינם בונים את עתידם. השקפתם על חיי מישפחה תשתנה, התייחסותם תהיה עניינית, והם עצמם ירגישו נכונות להפתח ולחשוף את עצמם לפני בני זוגם.

זוגות נשואים, שסבלו ממשברים ומחוסר־יציבות בשנתיים האחרונות, ירגישו שהם מוכנים לתת מעצמם ולוותר לבן הזוג, כדי לנסות מחדש חיי מישפחה תקינים יותר.

הצעות עבודה חדשות עשויות להגיע השבוע. יש לשקול היטב את ההצעה ולבדוק אם הנעליים שאתם עומדים להיכנס לתוכן אינן גדולות מידתכם. נסיעות קצרות יפגישו אתכם עם מכרים חדשים ומעניינים, העשויים להיות בעלי חשיבות רבה בעתיד הקרוב. תלמידים וסטודנטים יהנו מהתקופה, והדבר יתבטא בעיקר בקלות שבה הם יעברו מיבחנים קשים. בני תאומים וקשת ימשכו אתכם.

* * *

השבועות הקשים שעברו עליכם לאחרונה דילדלו את כוחותיכם והשאירו אתכם מחוסרי מרץ. השבוע יהיה יותר קל ואפשרויות חדשות נפתחות לפניכם. הן קשורות לתחומי עבודה ולימודים. קשרים עם אנשים בארצות אחרות יוסיפו הנאה, וכמו כן תוכלו לברר מה גרם לעירפול ולחוסר־הבהירות ביחסים עם אנשים שהיו מרוחקים. המצב הכספי משתפר מעט, אך עדיין כדאי להיזהר ולהימנע מסיכונים.

* * *

מצב הרוח די כבד. בעיות שונות מטרידות אתכם וגורמות לעצבנות ואי־שקט. מבחינה כספית אתם מרגישים די לחוצים וחושבים על אפשרויות חדשות. יש להימנע מהתחייבויות כספיות. אלה החושבים על כך, טוב יעשו אם ידחו את תוכניתם בשלושה שבועות. השטח הרומנטי די מבטיח. הכרויות חדשות ומרשימות יוסיפו גוון מיוחד לתקופה, אך עדיין מוקדם מלבנות מגדלים באוויר.

אחרי יומיים קצת כבדים, מצב־הרוח שוב משתנה ושימחת החיים חוזרת. לאחרונה אתם מושכים מאד את בני המין השני. כדאי לשנות הרגלים קבועים, ולנסות דרכים חדשות. ישיבה בבית אינה רצויה כעת. פגישות מיקריות עשויות להביא להפתעות מרגשות. אל תחמיצו את ההזדמנויות. בענייני כספים היו זהירים. אם התכוננתם לבצע תוכנית חדשה, יתכן שמיכשול בלתי־צפוי יעכב את התקדמותכם.

* * *

התחייבויות רבות ממשיכות להקשות עליכם את התקופה. שטף האירועים הנורמלי נעצר בכל פעם בגלל סיבה אחרת. אתם מרגישים את עצמכם די מתוסכלים ומאוכזבים, ביחוד בכל מה שקשור ליחסים חוש ם. מבחינה בריאותית אינכם חזקים כתמיד, ונוטים לחלות במהירות. אלה המתכוננים לבצע שינויים במקום המגורים נתקלים בעיכובים מעצבנים. כדאי להמשיך ולא להיכנע.

* * *

גם השבוע ממשיכים ליהנות מהתקופה. אהבות חדשות עומדות להתחיל, ואלה מביניכם שלא הרשו לעצמם ליהנות מהחיים השנה, כדאי שימצו את התקופה. לעוסקים בספורט צפויות הצלחות מפתיעות ומשמחות, ואחרים יוכלו ליהנות מזכיות קטנות בהגרלות ובמשחקי־מזל. במקום העבודה מתכוננים לבצע שינויים. בריאותם של אחים או אחיות מעוררת דאגה. נסו לבדוק מי האנשים שעליהם אתם סומכים.

בתקופה זו אתם ממשיכים לבלות חלק ניכר מזמנכם בבית. יתכן שזו ההזדמנות לארגן את הדירה מחדש, ולחזור ולעסוק בתחביבים שונים. אלה שנמשכים לאמנות יוכלו לחדש את פעילותם בתחומים אלה. התוצאות ישביעו רצון ויעוררו התפעלות. הפעם אין צורך להתרוצץ ולהיפגש עם בני המין השני מחוץ לבית. הפתעות בתחום זה צפויות השבוע. צפו לביקורים משמחים ומרגשים.

* * *

אתם מרגישים את עצמכם לחוצים ומתוחים. בעיות מישפחתיות מציקות וקשה למצוא להן פיתרון. במקום העבודה חושבים על שינויים, אך בתקופה הנוכחית רצוי להשאיר את המצב כפי שהוא. נסיעות חשובות שהיו צריכות להתקיים בזמן הקרוב עלולות להתעכב, אולם הן ייצאו בכל זאת אל הפועל. בתחום הכספי המצב עומד להשתפר. כבר כעת תוכלו לרכוש לעצמכם דברים שלא הרשיתם לעצמכם.

* * *

החל מהשבוע תרגישו בשינוי לטובה. עניינים כספיים גורמים סיפוק והנאה, אפשרויות חדשות נפתחות לפניכם ותוך זמן קצר תמצאו את עצמכם בתנאים הרבה יותר נוחים. בשטח הרומנטי אתם יותר מבוקשים, ואלה מביניכם שעדיין לא מצאו את מה שהם מבקשים, יופתעו מהמיפנה שיחול בחייהם. אינפורמציה שהגיעה לאוזניכם במיקרה תסייע להתקדמותכם בתחום העבודה.

אתם עומדים לפני שלב חדש בחיים. הדבר יורגש כמעט בכל תחום. במקום העבודה תרכשו יותר בטחון, ותוכלו לומר בגלוי את דעתכם ולהוציא כל מה שהצטבר בתוככם. להצעות עבודה חדשות כדאי להיענות בחיוב, אם כי התלבטויות שונות מקשות עליכם להחליט. בשטח הרומנטי אתם יותר מבוקשים. מעניין שבני מזל סרטן ודגים שמים לב אליכם במיוחד. מבחינה כספית ניכרת התקדמות איטית.

* * *

מצב רוח די קודר מאפיין את התקופה. לאחרונה אינכם מוצאים את מקומכם. ההרגשה הכללית אינה טובה, והמצב הבריאותי אינו מעודד. השגיחו על עצמכם ופנו לרופא בשעת הצורך. הבעיות לא ייפתרו מאליהן. עבודה רבה מוטלת עליכם ואתם בקושי מספיקים לסיים את כל מה שלקחתם על עצמכם. בתחום הכספי המצב עלול להשתנות ולהפתיע אתכם בצורה לא נעימה.

* * *

האירועים לובשים כיוון חיובי. הצעה כספית מעניינת תביא להתקדמות בלתי־צפוייה, אך זו אינה כל־כך בטוחה כפי שהיא נראית. בשטח הרומנטי תוכלו ליהנות ולנצל את השבוע היטב, כי דווקא השבוע תהיו מושכים מתמיד, תוכלו לצאת ולהרבות בבילויים. פגישות עם ידידים ישנים ישפרו את מצב הרוח, ובכלל, חיי החברה יהיו מאוד מהנים. נסיעות קצרות יביאו תועלת ותוכלו לקדם עניינים רבים.

המרכז לייעוץ והדרכה לתכשירי קוסמטיקה טבעונית R.V.A.:
מכון קאר, רח' ה' באייר 16, תל־אביב • טל. 03-255295/6

מכתבים

הדיכוי הזוחל

מה משותף לפלסטינים ב־שכם ולמצביעי הליכוד?

כאשר פיזרו כוחות המישטרה והצבא הפגנות בשכם, ברמאללה ובנצרת, ביריות לעבר המפגינים, שחלקם אף נפצעו ונהרגו, לא התרגשו אזרחי ישראל המהוגנים — בסך־הכל אלה ערבים.

כאשר התנפלה המישטרה באכזריות על מפגינים נגד המילחמה ונגד הטבח בצברה ובשאתילא, אמרו אז אזרחינו שומרי־החוק: אלה שמאלנים בוגדנים, לנו זה לא יקרה.

עתה, בהנחיית הממשלה, מכה המישטרה בברוטאליות בעובדי אל־על, שחלקם הגדול הצביע בעד הליכוד.

מה יגידו הפעם האזרחים המהוגנים? מתי יבינו כי הדיכוי הזוחל מאיים על כולנו, אם לא נעצור אותו מבעוד מועד?

קורא איש־שלום
מה יגידו האזרחים המהוגנים?

דויד איש־שלום, רמת־גן

● ● ●

אמור לי מיהו חברך

נשק ישראלי לאוייבי האנושות.

לאחרונה נתבשרנו על קבר־אחים של אלפי גוויות מתנגדי־המישטר, שנתגלה בארגנטינה. רבים מבין המתנגדים־הנעלמים־הנרצחים הם יהודים, שהם לרוב הקשוחים שבין הלוחמים במישטר הפשיסטי.

עתה יוכל מנחם בגין לזקוף לזכותו עוד הישג למאזן־הדמים שלו: הרג יהודים בנשק ישראלי.

לא רק נגד העם הארגנטיני הצמא לחופש פועל ראש־ממשלת־ישראל. גם מישטר־החושך של זאיר ברשימת ידידיו. ובעצם מי לא? ישראל היא הרי ידידה וספקית נשק של כל המישטרים הפשיסטיים בעולם.

על כך נאמר: אמור לי מיהו חברך ואומר לך מי אתה.

אילן פלדמן, אשקלון

● ● ●

פורנו בקונגרס

המתקוטט

מה עדיף — אלימות ציונית או אלימות גברית?

אחרי כמה ימים של קירקס רומי, שבו הישוו העסקנים הציוניים את עוצמת שריריהם לגודל אגרופם של חבריהם, הם זכו באתנחתה מרעננת: כמה סצנות מישגל, שהוקרנו לעיני הצירים המתקוטטים, בטלוויזיה במעגל סגור.

השימחה באמצעי־התיקשורת היתה רבה. הקריין הנרגש, שמיהר לדווח על התקרית למאזיניו ברדיו, אמר משהו כמו „פורנוגרפיה אינה מזיקה כמו אלימות," והוסיף כמה בדיחות תפלות.

טעות בפיו של הבחור. הפורנוגרפיה היא אחד מסוגי מאלימות המכוונים נגד נשים. אם לדעתו היא אינה מזיקה, אין אלא מפני שהוא גבר.

אך לפני שיבטא דיעות בעניינים מופשטים, כדאי היה שילמד את לשונו לבטא כהלכה את שברצונו לומר. הקריין המשועשע חזר בלי סוף על המילה פ'ורנוגרפיה (בפא רפה!) — אפילו פעם אחת לא נכשל בלשונו לומר את המילה כראוי. בימי העורך הלשוני של הרדיו, אבא בן־דויד, דבר כזה לא היה קורה. הוא נהג להטיל קנסות על הקריינים שהשמיעו שיבושי־לשון!

שרה שיטרית, גיבעתיים

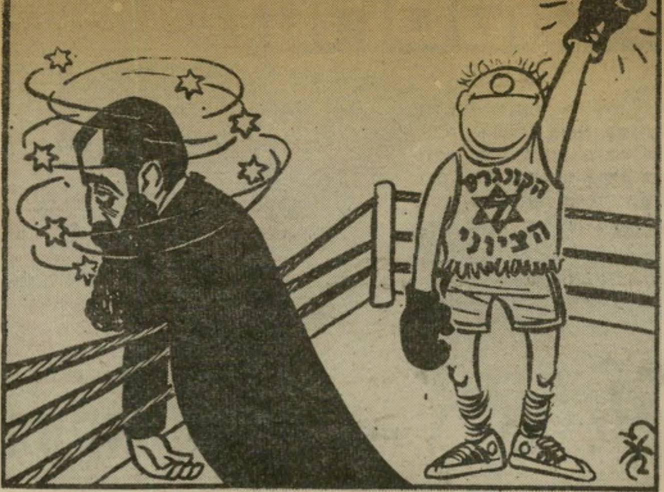

קריקטורה של זאב ב„הארץ"
אתנחתה פורנוגרפית

● ● ●

מיסיונרים בצה"ל

הרבי מלובביץ שואל: „מי צריך את ועדת־החקירה?" הוא טוען, כי ועדת־החקירה היא מיותרת, בלתי־הוגנת ומזיקה („ידיעות אחרונות", 7.12.82).

ואני שואל: מי צריך את הרבי מלובביץ? לדעתי הוא מיותר, בלתי־הוגן ומזיק. במשך שנים רבות האיש הזה משתולל, מתערב בפוליטיקה הישראלית ודורש מכולנו ללכת בדרך שתוביל את ישראל אל התהום — אך בעצמו אינו לוקח סיכונים, ממשיך לשבת לו בביטחון בק"ק ניו־יורק.

אם, למרבה הצער, יש אנשים המוכנים לציית לכל פקודותיו של הרבי וללכת אחריו בעיוורון — יבושם להם. בין כל סוגי התימהונים והקנאים המשוטטים בישראל — חסידיו של גורו זה או אחר — יש גם להם מקום. אך מדוע הם זוכים בהכרה רישמית? מדוע מעודד אותם המטכ"ל לחדור לכל יחידות צה"ל ולהפיץ בהן את שיגעונותיו ושיגיונותיו של הגורו מניו־יורק? מדוע כשהייתי בשירות המילואים האחרון שלי חוייבתי בפקודה לשבת ולשמוע את פיטפוטיהם של כמה חסידי־חב"ד, במקום ללכת לישון אחרי שמירה מייגעת?

אני קורא לשילטונות הצבא להפסיק מייד את פעילותם של אנשי־חב"ד בצה"ל. מי שרוצה לשמוע את ההטפות המיסיונריות שלהם, יודע היכן למצוא אותם בכוחות עצמו.

אדם קלר, תל־אביב

● ● ●

גלי צה"ל - תרופה לשביתות

גלי־צה"ל „מרפא" אותנו במידה מסויימת במיקרה של שביתה בקול־ישראל. לכן כדאי להמשיך את השיטה ולרפא אותנו ממגיפת השביתות האחרות: להקים גם טלוויזיה־צה"ל, חינוך־צה"ל, תרבות־צה"ל, בריאות־צה"ל, דואר־צה"ל.

בקיצור — גלי־צה"ל לכל. רא הגואל לישראל.

שימשון שיבק, בני־ברק

רוצחים בכדורגל

האלימות בספורט („העולם הזה" 2360, 2362) עוררה בקורא את יצר החריזה.

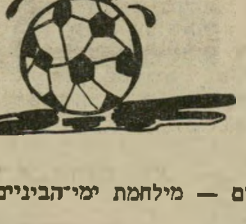

הקרב בכדורגל / הוא קרב מאוד אלים / המזכיר במידה רבה / את הקרבות בין האלים.

כל־כך חשוב וקריטי / הוא רגע העימות / שבשביל קבוצתם / האוהדים מוכנים למות.

זורקים הם למיגרש / אבנים ועגבניות / ואינם מפסיקים להשתולל / אפילו שתי שניות...

ביד אחת מקלות / ובשניה דגלים — מילחמת ימי־הביניים / לפי כל הכללים.

את השופטים מכים ושולחים לקיביני־מאט — / כאילו שבלי לוח / אפשר לשחק שח־מת.

על המיגרש מתרוצץ / צוות הרופאים / שבדרך־כלל קובע: / „רוח־רפאים".

כבר לא מרגיעים את הקהל / אין בכך תועלת / הוא כל־כך אלים / שהמישטרה נבהלת.

לא נכון כבר הפיתגם: / „הכדור הוא עגול" / מי שיותר חזק / הוא המבקיע גול...

מאיר הרטמן, חיפה

המדינה שרבה לחוב

דוברת „חברת העובדים"

(המשך בעמוד 24)

היום
תוכלי לתלות במטבחך
לוח מתכונים סיניים
מתנת "בוטשר בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו.
בשיתוף עם
"טייסט אוף סיצ'ואן"
המסעדה הסינית סיצ'ואנית
בכפר שמריהו.

"בוטשר־בוי"
המרכז לשיווק בשר ומוצריו
רח' רבן גמליאל 26 ת"א טל. 650335
(פניה שלישית ימינה בשוק הכרמל)

תן טרמפ לחייל

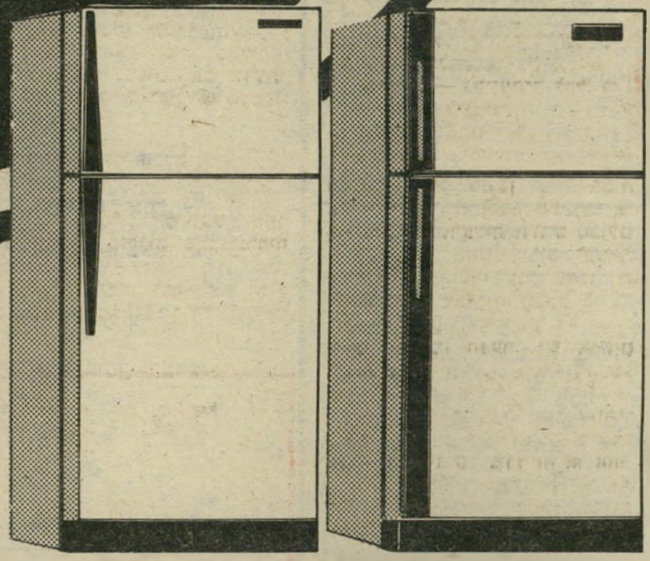

רק שני מקררים יכולים להתגאות בסמל הזה: ג'נרל אלקטריק. הוטפוינט.

GENERAL ELECTRIC

Hotpoint
A QUALITY PRODUCT OF GENERAL ELECTRIC COMPANY

made in U.S.A.

ג'נרל אלקטריק ו-הוטפוינט

- ★ מקררי ג'נרל אלקטריק והוטפוינט בגדלים שונים, החל מנפח של 15 קוב ועד 24 קוב.
- ★ מגוון רחב של צבעים המתאימים לכל מטבח.
- ★ רוחב אידיאלי - 71 ס"מ.
- ★ חיסכון באנרגיה - לפי תקן משרד האנרגיה האמריקני (.D.O.E).
- ★ כוון פתיחת הדלת לפי הזמנת הקונה.
- ★ מחיר נמוך במיוחד, החל מ־48,500 שקל כולל מע"מ.

וזה אומר:
שיש לך אחריות מלאה של חברות האם ג'נרל אלקטריק (ארצות הברית) ושל הנציג הבלעדי של ג'נרל אלקטריק בישראל.

וזה אומר:
שאם אתה קונה מקרר ג'נרל אלקטריק או מקרר הוטפוינט יש לך מקרר מעולה המיוצר בארצות הברית ע"י הקונצרן הגדול ביותר בעולם לייצור מכשירי חשמל.
המקררים הזוכים מידי שנה במוצר הנבחר.

וזה אומר:
שיש לך חלפים מקוריים ושירות שמאחוריו 32 שנות נסיון וכן 15 שנות ביטוח בתום שנת האחריות הראשונה.

וזה אומר הכל.

שיווק: גיל אלקטרוניקה (1982) בעמ
רח' אבן גבירול 18, תל-אביב, טלפון: 03-259415

1983 המוצר הנבחר

הקניה הטובה ביותר 1983

שרות: ג'נרל מהנדסים בע"מ.
הרצליה ב', רח' משכית, אזור התעשיה, טל 57265 -052

אולמי תצוגה: ת"א, רח' אחד העם 11. ירושלים, רח' הלל 24.

וימר יעקבסון טמיר

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

מגיבה על ידיעה בדף־תשקיף („העולם הזה" 2362).

תחת הכותרת „נדחה מושב מו־עצת חברת־העובדים" תליתם את דחיית כינוס המועצה בחילוקי־דיעות כביכול בין מזכיר ההסתד־רות והמנהלים במשק על שיתוף־פעולה עם הממשלה, בין השאר על־ידי מתן הלוואות בנק הפועלים לאל־על ללא ערבויות.

לצערנו, הידיעה רצופה טעויות. מועצת חברת העובדים נדחתה א־מנם מראשית ינואר ל־27 בחודש זה, אך זה לא מחמת ויכוח כל־שהו עם מנהלי־המשק, אלא מתוך היענות הנהגת־ההסתדרות לבקש־תה של סיעת הליכוד.

באשר להלוואות בנק־הפועלים ל־אל־על, כפי שפורסם בתשקיף ה־בנק, מרבית החוב מכוסה בערבות המדינה ובהתחייבויות אחרות של המדינה.

כללית, אין כל בעיה של שיתוף־יתר בין משק־העובדים והממשלה, אלא להיפך: חלק מהפוטנציאל של משק־העובדים, כמנוף לבניין ה־ארץ וכלכלתה, הולך לאיבוד משום שהממשלה אינה משתפת איתנו פעולה.

נירה פרבר, תל־אביב

בקשה מביירות

אני חייל בודד, עולה־חדש מארצות־הברית, הנמצא באיזור ביירות, למרות שרציתי לגור בישראל ולא בלבנון.

יש לי בקשה: בגליון 2360 של העולם הזה **ראיתי את ת־**

דוגמנית צחור
לבקשת החייל

מונתה של ענת צחור. אם תו־כלו לשלוח אליי כמה תמו־נות שלה — אשמח מאוד.

יונתן פריים, קיבוץ מעגן

● המערכת אינה נוהגת לשלוח תמונות לקוראים. אך לבקשתו של החייל, מוגשת כאן תמונת הדוגמנית בשנית.

● ● ●

סיסמה רווחת:

אנטי־שמיות

על מיכתבו של יורם לנדס־ברגר („העולם הזה" 2362).

בשנים האחרונות קנה לו שבי־תה מינהג בקרב אחינו בני־ישר־אל: נתפס יהודי בקלקלתו על־ידי גויים — מייד הוא שולף את הטענה כי עצם התפיסה והטיפול שהוא זוכה בו מקורם באנטישמ־יות. בדרך זו הוא פועל למען הפ־עלתם של ריגשי־אשמה סמויים ו־לשם קבלת טיפול מועדף.

יורם לנדסברגר, במיכתבו ל־העולם הזה אומר, למשל: „בשבוע

(המשך בעמוד 26)

תשבצופן 2365

מאת נדיב אבידן

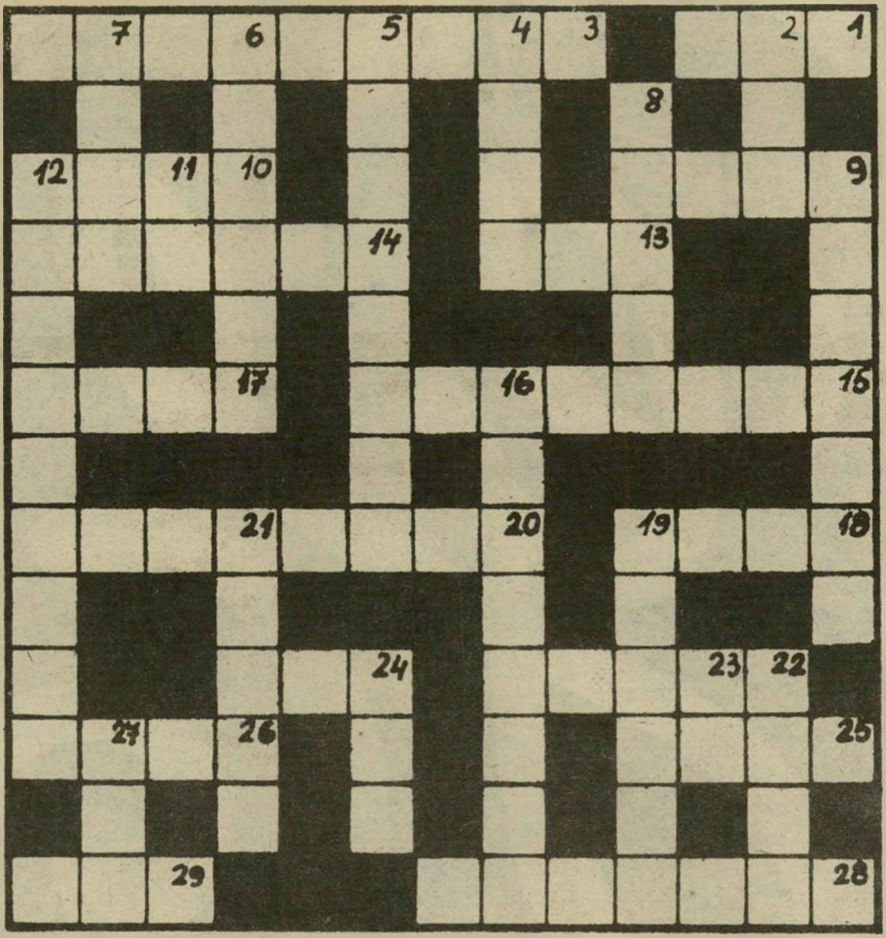

מאוזן

1. גם זו תקשורת המונית (3)
3. גם ברכב לדעתו, אפשר ל־גלות סבלנות (2, 3, 4)
9. הרי חלקו את העוגה לשני חלקים שווים — אז מה הוא בככה? (4)
10. תראו שאיכשהו נשלם גם עבור התעלה (4)
13. לא למד בנהלל — רק חילק הוראות (3)
14. חס וחלילה שמחים — ל־היפך! (6)
15. הוא שם לב לנפך המיוחד במחלתו (3, 5)
17. לא דייקת! למרות השמו־עה זה לא מהצמחים (4)
18. מוסלמי דתי שמתפלל בע־ברית? (4)
20. מי שעושה את זה בכרמל (למשל) נמצאת בהלם (4, 4)
22. מנדנד שתעביר לו ידיעה בעלת משמעות (5)
24. מה חטף הקניבל שחזר ה־ביתה וראה שאוכלים את אש־תו? (3)
25. חוזר כקנות — כך הוא מאמין (4)
26. יכפה לשוב ולעסוק בט־פוס על עצים (4)
28. השטן מעודכן, אך במה ה־ענין? (3, 4)
29. האם הוא התחתן? לא! שמענו שרק ערך אכספרימנט (3)

מאונך

2. לא חלקו מחמאות לחיה — להיפך (3)
4. קשה לישראלי לעשות די־אטה אמריקאית (2, 2)
5. בקי במספרים? ייתכן מ־אוד (2, 6)
6. בלי ושט זה סתם בלבול מוח (6)
7. באמת! קנית משהו סטנ־דרטי (4)
8. כסף שנתרם ע"י הממציא למטרה חגיגית (5)
9. רק נקו דם ברכב (7)
11. מה זז ביום שרב? (2)
12. גם יום הולדתה של סבתי לא מענין אותי (4, 5)
16. אין ספק, שעושים טובה לסיר לורנס אוליביה, כאשר מאפשרים לו להופיע על הבמה (4, 4)
19. בעקבות הנזק שגרם הוא ממש הרוס (3, 3)
21. הוא סתום אדוני הכלב (5)
22. איזה חושם מציאותי (4)
23. כזה אורך? זה לא חוקי (2)
24. בעל בית מוסיקלי (3)
27. איזה ממזר עומד להתחתן? (3)

פתרון תשבצופן 2365

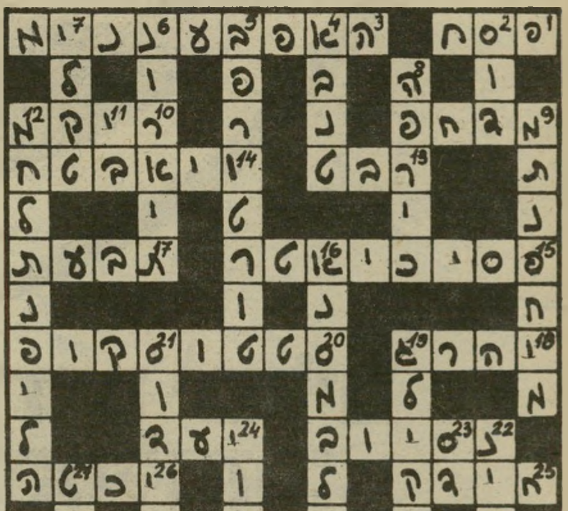

תן טרמפ לחייל

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
* מחירים עממיים * שרות מעולה
1983 העסק הנבחר
ת"א, דיזנגוף 190 (יודפת 4) 226066, 229388

העסק הנבחר 1982

האופנה הכי חמה בחורף:
האנגורה של מֶדִימָה

מֶדִימָה - האנגורה הטובה בעולם

רק אנגורה מֶדִימָה יכולה לחמם אותך מבלי שתרגישי כבדה או מסורבלת. רק עם האנגורה של מֶדִימָה את יכולה להיראות אופנתית מבלי שתקפאי מקור. האנגורה של מֶדִימָה היא דוגמה לכך. לא זו בלבד שהאנגורה של מֶדִימָה עשויה מצמר שפני האנגורה הטוב ביותר בעולם - אנו גם מקפידים להשתמש בשערות שאורכן לא פחות מ־2.5 אינטש - כי רק כך אפשר להבטיח שהשיער הארוג יהיה חם, ישמור על צורתו לאורך זמן ויעמוד בסטנדרד הגבוה של חברת מֶדִימָה.
יתר על כן, במֶדִימָה „נוטעים" את שיער האנגורה בשיטת פיתול מיוחדת, בתוך אריג „דרלון", ומשלבים אותה בצמר מרינו מעולה. שילוב זה מבטיח שהאנגורה אינה נושרת או משתטחת, אינה מתכווצת או משנה צורה. אנגורה רכה ונעימה שאינה מגרה את העור. אנגורה הסופגת את הלחות של הגוף ומאפשרת לה להתאדות מבלי לגרום לקור פתאומי, הקורה בהזעה רגילה. אנגורה השומרת על מראה הקטיפתי ומגעה הרך והמלטף לאורך ימים וכביסות. אנגורה מֶדִימָה. כשהיא עליך, את יכולה להיות בטוחה שמשהו ילטף אותך. כל החורף.

את מוצרי האנגורה של מֶדִימָה ניתן להשיג בבתי־המרקחת, חנויות המשביר לצרכן וכל־בו שלום.

Medima ®

השפן של מֶדִימָה. סמל האנגורה האמיתית.

וימר יעקבסון טמיר

חדש בסטימצקי

יעקב טימרמן — דמות שנויה
במחלוקת, מוסר בספר זה
את גירסתו שלו למלחמת
שלום הגליל, סיבותיה ומהלכיה.
ספר מעורר ענין... וכעס
במהדורת כיס-אנגלית.

ספרים זה סטימצקי

מכתבים

(המשך מעמוד 24)
שעבר הופעתי פה, לפני ועדת ה־עירעורים הגבוהה של הכלא, עם שני עורכי־דין מקומיים והאשימתי אותם באנטישמיות."

האם נוהג זה מאפיין רק מי ש־נתפס בפלילים? אליבא דראש־ממשלתנו, כל מי שמבקר את מדיניותו — הלמוט שמידט, קספר ויינברגר, ג'ורג' שולץ הוא אנטישמי.

אינני יודע אם הטקטיקה של יורם לנדסברגר היא יעילה, אך אני יכול לומר לו מילת־עידוד — המשך יורם, אתה נמצא בחברה טובה!

צבי שטייג, פתח־תיקווה

● ● ●

ועד נגד איצטדיון

תושבי רמת־השיקמה מתנגדים לאיצטדיון הפועל רמת־גן בשכונה.

סערה ברמת השקמה לאור התוכנית להקים בשכונה איצטדיון כדורסל. ועד פעולה מיוחד הוקם לצורך המאבק לביטול התוכנית ו־תושבי השכונה הודיעו „לא יקום ולא יהיה."

בעיקבות הודעתו של ח"כ מיכה חריש על כוונת הפועל רמת־גן להקים איצטדיון־כדורסל ברמת־השיקמה, הוחלט בשכונה על הקמת ועדת־פעולה לביטול התוכנית.

תושבי השכונה רוצים לבנות במיגרש המיועד לאיצטדיון — מרכז חינוך ובריאות לשכונה, וכמו כן מתכננים במקום פרוייקט־מגורים לזוגות צעירים מבני־השכונה. אם ייבנה, יהיה האיצטדיון מיפגע בטיחותי, יפגע באיכות־החיים של תושבי השכונה השלווה.

ניסן ירושלמי, רמת־גן

● ● ●

טעויות מצולמות

בגליון „העולם הזה" 2363 נפלו כמה טעויות. עם ה־נפגעים ועם הקוראים — הסליחה.

במדור רחל המרחלת, תחת הכותרת „הישראלי החסכן", עסקה הכתבה במעלליו של הדוגמן דני אזן, בעוד שתמונתי שלי מופיעה תחת שמו.

בזמן הקצר שעבר מאז פרסום הגליון קיבלתי תגובות שליליות ביותר. מיותר לציין, שדבר זה גרם נזק כבד לשמי הטוב ולעתידי המיקצועי.

משה לביא, תל־אביב

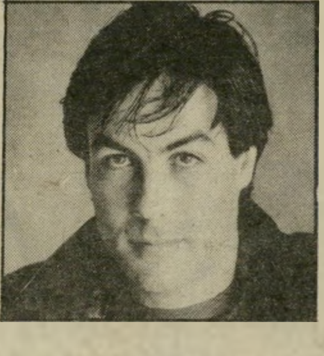

דוגמן לביא — דוגמן אזן
טעות בתמונה

במדור רחל המרחלת הופיע סיפור שבו הוזכר שמי. בצד הסיפור פירסמתם תמונה של אלמונית ה־חושפת פיסת־עכוז וזוג רגליים, ו־מתחת לתמונה נרשם שמי. מה קרה לכם, השתגעתם? זו לא אני! התמונה בכלל לא מחמיאה לי, ו־כבר העירו לי על כך רבים.

אילנה שושן, תל־אביב

דוגמנית שושן
לא אלמונית

הבנתי את הפרינציפ: כל הנוכחים בטקס הפתיחה של הקונגרס ה־ציוני לחמו כאריות כדי להשיג מקום־ישיבה. כשזכו סוף־סוף בכיסאות — נרדמו כל גיבורי־החיל. אך מדוע היה צריך לשרבב את שמו של שר־המישפטים, משה ניסים, מתחת לתמונה של העסקן יוסקה שפירא?

יוסי בכור, רמת־גן

● כי גם הוא היה במנמנמים.

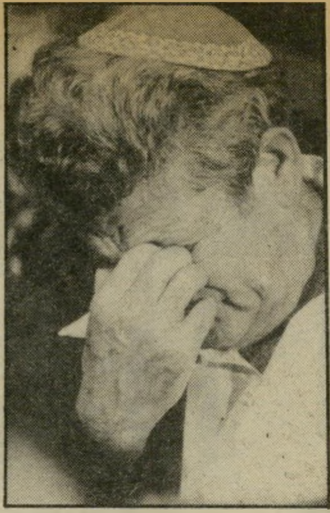

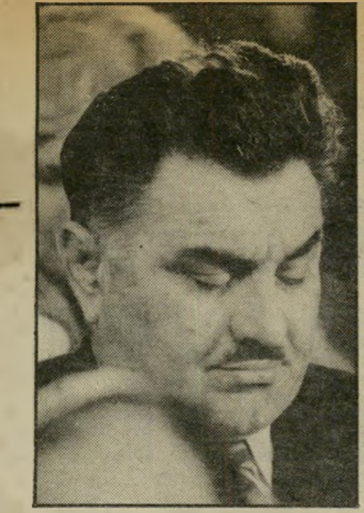

עסקן שפירא — שר־מישפטים ניסים
גם הוא במנמנמים

● ● ●

משעמד

גרוע משקספיר

חד־שיח שקורין מונולוג.

אני ויליאם שקספיר כתבתי הר־בה מחזות ושירים, וכך הייתי ראש כותבי חזיונות בלשון האנגלית. ו־בגלל מחזה אחד כתבו עלי שאני שונא יהודים. במחזה הסוחר מ־וונציא סיפרתי על שיילוק היהודי, איך הילווה שלושת אלפי דוקטים לסוחר הנוצרי אנטוניו, וזה נאלץ לחתום על שטר שבו כתוב, שאם לא ישלם את חובו בזמן הפירעון אז יחתוך שיילוק המלווה ליטרא בשר מגופו של אנטוניו הלווה.

ומה אשיב למלאך ביום־הדין? ראשית כל, לא משחתי את שיילוק בצבע שחור מוחלט, אלא דגתי אותו לכף זכות. שיילוק שלי לא יורק על אמא שלו ולא הורג נער ערבי חף־מפשע. ואם שיילוק רוצה לחתוך מבשרו של אנטוניו — הרי הגורם זה אנטוניו, שהיה רגיל לפגוע בשיילוק, בצורה גסה ואכזרית.

ושנית, סופרים עבריים נאורים, כותבים דברים גרועים יותר לאין ערוך נגד היהודים. ואם כן, איך אפשר לאסור עלי מה שמותר ל־סופרים עבריים? איך אומר יהודי: „משומד גרוע מגוי". ואיך אומר הנרי מילר: „מי שונא את ה־יהודים יותר מן היהודי?"

והנה, סופר עברי גדול ושמו הנרי לנין, זה שכתב מחזות קלאסיים כמו „האמבטיא הגדולה מבבל", „הפאטריוט" ו„שיץ", ומחזותיו מסריחים כמו ג'ורה... וכמו כל סופר נאור מן הייבסקציא, כך גם הנרי לנין מצייר יהודי רוצח חסר־חמלה ולעומתו ילד ערבי חף־מפשע.

והנה עוד סופר קלאסי ושמו ג'ו סובול וגם הוא כותב מחזות כמוני. ולפעמים הוא מסית לחסל את הדת היהודית, עם כוהניה ונוטריה. ו־יחד עם זה, הוא אוהב לצטט מן התלמוד. וזה מזכיר לי מה שכתבתי על שיילוק, איך הוא מספר מה ש־כתוב בחומש בראשית על יעקב ולבן. ואנטוניו הנוצרי אומר על שיילוק: „השטן יכול להביא כתבי־קודש למטרתו. נפש רעה שמציגה עדות קודש היא כמו נבל עם חיוך על לחיו וכמו תפוח חמוד למראה ורקוב בליבו. הו, מה טובו פני הזיוף!" וזה אפשר לומר על ג'ו סובול...

הביא לדפוס:
חיים־צבי קורניק, תל־אביב

● ● ●

גוּרו עליך, ישראל!

ועדת חקירה לענייני אמונות.

ועדת־החקירה הציבורית למילחמה בכיתות שאינן יהודיות כשרות טרם סיימה עבודתה. תמהני אם תגיע לאותה מסקנה שאליה הגיעה ועדת־חקירה אחרת, שהחליטה לפני 2000 שנה לחסל את הכת של ישוע — ובכך הולידה את אסון הנצרות.

העניין הוא, שבני־האדם אינם לומדים את ליקחי ההיסטוריה, ו־חוזרים ונכשלים באותה אבן־נגף — הרדיפה הדתית.

האומנם יבואו הצרות של עם ישראל על תיקונן רק אחרי שכל הגורואים יושלכו לכלבים? אפשר לנסות, למה לא.

מה שבטוח הוא, שחיסול־החשבונות הסופי יהיה בידי בורא־עולם ככתוב בחד־גדיא.

שירית שנקרי, חולון

ב„ספארי אתרים"
כל ערב רביעי דגים דגים!
אכול דגים וסלטים כפי יכולתך.
230.- ש'

כל ערב שישי ספר ריבס
אכול ספר ריבס וסלטים כפי יכולתך.
230.- ש'
כל ערב זמר גיטריסט
ואוירה נעימה ליד האח.
ספארי אתרים־ככר אתרים ת"א טל: 283125

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים
(ג'וקים), תולעי ש, חרקי
ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תקשורת זה לא מה שהיה פעם

תקשורת זה עצמה.
זה טכנולוגיות מתקדמות,
ציוד מתוחכם, מערכות מחשבים,
מאגר של ידע מקצועי נרחב
וצוותי הפעלה מיומנים.
חברת ביפר אמנם
לא גילתה את ה"סוד" הזה
אך היא מיישמת אותו מאז הקמתה.
זו גם הסיבה שחברות, מוסדות
ומפעלים רציניים המבינים בתקשורת,
מעדיפים לעבוד
◆ עם ביפר.
ביפר—
כל העצמה,
לשרותך.

ביפר BEEPER

משרד ראשי: מלון שרתון, רח' הירקון 115 ת"א, טל. 03-288247

ADMARK

תאכלו אותה!

לכל יפי־הנפש למיניהם, ואנשי המוסר החומני ה־רבים. איפה הייתם כל השנים, ואיפה התחבאתם ? ומה פתאום אתם זועקים היום געוואלט; מה קרה בסך־הכל, נטבחו כאלף נשים וילדים שנקברו בקבר אחים גם יחד.

הבנתי מכך, שלפי קנה־המידה המוסרי שלכם, לקבור אותם חיים במאות ואלפים זה בסדר, זה מוסרי וזה הומני. אבל לקבור אותם מתים זה לא מוסרי, ובמיוחד כאשר זה מזכיר לכם דבר־מה מהעבר הלא רחוק שלנו. לקחת אותם במאות ואלפים ולקבור אותם חיים בכלא, ולהסתתר מאחרי סיסמות יפות — ביטחון המדינה דורש זאת, ללא מישפט, ללא כבת־אישום, ללא כל ראיות או עובדות שעליהן אפשר לבסס אישום, ולהחזיק אותם חיים בתוך אותו הקבר בשל דעותיהם הפוליטיות במשך שנים ארוכות ללא כל תאריך שיחרור באופק. ולהסתתר מאחורי הסיסמות היפות: „מעצרים אדמיניסטרטיביים", "תקנות לשעת חרום", „סיכון ביטחוני", וכל הבולשיט הזה — כל מה שרק יכול להמציא המוח היהודי.

עד כאן הכל היה אנושי ומוסרי, ואף לא אחד מכם קם וצעק געוואלט. ואני ברוב טיפשותי, תמיד חשבתי

שלקבור אנשים צריך רק כשהם מתים, ולא בעודם בחיים.

לפי אותה אמת־מידה של מוסריותכם המוסרית, לגרש אותם מאדמתם ולהפקיע את רכושם, אדמתם וביתם זה היה תמיד מוסרי, וגם רצוי, כי כל זה נעשה שוב מאחורי אותן מילים יפות: „טובת המדינה דורשת זאת". ואני, ברוב טיפשותי, תמיד חשבתי שמי ששולח גנב, אשר גנב דבר־מה כדי להתקיים, לשנתיים מאסר מאחורי הנימוק של „טובת הציבור", צריך לתת לנו דוגמה יותר יפה. ולא: אם כבר אתה אוכל חזיר, אז שהשומן ינטוף לך מהזקן, ולא: אם כבר אתה גזלן, אז גזול הכל. בית, אדמה, רכוש, נשמה, מה לא!

מי שלא קם אז וזעק געוואלט, אל לו לבוא היום בטענות לאיש. כי הרי כבר אז היה צריך להיות ברור

„המרחק בין קבר אחים חיים וקבר אחים מתים הוא רק צעד אחד קטן"

לכל ילד, למה מעשים כאלה יובילו. ואתם, אנשי המוסר המזוייף, שהחרשתם כאשר הנבונים שביניכם ידעו ש־המרחק בין קבר אחים חיים וקבר אחים מתים הוא בסך הכל צעד אחד קטן נוסף, לא ביקשתם כל השנים ועדת־חקירה, וזה כדי שלא יגנוכם כבוגדים. והיום בכל זאת מכנים אתכם בוגדים וגיס חמישי ועוד. אז מדוע שתקתם כל השנים האלה? בשתיקתכם זאת, כאשר מעשים אלה נעשו תחת השמש, לאור היום ולנגד עיניכם, רק נתתם להם גושפנקה, נתתם עזרה ועידוד רוחני ומוסרי לאותם המוסריים שבמוסריים, ובכך סייעתם להם להכין את התבשיל הנפלא הזה.

אז עכשיו תאכלו אותו.

יורם לנדסברגר, הולנד

מי נתן את הנשיקה?

התיירות לאילת מתה, בשעה לא טובה. האם תהייה לה תחיית־מתים? מי גרם את מיתתה וניש־ק אותה נשיקה אחרונה?

ב־30 בנובמבר 1969 הופיעה ידיעה מאוד מרעישה ב„ידיעות אחרונות". מן הידיעה לומדים תושבי אילת כי יש עתיד חדש לעירם: ביום מן הימים ינחתו תיירים ישירות מאירופה אצלם. עד התגשמות התוכניות ימ־שיכו המטוסים הנוחתים בנמל־התעופה העירוני להיות על טהרת הכחול־לבן. תארו לכם — אילת תיהפך ל־נמל־תעופה בינלאומי והתיירות תיהפך לענף חשוב בה, אם לא העיקרי, „כמעט כמו מיורקה".

איזה ציפיות, איזה תיקוות ורודות הולידה ידיעה זו.

שש שנים אינם זמן כה רב. ובדיוק שש שנים מאוחר יותר, ב־9 בנובמבר 1975, נחת באילת לראשונה מטוס צבוע אדום־לבן מדגם קרוול, השייך לחברת „סטרלינג", בטיסה ישירה מקופנהגן. 109 הנוסעים הנפעמים מנוף המקום, שאותו ראו לקראת הנחיתה, נשארו יושבים במקום עד שראש־העיריה, גדי כץ, עלה למטוס ובירכם ברמקול. כאשר ירדו סוף־סוף מהמטוס היו מעיליהם מן הקור הצפוני מיותרים. הם ראו חיילים של משמר־הגבול עם תת־מקלעים — מראה מרנין מאוד, וביקורת־חדרכונים לא הזדרזה ביותר.

גם המוכסים, שהוזעקו לצורך הבדיקות, פישפשו פשפש־היטב בחפציהם — לא בכל יום נופלים לידיהם הענוגות של שוטרי ומוכסי אילת תיירים תמימים, ויש לבדקם היטב. המוכסים והשוטרים לא ידעו, כ־נראה, כי בנמל־התעופה לוד כבר למדו שמטרתם של התיירים אינה הברחה כי אם נופש, טיול והכרת ארץ

„פעם המילה בושה לא היתה ידועה לתושבי אילת שעסקו בתיירות ומישמשו אותה מכל צד"

חדשה, זרה ומקסימה. שם כבר מקלים בבדיקות. לא כן באילת.

בעלי בתי־המלון של אילת, הברים והמיסעדות שיפשפו ידיים. התיירים פשטו על אילת — הבה נפשוט את עורם.

גם לפושטקים היתה הרבה עבודה להיטפל ל־תיירות. התיירים עסקו עת־לעת, בין צלילה ושיזוף, בניקוי הזפת מרגליהם או בחבישת איזה פיצעון, כתוצאה מזכוכית נטושה על שפת־הים.

אבל כולם קיוו: התיירים שבאו ליעד החדש, קיוו שהתיקוות שלהם יצדיקו עצמן. אנשי העסקים והתיירות, המובילים למיניהם קיוו כי חשבונות־הבנק שלהם יתפחו. חלילה, לא טובת התייר והתיירות היו לנגד עיניהם. טובתם הם היא שעמדה בראש וראשונה.

הנה מה אמר בסוף 1982 בעל מיסעדה לכתבת „העולם הזה" ענת סרגוסטי („העולם הזה" 2361): „פעם, מי שלא מצא חן בעינינו, היינו מגרשים אותו בלי בושה". כן, בלי בושה. המילה „בושה" לא היתה ידועה לתושבי אילת שעסקו בתיירות ומישמשו אותה מכל צד. בושות הם עשו, אך בושה לא ידעו. מנגד צפו תושבי ותיירני עקבה וקינאו. אכן, תנועת מטוסים זרים — זאת יכלו לראות בעין בלתי־מזויינת. אך האם זאת תנועה איתנה, טובה, מתפתחת, שורשית? ימים יגידו.

ב־1978 מתקרב השלום המיוחל עם מצריים. ב־אילת כבר יודעים כי לא לעולם חוסן, כי הגבול ישוב ויתקרב אליהם, כי עליהם להתאמץ קצת יותר כדי ליהפך אבן־שואבת לתיירות גם בעתיד. בדיוק חודש לפני שהסכמי קמפ דייוויד מעוררי התיקוות והכמיהות נחתמים, ב־13.8.78, מתפרסמת ב„על המשמר" ידיעה, המעוררת חרדה באילת. הידיעה מוסרת כי חברת

„בעלי העסקים באילת שיפשפו ידיים בהנאה: התיירים פושטים על העיר - אנחנו נפשוט את עורם!

„סטרלינג", חלוצת הטיסות הישירות מאירופה לאילת, תהיה גם חלוצה לשכנה, לעקבה. „בשלב ראשון," כך נאמר בידיעה, „ינחת בעקבה מטוס אחת לשבוע, עם 185 מקומות."

לאילת עדיין יש פרוספריטי ותיקוות. „באילת ינחתו, החל מן החורף הקרוב, 5 טיסות שבועיות — מקופנהגן, מאוסלו, משטוקהולם ומהלסינקי, בתפוסה של 654 מקומות." אין מה לדאוג, איפוא. אילת ממשיכה בסורה. הסימנים אינם מדאיגים את תיירניה. התיירים ממילא ימשיכו להגיע והחוכמה „מה יש לה, לעקבה, להציע לתיירים" נאמרת בזילזול בולט.

■ ■ ■

אזהרות של ממש ניחתות על אילת בעיצומה של עונת התיירות 78/79: ב־30.1.79 מופיעה רשימה ב־אותו עיתון, „על המשמר", בשם „החלום ושיברו" ו־בכותרת משנה: „באילת שחטו את התרנגולת ש־הבטיחה להטיל ביצי־זהב."

בגוף הרשימה נאמר, כי חברת התיפעול לנסיעות „טשרבורג" לא היססה גם בעבר להפסיק טיסות ו־נסיעות ליעדים שהכזיבו. היו עיכובים במתן אישורים (פורמלים) לנחיתה. מחירי הדלק מופקעים. האגרות גבוהות מן הסביר. השירותם לקויים. תלונות אין קץ. בינתיים החלו המטוסים לנחות גם ב„עציון", והתהליך של ,שחרור' הנוסע התארך עוד יותר.

ומאידך, היתה עדיין עונת־פריחה לתיירות בכלל — במרס אותה שנה דנים ב„אל־על" על פתיחת קו רביעי לסקנדינביה.

מה נלאה אתכם בעוד תיאורים מרשימים? את ההמשך הלא אתם כבר יודעים: באילת של חורף 82/83 נוחת מטוס אחד ויחיד פעם בשבוע, מוריד

מיספר נוסעים שעלו עליו בשטוקהולם ובקופנהגן וממשיך ללוד, שם יירדו יתר נוסעיו. מטוס אחד עלוב, וחברת „טשרבורג" התנערה לחלוטין מכל הפרוייקט התיירותי הזה, שכה עורר תיקוות באילת ובישראל בכלל.

לעומת זאת טרם ראו את הכתובת על הקיר שהת־ממשה במישרד־התיירות. שם ממשיכים להערים קשיים.

והנה לכם סיפור מן החיים: משרד־נסיעות בפינ־לנד ביקש, בעצם אלה הימים, לדעת מה עלה בגורל החברה המטיסה „אל־על", איתה חתם על הסכם ואף שילם, כמקובל, מיפרעה, להטסת נוסעים דרך קופנהגן לתל־אביב/אילת.

איש לא ידע את התשובה. האיש חיפש פיתרון, מאחר ואוהד ישראל הוא ושום פוליטיקה, מילחמת וכיו"ב לא ירתיעו אותו, חיפש ומצא פיתרון לתעבורה — חברת־התעופה הפינית, שנוסעת בין הלסינקי ועמאן שבירדן, תסיע. דרך הגשרים יעברו נוסעיו למיספר ימים לישראל הסמוכה. אבל ישראל איחרה את המועד גם להסדר כזה. „אתה רוצה אילת?" שאלו את בעל אותה חברת־נסיעות סוכני נסיעות ערביים במתק שפ־תיים, „תקבל את אותה שמש בדיוק, ואפילו יותר בזול ובלי בעיות ותלאות. תקבל את עקבה".

אתם חושבים שהוא המשיך לשמור אמונים לאילת? לא. התנאים היו בהחלט מפתים, ותושבי עקבה יזכו בעוד ימים ספורים לשזוף עיניהם בפיניות המשתזפות.

אולי בהזדמנות זאת יקבלו התיירים הפיניים גם איזה שיעור קטן בתולדות הציונות מנקודת מבט ירדנית־פלסטינית, יהיה להם שירות טוב והכנסת־אורחים שאותה לא ישכחו. הם ימליצו לחבריהם וידידיהם בהתאם לכלל הידוע: „תייר מרוצה סוחף שניים. תייר ממורמר ימנע מארבע".

ובאילת ימשיכו (אולי) לדוש בשאלה מי העניק את הנשיקה האחרונה לתיירות שלהם, שמתה מיתת נשיקה.

13 שנים אינם זמן רב, אבל כאשר המדובר הוא בהריון, לידה, חיים ומוות — הרי שזה תהליך מהיר מאוד־מאוד.

עלי כהן, סקנדינביה

סריגי הזן.
מרגישים.
מרגישים אותם
בחנויות היוקרה
בארץ ובעולם.
יפים, רכים ומלטפים.
המפעל: אלפסי 9-11, ת"א

לוי'ס במבצע
וסט חינם להשלמת ההופעה.
התרגשות עצומה בחנויות —
לוי'ס במבצע וסט חינם.
הכנסו לחנויות המורשות של לוי'ס,
וקנו לעצמכם הופעה שמרגישים;
מכנסי קורדורוי וחולצת פלנל
של לוי'ס.* תתחדשו ותקבלו חינם
קניתם? תתחדשו ותקבלו חינם
וסט מדליק בעיצוב מיוחד,
להשלמת ההופעה שלכם.
*או שני זוגות מכנסי קורדורוי.
בדיוק!
כל מי שיקנה
מכנסי קורדורוי
וחולצת פלנל של לוי'ס יקבל
וסט של לוי'ס — חינם:
עכשיו, מיד, על המקום,
בכל החנויות — לוי'ס במבצע.
קדימה.
המבצע ימשך עד שיאזל המלאי.
Levi's
יש ללוי'ס הופעה שמרגישים

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

איך הבאתי שלום לבנון

אני הייתי רוצה לספר אמת לכל העו־לם על איך בא השלום־לבנון אבל לא יכול עכשיו. אז אני מספר רק לכם. אני, השם שלי ציון שוילי, העבודה שלי בדיס־קוטקים. קצת שומר, קצת מוכר משהו, קצת פה־שם. יום אחד אני מקבל צו־מילואים, אומר לבוס שלי.

עובר יום, בא אצלי אמיל דיידו, ככה קוראים לו כי הוא אומר כל הזמן, דיי־דו, זה בצרפתית. אמיל יש לו מכונה־אמריקה, מלובש תמיד יפה, חברים שלו אנשים חשובים, קבלנים, גנרלים, אמיל לו־קח אותם לאכול ולא רוצה מהם כלום, בשביל זה הם חברים שלו.

אומר לי אמיל: שמעתי קיבלת מילו־אים. אני אומר: מה לעשות. אומר אמיל: דיידו, איפה אתה עושה מילואים? אני אומר: איפה שולחים אותי, אני הולך. אומר אמיל: אולי לבנון? אני אומר: אולי. אומר אמיל: אם אתה הולך לבנון, תבאו אלי תיכף בספיישל על חשבוני, אני נותן לך לעשות בוחטה יפה, דיידו.

אוקה. אני הולך למילואים, ומה רו־צה מזל? שאני הולך לבנון. מיקצוע שלי במילואים זה נהג תובלה. הולך מוקדם ב־בוקר בקירור על־יד קריית־שמונה, שם ב־אוטו־קירור בשר, עגבניות, אורז, גבינה, כל הדברים מה החיילים אוכלים, ונוסע לב־נון, על־יד ביירות. שם מוריד זה במחנה, חוזר בחזרה למחנה על־יד קריית־שמונה, זה מיקצוע שלי.

מתי חוזר ערב ראשון, אני זוכר מה אמיל דיידו אומר לי, לוקח ספיישל, נוסע אצל אמיל. הוא גר במקום טוב, זביון קוראים אותו אני חושב, קרוב אצל הג־נרלים החברים שלו, אבל בשביל העסקים הוא יושב באיזה מקום בלמטה של הכרם.

טוב, אני בא אצלו, אומר לספיישל: תחכה פה. אמיל שם בפנים עם חתיכה. איך הצרפתים עושים, נותן לי לשבת, ו־הרבה כבוד, וגם בחורה באה, מביאה קפה הטעם שלו כמו תרופה נגד שילשול.

אני אומר לאדון ז'ק מה אמר לי אמיל דיידו להגיד. אני מחר מביא ככה־וככה דולרים, ואדון ז'ק מביא לי ככה וככה נפאס, הולך? אדון ז'ק נראה מבסוט, רק מה, אומר: כל יום? זה אמיל לא אמר לי כלום, אני אומר לו: מחר אני מביא תשובה.

טוב, חוזר במחנה, שם התחת בספיישל, נוסע בלמטה של הכרם, אמיל נותן לי חבי־לה דולרים, אפשר לקנות איתה בנק קטן. נוסע בחזרה, בא לבית של ז'ק בכפר הזה, לא חשוב שם שלו. מביא לז'ק תשובה של אמיל דיידו: כל יום! ז'ק מביא פועל שלו, נותן לי ארבע שקים יפים. אני שם אותם בגג של האוטו־מקרר, אף שוטר־מה־שוטר לא יכול לראות שמה.

חוזר במחנה, שם תחת בספיישל, בא אצל אמיל בלמטה של הכרם, שם אצלו רים. אבל בדרך בחזרה אמיל מסביר לי מה הולך.

מישפחה של זה ז'ק, מישפחת שמאייל, מישפחה נורא חשובה בלבנון. למה חשו־בה? כי הכי הרבה שדות של חשיש יש להם שם. מי יש לו הכי הרבה שדות של חשיש, יש לו הכי הרבה כסף. מי יש לו הכי הרבה כסף, יש לו הכי הרבה חיי־לים, ומי יש לו הכי הרבה חיילים, נעשה ראש־ממשלה. ז'ק בעצמו, אומר לי אמיל דיידו, הולך עכשיו נהייה שר, עוד לא יו־דעים איזה, אבל שר. ואללה, אני שומע זה, משתגע! זה נותן לי חשיש הולך נהייה שר!

וזה לא הכל. עוד אומר לי אמיל, שעכ־שיו ז'ק רוצה למכור גם מהלבן. הרואין, יעני. למה לא? אבל עכשיו צריך לארגן הרבה כסף, וצריך לארגן גם פוליטיקה. מה לארגן פוליטיקה? אני שואל. דיידו, אומר לי, אמיל, אתה עוד תראה.

ועוד הוא מסביר לי שהשוק איפה ה־לי אמיל דיידו מה היה: אבל כל הזמן שם עין על החבילה של הלבן והמצב־רוח שלו רע.

מה קרה זה, שאלוף מסביר לז'ק שהוא לא הרבה זמן יכול לרקוד שתי חתונות: גם לעשות בוחטות של דולרים מהעסק של החשיש שלו, בזמן שהגבול פתוח, וגם לא לעשות שלום. אז ז'ק אומר: אנחנו לא יכולים עושים שלום.

מה קורה מזה, אומר לי אמיל דיידו, ש־אנחנו מפסיקים באופן זמני הטרנספורטים. החבר שלו האלוף מבקש זה, בשביל שז'ק יראה מה זה כשאין שלום, בבקשה, שיח־זור להעביר החשיש בים, אנחנו נראה לו.

ובאמת, אני כמה ימים נוסע רק בשר־גבינה, בלי נפאס, ופיתאום — בום־טראח, אני שומע תפיסה גדולה, שני טון חשיש ב־ים, ועוד יום־יומיים עובר, בום־טראח, גם הרואין תפסו.

עובר עוד יום, אני מקבל טלפון מאמיל. דיידו, הוא אומר לי, תשים תחת שלך בספיישל תבוא אצלי בבית בזביון.

בא אצל אמיל בבית, האשה נותנת לי כבוד, מלבישה אמיל במעיל נוסעים. באים בארמון של ז'ק, והוא יש לו פרצוף של הלווייה. כמה הוא בן־אדם תרבותי לבוש כמו צרפתי, הוא מקלל עכשיו כמו אחד יש לו באסטה בשוק־הכרמל. כבר אני יודע למה, כי אמיל סיפר לי בדרך שכל החשיש וכל ההרואין מה תפסו זה של ז'ק שמאייל, וכל מה הוא הרוויח בחודש, הלך ביומיים, יותר גרוע מבנק המזרחי.

בקיצור, אני יושב בחוץ בזמן הם מדב־רים בפנים, בדרך בחזרה אמיל זורח כמו אחרי שמכבי מנצחים את הרוסים. הוא אפילו שר שיר אחד יוונית אחד צרפתית, וגם עברית הוא שר: וכשיבוא, יבוא שלום.

בקיצור, מחר אנחנו עוד פעם בארמון של ז'ק, ועוד פעם מכונה־אמריקה מיספר שחור שם. אני יושב בחוץ עם נהג של האלוף מתי הם מדברים בפנים, ובדרך חזרה אמיל דיידו מספר לי מה הולך, ורק אומר: אם אתה פותח פה גדול שלך, באים סותמים לך אותו ברגע.

מה הוא מספר לי, זה ככה: ז'ק אומר שהוא רוצה אוטוסטרדה חשיש מהשדות

איך נסעתי בארמון של ז'ק שמאייל, נתתי בוחטה של דולרים, קיבלתי 4 שקים חשיש, וגם איך נסעתי בארמון של ז'ק שמאייל, והצליחה מילחמת שלום החשיש!

לא אשתו, אבל אני עוצם עין בלתי־מכוו־נת, לא עניין שלי זה. אומר אני לאמיל: ככה יצא, אני בלבנון, נוסע־חוזר כל יום. אומר לי אמיל: דיידו, נפלת מהשמיים, תצאי רגע מותק, זה הוא אומר לחתיכה. לא לי. הוא שם מים על האש בשביל קפה, ובינתיים מגלגל צינגלה קטן, ומסביר לי מה הוא רוצה ממני, אני אומר לו: ארקה.

טוב. חוזר במחנה, נוסע בלבנון, עוד לא מגיע למחנה על־יד ביירות לוקח ימינה בסיבוב לפי מפה שאמיל נתן, נוסע קצת קילומטרים מגיע לכפר, השם שלו לא חשוב. בא באמצע של הכפר שואל: איפה אני מוצא מישפחת שמאייל, בקצת ערבית שאני יודע. שולחים אותי בארמון בצד של הכפר וקצת למעלה, נראה כמו הקרמלין. אני שם משאית שלי בצד, נכנס בפנים ואומר: אני רוצה מדבר עם ז'ק. מביאים אותי חדר גדול כמו המיגרש של שימשון הכל בפנים עץ עתיק, ואיש אחד לבוש פרנג'י יושב מאחרי שולחן, הגודל שלו כמו המיגרש של מכבי. נותן לי לחיצה ביד סחורה, עוד פעם נותן לי אמיל חבילה דולרים בשביל עוד בנק קטן, וקצת דול־רים בשבילי, גם כן חבילה יפה, אולי מספיק בשביל חברה־ביטוח.

ככה כל יום, שבוע. חיילים של צה"ל על־יד ביירות כל יום אוכלים בשר־גבינה שאני מביא להם, ואני כל יום עושה לי בצד חבילה קטנה מספיק חברה־ביטוח.

בסוף של השבוע אומר לי האדון ז'ק, שכבר אנחנו חברים: רק נפאס? אני אומר לו אני שואל את אמיל. בא אצל אמיל, כבר יש לו חתיכה אחרת, אבל אני עוצם עין בלתי־מכוונת. שומע אמיל השאלה של ז'ק נדלק לגמרי, אומר לי: אתה יכול מביא אותי אצל ז'ק? אני אומר: אין בע־יות. רק תשים מעיל גדול תשב כמה קי־לומטר במקרר עד שאנחנו עוברים הגבול.

יאללה, נוסעים בחזרה בספיישל, עוב־רים הגבול אין בעיות, בא אמיל דיידו יושב אצלי בקבינה, אנחנו נוסעים אצל ז'ק. אני לא יושב איתם מתי הם מדב־חשיש הולך, זה קצת אחוזים תל־אביב, אבל כל היתר הסחורה הולך מצריים דרך הגבול. עכשיו אדון ז'ק כבר לא צריך לשלוח סחורה מצריים באוניות, שזה ב־יוקר, יכולות לטבוע והכל — עכשיו יכול הוא לשלוח הסחורה על האדמה, הכל בזול נו־פרובלם.

טוב. עכשיו מביא אמיל דיידו בוחטה דולרים מספיק לקנות גם בנק גדול, ומתי אנחנו על־יד ארמון של ז'ק, אני רואה פיתאום מכונה אמריקה מיספר שחור, יע־ני צבא. אני רוצה לסובב ההגה ולעוף מ־שם, אבל אמיל אומר לי: אל תיקח דאגה בלב שלך, זה חבר שלי. אנחנו נכנסים בפנים, ובאמת אני רואה שזה חבר של ז'ק, אלוף אחד, שמיר קוראים אותו אני חושב. הוא ואמיל הרבה שיפידים אכלו ביחד בכרם.

עוד פעם אני יושב בחוץ ומחכה, שותה קפה נגד שילשול מעשן צינגלה שנותן לי אחד שומר בחוץ, וגם הנהג של האלוף מעשן איתנו. ועוד פעם בדרך חזרה מספר שלו עד קאהיר. אלוף אומר לו: זאת אומ־רת גשרים פתוחים. אומר לו ז'ק: זה אני מסכים. אבל לא שלום, רק גשרים פתוחים אוטוסטרדה. אומר לו אלוף: הולך. ואז אומר אמיל דיידו: ואיך אני בא פה? אומר אלוף: אמיל צודק, איך הוא בא פה? צריך גם כניסה חופשי בשביל יש־ראלים. אומר ז'ק הולך. כניסה חופשי כן, אבל שלום לא. אומר אלוף: הולך. וככה נגמר.

טוב, ככה אני הבאתי שלום עם לבנון. אני יודע לא קוראים לזה שלום, אבל יש גש־רים פתוחים אוטוסטראדה, יש גם כניסה חופשי ישראלים, הולך.

טוב, אני הבטחתי לאמיל לא מספר אף מילה, אז אני לא מספר לכולם, רק לכם, ואתם תשמרו בסוד, אל תגלו אף אחד. גם אל תגלו אף אחד מה אמר לי אמיל דיי־דו אחרי נגמר הסיפור: דיידו, הוא אומר לי, זה לא שלום הגליל, זה שלום החשיש, זה, דיידו.

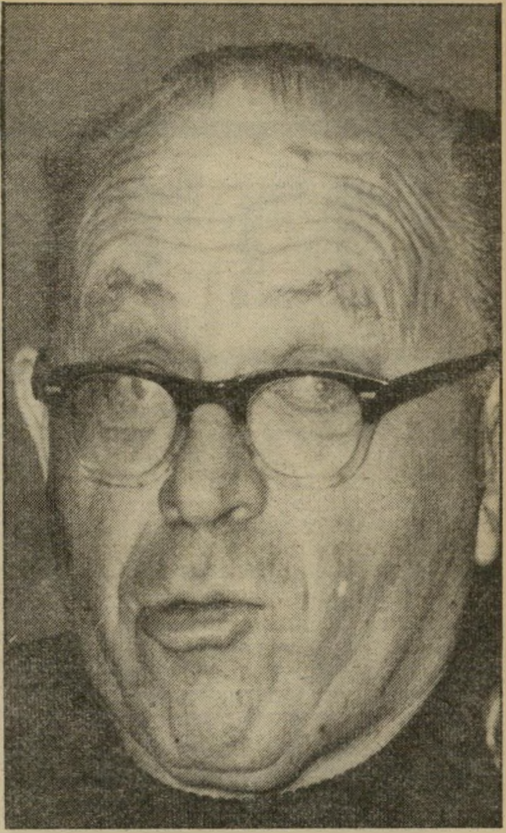

ד"ר יעקב ארנון:

"לשר־האוצר היו סיבות לדחות את העיסקה!"

אני אוהבת את הסיפור שמספר מני פאר על מנהל הבנק שלו, שהעיר אותו בוקר אחד ואמר לו שהוא בחובה. מני לא התבלבל והשיב: תגיד, אתה זוכר את חשבון הבנק שלי מלפני שבועיים? כן, אמר מנהל הבנק. אני עוקב באופן קבוע אחרי חשבונך. אתה זוכר, אמר לו מני, שהיה כתוב שם 10 שקלים זכות? כן, אמר המנהל, מיקרה נדיר. אז תגיד לי, השיב לו מני, אני הערתי אותך בבוקר כדי לומר לך את זה?

כן, ככה זה. כולנו חיים על אובר־דראפט, חוץ מאלה שלאבא שלהם יש בנק. אני מכירה כמה בנים שלאבא שלהם יש בנק, ואני יכולה לומר לכם שלהם אין אובר־דראפט.

סיפור מכירת הבנק הבינלאומי לבנק המיזרחי הוא סיפור השנה בכלכלה. מי שחשב שחברי קבוצת „דנות" עומדים להרוויח את 100 מיליוני הדולרים שלהם בקלות, טעה. לא צריך להיות כלכלן כדי להבין שהסיבה לכך שחברי הקבוצה קבעו שהעיסקה לא תתבצע אחרי דצמבר 82, היא כדי להתחמק ממס. אך איש אינו מוכן לשוחח על העיסקה בחופשיות. משום־מה, הכל חוששים לדבר.

פניתי לד"ר יעקב ארנון, מי שהיה מנכ"ל מישרד־האוצר, ושאלתי:

● האם אתה היית מאשר את העיסקה?

אני מניח שלמרות שאיני חשוד כתומך במדיניות שר־האוצר, הרי שבוודאי היו לו סיבות טובות לא לאשר את העיסקה. איני יודע מספיק על מה שעומד מאחרי העיסקה. אני מניח שיש כאן נסיון התחמקות ממס־הכנסה וממסים אחרים, אך איני יכול לתת חוות־דעת סופית על כך. מכל מקום, נראה לי שלשר־האוצר היו סיבות טובות לעכב את העיסקה.

רעיה הרניק:

"לא בחרתי בבגין והוא לא בחר בי!"

בדרך כלל איני נוהגת לפרסם במדור זה קומוניקט לעיתונים. אני נוהגת לשוחח באופן אישי עם המרואיינים. במיקרה של רעיה הרניק נהגתי בבחינת יוצא מהכלל.

גברת הרניק היא אמו של גוני ז"ל, שנפל בבופור. ראש־הממשלה מנחם בגין שלח מיכתבי־תנחומים למישפחות השכולות. לגברת הרניק לא נשלח מיכתב כזה. ביקשתי את תגובתה.

היא היססה. לדבריה, היא נכוותה על־ידי העיתונים, שלא אחת סילפו את דבריה.

רעיה הרניק ביקשה רשות לכתוב את הדברים. אחר כך הקריאה לי בטלפון את דבריה.

אני מפרסמת פה את הדברים כפי שהוכתבו לי מפיה בתוספת כמה שאלות אישיות:

אין זאת חובתו של ראש־הממשלה לשלוח מיכתבי־תנחומים למישפחות הנופלים, וזאת זכותו לכתוב רק להורים שדיעותיהם מוצאות חן בעיניו. צר לי רק שבעת שהחיילים נשלחים למילחמה, אין הם או מישפחותיהם נשאלים לדעתם, וכמו שכתב ראש־הממשלה ליחידה שעמדה בשערי ביירות: „אתם לא בחרתם בי או בשר־הביאחון, ואף על פי כן תמלאו פקודה."

לא ביקשתי את מיכתבו של ראש־הממשלה ולא אני היא שפניתי אליו, גם לא ידוע לי מי פנה אליו, אלה לא היו קצינים מהיחידה של גוני, כפי שפורסם בעיתונים. חמור מאוד בעיני שכנראה יש עוזרים „המצנזרים" מיכתבים המגיעים או לא מגיעים למר בגין.

● למה את מתכוונת?

ידוע לי, כי מיכתבי הורים שכולים התומכים בראש־הממשלה זכו בתשובה במיברק למחרת יום־הגיעם, ואילו את המיכתב של מישפחת שרף, הוריו של עמיקם שרף שנפל בבופור עם גוני, לא הראו אפילו למר בגין, שמא יקוצרו חייו מרוב צער.

● איך את יודעת שלא הראו למר בגין את המיכתב?

אני יודעת. כמו שהשמועות ממני הלכו לאחרים, כך השמועות על אחרים הגיעו אלי. מישפחת שרף כתבה מיכתב למר בגין לפני חודשיים, ועד היום לא קיבלה תשובה ואפילו לא אישור שמיכתבה אמנם הגיע לתעודתו. ראש־הממשלה, המוכן במיסגרת תפקידו לקצר חייהם של 450 בחורים צעירים, חייב לשאת בתוקף היותו ראש־ממשלת־ישראל גם באי־הנעימות הנובעת מתגובת הורים שבניהם נפלו, ואפילו אם הם לא בחרו בו.

● ידוע לך אם במילחמות קודמות נהגו ראשי־ממשלות לשלוח מיכתבי־תנחומים להורים השכולים?

לא, אינני יודעת אם כתבו. זו לא חובתו של ראש־ממשלה לכתוב מיכתבי־תנחומים. מכל מקום, הוא לא יכול לבחור לעצמו את התגובות של ההורים השכולים, כשם שהוא לא בוחר לעצמו את החיילים בשעה שהוא לוקח אותם למילחמה. לגבי, כמו שהוא לא בחר בי, אני לא בחרתי בו.

עמי כץ:

"פיזור אפרו של ארתור רובינשטיין הוא כפייה דתית!"

הפסנתרן הדגול ארתור רובינשטיין ציווה לפזר את אפרו מעל ירושלים. טדי קולק כבר התחיל להכין הלוויה ממלכתית. אך לא רובינשטיין ולא קולק הביאו בחשבון את הרבנות הראשית.

כאדם חילוני כעסתי כאשר שמעתי כי הרבנים אינם מאשרים את קיום צוואתו של רובינשטיין. רצונו של אדם כבודו. ואם האיש רוצה שיפזרו את אפרו אחרי שישרפו את גופתו – למה לא, בעצם?

יש רב אחד, שאותו אני מכבדת מאוד, הרב עמי כץ מעיר־אובות, שהוא אחד הלוחמים בכפיה הדתית. פניתי אל הרב כץ ושאלתי אותו:

● אתה מצדיק את הרבנים שאסרו פיזור אפרו של רובינשטיין בירושלים?

גופתו של אדם, או שהיא נקברת או שהוא תורם אותה למדע. ארתור רובינשטיין ציווה שישרפו את גופתו. מבחינת ההלכה זה אסור, אך זו זכותו של אדם, ואני האחרון שידגול בכפיה דתית.

אך יש דבר אחד שצריך להבין: אם היה אפרו של רובינשטיין מפוזר בהרי ירושלים, אף כהן לא יכול היה להתקרב לאיזור. וכשאני אומר אף כהן, אני מתכוון לכמה עשרות אלפים כאלה בארץ, ואני בתוכם. זה לא נראה לי פייר כלפי אותם אנשים, וזוהי בעצם כפיה במובן ההפוך — רובינשטיין בצוואתו היה כופה עלי להתרחק מהרי־ירושלים.

● כתוב בתורה שלכהן אסור להתקרב אל מקום שבו מפוזר אפרו של מת?

בספר ויקרא כתוב, כי הכהן אסור בטומאת המת. לכהן גדול אסור אפילו לשבת שיבעה על אביו ואמו.

● כהנים אינם הולכים להלוויית בנם או אביהם?

לכהן רגיל אסור להיכנס לבית־הקברות, אך יש היום הרבה בתי־קברות בארץ שבהם יש חלקות שבהן קיים מרחק סביר מהקברים האחרים, ושם קוברים את הכהנים, כדי שבניהם יוכלו להשתטח על קיברותיהם.

● לכהן אסורה טומאת המת. אך האפר בעצם אינו המת עצמו?

בתורה כתוב, שכל מה שיצא או נשאר, או אפילו חלק מהמת, הוא בחזקת טומאה לכהנים. וכשאנו מדברים על אפר, אין אנו מדברים על חלק אלא על המת כולו, כך שעל אחת כמה וכמה.

טומאת מת היא הטומאה החמורה ביותר לכהנים. את יודעת שאני לא יכול לעבור דרך הר־הזיתים, כי אני כהן? הירדנים סללו כביש באמצע הר־הזיתים, ועלי לנסוע דרך עוקפת. יש שילוט מיוחד: מותר או אסור לכהנים. לכן גם אסור לכהנים להתגורר במלון אינטר־קונטיננטל שעל ההר.

● אם כך, אסור לכהנים להתגורר גם במלון „הילטון" בתל־אביב, הבנוי על בית־הקברות המוסלמי.

קודם כל, מדובר מבחינת ההלכה היבשה על קברים ישראלים. יהודיים. לגבי קברים של לאומים אחרים, הרי שאין להם קדושה, למרות שאסור חלילה לחללם.

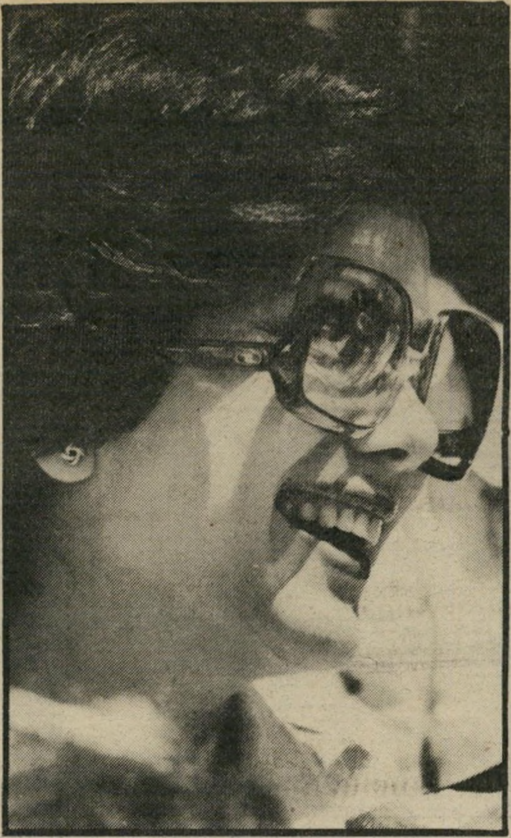

מיכל מודעי:

„בעלי הוא חבר־כבוד של ויצ"ו!"

אני חושבת ש„ויצ"ו" היא מיפעל חשוב. אני זוכרת, כשהייתי ילדה ולמדתי בבית־הכרם בירושלים, נהגנו ללכת למוסד של „ויצ"ו", שם התגוררו הילדים האומללים, חסרי־הבית, בעיקר ילדים שנולדו מחוץ למיסגרת הנישואין או ילדים ממישפחות הרוסות. היה בנו המון צער על הילדים האלה, אבל לא נעלמו מעינינו התנאים הבלתי־רגילים שבהם התחנכו הילדים: היו להם אולמות מרווחים, המון צעצועים, אחיות שטיפלו בהם וגן ענק.

בימים אלה פותחת „ויצ"ו" במגבית. פניתי אל יושבת־ראש „ויצ"ו" בישראל וסגן־יושב־ראש ההנהלה העולמית של „ויצ"ו", רעיית השר, מיכל מודעי, ושאלתי אותה:

● כשאני קוראת „ויצ"ו", אני אף פעם לא מבינה את המילה.

ויצ"ו הן ראשי התיבות בעברית של השם באנגלית: Women International Zionist Organization. בעברית אנחנו קוראות לעצמנו הסתדרות נשים ציוניות. הארגון נוסד ב־1920 בלונדון.

● מה ההבדל בין „ויצ"ו" ו„הדסה"?

הדסה היא ארגון הפועל בארצות־הברית, אך ורק למען בתי־חולים. אנחנו פועלות בכל העולם, ויש לנו 660 מוסדות ושירותים בארץ, בהם מעונות־יום, בתי־ספר ומוסדות־חינוך. את יודעת, למשל, שכפר־הנוער הדסים שייך לויצ"ו!

● מדוע אינכן פועלות בארצות־הברית?

מכיוון שלפני 60 שנה נחתם הסכם, שויצ"ו תפעל בכל העולם לבד מארצות־הברית. זה היה בתקופה שבה אירופה היתה חופשית, והיו לנו מרכזים מפוארים במיזרח־אירופה. כיום, כאשר חברות רבות שלנו, לדאבוני גם מישראל, מהגרות לארצות־הברית, קיבלנו הרשאה מהדסה לשמור על קשר איתן.

● ומה ההבדל בין „ויצ"ו" ו„נעמ"ת"?

מה שמייחד את ויצ"ו זה א־פוליטיות. בתוכנו מאוגדות חברות מכל המיפלגות בארץ. אצלנו כמעט כולן עובדות בהתנדבות, ללא שכר. אני לא יודעת אם זה מקובל באירגון אחר. אך ההבדל הגדול בינינו ובין הארגונים האחרים הוא מהבחינה הזו, שאנחנו לא פוליטיות ולא פועלות כדי לצבור כוח אלקטרוני.

● יש גברים ב„ויצ"ו"?

הבה נאמר, שיש ידידים. אל תשכחי שלרוב החברות יש בעלים, ואם הם רוצים או לא, הם בעניין.

קחי אותי למשל. אני לפעמים עובדת 24 שעות ביממה. זה לא היה אפשרי אם בעלי לא היה נותן לי גיבוי. לא הייתי יכולה לעסוק בנושא התנדבותי שגוזל ממני כל־כך הרבה זמן, אם בעלי לא היה תומך בי. יש לי לעיתים נסיעות ארוכות לחו"ל, נסיעות בלילות. בלי הגיבוי של הבעל והמישפחה, זה לא היה אפשרי.

● איך, אם כך היית מגדירה את תפקידו של בעלך ב„ויצ"ו"?

הייתי אומרת שהוא חבר־כבוד. מכל מקום, הוא עוזר לי מאוד.

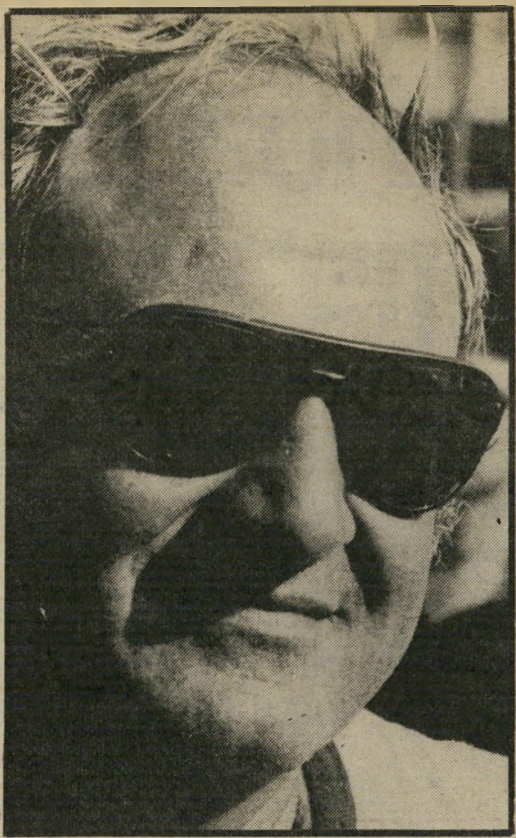

יגאל תומרקין:

„הייתי מקים פסל בהתנחלות של התחייה!"

כל דבר שיגאל תומרקין עושה, זוכה בפירסום אדיר. לכן התפלאתי לשמוע כי לפני כשבועיים נחנך גן־פסלים של תומרקין באחד מבסיסי חיל־האוויר, ללא הרעש והצילצולים המלווים.

פניתי אל הפסל ושאלתי אותו:

● למה גן פסלים דווקא בבסיס צבאי?

מפני שבאיזה מקום בעולם שומרים על פסל של תומרקין, כמו ששומרים עליו בבסיס צבאי? חוץ מזה — אם לא שם, אז איפה? אל תשכחי שהצבא זה עדיין בית־החינוך הגדול ביותר בארץ, והלוואי שהייתי יכול להעמיד פסלים שלי בכל בסיס צבאי.

● הגן מורכב מפסל מרכזי ומפסלים שהעמדת להשאלה לזמן־מה. עשית זאת במיסגרת המילואים שלך?

שום מיסגרת מילואים. עשיתי את זה בהתנדבות. מילואים אני עושה במיסגרת האוניברסיטה המשודרת.

● תאר לי את הפסל.

הפסל הוא לוח שנה מעוגל. יש עליו סימונים פיסוליים של עונות השנה, והוא מין עיבוד של מונומנטים פרה־היסטוריים כמו סטונהנג'.

● הפסל והגן ניצבים בבסיס של חיל־אוויר. איך זה מתקשר?

כשרואים את הפסל ממעוף הציפור, מקבלים את המבט הנכון שלו. כלומר, הטייסים רואים אותו הכי־נכון מלמעלה.

● איך זה שהגן והפסלים לא זכו בפירסום?

אל"ף: זה רק נפתח לפני שבועיים. בי"ת: העניין נמצא בבסיס צבאי, כך שאין תנועה של עוברים ושבים. גימ"ל: גם אני שואל את זה.

● היה טקס חגיגי?

קצר.

● פסליך קשים להבנה ממבט ראשון. איך קיבלו אותם החיילים?

אני עובד בבסיס כבר שנה וחצי. לאט־לאט הם עיכלו את הפסל. היו באים, משוחחים, היו פגישות. הם ראו שהשד לא נורא כל־כך.

● אתה ידוע כאיש מחנה־השלום. אחרי מילחמת־הלבנון זה קצת מוזר שאתה מקים פסל בבסיס של חיל־האוויר.

התחלתי את העבודה לפני מילחמת שלום־הגליל, ואולי דווקא משום כך אני צריך להקים פסלים בחיל־האוויר. הרי בסך הכל אנחנו מעוניינים בהסברה, וכל פסל שלי בארץ דוחף את דיעותי בצורה הטובה ביותר.

אני חושב שצריך דווקא לשאול את מפקד־הבסיס איך הוא הסכים להציג אצלו בבסיס את תומרקין. זוהי בעצם האמביוולנטית שיש בנו. אני מוכן להקים פסל בהתנחלות של התחיה אם יתנו לי לעשות מה שאני רוצה. יש כאלה הנוסעים אליהם להתווכח איתם, וזוהי צורת הוויכוח הכי־לגיטימית של פסל: לעשות פסל.

יהודה פוליקור:

„בלי הגיטרה שלי אני אבוד!"

יהודה פוליקור הוא הסולן הכריזמאטי של להקת־הרוק „בנזין". הלהקה הזו היא תופעה בעולם־הרוק הישראלי.

יהודה פוליקור, בניגוד לביטחון העצמי שהוא מפגין על הבימה, הוא בחור ביישן, בן 30 המנגן ושר מגיל 15. גם הוא וגם יתר חברי „בנזין" הם מהקריות של חיפה.

● קיימת תופעה מוזרה: מאז ה„פינק פלויד", ה„ביטלס", ה„רולינג סטונס", ואריק קלפטון לא קם דור של מוסיקאים מחדשים לרוקנ'רול. איך אתה מסביר זאת?

זה לא מדוייק. יש להקות כמו ליזי הרזה ודאייר סטרייט. כששמעתי את דאייר סטרייט הייתי המום. יש לגיטרה שלהם צבע חדש, סאונד חדש, גם בשירה וגם בנגינה. אל תשכחי גם את כריסי אינדל מהפריטנדרס.

● השמות שהזכרת הם של גילאי 30 פלוס. אני מדברת על דור חדש, צעיר, של בני 20.

כל הרוק הישן יש משהו חדש. קחי למשל אותנו: אנחנו מושפעים מקליף, מאלבים, מהביטלס, מסגול כהה מקלפטון. ובכל זאת, יש לנו דברים חדשים משלנו, צבעים חדשים.

אני יודע, זה לא בא לידי ביטוי באלבום הראשון, אך זה יבלוט באלבום הבא. כי האלבום הראשון מבחינתנו זה היה לצאת החוצה ולעשות את מה שאנחנו לא אוהבים — להיחשף. באלבום הבא נעשה מה שאנחנו באמת אוהבים. לכל רוקר אמיתי יש בסיס, לבסיס הזה הוא מוסיף את הצבעים שלו. אני מנגן 15 שנים, ובמוסיקה שאני מנגן יש אותי, יש החידוש שלי.

● היית בלהקה צבאית?

לא קיבלו אותי כי אני לא קורא תווים. נבחנו איתי חברים שלי, שידעתי שאין להם הדבר הזה, שעושה אותך למוסיקאי, והם התקבלו. אני לא התקבלתי.

● אתה חושב שזה לא חשוב לקרוא תווים?

זה חשוב. אבל אני לא יודע עד כמה. כרגע זה לא חשוב לי, כי זה יכניס אותי למיסגרות.

● גם לנון ומקי־קרתני לא קראו תווים בתחילת דרכם. מאוחר יותר למדו.

נכון. יתכן שגם אני אלמד מאוחר יותר. בשלב זה יש לי בעיה עם זה — אני פוחד שזה יכניס אותי למיסגרת, שיעשה לי משהו אחר. כרגע אני בטוח במה שאני עושה. אני לא בטוח שאם אלמד תווים, אעשה אותו דבר.

● בחיים הפרטיים שלך אתה די ביישן. על הבימה אתה מלא ביטחון. איך אתה מסביר את זה?

על הבימה יש עלי גיטרה, שדרכה אני מדבר. בחיים הפרטיים שלי אני לא מדבר הרבה, אני מופנם, שתקן. הגיטרה זה הכלי שאני מדבר דרכו. בלי הגיטרה אני אבוד.

היום קשה לי לתאר איך קודם הסתדרתי בלי רדיו-טלפון במכונית.

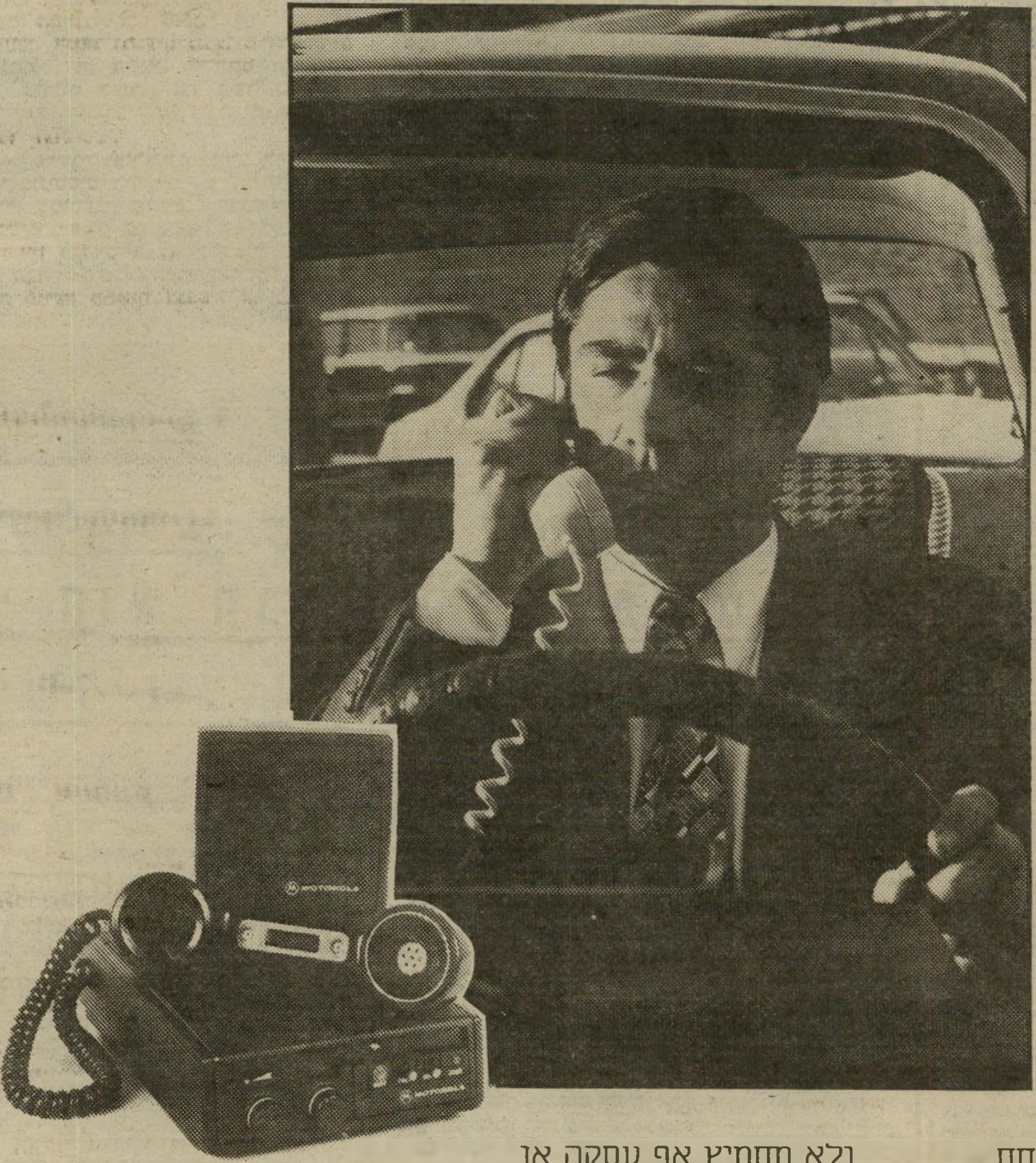

רדיו—טלפון למכונית הוא מכשיר קשר אלחוטי (TWO-WAY SIMPLEX) שמוטורולה מייצרת. הוא מאפשר לי, תוך כדי נסיעותי, לשוחח אישית — באמצעות מוקד תקשורת — עם כל מנוי טלפון שאני צריך בארץ ואפילו בחוץ־לארץ. באמצעות הרדיו—טלפון אני גם יכול לבקש מהמוקד לבצע עבורי בירורים, להעביר את הודעותי ולקבל מהמוקד הודעות עבורי. מאז שיש לי רדיו—טלפון אני מספיק הרבה יותר ביום אחד ולא מחמיץ אף עסקה או הודעה חשובה. הוא עחר לי להיות בענינים גם כשאני בדרכים ולהגיב מיד על אירועים והתרחשויות, בקיצור—להיות יעיל יותר. גם חשבון הדלק שלי פחת מאז שמוטורולה התקינה במכוניתי מכשיר רדיו—טלפון, שלא לדבר על נסיעות סרק ושעות עבודה שהוא חוסך לי ברגע הנכון.

טל-סע

לקבלת פרטים נוספים נא פנה למשרדי טל־סע בע״מ, בית כלל רחוב דרויאנוב 5 (צמוד לחניון הכיכר) תל־אביב. טלפון: 296835 03/282254

מוטורולה הרבה יותר ממכשיר קשר.

עולם קטן

יוון: הסובייטים ביקשו שקט

הוועידה ה־11 של המיפלגה הקומוניסטית הפרו־סובייטית ביוון החליטה לשמור על שביתת־נשק עם המימשל הסוציאליסטי הנוכחי. הוועידה בחרה במינוח הקלאסי „סובלנות ביקורתית", כדי להגדיר את יחסה לממשלת אנדריאה פפנדריאו.

הפיתוי לצאת לרחובות הוא עצום. הסביר נשיא המיפלגה, הרילאוס פלוראקיס, לכתב לה מונד דיפלו־מטיק: „הסוציאליסטים יצרו ביוון מישטר של צנע, הקפאת שכר, ומעלו בכל ההבטחות לשינוי מהותי במדיניות־החוץ בכיוון אנטי־אמריקאי. כל הדיבורים על נטישת נאט"ו ופינוי הבסיסים האמריקאיים נתגלו כבלתי־רציניים.

„קיימת בעם התמרמרות עצומה נגד פפנדריאו, ויכולנו, באמצעות האיגודים המיקצועיים שלנו, ליצור גל של שביתות במשק היווני. אנחנו נמנעים מצעדים דראסטיים מתוך אחריות לגורל העם היווני. אי־שקט תעשייתי, הפגנות ושביתות עלולים לעורר את השד הפשיסטי מריבצו. הצבא עדיין שורץ אנשי־ימין קיצוניים, החולמים על חידוש המישטר הפשיסטי."

לא ברצינות. פרשנים אירופיים נוטים לייחס את התאפקותם של הקומוניסטים היווניים גם למניעים יותר גלובאליים. אין ספק שמוסקבה מעוניינת בהמשך כהונתו של פפנדריאו, בעיקר בשל מדיניותו האנטי־תורכית. פרשנים ואנשי־מודיעין סובייטיים לא התייחסו אף פעם ברצינות להבטחות הבחירות של מיפלגת השילטון פאסוק, לא האמינו שתהיה פגיעה ממשית בנאט"ו או בארצות־הברית. לכן גם אינם מאוכזבים במיוחד מהמדיניות

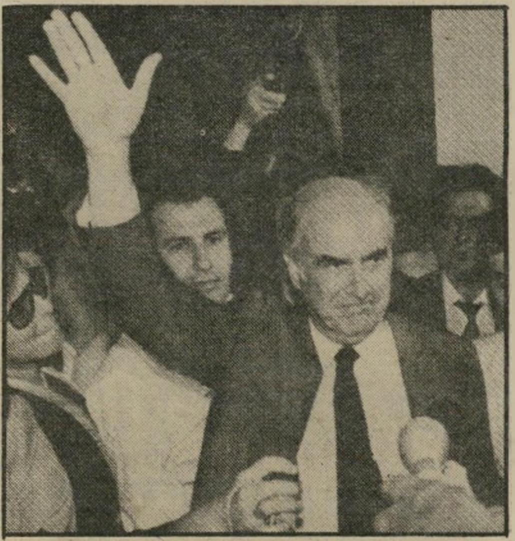

אנדריאה פפנדריאו
אנדרופוב נוטה חסד

היוונית. כל זמן שתימשך המדיניות הפאן־הלנית, שעיקר תוכנה הוא האיבה הישנה לתורכים, יש למוסקבה עניין רב בהצלחת פאסוק.

שליחי השליט החדש בקרמלין, יורי אנדרופוב, שהש־תתפו בוועידה הקומוניסטית ביוון, פעלו באורח גלוי לריסון ההתקפות נגד הממשלה הסוציאליסטית. לפחות ביוון הם הצליחו לרתום את המיפלגה הקומוניסטית המקומית למדיניות־החוץ הסובייטית, דבר שהם מתקשים לעשותו במדינות אירופיות אחרות.

הבשורה הטובה של השנה

מסתבר שאפילו שנת 1982, שנה קשה לכל שוחרי־חופש בעולם, הסתיימה בסיפור אחד מרנין.

אחרי שנים רבות של נסיונות־שווא לפגוע באורח רציני במישטר האפרטהייד בדרום־אפריקה, הצליחו אנשי הקונגרס האפריקאי הלאומי להנחית מכה קשה ביותר על הגזענים בפרטוריה. אנשי הקומנדו של תנועת השיח־רור פגעו בכור הגרעיני של דרום־אפריקה, גרמו לו נזק עצום, שהושווה על־ידי כתב בי־בי־סי לפגיעה היש־ראלית בכור הגרעיני בעיראק.

אותו כתב ידע גם לספר שהכור הדרום־אפריקאי נבנה בסיוע ישראלי, והעסיק מומחים מהכור בדימונה.

זכויות אזרח ללבנים. כל אפריקה השחורה וחוגים נרחבים במערב אירופה חגגו את הצלחת המיבצע. הוא הוכיח מיומנות, כושר מיבצעי, דמיון ושמירה על כללי הקונספיראציה, והפיח תיקוות חדשות לעירעור שילטון האפרטהייד גם בדרכים צבאיות.

הפיצוץ בכור בא כתגמול ישיר לפעולת־הזוועה של צבא דרום־אפריקה בלסוטו. כ־100 אנשי קומנדו לבנים, שנעזרו בחמישה מסוקים, תקפו מחנה־פליטים בלסוטו, רצחו 39 בני־אדם, מהם 12 אזרחים מקומיים.

לסוטו ערכה להם הלוויה ממלכתית, שבה השתתפו נציגים זרים רבים, וגם נשיא הקונגרס הלאומי האפריקאי, אוליבר טאמבו.

הנשיא, המתגורר חליפות בזאמביה ובלונדון, צפוי למאסר־עולם בתנאים קשים ביותר אם יפול בידי הגזענים. נאומו הפתיע בנימת המתינות שלו. הוא הזכיר שלוחמי הקונגרס פוגעים בעיקר במטרות אסטראטגיות, ושומרים על מוסר־הלחימה. הוא חזר והדגיש את מחוייבותו לאמנת החירות משנת 1957, שעליה חתומים נציגי כל המחתרות. אמנה זאת מבטיחה זכויות־אזרח מלאות לכל הלבנים במדינה רב־גיזעית. האמינות שלה היא כיום בקו עליה, עקב נסיונו המוצלח של רוברט מוגאבה ליישם אותה בזימבאבווה.

ראש־ממשלת דרום־אפריקה, פיטר בותא, לעג לטאמבו בפומבי. הוא כינה את אנשי הקונגרס „מחבלים", המסו־גלים לפגוע באזרחים, אבל לא במטרות אסטראטגיות. תשובת הקונגרס, הפגיעה במטרה החיונית הראשונה במעלה בדרום־אפריקה, היתה מוחצת.

משקיפים סבורים שבעיקבותיה יבואו מיבצעים דומים נוספים.

אינדונסיה: גן־עדן למושחתים

אשתו של נשיא אינדונסיה, הגנרל סוהרטו (אין לו שם פרטי, כמקובל בקרב אינדונסים רבים), ידועה בנטייתה לשחיתות־מידות. שמה הפרטי הוא טיאן, ובני־עמה המשכילים מכנים אותה בתואר גברת טן פר סנט (עשרה אחוז). אין לתאר את כינונו של בית־חרושת או מיפעל כלשהו באינדונסיה, בלי השוחד המתאים לאשת הנשיא.

מנהלים־קצינים. זהו נוהג מקובל באינדונסיה מאז ההפיכה ב־1965. גנרל סוהרטו, שנעזר בארצות־הברית כדי להגיע לשילטון, ביצע טבח חסר־תקדים בקומוניסטים המקומיים ובכל מי שנאשם באהדה כלשהי למיפלגה הקומוניסטית. יותר מחצי מיליון בני־אדם נרצחו תוך חודשים ספורים. מאות אלפים נעצרו, ריכוזים באיים נידחים. רבים מהם הושמדו במחנות, אחרים נספו ברעב ובמגיפות.

סוהרטו הפך את ארצו גן־עדן למשקיעים זרים, בעיקר מיפאן ומארצות־הברית. המשקיעים נמשכו לאינדו־נסיה מסיבות ברורות: זוהי ארץ ענקית, שבה חיים יותר מ־110 מיליוני בני־אדם. הם מהווים כוח־עבודה זול ביותר, מה גם שהגנרלים דואגים לכך, שלא יהיה שם איגוד מיקצועי ראוי לשמו.

סוהרטו ויתר על צמיחה כלכלית (היא ירדה השנה במאה אחוזים, מ־8 ל־4 אחוזים), והציף את ארצו במיפעלים זרים.

סוהרטו שיתף פעולה עם היפאנים בתקופת מילחמת העולם השנייה, ויש לו עימם מערכת קשרים טובה. בשנים האחרונות השקיעו היפאנים באינדונסיה 3.5 מיליארד דולר!

השיטה הכלכלית־חברתית נועדה להנציח את שילטונו של הצבא באינדונסיה. כל חברה זרה, המבקשת להקים מיפעל באינדונסיה ולנצל את כוח־העבודה הזול, חייבת לקבל קצין בכיר כחבר הנהלה. שכרו הממוצע מגיע לחמישים אלף דולר לשנה, והוא הופך, בתנאים המקו־מיים, למיליונר של ממש. התמורה — שקט תעשייתי מוחלט, ואספקה סדירה של חומרי־גלם, ותוך שימוש חופשי באפשרויות הלוגיסטיות של צבא אינדונסיה.

אינדונסיה עשירה בחומרי־גלם, בכללם נפט, עץ, ומתכות למיניהן. החברות היפאניות והאמריקאיות פשוט שודדות את האוצרות האלה, תוך שיתוף גלוי של הצבא ותימרשו על־ידי ארצות הברית. לפי דיווחים בעיתוני־חוץ, מספקת ישראל נשק לסוהרטו במימון אמרי־קאי. כל זאת, מבלי שסוהרטו יזנח את הריטוריקה הפרו־ערבית שלו, כפי שמתחייב במדינה ש־95 אחוזים מאזרחיה הם מוסלמים.

200 אלף בטבח אחד. התעשייה המקומית היא כמובן משותקת, כתוצאה ממדיניות ההשקעות של הגנרלים. השוק מוצף בסחורות יפאניות, הנרכשות על־ידי המשרתים המקומיים של ההון הזר. שלושה בנקים אמריקאיים גדולים המממנים השקעות ענק באינדונסיה (סיטיבנק, צ'ייס־מנהטן ובנק־אוף־אמריקה) מסבסדים את כל הוצאות הממשלה לתעמולה פנימית. הבנקים הגדולים והחברות העל־לאומיות, התורמים למסעי־התעמולה של המיפלגה הרפובליקנית בארצות־הברית, לא מתקשים לרתום את הסוכן העיקרי שלהם לחיזוק המישטר באינדונסיה. מדובר, כמובן, בשר־ההגנה האמריקאי, קאספר ויינברגר, שבסיורו האחרון בג'אקארטה העלה על נס את אינדונסיה כמיבצר העולם החופשי, והבטיח את תמיכת הפנטגון בהגנתה.

קשה לומר שתוקפן זר כלשהו מאיים על סוהרטו. הגנרלים זקוקים לנשק כדי לקיים מישטר של דיכוי ועינויים, וכדי למנוע מאיים המיושבים בעממים שונים מלפרוש מהמדינה האינדונסית. הנשק האמריקאי והישראלי שימש, בין השאר, לטבח של כ־200 אלף תושבי מיזרח־טימור, אי שהיה בשליטת פורטוגל עד 1975, ונכבש על־ידי אינדונסיה.

התמיכה האמריקאית מאפשרת לסוהרטו לדכא בקלות כל אופוזיציה מקומית, כולל אמנת ה־50, שם שניתן לקבוצה של פקידי ממשלה לשעבר ואינטלקטואלים, שמתחו ביקורת מתונה למדי נגד המישטר. רוב חברי הקבוצה נעצרו והושתקו.

לעומת זאת חושש סוהרטו מאוד מכיתות מוסלמיות, העלולות לנצל את הרגש הדתי החזק, ולפעול נגד מישטרו. בשנים האחרונות הוצאו אל מחוץ לחוק 365 כיתות כאלה. סוהרטו מנסה להילחם בהן באמצעות אידיאולוגיה הקרויה פאנקאסילה. למרבה האירוניה, נשענת תורתו של סוהרטו על עקרונות הצדק, ההומאניזם, הלאומיות, השיוויון החברתי והדימוקרטיה.

רומניה: פולחן הדייאטה

רוב המשקיפים נוהגים לתאר את רומניה כמעוז האחרון של פולחן האישיות וסיגנון המימשל הסטא־ליניסטי במיזרח־אירופה. הממשלה מתמרנת היטב, תוך שימוש מתוחכם במדיניות־חוץ לאומית, קצת פחות תלוייה במוסקווה. המישטר הפנימי, לעומת

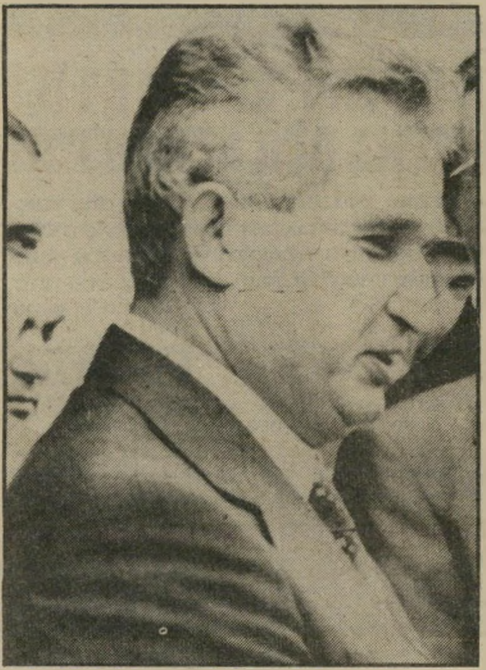

נשיא רומניה צ'אושסקו
די ב־2800 קאלוריות

זאת, נוקשה ביותר ומתיימר לתכנן את חייו הפרטיים של האזרח עד הפרט האחרון.

המחסור במזון, שהפך מכת־מדינה ברוב ארצות הגוש הסובייטי, פוקד עתה בחריפות רבה גם את רומניה. התגובה היתה אופיינית. שלטונות רומניה הודיעו שלדעתם הרומנים אוכלים יותר מדי. כל רומני צורך בממוצע כ־20 אחוז קאלוריות יותר מהדרוש לחיים בריאים ודיאטטיים. מצב דברים זה טעון תיקון מיידי.

המיפלגה פעלה במרץ אופייני. היא הקציבה מקסי־מום של 2800 קאלוריות לנפש, כמיכסה ההולמת אזרח נאמן. עד 1985 יגיע כל רומני לצריכה כזו, באמצעות דיאטה לאומית יומית, שתבטיח שכל רומני יצרוך מזון אחיד בימים שייקבעו על־ידי השילטונות.

פולחן האישיות נשאר שם בעינו, ואליו יתלווה גם פולחן הדיאטה, ופיקוח מרכזי כדי להבטיח שכל האזרחים יאכלו בדיוק אותן מנות, באותם הימים.

חיים ברעם

"גני ניצה" בנתניה

אברהם גינדי

דירת יוקרה בנתניה מול הים

• דירת נופש באילת ובטבריה לכל החיים חינם

רק 58,000 דולר

בריכת שחיה פרטית, מגרש טניס בחצר, 3,2 או 4 חדרים.

באיזור היוקרתי הנישא והיפה ביותר בנתניה, ליד פארק רחב ידיים ומול הים, הולך ונבנה פרוייקט מגורים חדשני כמוהו עוד לא היה בארץ. גני ניצה.

בית חלומות של ממש, בית שנועד לפנק את דייריו, ולהעניק להם הרגשת נופש אמיתית יום יום.

"גני ניצה" נבנית בסביבה מפוארת ומצטיינת בעיצוב חזותי מרהיב ותיכנון סביבתי נפלא. בריכת שחייה, מגרש טניס משובח, לובי מפואר ותיכנון פנים מיוחד לכל דירה. יתרונות אלו יעניקו לדיירים סגנון חיים אחר וסגנון זה יכול להיות שלך.

מה תקבל כדייר ב"גני ניצה"

- כל דירה צופה אל הים.
- מערכת עצמאית להסקה ולמיים חמים לחיסכון מושלם.
- חדרי רחצה מרוצפים בקרמיקה ובחרסינה צבעונית.
- זרמים תת מימיים באמבטיה בשיטת ה"ג'אקוזי".
- מטבח בסגנון אמריקאי, ובו גם שיש גרניט.
- כיור המטבח ממוקם מתחת לחלון הפונה לים.
- שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה.
- מרצפות שיש איטלקי גדולות בסלון, ובפינת האוכל (שלוש דוגמאות לבחירה).
- תאורה דקורטיבית בחזית.
- לובי מפואר עם חדר מדרגות רחב במיוחד.
- מערכת אינטרקום/טלביזיה לזיהוי מבקריך.
- מועדון תרבות.
- מועדון בריאות וכושר.
- חניון תת קרקעי.

דירה בלי מזומנים

60% ממחיר הדירה באמצעות הלוואה שתוחזר עד 12 שנים. היתרה בתשלומים נוחים. אפשרות ל-TRADE IN

בטחון מלא לכספי הרוכשים באמצעות

ערבות בנקאית צמודה

קנו דירה באחד מהמקומות הבאים ותהנו מדירת נופש חינם באילת ובטבריה לכל החיים!

כאשר אתם קונים דירה אצל אברהם גינדי, אתם משנים את סגנון חייכם ועוברים לדירת פאר בסטנדרט עילית, כמקובל אצל אברהם גינדי.

בנוסף לכך, תזכו ללא הגרלה בשתי דירות נופש — באילת ובטבריה.

דירות הנופש המרוהטות תעמודנה לרשותכם שבועיים בשנה — שבוע באילת ושבוע בטבריה — במשך כל החיים.

בתל-אביב

- למהירי החלטה! נותרו 2 דירות מובחרות בנות 3½ ו-4 חדרים עם גג + חדר, בבנין יוקרתי בן 8 דירות בלבד, המוקם ברח' לסל 22.
- בצפון הסולידי, ברח' חתם סופר 9, דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים, וכן דירות עם גג + חדר בבנין מפואר בן 8 דירות בלבד.

בפתח-תקוה

- פנטהאוז — עדיין $85,000 נותר פנטהאוז בבנין יוקרתי עם מירב השכלולים ובמחיר אטרקטיבי.
- ברח' דגל ראובן, דירות בנות 3 ו-4½ חדרים עם גג + חדר ומירב השכלולים.

- ברח' כץ, בבנינים בני 9 דירות בלבד, מבחר דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים.
- במרכז פ"ת, דירות בנות 4 חדרים עם מירב השכלולים — $59,000.

ברמת-השרון

- קוטג'ים מפוארים בפרויקט "גני השרון" על קרקע של כ-400 מ"ר במחיר של $160,000.

בראשון-לציון

- ב"גן הברושים": נמשכת מכירת דירות יוקרה ב"גן הברושים" שבשכונת אברמוביץ. הבנינים צמודים לכ-7 דונם גן ציבורי. דירות דו־מפלסיות עם כל השכלולים. עדיין במחירי מבצע מ-$75,000.

- דירות בנות 3½ ו-4 חדרים בכל אזורי העיר.
- דירות עם קרקע וקוטג'ים באיזור יוקרתי והירוק ביותר במערב ראשון לציון, בקרן הרחובות ארלוזורוב — גולומב (ע"י בי"ס בארי), החל מ-$110,000 במקום $130,000

בנתניה

- מבחר דירות ברחובות המבוקשים והיפים: ברח' דיזנגוף 16-18 וברח' ראשון-לציון 3-5.

פתוח במוצאי שבת

לרגל המבצע יהיו משרדינו בנתניה, תל-אביב וראשון לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

$1000
והבית החלומי על כ-250 מ"ר אדמה פרטית בחדרה שלך.

בלב חדרה, בפרויקט "לב השרון", שכונה בת כ-120 בתים פרטיים וקוטג'ים על כ-250 מ"ר אדמה פרטית, עדיין מ-$59,000 (לא נכלל במבצע הנופש)

המחירים אינם כוללים מע"מ
דירות הנופש בהתאם לתקנון החברה.

אברהם גינדי

תל־אביב — כיכר המדינה ה' באייר 10
פתח־תקוה — חיים עוזר 28
רמת־השרון — סוקולוב 84
נתניה — הרצל 18
ראשון־לציון — הרצל 62

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

קשר בראל & שותי

אנשים בעולם

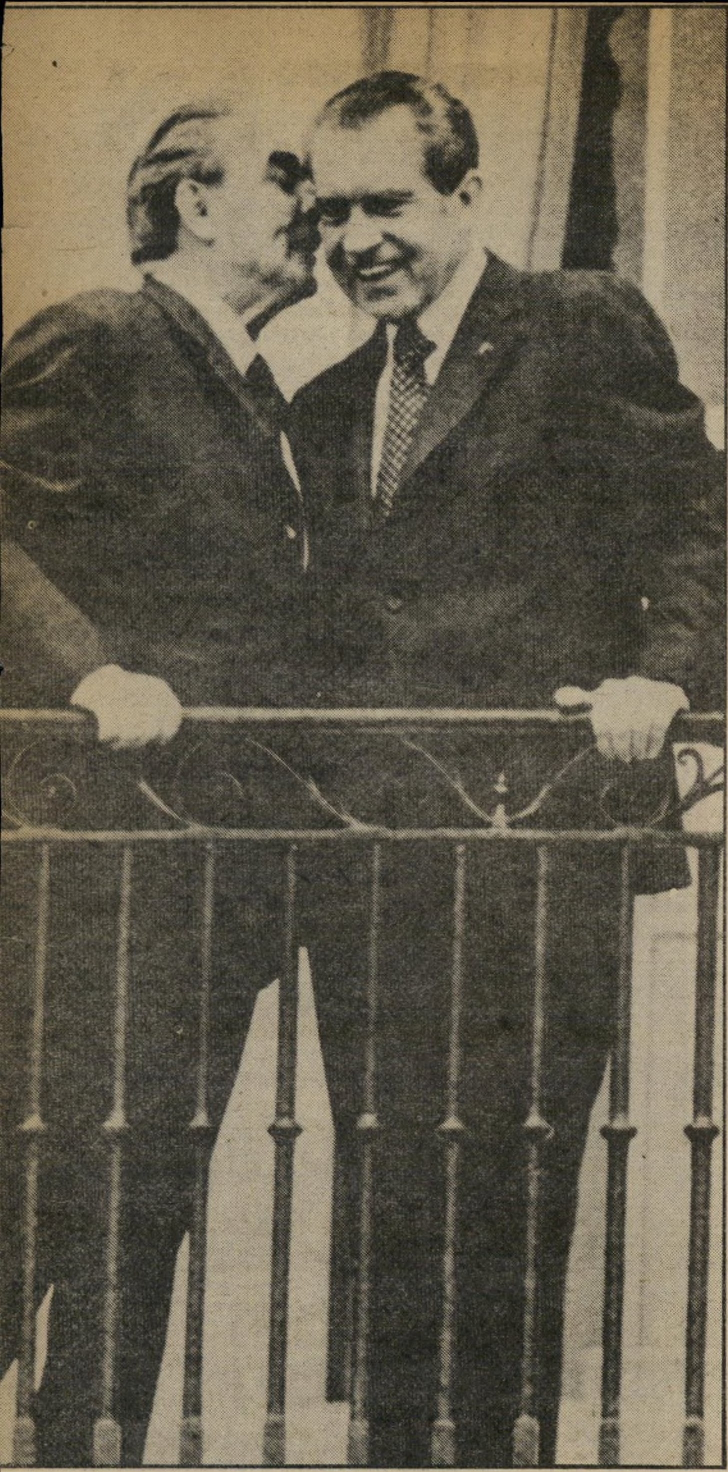

1936 — ליאוניד ברז'נייב בתפקיד קומיסר פוליטי בתמונה למעלה
וב-1981 — בתמונה למטה

1973 — עם ריצ'ארד ניכסון בבית הלבן בתמונה למעלה
ובדאצ'ה שלו בתמונה למטה

ליאוניד ברז'נייב:

תמונות מהחיים

כמה תמונות המסמלות את התחנות בדרכו של מי שהנהיג במשך 18 שנה את מחצית כדור הארץ. **ליאוניד איליץ' ברז'נייב** הוא התגלמות של אגדה — אמריקאית דווקא — על הנער היתף שהפך להיות כל־יכול.

הוא נולד להורים פועלים שחורים באוקראינה, בשנת 1906. הוא גדל בעוני מחפיר. בבית־הספר נחשב לתלמיד בינוני מאוד ועד מהרה היה שולייה באותו המיפעל שבו הועסקו הוריו. עם הגיל חשק בקשר עם האדמה, עבד ביום ולמד חקלאות בערב. הוא אפילו התמנה כמנהל קולחוז, אבל כאשר הסתבר לו שפלאחים לא נועדו לגדולות, חזר לספסל הלימודים, למד מטלורגיה והתגייס לצבא.

מעשי הגבורה שלו במילחמת העולם השנייה העלו אותו בדרגה ובסופה היה כבר גנרל. מכאן הדרך קלה יותר: מפקידים בידיו את שיקום החקלאות באוקראינה והוא מכיר אוקראיני מפורסם אחר. **ניקיטה כרושצ'וב** והופך להיות בן־חסותו. כשכרושצ'וב תופס את רסן השילטון, נבחר החבר־גנרל ברז'נייב ליו"ר הסובייט העליון. וכאשר מתארגנות מזימות אפילות נגד כרושצ'וב, תופס החבר־גנרל ברז'נייב מקום של כבוד, עד שהחליפו ב־1964. הכרת תודה לא היתה ממעלותיו הידועות.

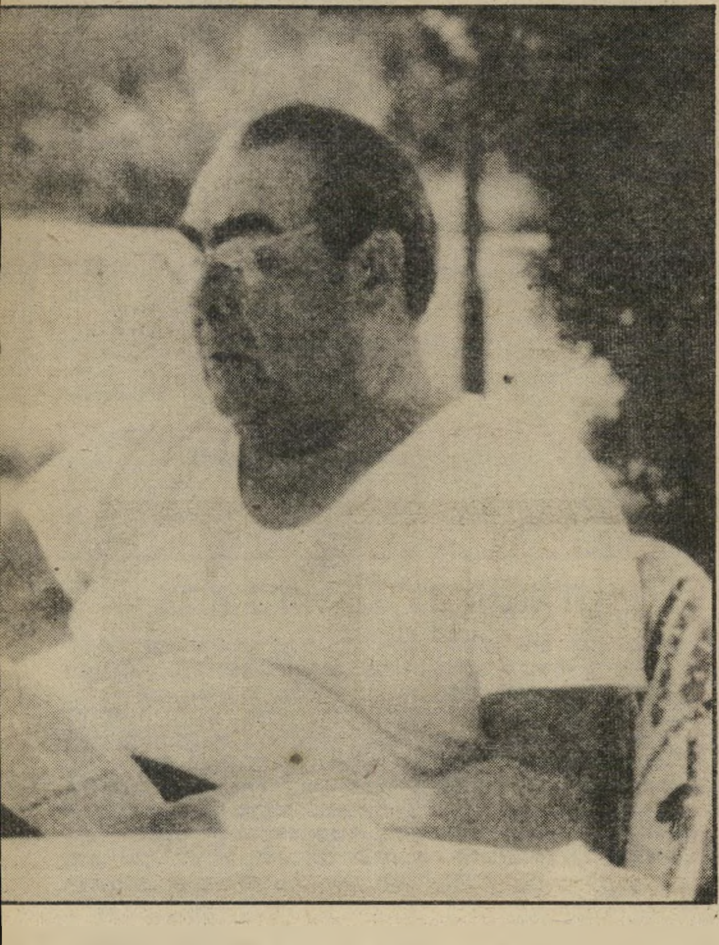

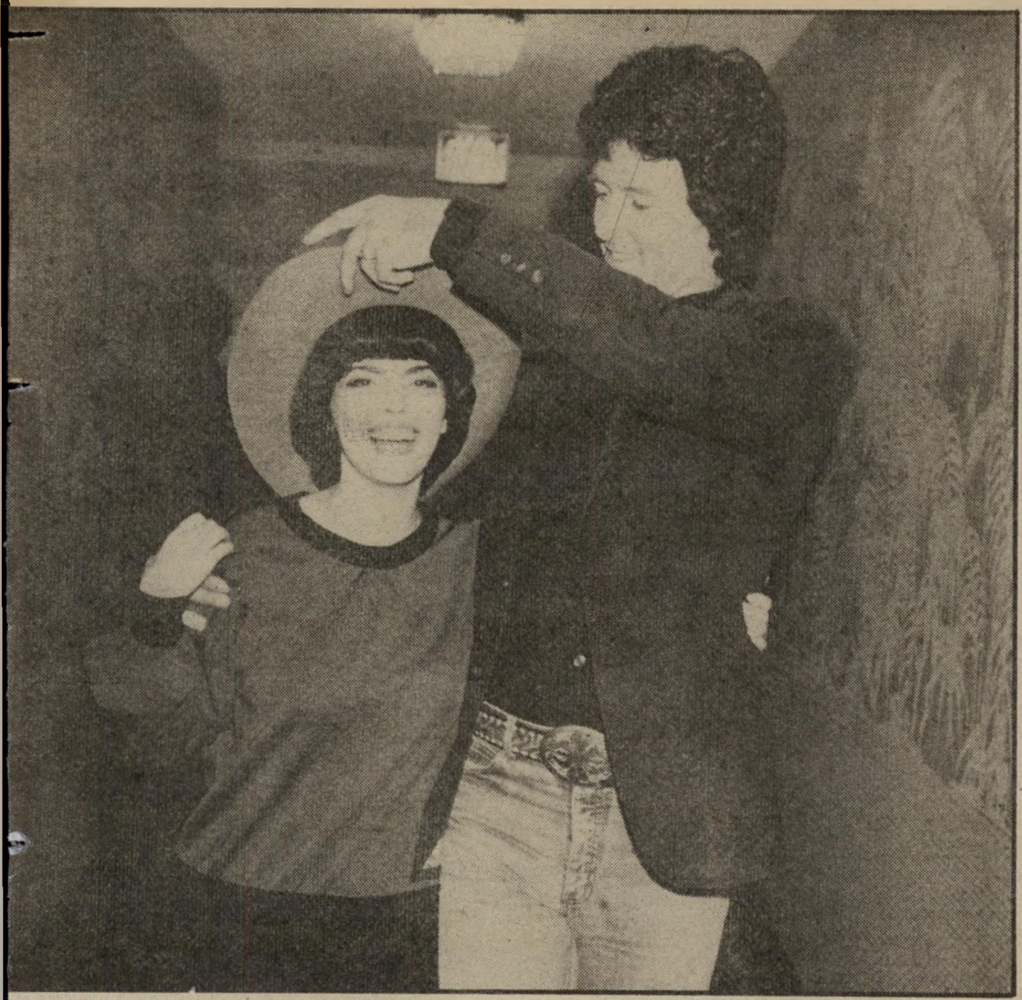

פאטריק דאפי ומיריי מאתייה: שיר אשיר ליואינג

לא רק נערות ישראל מתות על בובי יואינג — האיש מאטלנטיס — פאטריק דאפי. לכן כאשר מיריי מאתייה, היורשת של אדית פיאף, ביקרה בלאס־וגאס כאורחת המופע של המולן־רוז' שם, היא ציינה כחוויה הגדולה של הביקור את פגישתה עם פאטריק היפה. וכמו שאומרים הרכי־לאים המיקצועיים, הכימיה ביניהם עבדה כל כך טוב, שהם הסכימו מייד להקליט יחד שיר ולהשתתף בתוכנית טלוויזיה פופולארית בצרפת. שם ישירו את השיר בהשמעת בכורה. פאמלה, שימרי צעדיך!

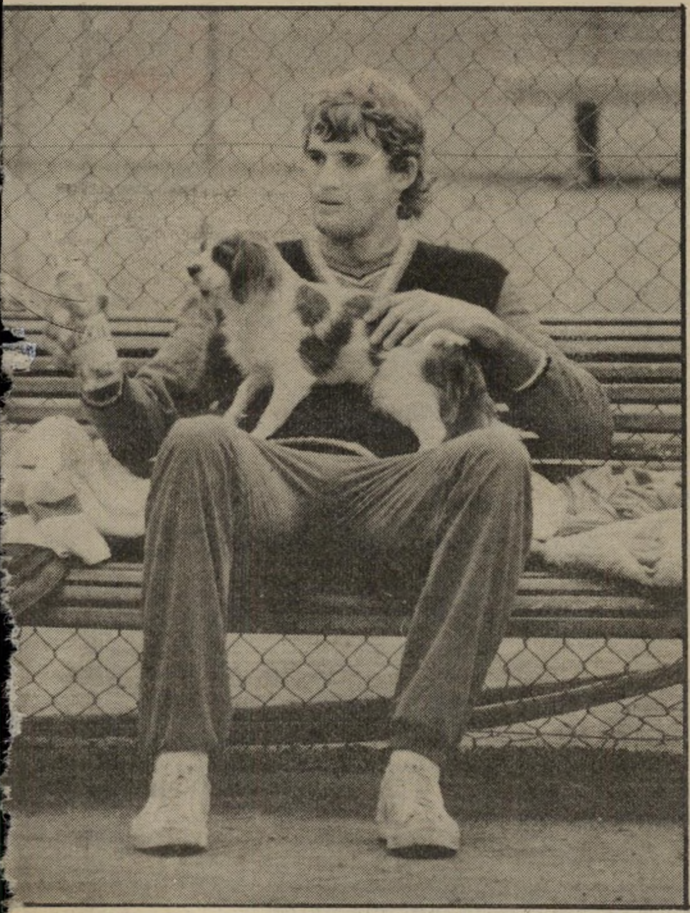

ז'יל מורטון: דמעות על הקמיע הלאומי

נבחרת צרפת בטניס השלתה את עצמה שתחולל השנה נס. שתיזכה בגביע דייוויס. לא רק שיש להם כוכב אחד מפורסם, יאניק נואה, אלא שיש להם גם אוסף שלם של צעירים מבטיחים כמו הנרי לקונט, טיירי טולן וז'יל מורטון. כולם מגלים סימנים של כישרון. אבל ניסים לא מתחוללים מהבטחות. ומול ג'ון מקנרו לא היתה אפילו לנואה תשובה מספ־קת.

האמריקאים זכו, כצפוי, בגביע דייוויס בפעם נוספת ואילו ז'יל מורטון, שחימם את ספסל המח־ליפים, החזיק בידיו את ראדיה, הכלבה שהיא הקמיע של נבחרת צרפת, והירהר אולי במה שעשוי היה לקרות אילו ניתן גם לו ל־שחק.

מריה ליזה: המלכה הבתולה

לכל התכונות הדרושות כדי לזכות בתואר מיס תבל, נוספה לאחרונה תכונה חדשה, חשובה במיוחד למארגני התחרות בלונדון — בתולין. כך אמרו כל הלשונות הרעות אחרי שמיס תבל החדשה, מריה ליזה אלבארז לברון, גילתה לשופטים שהיא בת 22 אבל עדיין בתולה ותישאר כזאת עד שתינשא לאיש.

„זו סתם קינאה,” טענה המלכה המאושרת. „חוץ מזה מי אמר שבתולין זה חיסרון?” מה שנכון אולי יותר הוא שהשופטים, שניכוו בפעמים קודמות בבחירות מלכות שמוסריותן מפוקפקת, העדיפו הפעם את הצנועה שבהן. הם פחדו שמא יקרה להם, כאשר קרה לפני שנתיים, שהמלכה תיקח את הכסף ואת כל הפרסים יקרי־הערך ותלך לחיות עם גבר שיכול להיות אביה.

hom It May Concern:
This project, which has lasted three years, had
proximately fifteen hundred pieces of equipment: Mack,
evrolet, Caterpillar scrapers, Detroit diesels, Fiat
llis dozers, Cat loaders and many others. Much of our
equipment has as high as eleven thousand hours working
two shifts.
We have used Sonol oils and lubricants throughout
the project. We have inspected many engines and we find
them exceptionally clean with a minimum of wear and could
not have asked for better oils and lubricants.
Keith McKeen
Equipment Manager
קיט מק-קון
מנהל אחזקת-הציוד
NAC
Negev Airbase Constructors
OVDA AIRBASE, ISRAEL
APO NEW YORK 09674
מקימי שדות-התעופה בנגב
"אחרי אלפי שעות-מנוע של 1500 הכלים הכבדים בפרוייקט שדות-התעופה בנגב, אני יודע שצדקתי. השמנים של סונול עשו את העבודה."
קיט מק-קון - מנהל אחזקת-הציוד
כאחראי על הציוד הכבד בחברה האמריקאית
שהקימה את שדות התעופה בנגב,
הייתי ממונה גם על בחירת שמני־המנוע עבורו.
בדקתי ובחרתי בשמנים של סונול.
בפרוייקט, שנמשך 3 שנים, לקחו חלק
כ־אלף וחמש מאות כלים שונים —
מפלסות, בולדוזרים
פיאט אליס, מעמסים קטרפילר,
אוטובוסים, משאיות ורכב פרטי.
המנועים היו נתונים
במאמצים עצומים —
עבודה בחום, בקור,
בעומסים אדירים, באבק.
והם עברו כ־11,000 שעות עבודה
בשתי־משמרות.
כשבדקנו אותם עכשיו מצאנו
מנועים עם בלאי מינימלי ביותר.
לא יכולנו לצפות ליותר משמני מנוע.
הבחירה שלי היתה נכונה.
סונול
סונול איתך בכל הדרכים

גם לשירותים מגיע

הסלון, חדרי הילדים, חדר השינה והמטבח שבביתך, כולם זכו בוודאי לתשומת לב ולמאמץ לא קטן שהביא אותם למצבם הנוכחי.
והשירותים? פה יש בעיה?
לא עוד!

כתר פלסטיק מוסיף צבע לחיים.

הנה הוא חדר השירותים הסטנדרטי - לבן, משעמם ומעצבן למדי. לא פעם חלמת בוודאי על שינוי המראה שלו, "אבל מהיכן לוקחים את המיליונים?" שאלת את עצמך. הפתרונות המוגשים לך כאן מוותרים על המיליונים ומחליפים אותם במספר אביזרים תוצרת "כתר פלסטיק" ו"רברמייד", בתוספת הרבה דמיון ומעט מאמץ.

חברת "כתר פלסטיק", המובילה בישראל במוצרי הפלסטיק לבית וחברת RUBBERMAID מארה"ב, שהיא החברה הגדולה בעולם למוצרי פלסטיק ביתיים, מגישות לך צרור רעיונות, כיצד להפוך את האמבטיה והשירותים מפינה שכוחה לפנינה.

מוכנה? הבה נפשיל שרוולים ונצא לדרך. 3־4 שעות של עבודה (בהחלט לא יותר!) ואת בעצמך לא תאמיני למראה עינייך.

שלב א': בחירת הסיגנון.
החליטי על האוירה והצבע ההולמים אותך ואת בני ביתך (מתוך שפע הצבעים המוצג בראש המודעה ע"י מושבי האסלות). אנחנו בחרנו בארבע אפשרויות, אך לרשותך רבות נוספות.

שלב ב': רכישת האביזרים.
כל חדר כולל מספר אביזרי יסוד, המעניקים לו את המראה הבסיסי: סט מושב אסלה וניאגרה, פח אשפה או פח פדאל, סל כביסה, מברשת לשירותים, ארון אמבטיה, סבוניה ומחזיק נייר טואלט, מתלים נדבקים למגבות, מדבקות לאריחים, כולם מתוצרת "כתר פלסטיק" ו"רברמייד", בצבעים תואמים. אליהם מתווספים אביזרים שונים, כמו סיפון לכיור (כתר פלסטיק) ידיות לברזים, סדרנית למגבות ושאר פריטים.

שלב ג': תוספת של אביזרים.
בצבעים שונים להשלמת המראה הסופי של השירותים, וזאת לפי אופיו של כל חדר וחדר.

את מוצרי "כתר פלסטיק" ו"רברמיד" תוכלו למצוא ברשת חנויות חרות, המשביר המרכזי, המשביר לצרכן, שק"ם, קו־אופ, היפר שוק וביתר רשתות השיווק הגדולות, בחנויות המובחרות לכלי בית ובנין ובחנויות המפעל. לפרטים נוספים (03)839281

מדבקות לחרסינה, נדבקות מעצמן (Self adhesive) מתוצרת "רברמייד" במגוון דוגמאות וצבעים. מקשטות את הקיר ונרחצות בקלות ולאורך זמן.

הסדרנית של "כתר פלסטיק" תספק לך מרחב איכסון רב למגבות ושאר פריטי האמבטיה. לבחירתך ב־3 וב־4 קומות ובשלל צבעים.

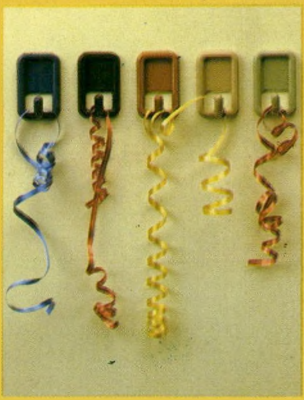

מתלים נדבקים מעצמם למגבות מתוצרת "כתר" בשלל גוונים תואמים.

רומנטיקה בוורוד

אם הרומנטיקה היא דרך החיים שלך, תוכל להתפנק גם בחדר האמבטיה. אותו עיצבנו בגווני וורוד ובז' מתרפקים.

המרכיבים: לאביזרי היסוד בצבע בז' נוסיף מדבקות מדגם ALSACE 484700 שני לוחות סיבית 25 ס"מ × 100 ס"מ × 18 מ"מ צבועים ומחוברים במרחק מהקיר, מדף קטן, מחזיק למברשות שיניים, עציץ, סט שטיחונים, קופסאות ומיכלים שונים, כולם בגוונים רכים של וורוד.
ההוצאה הכוללת - כ־5,500 שקלים.

יוקרה בחום

אם את מחפשת את הסגנון המהודר והאצילי, אין ספק שהיוקרה בחום הוא המראה שלך.
המרכיבים: לאביזרי היסוד בחום (כשארון האמבטיה עם תאורה), נוסיף לחדר מדבקות מדגם 484900 NORMANDY, בפינת החדר שתי מראות 2×0.5 מ' כל אחת ליצירת תחושת מרחב, אדנית 50×50 ס"מ (ניתנת לאילתור) עם צמחים מתאימים, קולב סטנדרטי למגבות, סט שטיחונים בחום, מדף קטן, מיכלים וקופסאות בגוונים שונים של סגול.
ההוצאה הכוללת - כ־8,000 שקלים.

שטיחוני הבטיחות והמדבקות לאמבטיה הצבעוניים מתוצרת "רברמייד" ימנעו החלקה ויקשטו את האמבטיה בשלל צבעים.

כתר KETER

כתר פלסטיק– החברה המובילה במגוון מוצרי פלסטיק בישראל

כחול שובב

את המראה הקורץ והשובבי בחרנו לעצב בכחול פטרול, משולב בגוונים של צהוב. התוצאה: חדר שירותים שהילדים עוד יכולים להפוך אותו לחדר משחקים.

המרכיבים: לאביזרי היסוד שהזכרנו קודם (כשארון האמבטיה עם תאורה), נוסיף מדבקות תכלת לחרסינה דגם ALMERA 485800, מדף עץ קטן, 4 מ׳ צינורות פלסטיק צבועים צהוב לתליית מגבות, תפסים לחיבור הצינורות לקיר, סט שטיחונים בצהוב, מחזיק למברשת שיניים, מיכלים שונים בגווני צהוב ועציץ קטן.

ההוצאה הכוללת - פחות מ־5,700 שקלים.

סלי הכביסה בשלל צבעים של ״כתר פלסטיק׳ ו״רברמייד״ יקשטו לך פינה באמבטיה וימנעו ״בלגן״ של כביסה ומגבות.

דגם נוסף במספר גוונים של סבוניה פינתית לאמבטיה מתוצרת ״רברמייד״.

ירוק כפרי

אוירה כפרית בלב העיר?
על כך חשבנו כשעיצבנו את המראה הכפרי בירוק אבוקדו.

המרכיבים: בנוסף לאביזרי היסוד בירוק אבוקדו, נשתמש במדבקות מדגם ALGARVE 485200, סט שטיחונים בירוק, 2 קורות מעץ סיבית 25×100 ס״מ בעובי 18 מ״מ צבועות ומחוזקות במרחק כ־6 ס״מ מהקיר, מדף קטן, מחזיק מברשות שיניים, מדפים מודולריים מזכוכית המצויים בשוק ועציץ.
ההוצאה הכוללת - כ־5,500 שקלים.

מחלקת ההדרכה לשרותך!

לקבלת מפרט מדויק של חומרים והדרכה לעיצוב חדר השרותים, נא לכתוב ע״ג גלויה בציון המראה המבוקש: אל מחלקת ההדרכה,
״כתר פלסטיק״ בע״מ,
רח׳ בית אשל 27 יפו 68025

ארון אמבטיה עם או בלי תאורה מרווח וקומפקטי והסידור הפנימי שלו מאפשר איכסון מוצרים רבים. המראות באיכות מעולה ומתנקות בקלות.

ניתם מערכות תדמית

צלצלי לבעלך.

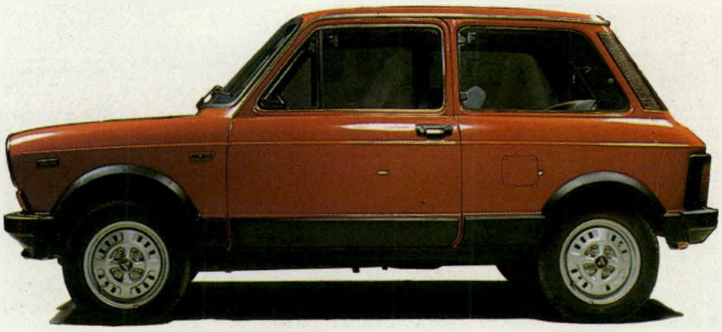

*** אוטוביאנקי, לאשה שאתה כל כך אוהב.**

חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פעמיים בחודש * חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פעמיים בחודש * חשוב לדעת: מחירי האוטוביאנקי משתנים לפחות פעמיים

החוקר איים על העציר הקטין במעשה־סדו
והשופט קבע כי החוקרים זייפו חתימה על עדו

מפקד התחנה מפקח גרשון פנקס, היה האחראי לחקירה־ שבה איימו השוטרים על הקטין במעשה סדום, ואחר־כך זייפו את חתימתו על העדות.

סדום במישטרה

משהו רקוב בתחנת־המישטרה בפתח־תיקווה. הצחנה ה־עולה משם הגיעה בימים אלה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב והשופט עמוס זמיר הביע תמיהות על עבודתה של תחנה זו.

אין זו הפעם הראשונה שתקלות מתגלות בפעולת התחנה הזו, ו־בתחקיר שערך העולם הזה מתברר, כי יש צורך בחקירה מיידית וחי־לופי־גברי בקרב מפקדי־התחנה.

העניין האחרון, שעורר מחדש את דרכי עבודתה של התחנה, היה ענ־יין סמים פעוט. בפברואר השנה, במהלך אחד המיבצעים לביעור סחר־הסמים, נעצרו בפתח־תיקווה שני גברים. האחד, שמשון אושרי, בעל עבר בסחר סמים, וקטין ש־עבד אצלו, בשם דני (השם המלא נאסר לפרסום).

באותו ערב יצאו שוטרת מוס־וית וסוכן מישרתי, ששמו וזהו־תו חסויים, לביתו של אושרי. ה־סוכן העלום צילצל בדלת, וכאשר אושרי פתח אותה, לחש משהו על אוזנו. אושרי חזר לדירה ואחרי דקות ספורות ירד דני במדרגות, מסר לסוכן 1.9 גרם חשיש וקיבל תמורתם 3000 לירות.

זמן קצר אחר כך ערכה המיש־טרה פשיטה בדירה, ועצרה את אושרי כשבכיסו הכסף המסומן ש־

המזוכה שימשון אושרי טוען, כי מזה שנתיים אין לו כל עניין בסמים, וכי הקצין פנקס רצה להפלילו.

נתן השוטר המסווה לדני. כמו כן נעצר גם דני.

„תיקנו" חתימה

כבר באותו לילה עצמו חקרו השוטרים את דני חקירה מעמיקה. אבל כאשר שמעו כי הוא דבק בגירסתו כי החשיש היה ר־כושו הפרטי, והוא אשר מכר או־תו לשוטר בלי ידיעתו של אושרי סירבו השוטרים להאמין לו. „אתה תספר לנו מייד מה שאנחנו רו־צים," אמרו לו וצחקו.

צחוקם התברר לדני מהר מאוד, כאשר השוטרים דחפו אותו לריי־צפה והחלו מפשיטים אותו.

„הם הורידו את מיכנסיי עד ה־קרסוליים, ורצו לפשוט גם את תח־תוני...

„באותו זמן שמעתי אותם אומ־רים: 'בואו נזיין אותו בתחת.' והם תוסיפו שעלני — אחד ה־שוטרים בתחנה — מזיין ילדים.

„הם רצו להפשיל את תחתוניי ואני בכוח תפסתי אותם והתנגדתי. אחר כך בא עלני, הוריד קצת את מיכנסיו ואמר לי: 'בוא אזיין או־תך'. הוא פתח את מיכנסיו וראי־תי שלבש תחתונים בצבע אדום בורדו. אני פחדתי שיעשה לי מה שאמר."

במצב זה, כשהוא מפוחד כולו וחושש מעלני, הסכים דני לעשות כל מה שדרשו ממנו. השוטרים ציוו עליו לחתום על מיסמך והוא חתם בתחתית הדף. אבל כמחאה, וכדי לרמוז כי לא חתם מרצון חו־פשי, לא חתם דני את חתימתו ה־רגילה. בדרך כלל הוא חותם את שמו הפרטי כאשר האותיות מחוב־רות וקו עגול מקיף אותן. כך חתם גם על האזהרה שהזהירוהו בתחי־לת הערב. הפעם חתם בצורה אח־רת. הוא חתם את שמו הפרטי כ־אשר כל אות נפרדת מחברתה, ל־לא הקווים המחברים וללא הקי־שוט.

איש מהחוקרים לא תבחין בהב־דל בין החתימות, אולם מפקד ה־תחנה, מפקח גרשון פינקס, אשר נכנס לחדר והציץ במיסמך גילה זאת מייד. „בן־זונה, מה אתה מש־חק עם השוטרים!" צעק על דני וציווה עליו לחתום מחדש. דני ביקש לקרוא את הכתוב על הדף לפני שיחתום, אך פינקס סירב ו־עמד להכותו.

אז התערב אחד השוטרים. מיש־הו מהחוקרים לקח עט ותיקן את חתימתו של דני, הוא הוסיף את הקווים המחברים ואת קו הקישוט ושתי החתימות הפכו דומות זו לזו.

בעדות המסוברקת נכתב, כי אושרי הוא שמסר לדני את הסם למכירה, וקיבל ממנו את הכסף.

לבית־המישפט המחוזי הוגש כתב־אישום נגד אושרי, שבו נא־שם בעבירה החמורה של הדחת קטין לסם מסוכן. הוא נאשם בכך

חתימות המקוריות והגדיל את
צילומים בצורה מכסימלית. א
עין בלתי־מנוסה יכולה להבחי
החתימה התחתונה נכתבה
באותיות בלתי־מחוברות, ורק
כך הוסיף מישהו את קווי־החי

כמו כן, ניכר כי בחתימתו ה
רית של דני קו הקישוט פונה
בצידו הימני למעלה, בעוד ש
תימה המזוייפת הוא נוטה למט

בתצלום־שקף, שנעשה במ
לבית־המישפט, אפשר היה לו

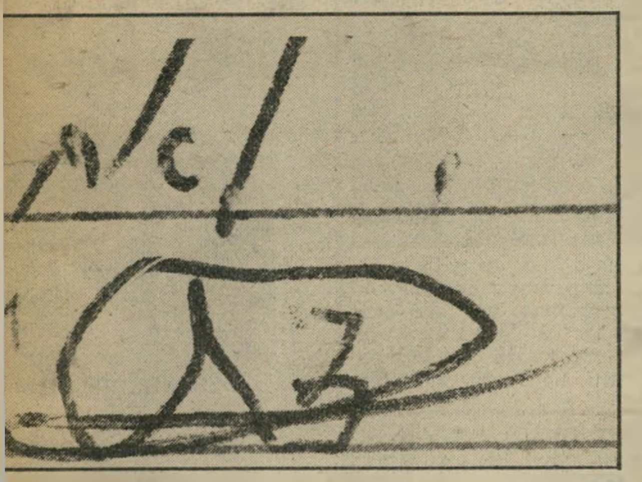

אמיתי חתימה זו היא חתימתו הנכונה של דני, כפי ש
אותה אחרי שהוזהר ולפני שאיימו עליו. אפשר לר
כי האותיות מחוברות ברצף אחד וכי סיומת הקו מימין עולה למע

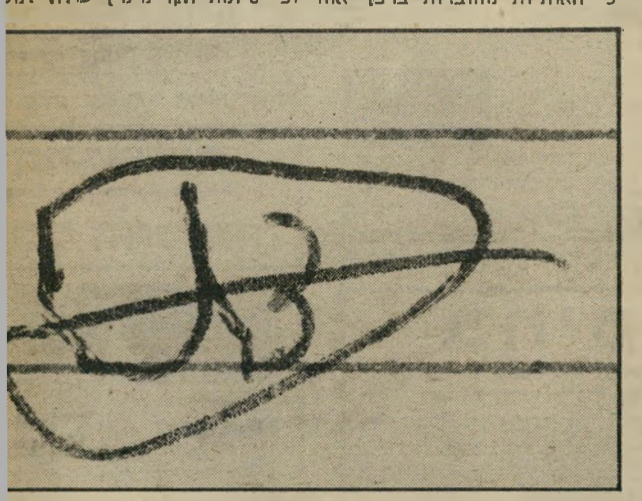

מזוייף בחתימה זו, שסומנה על־ידי המומחה ב־א', אפשר לו
כי האותיות נכתבו בתחילה בנפרד, ואחר־כך ח
בצורה גסה זו לזו. את החתימה הזו חתם דני במחאה על האיומים כי

שמסר לדני את החשיש כדי למכרו לשוטר המסווה, ואף לקח את הכסף שקיבל בתמורה.

אושרי סען כי לא היו דברים מעולם. הוא סיפר, כי כבר שנ־תיים אינו מתעסק יותר בסמים, ואת הכסף קיבל מדני תמורת זוג נעליים שמכר לו באותו ערב. אבל השו־טרים צחקו לו, וביקשו את מעצרו עד תום ההליכים.

גם דני עצמו נאשם בסחר ב־חשיש. הוא הודה באשמה ובבית־המישפט לנוער סיפר מייד כי הוד־אתו נגבתה ממנו באיומים, מכות ולחץ, וגילה את כל סיפור המעשה המגונה. בעיקבות סיפורו זה נפתח תיק ירוק במישטרה, האמור לח־קור בפרשה שגילה דני.

בית־המישפט שומע מדי פעם סיפורים על מכות ואלימות של שוטרים, בעיקר כאשר עד מנסה לחזור בו מעדותו. אך במיקרה זה עשה סניגורו של אושרי מעשה מ־חוכם ביותר. עורך־הדין נתן דור הזמין לדוכן־העדים את יצחק חגג, מי שהיה המומחה המישטרתי ל־מיסמכים מזוייפים.

חגג, שהוא היום עורך־דין פר־טי, לקח דגימות חתימה מדני, צי־לם במצלמה מיוחדת את שתי ה־

החושף עורך־הדין נתן דור הזמין מומ־חה לזיוף מיסמכים, שהוכיח ב־בית־המישפט כי החתימה זוייפה.

בצבעים שונים את החתימה הו
רית ואת התוספות. השופט
קבע ללא היסוס, כי מישהו
בחתימה אחרי שדני השלים א
החוקר שגבה את עדותו של
משה מנצור, גם סיפר לתומו ב
המישפט כי אחרי שסיים לגבות
העדות הוא ניגש לפינקס, מ
ושאל אותו אם הוא רוצה לה
או לשפר משהו בעדות.

„כל החשיבות של הודעה
כי נכתבה מטעמו ובלשונו של
סר ההודעה, כפי שהוא מסר
תה. כאשר הודעתו של עד עו
שיפור, הוספה ושיפוץ של
טר, בהתאם למה שמפקדו ר
מה ערך יש להודעה כזו?"
השופט זמיר בפסק־דינו.

אכז ובלתי־יע

כל המעשים האלה של קריי־המישטרה, שהוכחו בית־המישפט, תביאו לזיכויו אושרי. אולם מעבר למישפט זה, חשיבות רבה נודעת לכן במישטרת פתח־תיקווה מאי

(המשך בעמוד

לי לה לו

מה רוצ'ך

★ **עבודה.** אדם בגיל הבינ־
ים, בעל כשרים רבים אך בלתי־
מיקצועי, מוכן לעבוד בכל תחום
איסי או רוחני שיעניין אותו ולא
פגע במצפונו, בתל־אביב או ב־
רושלים, במישרה חלקית תמורת

התגשמות כל החלומות

רק לדו־מיניות, הגשמות אירוטיות הכוללות סרטים, ביזויים ופגישות עם בחור ובחורה, יחד ולחוד. לכתוב לת"ד 33810 תל־אביב ולצרף מיספר טלפון.

וכר צנוע. ת"ד 7868 ירושלים,
מיקוד 91078.

★ **גילוי עצמי.** מתארגנת
בוצה בהנחייה, בנושא גילוי עצ־
י. התנסות בהבעה יצירתית ב־
אמנויות. טלפונים: 03-494672,
03-29731.

★ **טעם חדש לחיים?** נ־
ים עד גיל 40, הרוצות לנסות
עם חדש בחיי המין שלהן ולהצ־
רף לבילוי משותף עם זוגות מש־
ילים ונחמדים, מוזמנות לכתוב
ת"ד 31454 תל־אביב, מיקוד
6131. סודיות מובטחת.

★ **כישרונות במוסיקה.** ל־
להקה מיקצועית דרושים גיטריסט,
תופף וחמרת מיקצועיים. לטלפן
מרגלית, טלפון 03-787195.

★ **מאסטר במסז'.** לנשים,
מסז'יסט מוסמך, סטודנט, עורך
יקורי בית. הבנה ודיסקרטיות מו־
בטחות. ת"ד 6886 ירושלים.

מוזה אבודה

ביום שלישי אחר הצהריים אבדה לי כלבה מעורבת קטנה, שחרחורת עם שערות שיבה, רגליים, חזה וקולר לבנים. היא עונה לשם מוזה. היא הורדה בתחנה השנייה של אוטובוס מס' 5 ברחוב נורדאו בתל־אביב, וכנראה איבדה את דרכה הביתה. אנחנו מאוד קשורות, ואני מבקשת מכל מי שיראה אותה שיקח אותה ויתקשר איתי מייד. אלה ברקת, טלפון 03-230568 או 03-420198.

★ **אספקורט תוצרת חוץ.** בן־לוויה מציע את שרותיו לנשים בנות 25 עד 50. הוא דובר עברית, אנגלית וגרמנית ורכש את נסיונו המיקצועי בחו"ל. לכתוב לת"ד 33810 תל־אביב ולצרף מיספר טלפון.

צריכים אפשריים

★ **אשמאי המציג עצמו כבעל מיקצוע.** מסז'יסט צעיר ונאה יבקר נשים (עד 35) המחפשות ריענון וגיוון בבתיהן. סודיות מובטחת. נא לציין טלפון. ת"ד 22664 תל־אביב.

★ **גיאומטריה.** בחור נאה בן 30, דו־מיני, מעוניין בבודדה דו־מינית או בזוג עד גיל 50 ל־משולש. ת"ד 5311 רמת־גן.

★ **מה זה יותר מאהבה?** זמר חמוד (28), רווק, מעוניין בך נאה וחושנית, בכל גיל — לאהבה ואולי ליותר מזה. ת"ד 45297 חיפה.

★ **בסימן היסוס.** נשוי חזק, נאה 38/180, שהיסס רבות עד שהעז לכתוב, מחפש דומה, שתהסס הרבה עד שתכתוב בסוף... ת"ד 6458 חיפה.

★ **ללא כבלים.** צעיר נשוי ונאה מעוניין להכיר נשים נאות האוהבות אהבה משוחררת ליחסים אינטימיים. צייני טלפון. ת"ד 1409 תל־אביב, מיקוד 47100.

★ **פי היבשת האירופית.** פנוי 55/165 + דירה, אירופי ו־תרבותי, מעוניין ביחסים אוראליים עם אשה עד 45, לא שמנה. סודיות מובטחת. ת"ד 1105 תל־אביב.

בחיק הטבע

לא פנוי 33/179, מזל עקרב, מחפש בילוי מעניין בחיק הטבע. ת"ד 8315 תל־אביב, מיקוד 61082.

★ **מבוגרות.** בן 27, לא פנוי, פתוח להצעות של נשים מבוגרות, נדיבות ונחמדות באיזור הצפון או המרכז. ת"ד 44748 חיפה.

★ **או זה או זה:** צעיר בן 19, גובהו 192 סנטימטר, מעוניין להכיר ידיד או ידידה. ת"ד 1987 אילת, מיקוד 88000.

★ **אותו הדבר.** שנינו זקוקים לאותו הדבר — חמימות ודיסקרטיות. אם את בראש אחד, אני מצפה לך. אני יליד הארץ שחזר משהייה ממושכת בחו"ל, 42/182, מרשים בהופעתי, אך מתרשם יותר מיופי פנימי. ת"ד 7296 רמת־גן, מיקוד 52381.

אלמוני ואדמונית

אלמוני משכיל 42/180 מעוניין בידידה אדמונית ויפת עיניים, לידידות בשניים. בהצעה רצינית לפנות לת"ד 391 פתח־תיקווה.

★ **הסקרנות אוכלת.** בן 21 המשרת אי־שם, יש לו חברה, אך הוא מסוקרן מאוד לגבי בני מינו. הוא מעוניין להכיר ידיד דומה, בן גילו, לשם שפה והנאה משותפת. מעוניין? פנה לת"ד 2114 פתח־תיקווה, מיקוד 49122. רצוי לצרף מיספר טלפון, כדי להקל על הקשר.

נוגע ללב

★ **בי.** רווק 28/170, בי־סכסואל נחמד, גברי, רגיש ומיוחד ו־עם דירה, מחפש לנישואין בלבד נשית, לבבית, אפשרי גם בי־סכסואלית. ת"ד 1499 חולון, מיקוד 58114.

רוצה אבל מתביישת

עבור חברתי הביישנית (שלא בידיעתה) מבוקש רווק רציני, בן 30־35, חתיך ואקדמאי, עם חוש הומור בריא. אם אין לך במה להתבייש, צרף תמונה. ת"ד 45508 חיפה.

★ **קן לציפור.** צעיר בן 32, יד ראשונה, איש־עסקים מבוסס, מחפש יפה אמיתית ועדינה להקמת קן מישפחתי אמיתי. נשים בנות 18־27 מוזמנות לכתוב לת"ד 110 נתניה.

★ **חייל לאימוץ.** מישפחה ישראלית החיה בניו־יורק מחפשת מישפחה שתאמץ את בנה, חייל המשרת בצה"ל. בתמורה היא מציעה מגורים ופנסיון מלא לסטודנטים הלומדים בניו־יורק. טלפון 03-475584.

מיד ליד

★ **העולם הזה.** למכירה בחצי מחיר גיליונות מסודרים של העולם הזה, מ־6־7 השנים האחרונות. עדיפות והנחה נוספת לקנייה מרוכזת. שי, טלפון 04-713385.

★ **רדיאטור חשמלי.** במצב טוב, לחימום, בהזדמנות. טלפון 03-737908.

★ **מעיל סטודנטים.** בד אנגלי, חדש, להחלפה או תמורת כסף. 04-528508.

★ **עזרה.** למישפחה מרובת־ילדים, הנמצאת במצב קשה, דרושים בדחיפות ובמחיר סימלי מקרר, מכונת־כביסה, תנור־חימום וטלוויזיה. המעוניינים לעזור יבורכו אם יפנו לת"ד 48236 תל־אביב, בצירוף מיספר טלפון ופרטים.

★ **גורי זאב.** למכירה גורי זאב מעורבים וחמודים. טלפון 03-223555 אחרי 9 בערב.

סדום במישטרה

(המשך מעמוד 43)

שוטרים על חשודים במעשים מגונים, מכים אותם ומעליבים אותם, ומוכנים גם לזייף את חתימתם, וכי יש חוקרים המוכנים לשפץ ולשפר את העדות לפי רצונו של מפקד התחנה, גרשון פינקס.

עד לבירור התיק הירוק, אין אנו יודעים מי הוא השוטר, שאיים על דני ומי זייף את חתימתו. אולם ברור כי מעשים כאלה יכולים להיעשות רק בתחנה שבה המפקדים משתפים פעולה ומאפשרים לפקודיהם לעשות פעולות בלתי־חוקיות כאלה.

גרשון פינקס אינו זר להעולם הזה. ההיכרות הראשונה איתו נערכה בעת מישפטו של יצחק עקביוב. עקביוב היה מודיע מישטרתי שנים רבות, ואיש הקשר שלו במישטרת פתח־תיקווה היה גרשון פינקס. אחד מתפקידיו הקודמים של פינקס היה קצין־מודיעין של התחנה, ולכן יצר קשר עם עקביוב.

כאשר נתגלתה גופתה של הישישה רחל פסטרנק, לפני כשנתיים, מיהר פינקס להתקשר למודיע הקבוע שלו ולבקש את עזרתו בגילוי הרוצח.

מאותו רגע היתל עקביוב בפינקס ובמישטרה בצורה מדהימה (העולם הזה 2255 ו־2346). הוא דרש כי פינקס יעזור לו להתפייס עם אשתו, איתה היה מסוכסך, ויסדיר שיוכל לבלות את ליל־הסדר איתה. נוסף על כך ביקש 30 אלף לירות.

פינקס הסכים לכל. הוא נסע ודיבר עם האשה והחותנת, והסדיר לעקביוב מקום לליל־הסדר.

במשך חודשיים האכיל עקביוב את המישטרה במידע מפוברק. הוא מסר סימנים מחשידים על כ־50 אנשים, שחציים נעצרו. אך מכיוון שכל הראיות נגדם לא היו מבוססות, שוחררו האחד אחרי השני.

רק אחרי חודשיים תמימים התעורר חשד במישטרת פתח־תיקווה כי רוצחה של הישישה לא היה אלא המודיע המישטרתי החרוץ. חשד זה לא עלה במוחו של פינקס, שהלך שולל כל הזמן, אלא בליבו של קצין־מישטרה אחר, אליהו ששון.

שיטותיו של פינקס הוכיחו עצמן כאכזריות ובלתי־יעילות. בעודף המרץ שלו רק עשה למישטרה שירות־דב. לוא היה חוקר בשיטות קונבנציונליות, בלי איומים ואלימות, יתכן שהודאותיהם של הנאשמים היו מתקבלות בבית־המישפט, והקצין החרוץ היה משיג את ההרשעות שכל־כך חיפש. אולם שיטותיו הביאו לתוצאה ההפוכה.

פינקס אינו רק חוקר עריץ, הוא גם אדם חסר־רגש ואלים. כאשר ניסתה צלמת העולם הזה, ענת סרגוסטי, לצלם אותו במיסדרון בית־המישפט, דבר רגיל ויום־יומי, התנפל עליה הקצין הגברתן ותפס אותה בזרועה. הוא משך את המצלמה מידה והוביל אותה למעצר. כאשר נשאל מה עילת־המעצר, לא ניסה אפילו להשיב. רק בהתערבות פרקליטת מחוז־המרכז, שרה סירוטה, שוחררה הצלמת אחרי שעה.

אזרחים הנזקקים לו, זוכים אף הם ליחס משפיל ומבזה. ציפי פדל, אשה צעירה שבעלה נעדר מביתו יומיים, הגיעה לתחנת־המישטרה כדי לברר אם יש ידיעות על גורלו.

פינקס הזמין אותה לחדרו ושאל אותה בחיוך: „את היית אשתו של מוטי פדל?" האשה ההמומה הצליחה רק להניד בראשה והקצין הנחית עליה את המישפט: „אז היית! כי הוא נרצח."

אי־אפשר אולי לדרוש מקציניי מישטרה שיהיו מלאי טאקט כפקידי מישרד־החוץ, אך התנהגות כזו מצביעה על אטימות ריגשית ועל סאדיזם. כאשר קצין כזה עומד בראשה של תחנת־מישטרה, הוא מתווה את הדרך גם לשוטרים האחרים.

למה עוד זקוקה המישטרה כדי לעשות בדק־בית בתחנת פתח־תיקווה?

אילנה אלון

האסירות בנווה־תירצה ישבו במעגל בחדר־האוכל וחזו בבגדים שלא תלבשנה

תצוגה בין סורגים

„**זאת הפעם** הראשונה בחיים שלי שאני נועלת נעלי עקב. זה דווקא לא רע לטופף קצת," גילתה בהתרגשות אסירה צעירה, שהפכה סינדרלה לרגע אחד. היא היתה האטרקציה העיקרית במופע יוצא־דופן, שנערך בכלא הנשים נווה תירצה — תצוגת־אופנה לאסירות. האסירה הצעירה, המרצה עונש מאסר על שחתכה לידידתה את הפנים, התגאתה בעובדה כי „אני גנבת מיקצועית", — אך ניראתה לרגע־קט זוהרת כאשר לבשה מעיל פרווה, כובע עטור נוצה וזכתה לתשואות רועמות מחברותיה שצפו בה בהנאה.

את הרעיון לארגן תצוגת אופנה בנווה־תירצה הגתה הדוגמנית גבורת־הקומה נעמי סילפן, שלה נסיון רב עם בתי־כלא. אביה של נעמי הוא הפסכיאטר הראשי של שירות בתי־הסוהר הד"ר פטר סילפון. ה־בתי־הסוהר הד"ר פטר סילפון ה־רעיון התקבל בברכה אצל מנהלת־הכלא, רעיה אפשטיין, וכך בבוקר יום שישי חורפי אחד, התייצבו ב־התרגשות דוגמניות־צמרת בפתח חוויה בלתי רגילה. רובן לא ביקרו מעולם בבית־סוהר והמתח ניכר על פניהן.

חדר־האוכל באגף א׳ נבחר לשמש כמסלול־תצוגה. האסירות הורבאו מחדריהן, הממוקמים משני צידי מסדרון ארוך. לדוגמניות הוצע כחדר הלבשה חדר־אסירות קטן. האסירות, עדיין בבגדים פשוטים, פנים נקיות מאיפור ונעלי בית תמות, התיישבו בחצי גורן. את תשומת־הלב גנב כמובן התינוק אדם גורל, בנה של אורית ארביב, המרצה עתה עונש־מאסר של שמונה שנים.

אורית ישבה במשך כל התצוגה אדישה ובפנים חתומות, כשתינוקה בין זרועותיה וקמה רק פעם אחת ממקומה כשהלכה לשירותים, בילווי סוהרת. ליד אורית התיישבה שרה אנג׳ל, המכונה בפי כל שמוליק. שרה, האוהבת מטבעה למשוך תשומת־לב, התאפרה, הסתרקה, וביקשה לציין בכתבה כי „אני מלכת־היופי של כלא נווה־תירצה". שרה, אשתו של שמעיה אנג׳ל, מצפה בבית־הכלא למישפטה. אותות מתח ניכרים היטב בהתנהגותה. מאופן דיבורה ניכר שיחסים מתוחים מאוד שוררים בין שרה והסוהרות.

לא מצאו חן

בזו אחר זו טופפו הדוגמניות, בגדים יפהפיים של המעצב רפי יעקובזון. האסירות ישבו המומות בהתבוננן בבגדים, וכאשר הופיעה הדוגמנית קארין דונסקי בבגד המצופה רצועות עור, ביקשו האסירות למשש את העור ושאלו בהתעניינות מדוע יש בעור חורים. הדוגמניות הסבירו לאסירות כי החורים הם דוגמה אופנתית לבגד. „הבגדים האלה לא מוצאים חן בעינינו," אמרה אסירה אחת. „הבגדים האלה מתאימים רק להצגה. אי אפשר ללבוש אותם אף פעם. זה יותר מדי תיאטרלי."

אסירה אחרת העירה: „מה פתאום מביאים לנו תצוגת־אופנה? כדי להתעלל בנו ולהוציא לנו את העיניים?" אך מרבית האסירות דיברו באהדה על השינוי הפתאומי ועל קרן האור והיופי שחדרה לתחומן. במשך כל זמן התצוגה העירו האסירות אחת לשניה על יופיה של דוגמנית זו או אופן הליכתה של אחרת, כשאחו

(המשך בעמוד 46

דוגמנית בין התאים

[illegible] יוצא־דופן במיסדרון הארוך באגף א׳, בין תאי־האסירות, היא הדוגמנית הצעירה ורד מרגל... הלבושה בחליפה אופנתית, פרי עיצובו של ... יעקובזון. ורד עבדה בשירותה הצבאי עם אסיר...

"הצילו!" מראה לא רגיל בהחלט מבעד לסורגים מדגימות הדוגמנית קארין דונסקי ומארגנת תצוגות־אופנה אילנה מרגלית (מימין). השתיים רצו לנסות מהי התחושה להיסגר מאחרי מנעול ובריח, סגרו עצמן בתוך תא־אסירות והציצו מבעד לאשנב המסורג של דלת־הברזל. הבעת־פניהן לא הצליחה להיות רצינית והן נראו משועשעות כהוגן מהניסיון, אולי מכיוון שידעו שזה לא אמיתי.

(המשך מעמוד 45)

הן אף מנסה לחקות את אופן הליכת הדוגמניות לקול צחוקן של חברותיה. הן התווכחו איזה איפור שמה הדוגמנית האחת ואיזו תסרוקת מתאימה לשנייה.

בעוד הדוגמניות מחלקות לאסירות חולצות־טריקו, מתנה שאותן הן יוכלו ללבוש, ניתנה הזדמנות להציץ מעט לתוך עולמן הפרטי של האסירות.

כלא נווה־תירצה המוקף דשאים ועצים, מחולק לשני אגפים. אגף אחד הוא של האסירות היהודיות הפליליות, והאגף השני הוא של האסירות הביטחוניות.

באגף הפליליות נמשך מחדר־האוכל מיסדרון ארוך, שבו ממוקמים החדרים, ובניהם דלת ברזל עם סורגים. החדרים קטנים, בחלק מהם שתי מיטות בלבד, ובכמה מהם עד ארבע מיטות־ברזל. קירות החדרים מקושטים בתמונות גזורות מעיתונים, וחלק מקירותיהם מכוסים טפטים. השירותים הם מחוץ לחדרים.

בשעה 8 בערב נסגרות האסירות בחדריהן וזהו סוף לפעילותן היומית. צפייה בטלוויזיה מותרת עד השעה 8 בערב בלבד. תופעה מתמיהה, כי בכמה בתי־כלא של גברים מותרת הצפיה בטלוויזיה עד לאמצע שעות השידורים, ובאגפים מסויימים אפילו עד סופם.

"מדוע נעצרת?"

במשך כל זמן תצוגת־האופנה הסתובבה מנהלת בית־הכלא נרגשת ועצבנית. היא שמרה מכל מישמר שאסירות לא ידברו ולא ייצרו קשר עם האנשים שבאו מבחוץ. רעייה אפשטיין הסבירה אחרי התצוגה את הסיבה לעצבנותה הרבה. "אל תשכחו שזהו לא בית־הבראה. זהו בית־סוהר. נכנסו הנה היום הרבה אנשים זרים שאני לא מכירה אותם. יש לי בכלא הרבה אסירות הצורכות סמים. אין בעיה במצב כזה שמישהו מבחוץ יבריח לאחת האסירות סמים."

כשהסתיימה התצוגה נלקחו האסירות מייד חזרה לתאיהן, דלת הברזל העבה נסגרה מאחוריהן, והמנהלת נרגעה מעט.

חוויה מרגשת במיוחד ציפתה למארגנת תצוגות־האופנה ציפי עצמון. היא פגשה בין האסירות את חברתה, שעבדה עימה בתפקיד אחראי מאוד כאשר שירתה ציפי כמדריכה בצופים. האסירה גילתה לציפי כי היא יושבת בכלא על מעילה בכספים, באותו מוסד שבו עבדו שתיהן. "הבחורה הזאת היתה בחורה מבריקה ומצטיינת במיוחד," העידה עליה ציפי. שעה ארוכה אחרי הפגישה עוד הסתובבה ציפי המומה מן החוויה.

תצוגה בין הסורגים

הדוגמנית קארין דונסקי מיהרה מייד אחרי התצוגה לחפש טלפון ולהזמין מיצרכים מהמכולת. "אני מדברת מכלא נווה־תירצה", אמרה לבעל חנות־המכולת ההמום ששאל מייד: "קארין, מדוע נעצרת?" דקות רבות חלפו עד שהבין בעל־המכולת את הסברה של לקוחתו.

הדוגמניות הנרגשות סנו לחדרה של רעיה אפשטיין, שהודתה להן על מאמציהן לבוא בהתנדבות ולגרום מעט אושר לאסירות. המנהלת הראתה לכולם בגאווה את תמונות נכדיה, הנמצאות מתחת לזכוכית שעל שולחנה. היא סיפרה בגאווה: "בכל פעם שאני מתרחה ועצבנית כתוצאה מעבודתי הקשה, אני מסתכלת בתמונות של נכדיי ומייד נרגעת."

היא גם סיפרה על הדרך המיוחדת שבה חגגו בנווה־תירצה את חג־החנוכה. "החלטנו שהפעם לא נעשה מסיבה סתם, אלא מסיבה בצורת תסכית על נשים גדולות

בשער הדוגמניות בתילבושות־מיני בפתח כלא־הנשים נווה תירצה. מימין: נעמי טילפן, קארין דונסקי, ורד מרגלית ואנאבל טמיר. הדוגמניות חשו הקלה כשהיו מחוץ לסורגים.

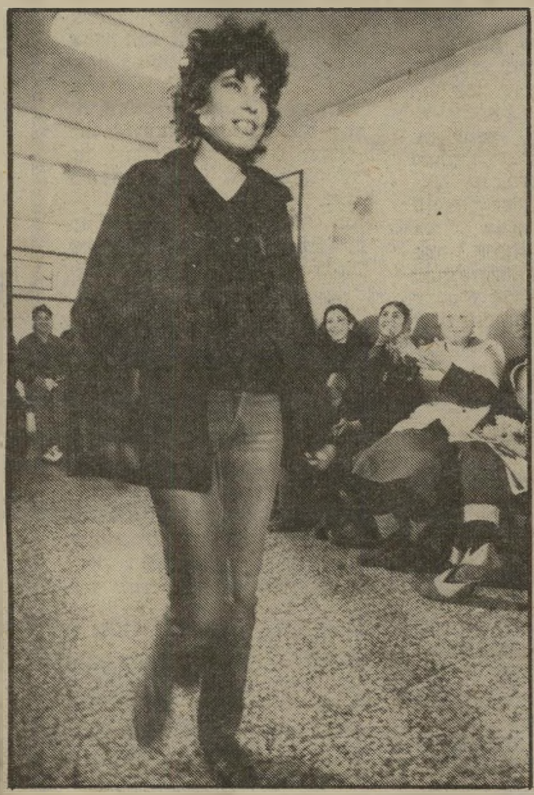

שתי פנים אסירה בתילבושת דוגמנית מציגה מיכנסי־סריג, מעיל־פרוות, כובע־קטיפה עטור נוצה וטופפת בנעלי־עקב. משמאל: אותה אסירה מדגמנת ביגדי־אסירות.

דוגמנית בתא הדוגמנית אנאבל טמיר בתילבושת לבנה אופנתית, בחדר־אסירות באגף א', שבו שתי מיטות־ברזל וקיר מכוסה בטפטים. הדוגמניות החליפו את בגדיהן בחדר־האסירות. שבו אורגנו להן מראות מאולתרות.

האטרקציה

עבור האסירות היתה שדרנית הטלוויזיה דליה מזור, שבאה לכלא כדי להכין כתבה עבור הטלוויזיה. משמאלה, מחייכת בהתרגשות, מנהלת נווה תירצה, רעיה אפשטיין. האסירות התרגשו לצפות בדליה מזור פנים־אל־פנים.

בהיסטוריה היהודית. סיפרנו על שרה אהרונסון, על גולדה, ועל עליזה בגין."

על עליזה בגין ז"ל דיברה רעיה אפשטיין בהערצה רבה, וסיפרה כי בעודה בחיים היתה עליזה בגין מבקרת הרבה בבית־הכלא ומשיגה עבורו תקציבים לדברים שהנהלת שירות בתי־הסוהר לא נותנת, כמו מפות שולחן למשל.

"תמיד כשנקלעתי לאיזו שהיא בעיה שלא יכולתי לפתור אותה בדרכים המקובלות, הייתי פונה אליה והיא תמיד — בשקט ובשלווה האופיינית לה, ללא יחסי־ציבור וגדוד של צלמים מאחוריה — היתה עוזרת לי."

בעוד שבבתי־הסוהר הגבריים מופע מסוג כזה יכול לשמש את האסירים למטרת חיסול חשבונות, במופע בכלא־הנשים המצב שונה. בתצוגה השתתפו כ־39 אסירות מאגף א', האסירות הבטחוניות מאגף ב' כלל לא הורשו לקחת חלק בתצוגה. אסירות שלא רצו לבוא נשארו בתאיהן. בנווה־תירצה אין אלימות גופנית בין האסירות, ואין נסיונות בריחה.

על השמועות בדבר יציאתה לפנסיה של המנהלת, רעיה אפשטיין, בעוד כחצי שנה, אחרי שירות רצוף של 17 שנים, היא הגיבה: "השמועות אינן נכונות. אין לי שום כוונה לעזוב את תפקידי כמנהלת כלא־הנשים נווה־תירצה.

נירה גל

סורגים וסריגים

הדוגמנית היפה אנאבל טמיר מדגימה לפני האסירות מערכת סריגים בעיצובה של הסרגנית בתיה נוימן, כשלראשה כובע שעיר.

מאחוריה: דלת הסורגים המפרידה בין חדר האוכל, שבו נערכה התצוגה, ובין מיסדרון תאי־המגורים. הזוהר של הדוגמניות המטופחות בלט כפליים על רקע מראה האסירות, הלבושות בחולצות טריקו.

תינוק משותף

תינוקה של האסירה אורית ארביב, בנו של הרצל אבימן, ששמו אדם־גורל, מכורבל בין זרועותיה של אמו, שנדונה לשמונה שנות־מאסר.

משמאל: התינוק, שעדיין לא נימול, זוכה בנשיקה מפיה של שרה („שמוליק") אנג'ל, אשתו של שמעיה אנג'ל, הממתינה למישפטה. לידה: אורית ארביב. התינוק זוכה בטיפול מסור של כל האסירות והסגל.

חדש!

יצא זה עתה ממכבש הריגול והמתח
של סופרת המתח המפורסמת

הלן מק־אינס

הרב־מכר האחרון שלה

„המטרה הנסתרת"

הלן מק-אינס המוגדרת על-ידי מבקרים רבים בעולם, כ„מלכת סיפורי הריגול של זמננו" טוותה את קורי רומן המתח החדש שלה, באירופה, באסיה ובאמריקה — מתארת בעטה השנון קבוצת טירוריסטים המאיימת לזרוע דם ואש בערים רבות — וכנגדם, קבוצת אנשי ביון נחושי החלטה הנלחמים בהם בחרי-אף.

ספר בכריכה רכה, 289 עמודים.

הוצאת „כדים" ת"א

הפצה: גד

סועדון 5
לתרבות חדשה

רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

יום ג' 4.1.83 בשעה 21.00

„שיחות במוסקבה, דצמבר 82"

פגישה עם
ח"כ מאיר וילנר

„מוסקולד" של שטראוס -

חטיפי מוס בטעם גן־עדן מצופי שוקולד
18 קלוריות בלבד בחטיף מוסקולד אחד

„מוסקולד", פיתוח ישראלי חדשני בלעדי למפעלי שטראוס, הגיע בימים אלה למקפיאי הגלידות של רשתות השיווק והמעדניות המובחרות בארץ. ה„מוסקולד" נמכר באריזה בת 400 ג' (נטו) שמחירה לצרכן 108 שקל, כולל מע"מ, והיא מכילה 42 יחידות.

כל יחידת „מוסקולד" מכילה 18 קלוריות בלבד. המוסקולד מכיל מוס אוורירי ומעודן בטעם שוקולד ובציפוי צימקאו, והוא נולד במפעלי שטראוס כבן־זוגה „החורפי" של ה„גלידונית". ל„מוסקולד" אין אח ורע בעולם והוא מתאים להגשה בבית (לאורחים ובחוג המשפחה), למשלוח כתשורת חג או יום הולדת במקומם של בקבוקי היין, זרי הפרחים והבונבוניירות המסורתיים.

ה„מוסקולד" מתאים למשלוח לחיילים ולנמ-ענים בערים אחרות משום שאינו נמס בדרך.

גב' לאה פלטשר

מורתן של דוגמניות־צמרת כגון: תמי בן־עמי, אילנה שושן, אביבה מאיירס, עירית אלטמן ועוד רבות אחרות, מודיעה על פתיחת קורס חדש, ינואר 83.

דוגמנות מקצוע. באם הינך בעלת הנתונים הבאים: נאה מאד, תמירה ואינטיליגנטית.

למוכשרות סיכויים גדולים להצלחה בדוגמנות ולהשתתפות בתחרות בין־לאומית ל„דוגמנית השנה" לשנת 1983.

המקומות מוגבלים! הרשמי מייד.

טלפני 267682 לקביעת ראיון בלתי־מחייב.
אבן־גבירול 50 תל־אביב..

לתשומת לב:
אין לגב' פלטשר סניפים או ממלאי מקום!

בבחירת בית־ספרך
תלוייה הצלחתך.

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי העיתונים

- שרות ת.ד
- ללא תשלום
- מכבדים
- כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל
אבן גבירול 50
טל:
227107

קרא בעיתון הדלי מס' 7
כתב עת לאסטרולוגיה

- ★ **יורם ארידור** — האיש מאחורי המסכה
- ★ **אפוקליפסה 2000** — מה יקרה לכדור הארץ
- ★ **כף היד** — סיסמוגרף של המוח

המדורים הקבועים — תחזיות, מין, ומזלות

תן
טרמפ
לחייל

הגיעו הדפסים

גם הדפסים מיוחדים לילדים

מכירה בסיטונות בלבד

ארמון — רח' אילת 47 תל־אביב
טל: 657001, 03-657112

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

יבואן:
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

רחל מרחלת על כל העולם

נא להכיר: המרואיין הבא

הבחור הזה רץ כל הזמן. לא פלא. הוא היום המפיק הפרטי הכי־גדול בארץ של ערבי־ראיונות. ומכיוון שעם־ישראל התחיל לגלות עניין בערבים משעממים אלה, לא פלא שהם פורחים. בפרט כשאחד המרואיינים מדבר על בורסה.

המפיק הזה הוא **דויד שרגאי**, ממוצע קומה בן 29, בני־ברקי במוצאו, לא מהחלק הדתי של העיר. שרגאי, המתגורר היום ברמת־השרון, השתחרר לפני חמש שנים משירות קבע, עשה קצת עסקים פרטיים, עד שחבר עיתונאי הציע לו לקחת את העניין לידיו ולהריץ את ערבי־הראיונות מדן ועד אילת.

ראיתי את שרגאי פעמיים. בכל פעם עם מישהי אחרת וסקרנותי גברה. גם עובד 25 שעות ביממה וגם מחליף אותן במהירות כזאת?

זה לא בדיוק כך. הראשונה שראיתי היתה **סנדי לי קנון**, מקליפורניה, בעלת קסם, יופי, השכלה שנה שנייה מדעי המדינה באוניברסיטת תל־אביב, והעיקר כסף. הרבה כסף. אבל זה כבר שייך לעבר. למרות ששרגאי עדיין לא שכח אותה, נדמה לי

סנדי לי קנון
כסף והשכלה

דויד שרגאי
צבא ועסקים

שאפשר למתוח על הסיפור הזה קו. אולי גם מפני שהוריה אינם בני דת־משה.

ואז הוא הכיר את **עופרה ישראלי**, פקידת בנק ברמת־אביב. איתה הוא יוצא כבר כמה שבועות. אבל כפי שהבנתי עדיין לא מצא זמן להחליט מה בדיוק הולך לקרות כאן. מה עכשיו? ערבי־ראיונות. עבודה מסביב לשעון, וקצת זמן לרומנטיקה. המרואיין הבא בבקשה...

פנינה, השר והח"כ

על מה מדברים כל הזמן בכנסת? נכון, נכון, על הפלת הממשלה. ועל מה עוד? לא תאמינו, על **פנינה רוזנבלום**. מאז הודיעה שהיא הצטרפה למיפלגה הליברלית, ומאז שהיא מבקרת לעיתים קרובות במיזנון הח"כים, לא מפסיקים לדבר עליה. ומרוב דיבורים היא כבר יצרה מסביבה

משה ניסים
מבוכה קלה

סיפורים לא מעטים. שהגיע הזמן לבדוק עד כמה הם נכונים.

פנינה היא חברה טובה מאוד של ח"כ הליברלים **שרה דורון**, הרוצה מאוד מאוד להיות שר. שרה היא זו שרשמה את פנינה במיפלגה. היא מביאה אותה לכל מיני כינוסים. היא הציעה לה, כך שמעתי, להיות מנכ"ל לישכת השר שלה, כאשר היא תיבחר. היא לקחה את פנינה לפתיחת מישחקייה של אירגון נשים ליברליות בשכונת התיקווה. וגרמה לנשים שם להסמיק כשראו את האורחת הבלתי־קרואה.

היא אפילו הביאה אותה למידרשה הליברלית. מועדון אנכרוניסטי של המיפלגה, שהתקיים בבית ציוני אמריקה. שם פגשה פנינה את שר־המישפטים חובש הכיפה, **משה ניסים**, שאביו היה פעם הרב הראשי הספרדי. הם עמדו בצד, שוחחו ארוכות וניסים נראה מאוד נבוך, כמעט מסמיק.

סיפרו לי שהם בקשרים מאוד־הדוקים מאז.

„מה עשית לו?" שאלתי את פנינה. „אני כלום. בסך־הכל שאלתי אותו מה היתה החוויה הכי מרגשת שעברה עליו בשנה האחרונה. זה עבור כתבה לעיתון שבו אני עובדת. והוא ענה לי. אני כבר לא זוכרת מה, אבל זה פורסם. זה הכל. ומאז שום דבר."

סיפור אחר שהגיע לאוזני היה שפנינה מפלרטטת עם **ח"כ צעיר וסימפטי**, וכל הזמן יושבת איתו. ביקשתי לדעת למה דווקא איתו ולא עם אחרים. ומה יש להם לדבר כל־כך הרבה ביחד. „אנשים רעים הם אלה שאומרים שיש בינינו משהו. שטויות. סתם מדברים ואני אומרת לו שלום. מה עושים מזה עניין? באמת שום דבר מיוחד."

מישהו, שאני מכירה, סיפר לי לפני כמה ימים שהוא ישב בבית־קפה בתל־אביב. לידו ישבו שתי נשותיהם של ח"כים ליברלים, אחד מהם אפילו שר. הם ישבו ושוחחו על הא ועל דא. המישהו שלי היה כל־כך סקרן, שהוא לא קם ממקומו עד שהשתיים גמרו לדבר. על מה דיברו כמעט כל השיחה? כמובן, על פנינה רוזנבלום. אחת מהן, הידועה ביופיה, אמרה: „מה עושים עם הבחורה הזאת? היא תשגע את כל המיפלגה הזאת. היא כבר היום מעוררת את כל הזקנים לתחיה."

פנינה רוזנבלום
הפגנת נשים

פנינה לא האמינה כשסיפרתי לה על כך: „אוי, אני מתעלפת. אני הולכת למות. הם רוצים לגרש אותי מהמיפלגה. אני חוששת שהם עוד יעשו הפגנה ולא יתנו לי להיכנס לכנסת, הנשים האלה."

מה הם רוצים ממנה. „אני אוהבת לבוא לכנסת. יש לי שם המון פאן. ההתייחסות שלהם אלי. יש לי שם ידידים רבים. אני מרגישה כאילו שאני באה לפרמיירה של אומנים. מרגישה אותו הדבר."

אז המצב כרגע הוא כזה: פנינה לא הציעה שום דבר מביך לשר ניסים. אין לה רומן עם הח"כ הצעיר, ואין לה לטענתה שום רומן ארוך עם יושבי בית המחוקקים בירושלים.

אם כך, מדוע נשות ח"כי הליברלים כל כך מרכלות עליה? „כי הן יודעות שבמיפלגה תומכים בי כדי שאכנס לפוליטיקה!" נאום פנינה.

הסיבוב השני של סניגור הבנקים

יגאל ארנון
בנק הוא גם ידיד

עורך־הדין הירושלמי **יגאל ארנון** הוא דמות מוכרת הן בעירו והן במקומות אחרים בארץ, אך בעיקר באיזור בתי־המישפט. ארנון ידוע כעורך־דין הלוקח תיקים שמנים, בעיקר של בנקים. היתה לו לכך סיבה מישפחתית. אשתו הראשונה שממנה נפרד היא בת למישפחת בנקאים, מישפחת **רסידור**, מהבנק שהוא גם ידיד.

לפני שבועיים נשא עורך־הדין, שכבר אינו צעיר כל־כך, אשה שנייה. אפילו לא הספקתי לברר מה שמה של אשתו החדשה קצוצת־השיער, כי מייד אחרי החתונה הם נסעו לירח־דבש בשווייץ. מה זה משנה. העיקר מזל טוב.

רחל מרחלת על כל העולם

רק ידידים

דבורה בקון
לא —

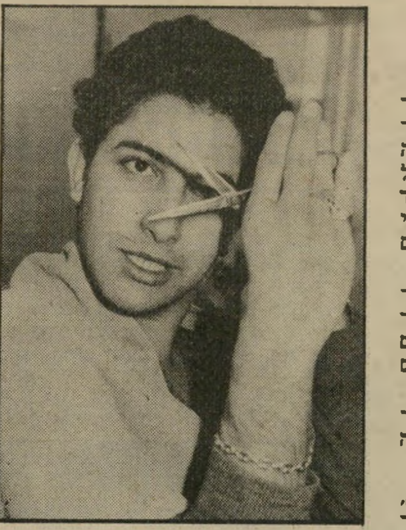

קובי בר
— כלום

סיפרו לי שהשחקנית **דבורה בקון** יוצאת עם חבר חדש, הספר **קובי בר**. הצירוף הזה לא הפתיע אותי. דבורה היתה בזמנו זמן רב ליד הזמר **יזהר כהן**. בכל זאת נגשתי לבדוק, ומסתבר שהם ביחד אך רק משום שהם חברים טובים. קובי הוא הספר האישי של דבורה, ומדי פעם הם נראים ביחד. זהו.

דבורה סגרה לפני שלושה חודשים מיש־רד־הפקות, נסעה לחודשיים לארצות־הברית וחזרה לבכורת ספיחס. היא בקשר עם יזהר אך כמו חברים טובים. „אנשים חיים ביחד ונפרדים. אז מה הסיפור?"

מה שיותר חשוב לה, זה להיכנס לתיאטרון כשחקנית ולדבריה היא מקדישה לכך כרגע את כל זמנה.

ובשטח הרומנטי? „אני פנוייה לחתונה, כמו שאומרים!" אומרת דבורה. איך אומרים, אמרה ולא יספה. אבל בכל זאת היא זרקה כפפה.

לא הכי הכי

אני יודעת זאת. בחיי־לילה יש פיתוי רב. גם לעובדים וגם למבלים. אבל כל מי שמתחיל בסטטיסטיקה, יאמר מייד שאחוז הגירושין הגבוה ביותר הוא בין אלה שאחד מבני־הזוג עובד בלילות.

ניקח למשל בחור צעיר, סימפטי, איש שיודע את עבודת הלילה. **שלמה** („שלומי") **פילו**. הוא התחיל את דרכו באסם ששכן לחוף הילטון. לפני כן היה קצין

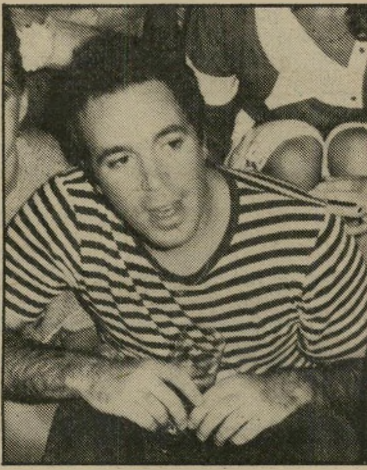

שלומי פילו
ההדורים יושרו

בצבא, ואיש־ביטחון באל־על. הוא מכיר את העסקים וכל מי שבא למקום האחרון שבו הוא נמצא יודה שהוא מכיר את העבודה. לא לחינם קראו למקום שלו המקום „הכי־הכי־בתל־אביב."

אבל עבודת־לילה משמעה להיות מחוץ־לבית בשעות־הלילה, והמקום של שלומי היה פתוח עד אור הבוקר. לרווקים אולי זה לא מהווה בעיה. אבל לנשואים, כפי שכבר אמרתי — כן ועוד איך! ושלומי הוא נשוי, לאשה נחמדה־נחמדה בשם **שולי**, והם אפילו הורים לילדה מתוקה. זה אינו רומן קצר־ימים. הוא התחיל כבר בזמן שירותם הצבאי המשותף.

אחד הסודות המדוברים ביותר במקום של שלומי שחיי־המשפחה שלו הולכים ביחס הפוך להצלחת המקום שלו. לבני הזוג היו רגעים מאוד קשים בתקופה האחרונה, אך היום אני חייבת להיות אשת־בשורה. מקורות מהימנים עלי במקום הכי־הכי סיפרו לי שעתה הולכים חיי־המשפחה של שלומי ושולי ביחס ישר להצלחת המקום. ההידורים יושרו, ושלומי את שולי לא יצטרפו לסטטיסטיקה האכזרית.

דור הכדורסלנים

השימחה בהפועל תל־אביב גואה, ולא
גלל ניצחונות בליגה הלאומית בכדורסל.
ד כמה שאני מבינה, הם לא נמצאים
מקום הכי טוב מבחינתם בליגה. אבל
כל זאת תהיה בקרוב שימחה אמיתית.

לבון מרסר ואשתו
שימחה בהפועל

שחקן השחור גבה־הקומה, **לבון מרסר**,
וכבר הספיק להתגייר ולהיות חלק בלתי־
פרד מהעם היהודי, מהפועל תל־אביב ו־
הכדורסל, עומד להיות בקרוב מאוד אבא.
שתו, שבאה איתו מחו"ל, נמצאת בשבו־
ות הריונה האחרונים. כפי שאני מכירה
אותם, וכפי שאני מכירה את עולם הספורט,
ן או בת — אימוני כדורסל הוא יקבל
בר מהרגע הראשון.

בבירות העולם

הדוגמנית היפה **חלי גולדנברג** נעלמה ממני זה כמה חודשים, ורק השבוע הגיע אלי מידע טרי עליה, מחו"ל דווקא.

חלי ניהלה בקיץ האחרון רומן קצר עם צלם ישראלי המתגורר בניו־יורק, **חנוך** („הנק") **לונדרר**. כאשר באה לארץ, תפסה שם את מקומה דוגמנית אחרת, **שרונה מארש**. אבל לחלי זה כבר לא הפריע.

חלי גולדנברג
בילוי —

היא מצאה את עצמה בזרועות איש־העסקים **דויד מושביץ** (העולם הזה 2346), בנו של **מרק מושביץ**, ששמו ידוע בכל מה שקשור לעלית ולדנות. על זה אתם יכולים לקרוא בעמודים אחרים.

מושביץ מבלה עם חלי כבר ארבעה חודשים ויותר, תקופה ארוכה למדי. היא הספיקה לחזור לניו־יורק כדי לאסוף שם את חפציה, לבלות עם דויד בעיר הגדולה, ורק עתה הם חזרו מבילוי משותף סוער ביותר, בן חמישה ימים בלונדון.

חלי קשורה באופן הדוק ביותר לדויד. אני עוברת ברחוב ורואה אותה כדוגמנית צילום של ממתק חדש של החברה. בקיצור — היא עסוק עמוק עם מושביץ.

כרגיל, שואלים לאן זה יוביל. אני יודעת? עושה רושם שהם לא עומדים להיפרד בזמן הקרוב, ואם זה בכל זאת יקרה, חלי עוד תהיה קשורה זמן רב לחלק הפירסומי של החברה.

דויד מושביץ
— בלונדון

ביטוח חיים לזוגות מעורבים

חברת־ביטוח מהגדולות במדינה הביאה אל תפקיד מס' 1 אצלה **מנכ"ל חדש**, איש שאינו מכיר את עולם הביטוח מקרוב. האיש ישב, חיפש ומצא את הסיבות לניהול הכושל של החברה: העובדים „לפטר, לפטר לפטר!" הוא צעק „וכמה שיותר!" זה שמבחינה כלכלית הוא התגלה כאידיוט מושלם זה סיפור אחר. למה? כי כל מנהל שפוטר לקח עימו את הלקוחות השמנים שלו ועבר לחברת־ביטוח מתחרה. כך הוא השאיר את החברה קירחת לגמרי.

אחד הסוכנים בעיר גדולה היה מוכר בחברה כאיש מכובד, לא צעיר, אבל עם המון כבוד. היו לו כמה הליכות מוזרות, לאיש. למשל: הוא העסיק במישרדו, בעל־הרהיטים הסולידיים והכבדים, **מזכירה** שלה היו שני תפקידים: לבשל לסוכן את ארוחותיו בשעות הצהריים, ולשבת מתחת לשולחנו הגדול, ממש סמוך אליו. מעבר לזה לא היה לה שום תפקיד.

לקוחות שהיו באים אל הסוכן התפלאו מדוע הוא יושב בסמוך לשולחן ולא מש משם. את הקולות שהוא היה משמיע היו מיחסים לדמיונם הפרוע.

בקיצור, אמרו לו ללכת. הוא לא הלך לחברה המתחרה אלא פתח סוכנות עצמאית עם **סוכן אחר**, שאותו הוא הכיר מעבודתם המשותפת. ההוא ידוע כנואף בעירו הלא־גדולה. למרות שהוא נשוי, תמיד נתלות על זרועותיו נערות צעירות שלא מחפשות אצלו דווקא תוכניות ביטוח־חיים. שני הסוכנים, שאיש לא הבין מה הם מצאו זה אצל זה, החליטו על עתיד משותף, חטפו המון לקוחות של חברת־האם, ופתחו מישרד בפרברים.

הסוכן הקשיש עבר, כמובן, עם מזכירתו בעלת כפל־התפקידים.

עובדי חברת־האם היו סקרנים לדעת איך יצליחו השניים מבחינה מיקצועית. ואכן, הם פירסמו מודעות על הנחות בביטוחים, שיטות ביטוח מיוחדות ובלעדיות, ועוד היד נטויה. המודעות היו לצנינים בעיני המתחרים.

אחד מעובדי חברת־האם, שזמנו לא אץ לו, דיפדף בין עמודי המקומון שבעיר פעילותם של השניים, והגיע גם למדור ההיכרויות. כאשר ראה שם מודעה אחת הוא נדבק לכיסא. תא־הדואר של סוכנות־הביטוח היה רשום שם. אבל הפעם הם כבר לא הציעו הצעות בביטוח־חיים. אלא משהו הרבה יותר קוסם. „שני זוגות מעוניינים לפגוש זוגות לבילוי משותף, החלפת זוגות ונסיונות חדשים."

העובד הזה לא שלח להם מיכתב ולא הציע את הצטרפותו לחוג. הוא חייך לעצמו: „באמת, יש להם ראש לעסקים." מה שהפריע לו, היה אם אין זו דרך מאוד לא מקובלת להציע לאנשים ביטוח. „סמבל," אמרתי לו, „עזוב אותך מביטוח. זאת לא שיטה חדשה למכור בישוח־חיים. זה פשוט אורגיה." „אה," אמר לי, „לא חשבתי על זה."

מחמאה לכלים ולידיים

הופ

וזה נקי.

הצמחיה והפריחה הרבגונית של הגליל העליון, האויר הצלול והנקי מכל פגעי הריסוס וזיהום האויר, מבטיחים לך דבש ומוצרי דבש בטיב מעולה.

מכון הרדיה של "גלילי" בקיבוץ שמיר הוא מן המודרניים והמשוכללים בעולם והיחיד בארץ המייצר והמשווק מזון מלכות ופולנית באיכות גבוהה ביותר. הדבש הנרדה ללא מגע יד אדם מגיע לשולחנך כשהוא טבעי ושומר על תכונותיו הבריאותיות.

לבחירתך דבש — באריזות רגילות ובאריזות שי.

מזון מלכות — לחיזוק הגוף, לערנות והרגשה כללית טובה.

פולנית — מזון עשיר וחיוני לגוף.

בכל אריזה של מזון מלכות ופולנית תמצא חוברת הסבר ומתכוני דבש.

גליל מכוורת קבוץ שמיר

דאר נע גליל עליון 12135
טלפון 067-44929

את מוצרי "גלילי" ניתן להשיג בשקם, בשופרסל, בסופרמרקטים, בבתי-מרקחת, בצמחוניות ובחנויות המובחרות.

על מות לבעל

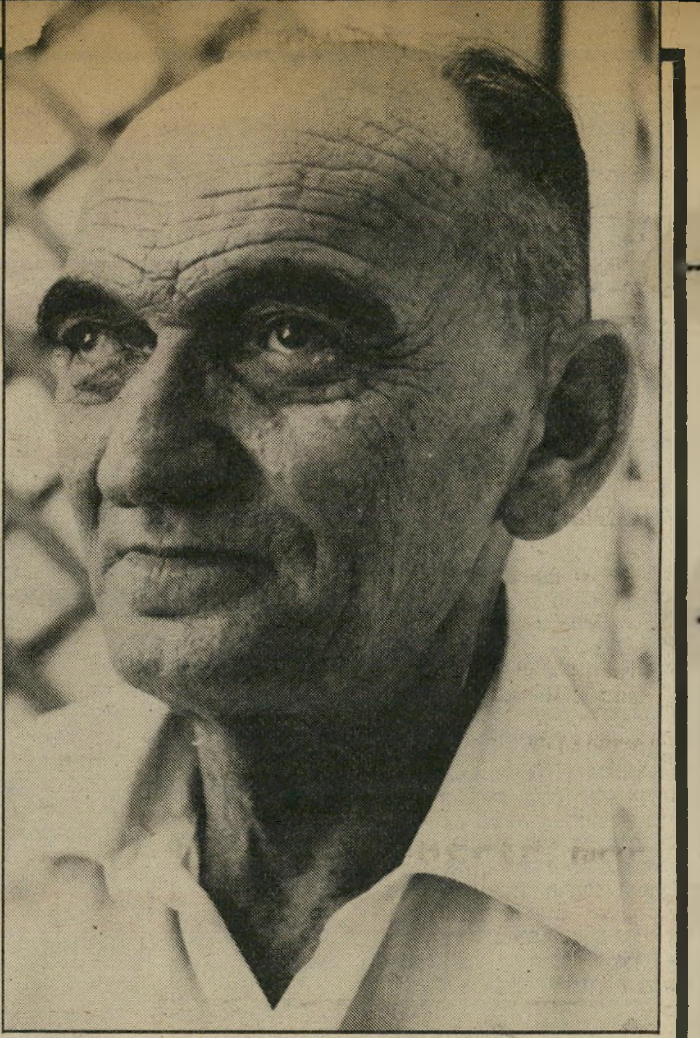

יונתן רטוש
מעולם לא קיבל פרס חשוב

אלי לבעל
בעל נעוריך
אלו לבעל
בעל נעורי
אשר חרדה נפשי
אל ניד קולהו
על משבתיו ילעיגו
נעורים

זהו שירו של המשורר יונתן רטוש, שנפטר במרס 1981. הרבה דברים נכתבו עליו, ומעט מאוד דברים ידועים על האיש עצמו. הלכתי לפגוש את אלמנתו של יונתן רטוש מתוך רצון לשפוך אור על רטוש האדם, הבעל והאב.

פגשתי את רטוש לראשונה כשהייתי נערה בת 20. האיש הזקן — אז היה בן 50 — הכפוף, כשהכוסית הנצחית בידו והסיגריה הנצחית בפיו, סיקרן אותי, מצא חן בעיני. בכל פעם כשעברתי בדיזנגוף הייתי נכנסת לקפה ביתן, שם ישב במשך שנים רבות, כל בוקר — ושתינו ביחד ספל אספרסו. שם התוודעתי ל„כנענים", ל„עבריים". הקשבתי לדבריו. הם תמיד נאמרו בחיוך כזה מתנצל, סלחני, ואף פעם לא כדי לשכנע, אלא רק כדי להסביר. איש מיוחד מאוד, לכל הדיעות.

יום אחד, כשבאתי לקפה ביתן, ראיתי לידו אשה צעירה מאוד. זו היתה יוהנה (שרטוש הסב את שמה, מאוחר יותר ליוחנה). הוא הציג אותה לפני כקרובת־מישפחה רחוקה שלו, עולה חדשה מפולין. אחרי כמה חודשים נשא אותה לאשה.

אני זוכרת את הרעש הגדול שנשואין אלה עוררו בחוגי הספרות בארץ, בעיקר בגלל פער־הגילים בין השניים. היא היתה בת 18, הוא על רטושהיה בן 54.

ואמנם, הם נראו כזוג מוזר. נערה בת 18, לבושה לפי כל כללי האופנה האחרונה, מאופרת ומקושטת, ולידה איש זקן, כפוף, נשען על מקל. אף אחד לא האמין שנשואין אלה יחזיקו מעמד. אבל הם נמשכו 17 שנה, עד ליום מותו של רטוש. הם הפכו סיפור־אהבה שאולי רק משוררים יכולים לתאר, והמשורר שיכול היה יותר מכולם — איננו כבר.

ציירי־הלידה של כתבה זו היו ארוכים וקשים. יוחנה קיבלה אותי רק מפני שהכרתי את שניהם ומפני שרטוש היה האיש שערך הכרה בין שתינו.

הדירה, ברחוב שקט בתל־אביב, קטנה, מטופחת, מרוהטת בפשטות. מיטבח קטן, סלון, חדר לילדה וחדר־העבודה של רטוש, שהוא גם חדר־השינה שלה. מגירות מלאות מעטפות חומות. כתביו של הבעל שאיננו.

היא הולכת בין החדרים ומסבירה, מה הם עשו ביחד, מה שיפצו, מה שינו. בלא סיבה מוציאה מעטפה חומה מאחת המגירות. אי־אפשר לתאר את הרכות וחרדת־הקודש שבהן מחזיקה יוחנה את המעטפה בידה. מחזיקה אותה סגורה ומספרת לי מה יש בפנים. לא מרשה לי לראות את כתב־היד. כאילו אומרת לי: „זה מה שנשאר לי מבעלי, וזה רק שלי."

לבושה שחורים. האבל שלה לא תם אחרי שנה. האבל שלה הוא ניצחי. כל דבר שאחרי רטוש הוא אבל.

„רטוש עיצב את כל עולמי. כשמת, התייתמתי בפעם השניה."

„אני ✶ חייבת לו"

הסברתי לה מה אני רוצה לשמוע ממנה, והיא אמרה: „לא!" כל שאלה שלא נגעה ישירות בשיריו או במעשיו הציבוריים היא „רכילותית" בעיניה. היא ענתה רק על שאלות שנראו לה, וכשפיתאום שאלתי שאלה כמו „איך הגיב כאשר נולדה בתכם?" היא ענתה, ביובש: „הוא שמח."

כך נגמר הראיון. אבל נשארתי שם לשתות קפה ודיברנו. אסור היה לי לרשום אף מילה אחת.

„אני לא רוצה להתראיין, אבל אני, כמובן, איני יכולה למנוע ממך לכתוב מה שאת רוצה, כל זמן שאני לא אחראית לזה."

סיפרה לי על שני בניו של רטוש, מנשואיו הקודמים, השופט חמן שלח והפרופסור (למתמטיקה) סהרון שלח. סיפרה על בתם המשותפת, כנען, שכמעט לא זכתה להכיר את אביה.

הוא היה ד"ר היגינס שלה. עיצב אותה, בנה אותה. „רטוש עיצב את כל עולמי, כל מה שאני יודעת, כל מה שאני מרגישה אני חייבת לו. כשהוא מת, התייתמתי בפעם השניה בחיי."

„מישהו צריך ✶ להתבייש!"

היא מביאה אלבומי תמונות. תמונות מימי־החיזור, תמונות מראשית דרכם כזוג נשוי, בדירת־חדר קטנטנה, לפני שעברו לדירה הנוכחית. תמונות, הרבה תמונות של שניהם, כשהם מחבקים את התינוקת. היא מעבירה יד מלטפת על הצילומים, שואלת אותי: „נכון שהוא נראה פה נהדר?"

עניין הראיון נשכח, בין קפה אחד לשני, ומישפטים כמו „חיי נסתיימו ביום מותו," או „לי אין חיים משלי. פעם חייתי בשבילו, והיום אני חיה בשביל הילדה שלנו," נאמרים עם חיוך, בהשלמה, ובכל זאת נשמעים משונים, כשהם באים מפיה של אשה בת 37.

היא עובדת פעמיים בשבוע כמורה למוסיקה. השאר קודש לילדה ולבית. אין לה חיי־חברה, אין לה חברים. החברים היו שלו, ובילעדיו היא לא רוצה בהמשך החברות. „אני יודעת שזה סוף החיים החברתיים והריגשיים שלי, ולא איכפת לי. יש לי המון זיכרונות, וזה מספיק."

יש לה טענות מרות נגד הממסד בארץ, שבמשך שנים רבות לא קיבל את רטוש, ולבסוף קיבל אותו כמשורר בילבד. אבל היא מבינה שפטוש לא הבינו אותו. „הוא היה חדשן ומהפכן." זה היה המחיר שהוא נאלץ לשלם על היותו ישר, ולא מתפשר. והמחיר היה כדאי עבור שניהם. רטוש מעולם לא קיבל פרס חשוב, כמו פרס ישראל או פרס ביאליק. „ויש מי שצריך להתבייש על כך," היא לא רוצה לפרט מי, אבל מי שצריך לדעת — יודע.

היו לו הרבה מכרים, אבל מעט חברים, וגם מעטים אלה איכשהו התפזרו בחודשים האחרונים לחייו, והוא היה בודד. היו כמה אנשים שאהב במיוחד, אבל היא לא רוצה להגיד מי, שלא להעליב את האחרים.

על המוות לא דיברו, כימעט. רטוש התייחס אל המוות כאל חלק מהחיים. חשב שאם מישפחתו תזכור אותו, הוא לא ימות לגמרי. דווקא בעניין זה היה מאוד אישי, מישפחתי, לא חשב על עצמו כעל דמות ציבורית.

ריגשותיה שלה היו מעורבים בעניין זה. לאורך השנים נשאה עימה את הידיעה הכימעט־ברורה שהוא ימות הרבה שנים לפניה.

(המשך בעמוד 54)

יונתן, יוחנה וכנען (ינואר 1979)
ידעה שהוא ימות הרבה לפניה

(המשך מעמוד 53)
חשבה על זה הרבה פעמים. תיארה לעצמה את רגע מותו כשהוא אוחז בידה. סוף מושלם לחיים משותפים. אבל לא כך זה היה.

תמונות יפות

מותו היה, לדעת רבים, מוות שהוא בעצמו היה בוחר בו, אילו יכול היה לבחור. בערב יצא לפתיחת תערוכה של ידידו, יוסל ברגנר. אחר־כך הלכה חבורה שלמה לחגוג במסיבה. רטוש היה בין חבריו עד שעות־הבוקר המוקדמות. חזר הביתה, הלך לישון ולא קם.

„מוות של צדיקים הוללים,״ אמר לי מישהו.

יוחנה לא יכולה לסלוח לעצמה השלימה עם זה שרטוש לא יחזור אליה. כשנישאה לו, ידעה מה המחיר שתצטרך לשלם עבור הזכות הגדולה של חיים במחיצתו במשך 17 שנה. אין היא מצטערת לרגע. רק משלמת את השטר עכשיו, בעצב, בכאב ובגאווה.

ביקשתי ממנה כמה תמונות בשביל הכתבה שרציתי לכתוב, והיא אמרה: „הרי אמרתי לך שאני לא משתתפת בזה.״ אמרתי לה שאני אשתמש בתמונות שיש במערכת. חשבה רגע ואמרה: „אני יודעת איזה תמונות יש לכם. רטוש לא נראה שם טוב. אם אין לי ברירה, אתן לך תמונות שהוא נראה בהן יפה.״

רציתי לשאול אותם אם היא מתארת לעצמה שתינשא מחדש, אבל לא העזתי. לא בבית הזה, במיקדש הזה שהיא עשתה לזיכרו, ושבתוכו היא ממשיכה כ־

כנען
„כשנולדה הוא שמח!״

שלא יצאה איתו בערב האחרון של חייו. היא נשארה בבית, כי לא יכלו להשיג בייבי־סיטר. היא לא יכולה לסלוח לעצמה שדווקא בשנתיים האחרונות, כשאולי היה אילו לחיות לצידו של רטוש, בגעגועים.

מישהו מחבריהם אמר לי פעם ששום צעירה ישראלית לא היתה מתחתנת עם איש זקן, לא־מקובל,

כשנישאו היתה בת 18, מאופרת, מקושטת, ולידה איש זקן, כפוף, נשען על מקל. כשנפטר, הסתיימו חייה החברתיים והרגשיים לתמיד

זקוק לה יותר מתמיד, היתה עסוקה עם התינוקת שלהם, ואולי היה בודד, אולי חשב שהילדה תפסה את מקומו.

עכשיו היא חיה בבותיות יחסית. עני ושתיין, ובוודאי לא היתה ממשיכה להעריץ אותו שנים כל־כך רבות. יוחנה, בוודאי, אינה אשה ישראלית טיפוסית.

דניאלה שמי ■

מדוע מתה ברכה?

ההורים רחל ודויד גיל
בקשה לערוך חקירה

רחל גיל עמדה בפתח מעון הפעוטות והמתינה לבתה ברכה. השעה היתה בערך 4 אחרי־הצהריים. המטפלת, נורית, ניגשה לרחל וסיפרה לה שברכה ישנה במיטתה. האם מיהרה אל התינוקת. נורית הוסיפה: „הילדה סירבה לאכול ארוחת־צהריים ובכתה.״ האם מצאה את ברכה שוכבת על המיטה עם פניה כלפי מטה, וידיה לצידי גופה. היא הרימה אותה, וראשה של הילדה נפל הצידה. רחל התחילה לצעוק: „הילדה שלי מתה!״

ברכה, בת 14 וחצי חודשים, הובאה לתחנת מגן־דויד־אדום במיצפה־רמון. אך היה כבר מאוחר מדי. ברכה נפטרה. היה זה ב־15 באפריל 1981.

המישטרה גבתה עדויות ממטפלות מעון כלנית של נעמת במיצפה־רמון. העידה שושנה בן־גיגי, מטפלת לא מוסמכת: „עד לשעה 10 בערך, כשחילקתי את הבננות, היתה הילדה במצב־רוח טוב. היא אכלה את כל הבננה. משעה 10 ועד 11, הפעוטות חופשיים לשחק.

„ב־11,30, הוכנסו הילדים לכיתה כדי להחליפם ולתת להם ארוחת־צהריים... משעה זו התחילה ברכה לצרוח ולבכות ללא כל סיבה. ניגשתי אליה. היא היתה אדומה בפנים ועם נזלת. הרמתי אותה וניסיתי להרגיע אותה. חשבתי שהיא רעבה. ביקשתי להכין לה את המרק, כדי שתוכל לישון. אך ברכה לא רצתה לאכול והמשיכה לבכות.

יצאתי איתה החוצה כדי לנסות להרגיע אותה. היא נרדמה ולקחתי אותה למיטה ואז היא שוב קמה ובכתה. לקחתי אותה לידיים והיא שוב נרדמה. הפעם היא המשיכה לישון, כשהשכבתי אותה במיטה, כיסיתי אותה והלכתי לטפל בשאר הפעוטות. זה היה ב־12.

„בשעה 2 ורבע, השעה שבה מחליפה את הפעוטות שקמים מהשינה, שמעתי את ברכה בוכה בקול חלוש. אחרי שגמרתי להחליף ניגשתי למיטה לראות אם היא התעוררה. רציתי להאכיל אותה כי היא לא אכלה כל היום. כשניגשתי למיטה ראיתי שהיא שוב נרדמה. הפעם היתה השמיכה מתחתיה.״

שושנה בן־גיגי ציינה בהמשך עדותה במישטרה שכאשר הגיעה למעון המנהלת, יעל גולן, היא סיפרה על התנהגותה של ברכה והלכה הביתה.

יעל גולן העידה בין היתר: „יצאתי לערוך קניות למעון עד השעה 11,30 לערך. נשארתי עד שהשכבתי את כל הילדים, וזה היה בערך בשעה 12,30. הלכתי הביתה עד השעה 3. כשחזרתי להחליף את המטפלות של הפעוטון, נמסר לי שברכה לא הרגישה טוב ולא אכלה ארוחת־צהריים.

„בשעה 3 ו־10 דקות הלכתי לפעוטון להאכיל את הילדים. הייתי איתם עד ששמעתי את הצעקות. מייד נכנסתי לברר מה קרה. נורית, המטפלת של אחר־הצהריים מסרה לי את הילדה, ואז הבנתי שהיא ללא תנועה וקרה. רצתי מייד לקרוא לאחות, שהיא אחות מוסמכת. היא הגיעה מייד והנשימה אותה. ניגשתי להרגיע את האמא, עד שהגיע האמבולנס.״

אין סימני אלימות

למחרת היום הועברה גופתה של ברכה גיל למכון לרפואה מישפטית באבו־כביר. בחוות־דעת של הפתולוג הד״ר דויד אוברבוך, נאמר: „לא נמצאו שום סימני חבלה ואין מקום להשערה שהמוות היה בלתי־טבעי. הממצאים המיקרוסקופיים יכולים להעיד על תהליך זיהומי (ויראלי).״

רופא מקומי העיד שברכה סב־

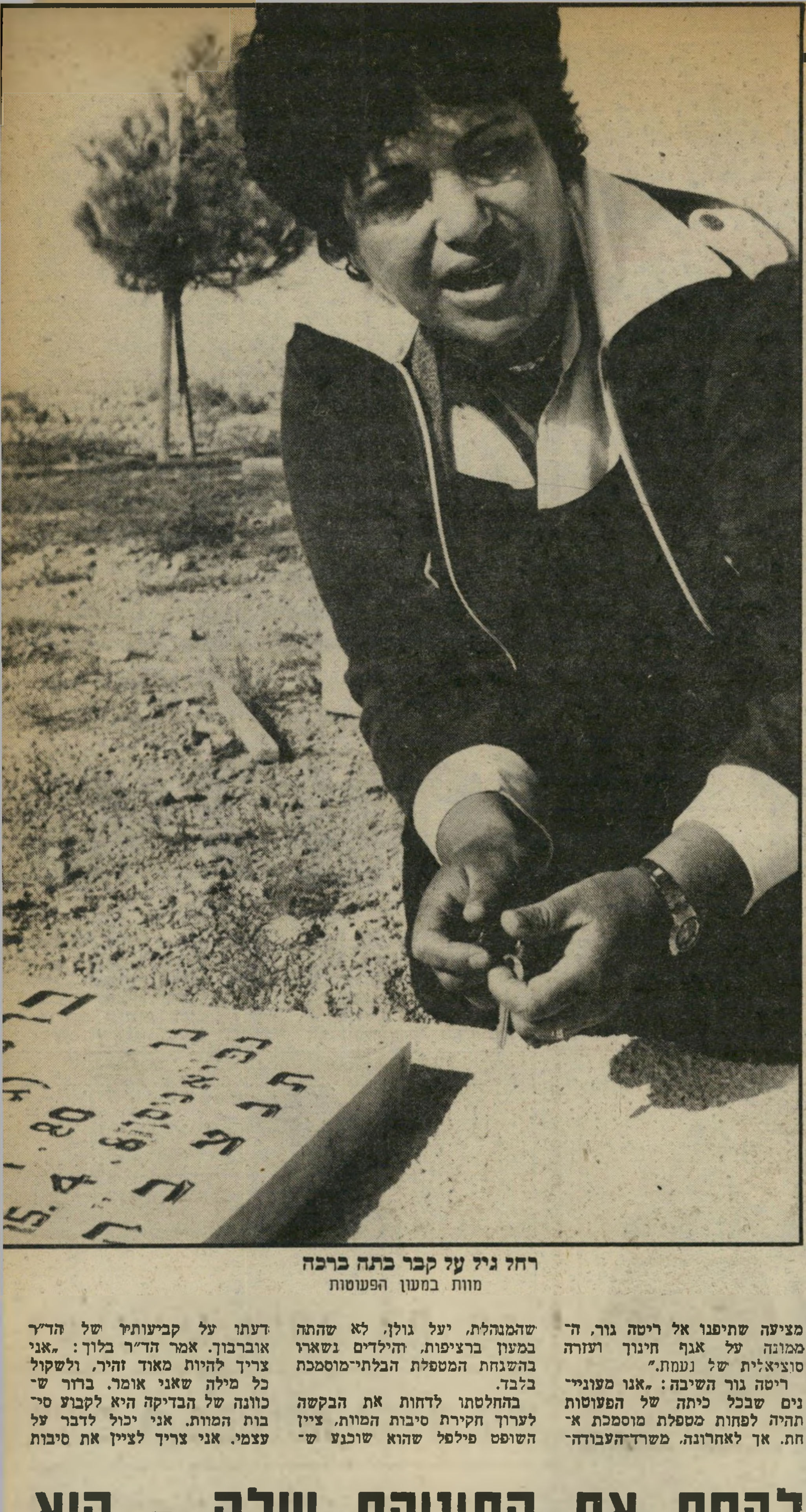

רחל גיל על קבר בתה ברכה
מוות במעון הפעוטות

האם באה למעון כדי לקחת את התינוקת שלה - היא היתה מתה. היא צחקה בבוקר - ולפתע נפטרה. אבל מנהלי המעון והמטפלות מתנגדות לחקירת סיבת המוות

כדי שימונה שופט שיחקור האם פנתה לבית־המישפט את הסיבה למות בתה. אך השופט קבע שאין טעם לנהל חקירה שברור מראש שהיא סרק

לה בעבר מדלקת־אוזניים וקיבלה טיפול מתאים.

רחל גיל, האם, פנתה לבית־מישפט השלום בבאר־שבע, ב־אמצעות עורך־הדין משה ברטל, ותבעה שימונה שופט שיחקור את סיבות מותה של ברכה. התביעה הוגשה נגד המדינה, שסירבה לע־רוך חקירה, ונגד יעל גולן ושושנה בן־גיגי.

סניגורן של המטפלות, עורך־הדין אהרון ברקאי, ביקש משופט־השלום יהושע פילפל לדחות את הבקשה. ברקאי ציטט את דבריהם של הרופאים, שקבעו את מותה, הד״ר יוסף שוכוביצקי וד״ר נתן גולדשטיין, שקבעו: „אחרי שב־דקנו את הילדה, לא ראינו שום סימני אלימות. ההשערה היא ש־הסיבה נעוצה בלב, אך אינ׳ בטוח, כי הבדיקה שנעשתה היתה חיצו־נית. אני קבעתי את המוות.״

חששות רבים

על כך השיב פרקליטה של גיל: המשיבה יעל גולן ו־שושנה בן־גיגי טרחו רבות ל־שכנע את בית־המישפט כי אין מקום לחקור בנסיבות מותה של הילדה ברכה גיל. עמדה זו מעו־ררת תמיהות רבות, שכן על פי השכל הישר ניתן היה לצפות ש־המשיבות, הטוענות כי מותה של המנוחה היה טבעי ולא נגרם ב־עבירה, יהיו מעוניינות מאוד ש־תיערך חקירת סיבות המוות ולו כדי לטהר אותן מכל חשד.״ סיכם עורך־הדין ברטל: „עצם ההתנג־דות הנמרצת של המשיבות — לא זו בלבד שאינה יאה מבחינה צי־בורית, אלא אף מגבירה את ה־חששות שאכן יש להן אינטרס ל־הסתיר את ההתרחשויות שקדמו לאסון.״

השופט קבע בהחלטתו: „בסי־כום הדיון, איני רואה טעם לנהל חקירה שברור מראש שהיא סרק.״ הוראות חוק חקירות סיבות מוות מעניקות סמכות ויוזמה רחבות מ־הרגיל לשופט. חקירת סיבות מוות נערכת, בין היתר, כאשר יש יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם ב־עבירה.

לא מטפלות מוסמכות

אחת הטענות של האם היתה, שהעובדות במעון היו מטפלות בלתי־מוסמכות. על כך השיב בא כוחן של המטפלות: „לא זו בלבד שהטענה אינה נכונה ואינה מבו־ססת בחומר שבתיק בית־המישפט, אלא שלאור נסיבות המיקרה, ה־מצביעות על אסון של מיתה טבעית, בלתי־נמנעת ובלתי־צפוייה של המנוחה, מובן כי גם המטפ־לות המוכשרות והמתאימות ב־יותר לא היו מסוגלות למנוע את האסון.״

העולם הזה פנה ליעל גולן, מנהלת המעון, וביקש לדעת אם נכון שאין במעון מטפלות מוסמ־כות, ואם כן, מדוע?

השיבה יעל גולן: „זה נכון. אך מדוע — את זה צריך לשאול את הנהלת נעמת. הם שלחו את ה־מטפלות.״

טענה נוספת שהושמעה היתה, שהמטפלות שעבדו במעון היו אמ־הות לילדים המבקרים באותו מ־עון, ועל כן, אולי, הקדישו תשו־מת לב לילדיהן על חשבון הילדים האחרים.

המנהלת נעדרה

השיבה גולן: „נכון, למטפ־לות שעבדו כשקרה האסון של ברכה גיל, היו ילדים במעון הזה. אך הילדים שלהן היו בכיתות א־חרות ולא בכיתות בהן הן עוב־דות.״

העולם הזה פנה בסוגיה זו ל־מאשה לובלסקי מנכ״ל נעמת: „לא רצוי שלמטפלות יהיו ילדים ב־מעונות שבהן עובדות. אך אני מציעה שתיפנו אל ריטה גור, ה־ממונה על אגף חינוך ועזרה סוציאלית של נעמת.״

ריטה גור השיבה: „אנו מעוניי־נים שבכל כיתה של הפעוטות תהיה לפחות מטפלת מוסמכת א־חת. אך לאחרונה, משרד־העבודה־והרווחה לא עמד בהתחייבויותיו ולא עזר לנו בהכשרה מיקצועית של המטפלות. בנוגע לשאלה, אם אנו מסכימים שהמטפלות שלנו יחזיקו את ילדיהם בפעוטון שבו הן עובדות — התשובה היא חד־משמעית: לא!״

מעדויות המטפלות גם מתברר, שהמנהלת, יעל גולן, לא שהתה במעון ברציפות, והילדים נשארו בהשגחת המטפלת הבלתי־מוסמכת בלבד.

בהחלטתו לדחות את הבקשה לערוך חקירת סיבות המוות, ציין השופט פילפל שהוא שוכנע ש־המוות היה טבעי. לעומתו טען פרקליטה של רחל גיל, שחוות־הדעת הפתולוגית הנמצאת בתיק אינה משכנעת במידה מספיקה, ו־נראה שהפתולוג התקשה בקביעת סיבת המוות המדוייקת.

הד״ר בצלאל בלוך, מנהל המכון לרפואה מישפטית, החווה את דעתו על קביעותיו של הד״ר אוברבון. אמר הד״ר בלוך: „אני צריך להיות מאוד זהיר, ולשקול כל מילה שאני אומר. ברור ש־כוונה של הבדיקה היא לקבוע סי־בות המוות. אני יכול לדבר על עצמי. אני צריך לציין את סיבות המוות. אם זה לא ברור לי, אז אני צריך לציין במה אני חושד שגרם למוות.״

המנהלת יעל גולן אינה רואה כל צורך בחקירה. לדעתה, „מותה של ברכה בא מהשמיים. במצב כזה אין מה לעשות.״

מרסל זוהר ■

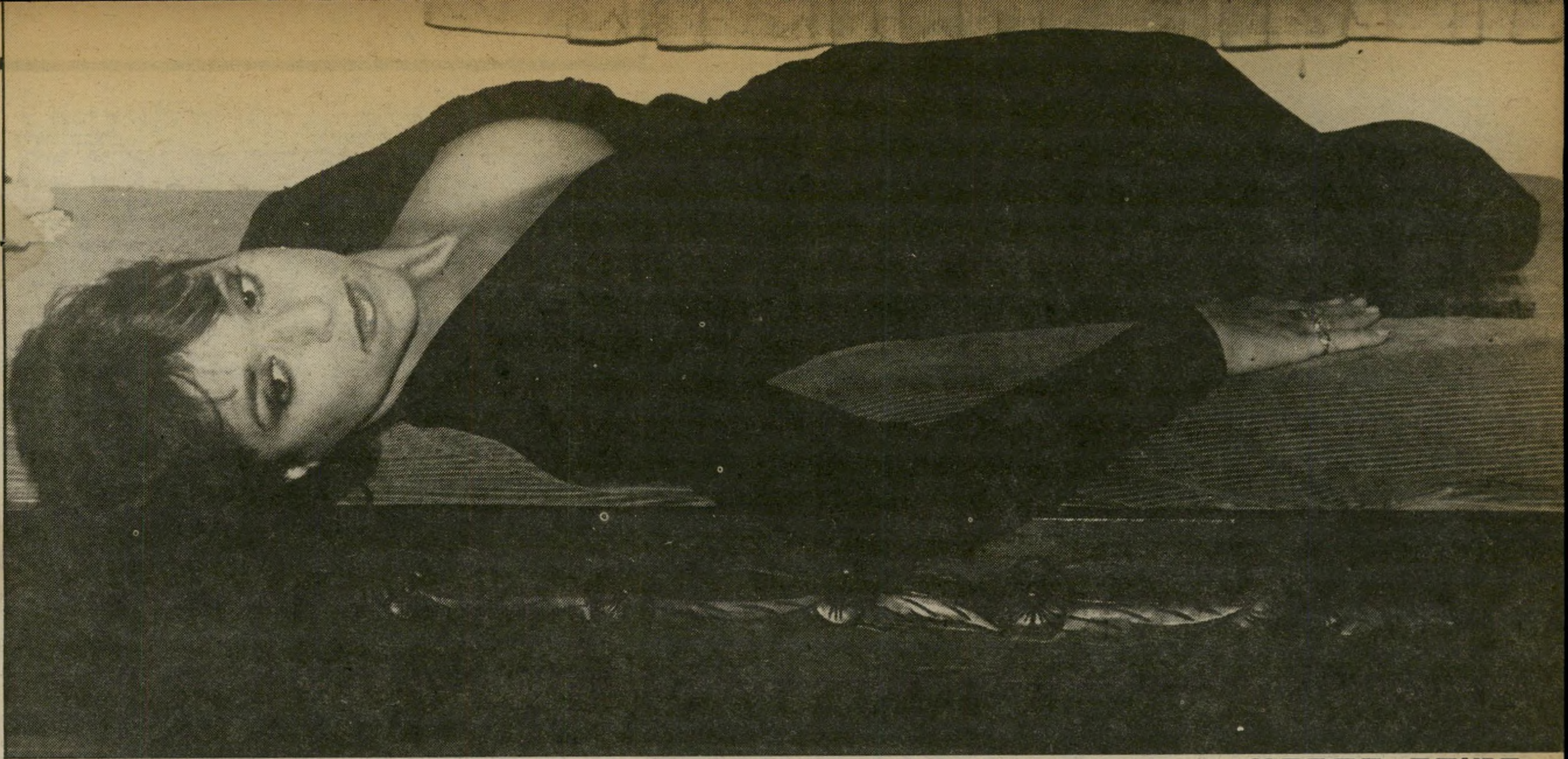

קטיפת הסבתא יש באוסף הפרטי של אתי אולמן וניתן למצוא גם בחנויות היד שנייה, הנמצאות למכביר בתל־אביב ובשאר הערים בארץ. כדאי לחפש, למשש, לבדוק ולראות, עד שמוצאים שימלה אחת קטנה ושחורה כזאת, שבדרך־כלל מחירה הוא הזדמנותי, ויש גם להניח שבמסיבה המיועדת היא תהיה אחת ויחידה. על שמלות מהסוג הזה, שהן בנות 30 ואפילו 60 שנה, לא חל חוק ההתיישנות. הן עשויות בדים ששולטים היום באופנה ותפורות בתשומת־לב ובקפדנות רבה.

סילווסטר דראמתי

עוד שנה עברה והסילבסטר מתקרב. מודעות מאירות עיניים, המבטיחות מסיבות עד אור הבוקר, אמנים, הופעות, ריקודים ארוחות ולילות תמורת סכומי עתק. בתי־המלון הומים. הדיסקוטקים מלאים. מה לובשים לחגיגות השנה האזרחית? איך מקבלים את פני השנה החדשה?

חשבנו, שאלנו, והחלטנו, שהפעם לא עוד הוצאת סכומי עתק. לא שימלה חדשה ולא תופרת קטנה וזריזה. הפעם החלטנו לחפש בחנויות יד שנייה ובשוקי הפישפשים. רצינו שימלת אנטיקה שחורה ויפה — מה שיותר ישן יותר טוב.

אצל אתי אולמן, שחקנית הקולנוע והתיאטרון לשעבר, מצאנו בארון מיצבור לא קטן של שמלות אנטיקה שכאלה, השונות אחת מהשנייה. איסוף שמלות כאלה הוא התחביב של אתי. היא אוהבת אותן עתיקות ושחורות, ארוכות וקצרות שרוול, באורכים מידי ומאקסי.

שחור הוא יפה

מדוע דווקא שחורות? כי שחור הוא צבע עם המון אפשרויות. הוא יוצר מראה דראמתי והוא אלגנטי, ועם כובע תואם יוצר מראה מסתורי.

מי שרוצה להראות שונה, מסתורית, יפה וקצת אחרת במסיבת הסילווסטר, שתנסה מזלה בשוק הפישפשים

אם נראית האשה מסתורית ומעורדנת. העיקר — הוא יוצר צללית דקיקה.

על השמלות מהסוג הזה, שהן בנות 30, 40, 50 ו־60 שנה, לא חל חוק ההתיישנות. הן כל־כך נהדרות, הבדים עמידים ונראים כחדשים למרות השנים. חלקן תפורות מבד קרפ ז'ורז'ט נשפך ומחמיא, אחרות עשויות קטיפה המרככת ישבן מרובע, יש גם בנמצא שמלות סאטן חתוליות וגם שמלות משי וטאפט מסוגננות היטב.

הרומן של אתי עם השמלות השחורות האלה הוא ארוך. הוא התחיל לפני 15 שנה, כשקיבלה

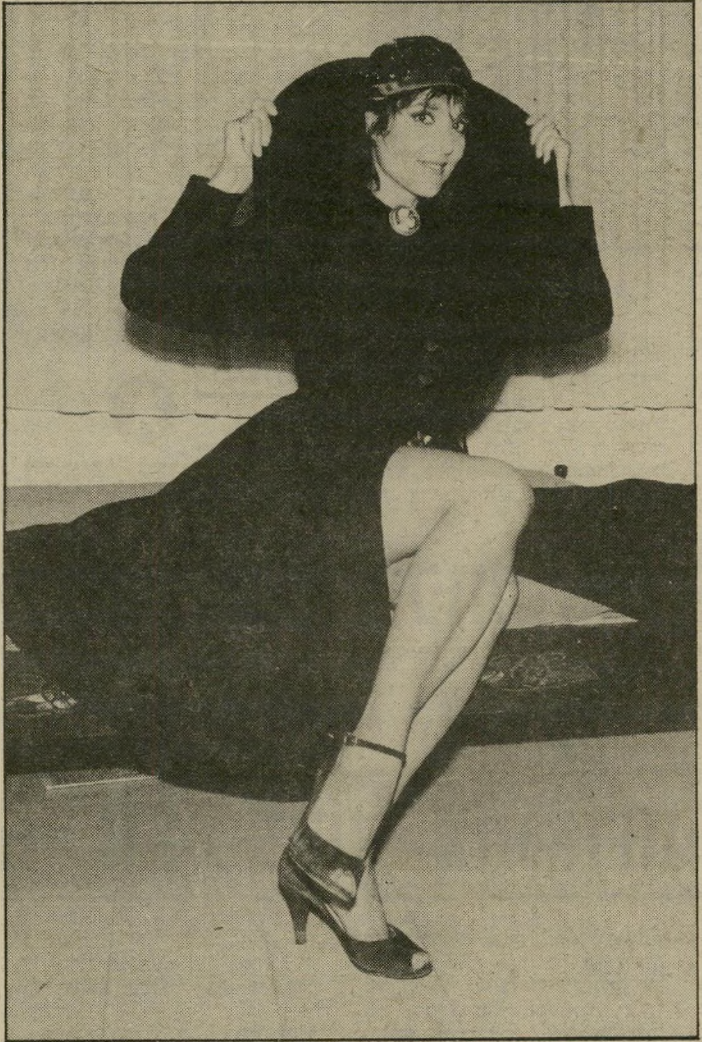

מעטפת שכמיה היא שימלה העשויה בד צמר בסיגנון מעיל קלוש, עם צווארון גדול ועומד, שבמיקרה שנושבת רוח חזקה, עשוי להציל את התסרוקת.

שחורה וקטנה היא השימלה הזאת, היוצרת מראה דראמתי, כשחרוזים ופייאטים מעטרים אותה ומוסיפים ליופיה. עם כובע תואם נוצר מראה מיסתורי.

לא שימלה חדשה ולא תופרת קטנה - לסילווסטר
את יכולה לקנות מיד שניה שימלה שחורה ועתיקה

אורנה גלזר
חלון ראווה

בירושה שתי שמלות כאלה מדודתה האוסטרלית. אתי אולמן, באמצע שנות השלושים שלה, עיניים שחורות גדולות, גוף נשי וחזה שופע, נפש רומנטית, החשה געגועים ונוסטלגיה ומתרפקת על העבר. „פעם בגד היה בגד," היא אומרת „היו משקיעים בו את הנשמה, שמים לב לפרטים, רוקמים חרוזים ושמים כריות בכתפיים. היום חאפ־לאפ, צ׳יק צ׳אק, הכל אינסטנט ויש בגד.

להרגיש מיוחדת

את השמלות השחורות האלה, בתוספת גרבי ניילון חלקים או גרבי רשת עם ביריות ותכשיטי זהב עתיקים, היא לובשת בערבים, שבהם היא רוצה להרגיש ולהיראות אחרת, ואולי אפילו לחשוב שהיא כוכבת־קולנוע מה שהיתה באמת בעבר.

„בערב שכזה אני משתדלת למצוא לי בחור, קבלייר, הנראה ומתלבש בהתאם, כדי שיתאים לאירוע. הגעתי למסקנה שיחסם של הגברים לאשה משתנה בהתאם ללבושה, ובשימלה שכזו לא רק שיחמיאו לך. קיימת הסכנה שהם אפילו יורידו מכבודם ויפתחו לך את דלת מכוניתם!"

בערבים שכאלה אתי בולטת בלבושה. „די מחניף לי כשכולם מסתכלים ושואלים מאיפה השמלה היפה הזאת."

לכן, כל מי שרוצה להיראות במסיבות ה־31 בדצמבר קצת אחרת, כדאי שתכתת רגליה לחנויות היד השנייה הנמצאות בשפע ברחובות דיזנגוף, אבן גבירול ושינקין, ושתנסה את מזלה בשוק הפישפשים. תמורת סכום סביר של 300־400 שקל, תוכלו לרכוש שימלה שחורה חסרת גיל, ולחגוג בה את השנה החדשה.

תחרת אנטיקה וחרוזים קטנטים, כולם עבודת יד. איפה מעצבים היום שמלות שכאלה? פעם היו משקיעים בבגד את הנשמה. היום הכל אינסטנט, אומרת אתי.

מחשוף עמוק חושפת אתי אולמן בשימלה עתיקה שקיבלה לפני 15 שנה בירושה מדודתה. אתי היא בעלת נפש רומנטית, וחשה געגועים ונוסטלגיה ומתרפקת על העבר.

רקום וביריות כובע נוצה ואת מוכנה ליציאה, רק בן לוויה מתאים חסר. אתי הגיעה למסקנה הנכונה שייחסם של הגברים לאשה משתנה בהתאם ללבושה, ובשימלה כזאת היא קוצרת לא רק מחמאות. הם אפילו פותחים לה את דלת המכונית. **צילומים: דרורה זכרוני**

נמר של נייר

ג'וני לא שב לשדה הקרב ★ תחינת חייל במרחק יריה מהמטכ"ל

★ חזק חזק ולא נתחזק ★ ניוון צבאי ואזרחי נוסח רן אדליסט

תרגום

ליל הביזון

באוצר הלשון העברית של **יעקב כנעני** מוגדר הערך ביזון כך: **"בהמת־בר ממשפחת הבקר, שיש לה גולגולת גדולה וקרניים קצרות: הביזון האירופי דבשתו פחות גבוהה וקרניו ארוכות יותר..."** הכותרת ליל הביזון – סיפורו של קצין נאצי*, שראה אור בימים אלה בתרגום לעברית, מביא המחבר והתסריטאי הנודע **דלטון טרמבו**, את סיפור עלייתו ונפילתו של הנאציזם, כסיפור מסע אל המחוזות האפלים של נפש האדם, מחוזות המהווים את הזיבול לרוח הנאציזם.

טרמבו, שהתפרסם בסיפרו ג'וני שב משדה־הקרב, ספר שראה אור ביום פרוץ מילחמת העולם השנייה, (1 בספטמבר 1939) ושהוא אחד מהמעולים שבין הספרים האנטי־מלחמתיים, שראו אור בכל הזמנים. אגב, ג'וני שב משדה־הקרב העניק השראה מדהימה לסיפרו של **יורם קניוק** חימו מלך ירושלים.

ליל הביזון מצטרף לאותם ספרים, שמחבריהם לא זכו להשלימם, כך שקשה לאמוד נכונה את ערכם הספרותי המלא. טרמבו עבד על כתב־היד של ליל הביזון יותר מ־16 שנה, תוך שהוא מנסה לשרטט את עולמו של **לודוויג ריכרד יוהן גריבן**, נאצי שאינו חוזר בו ממעשיו ואינו מתכחש לעברו. כבר בפרק הראשון, שכותרתו **"אני מכריז על עצמי, מתוודה על באבי, ומטעים את זהותי בפני האלוהים"** משרטט טרמבו את האב־טיפוס של הלאומן הנוקשה והקשוח, מעין גוש־אמונים לקרקע הגרמנית, הפותח משאו ואומר: **"אני יושב בבית קטן זה בעיירה פורכהיים, ממנה הובילו נסיכים קרולינגיים את השבטים הפרתקיים להכתיר גרמני על כל הקיסרות הרומית הקדושה, אלף שנים לפני שמישהו חלם על הדימוקרטיה המסורסת של האנגלו־סכסים..."**

על עצמו, אומר גריבן: **"אני רצתם המיוחל, החייל שטיפחו והעריצו. עשיתי מה שהם השתוקקו לעשות ולא העזו..."** גריבן, ששירת כבר במילחמת־העולם הראשונה, עוד בהיותו כבן 17 והתגייס בשנת 1926 לשורות המיפלגה הנאציונל־סוציאליסטית (נאצית), מספר בליל הביזון את סיפור חייו, בגרותו, מילחמותיו עד ל־30 באפריל 1945, כאשר הפיהרר **אדולף היטלר**, שם קץ לחייו בבונקר מיפקדתו בברלין, ועד המישפט שנערך לו אחרי המילחמה, בנירנברג, כפושע מלחמה: **"דנו אותי לעשרים שנות מאסר על פשע שפשעתי משום שהייתי נאמן..."**

גריבן, שהוא מהדורה משוכללת של לאומן־פאשיסט, שדוגמתו ניתן למצוא בכל הלאומים, כולל העם היושב בציון, מספר גם על בנו שקפא למוות באחת הצעדות ברוסיה, על בתו שנאנסה בידי חייל אנגלי והרתה לו ועל אשתו שנקברה מתחת לחורבות הירושימה הגרמנית, דרזדן, ולמרות כל אלה: **"חייתי חיים מלאים. עשיתי כל דבר שגבר יכול לעשות..."**

ליל הביזון נפתח בתיאור ילדותו ורקעו של גריבן, באביו שהעניק לו ביום הולדתו השישי רובה חד־קני האוזרמן ואימנו בירי. פרק האי־אונות והחולניות המינית של גריבן, כמייצג הנאציזם, מצוי בפרק **"אני נושם אל קרבי את הבושם הקיצי של חלציה של אינגה, והוא המניע אותי לרצוח"**, פרק שבו מוצג עולם הזיות מטורף ותת־חלומי, שהוא אחד משורשי הפרא של הנאציזם.

בהגיע גריבן לגיל 13, הוא מחליט **"כי הגיעה העת להתענג על אינגה"**, אלא שעד מהרה מגיע הפרק ההומוסכסואלי, שהיה אחד מספקי התחמושת האנושיים ומאגריה הגדולים של התנועה הנאצית, כאן תחת הכותרת **"בשל אהבתי לגינתר בלובל נפלתי מגן־העדן כהילל בן שחר"**, אל חוויה משולשת, שבה משתתפים **אינגה**, גריבן וגינתר בלובל.

מחוויות המין קצרה הדרך אל הוונדרפוגל תנועת־הנוער הגרמנית, שהיתה אחת מבסיסיה של התנועה הנאצית, ופולחן הנעורים שלה: **"טיילתי יחד עם גינתר. שנינו היינו חברים בוונדרפוגל: תרמילים, נעליים גבוהות, שקי שינה. ישנו ביערות ובשדות, אכלנו בכל מיני מקומות, שואבים כוח מהאדמה ואיש מרעהו, רחוקים מכל מה שבא מהערים הגדולות או נושב מהמערב..."** ועד מהרה מגיע הפרק פיתויו של גינתר, שהוא ביסוס תורת ההומוסכסואליות הגרמנית, על יסודות הרייך בן אלף השנים.

אלא שליל הביזון אינו ספר מושלם, ובחלק השני שלו, שכותרתו היא התקציר של טרמבו, מובאים תקצירים, תוספות ועוד קטעים, שכוונת המחבר לגביהם אינה בהירה די הצורך, כקטע הפתיחה גריבן ועליית הרייך השלישי, והתהליך ההומוסכסואלי המוליך אחרי מילחמת העולם הראשונה, להצטרפות לתנועה הנאצית. בפרק זה מובא בקצרה סיפור עליית הנאציזם דרך חייו של גריבן, התאהבותו ברקדנית **ליזל דהלם**, יחסו לאשתו אם ילדיו. כאן מובאים גם קטעים מתוך יומניו של גריבן, אשר סוקרים את מהלכי המילחמה, דרך הגיגיו המוכתבים לו מלמעלה בגנות היהדות הבינלאומית, הקומוניזם הסובייטי וכל שאר אויבי הנאציזם באותה עת, ועד להעברתו לשרת באושוויץ.

כאן מובא ניכורו הלאומני לכל אשר חוזות בו עיניו, ולכל השמד, שהוא מעניק לו את עזרתו המלאה. פרק המסתיים בהערה לאקונית, האומרת: **"שמתי לב לכך שההוראה להפסיק את ההרג לא באה מאלוהים או נציגו עלי אדמות — האפיפיור — אלא מהוד מעלתו ריכספירר ס"ס היינריך הימלר."**

החלק השלישי בספר הוא תחת הכותרת מיכתבי גריבן. מיכתבים שאותם חיבר טרמבו, והנוגעים לבעיותיו השונות בכתיבת סיפרו ליל הביזון. החלק הרביעי, טיוטות והערות, מביא עוד מהערותיו של טרמבו, בניסיון לפצח את צופן הנאציזם של גיבורו, בקטעים כמו: **"לכן ב־1952 כאשר הוא בבית־הכלא (...) הוא קורא את התרגום הראשון לגרמנית של יומן אנה פראנק הוא נזעם. הוא וכל חבריו האסירים, וישנה קהילה גדולה של אסירים גרמנים, טוענים שהיומן הוא תרמית יהודית."** קטעים נוספים בחלק זה מביאים דיעותיו של גריבן על: האלים וההיסטוריה הגרמנית, על הוונדרפוגל, על הדת, על רצח ואשמה, על ההרג והמחנות, על היהודים, על האנטי־שמיות ועוד נושאים כמו מוות וזיקנה.

ליל הביזון הוא ספר לא שלם, ורחוק מלהיות בעל עוצמה כמו ג'וני שב משדה־הקרב. זה ספר

סופר טרמבו

אי־אונות ולאומנות

שיש במרכיביו השונים, מעבר לאיכויות הספרותיות הבלתי־מגובשות, עוצמה של הבנת התהליך שהביא לעלייתו ולנפילתו של הרייך השלישי. זה ספר, שמעבר לאיכויותיו, או לחסרונותיו, מומלץ לקריאה בישראל של ראשית שנת 1983, שהרי את מרבית מרכיביו, ניתן לחוש באווירה הישראלית.

* דלטון טרמבו – **ליל הביזון**; עברית: יותם ראובני; הוצאת תמוז; 224 עמודים (כריכה קשה).

החוויה הישראלית

השיר על "אר־פי־ג'י בתל־אביב"

הנסיון המעליב את האינטלקט של עסקני־תרבות נוסח **משה דור** ודומיו, לעלות טרמפ על נושא אי־הנחיצות של מילחמת הלבנון ותרומתה לשקיעת ישראל (העולם הזה 2364), אין בו כדי להשפיע על מהלכי התרבות הישראליים האמיתיים בנושא זה. אחת לשבוע מפרסמת הוצאת איכות במיסגרת דפשיר שבועי לשירה עברית דף, ובו שיר אחד מאת משורר, הנשלח למאות מינויי פיוט.

בשבוע השני לחודש תשרי תשמ"ג, קיבלו מינויי פיוט את שירו של הסופר־משורר **יצחק לאור** אר־פי־ג'י בתל־אביב. שיר, שהוא בבחינת הצגת עמדה שירית, בעלת ערך של תהודה כפל אלף, על גימגומיהם של היזהרים, המגדים, הדורים ושאר נושאי שם התרבות הישראלית לשווא על שפתיהם. בשיר זה מצליח לאור ליצור צירוף של החוויה האישית עם החוויה הציבורית, כאשר הוא כותב: **"ועכשיו בלילה הזה בתל־אביב המשמידה אני קם אל המטבח מעלה בו אור ואני שומע את התינוק / בוכה בבית ממול..."** ומכאב התינוק הבוכה בתל־אביב, עובר לאור, ומצהיר בגלוי: **"אשאר / רק עם צווחת העוללים במערב ביירות..."**

> **בלילה כמו זה אם היה עובר את בשרך רעד כאילו סיוט פלח את שנתך יכולתי לקום וללכת בשקט אל המטבח ולכתוב לך שיר שישיבך אלי בבוקר לאסוף את גל האהבה הגואה הזה שבו את לא יודעת כמה אני אוהב אותך ותקראי אותו מחר ועכשיו בלילה הזה בתל אביב המשמידה אני קם אל המטבח מעלה בו אור ואני שומע את התינוק בוכה בבית ממול ואת קול אמו הטובה מרגיעה אותו ואני מוותר על קולות המזמוז למטה ברחוב ועל השיעול ועל הנחירה ועל שיחה בטלפון המרחק, על צפירת מכונית, על נהמת המנוע, על הרדיו החולף, על המטוס בחשך ואני מנפה את הקולות הללו אפילו את נשימתך. אשאר רק עם צווחת העוללים במערב ביירות.**
>
> **רחקנו מאוד זה מזו במלחמה הזאת למרות ההסכמה הפוליטית המלאה בינינו. כאילו צפנו מן החוף והלאה על שני קרעים של אדמה. בבוקר לא אשיב אותך אלי ולא תשיבי אותי אליך. כמו זרים נשתה את הקפה בבוקר. כמה מאוסה פתאום אהבתנו. במרחק יריה מהמטה הכללי במרחק זעקת תחינה מן החייל העובר בכביש.**

לאור אינו חושש מלחשוף את עצמו, עולמו ומפלותיו האישיות, באופן העשוי לעורר קינאתם של משוררים רבים, והוא כותב על פרידתו מאהובתו/אשתו, למרות ההסכמה הפוליטית השוררת ביניהם, והוא כותב: **"רחקנו מאוד זה מזו במילחמה הזאת למרות ההסכמה הפוליטית המלאה בינינו. כאילו צפנו / מן החוף והלאה על שני קרעי אדמה..."** ומהכאב האישי שב לאור לקראת סיום אל הכאב הציבורי, ומציג את התהום הדרום־אמריקאית שנוצרה בארץ, בין החייל הלוחם ובין מטכ"לו, שאיבד את הרגישויות, אשר איפיינו בעבר ארץ זו וצבאה: **"במרחק יריה מהמטה הכללי במרחק זעקת תחינה מן החייל העובר בכביש..."**

השיר אר־פי־ג'י בתל־אביב של יצחק לאור, הוא עוד תיקווה מכובדת לתרבות הישראלית, בצעדי הגישוש וההתנגדות שלה לכל המתרחש במדינת ישראל, של ראשית 1983. חבל רק ששירים של מחאה — כמה עשרות מאז פרוץ מילחמת־הלבנון — נעלמים אי־שם בין כמה מאות קוראים, ולא מגיעים אל המאות אלפים, הזקוקים לשירים אלה כאות למצפון הקולקטיבי האמיתי של הארץ הזאת.

שירה

בלוריות ואותיות

על מעמדו של יליד אפיקים, **יחיאל חזק**, בנוף השירה העברית, אמר פעם משורר חשוב: **"הצד החזק שלו הוא בבלוריתו ולא בשירתו."** ניסוח קשה זה כמו מתאמת עם קריאת שני קבצי־חרוזיו של יחיאל חזק, שראו אור בזמנית באחרונה, תחת הכותרות בגידה* וגלות בארץ**.

חרוזיו של חזק הם בבחינת אנתולוגיה של שורות רבות ממשוררים רבים, בעיבוד חזק של המחבר. העיון בספריו מביא לקורא (או למבקר הקורא בעל כורחו) בנאליזמים שיריים משומשים, הנקראים כמו חיקוי לשירת **חיים גורי**, **אמיר גלבוע** ו**אלדד אנדן** בגילגול

* יחיאל חזק – **בגידה**; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 54 עמודים (כריכה רכה).

** יחיאל חזק – **גלות בארץ**; הוצאת ספריית פועלים; 48 עמודים (כריכה רכה).

השמונים או התשעים שלהם. שורות כמו „נחל־עקרב היה הנחל שם שכבתי בין אבניו...” עשויות לעורר שאלות, מדוע לא המשיך המחבר לשכב שם במקום להנציח חוויותיו.

חזק הוא בבחינת תופעה אנאכרוניסטית של השירה הישראלית. הוא עדיין מדבר באנחנו השחוק והבלוי מרוב שימוש של אנחנו: „בלינו את מלאכתנו ועכשיו לאן נסנה...” בחריזה של דימויים חסרי כל דמיון או גירוי לאינטלקט של המעיין בשירתו.

בחרוזי האהבה שלו מגיע חזק לשיאים של בנאליה, כמו: „הצללים בחלונך לא אמרת לי איך / לרדת מהם...” או „מאספת אותי אל הגורן שלה כמו חצב / שהוא ילד עזוב של הסתיו...” זו אפילו לא חריזה נאיבית, אלא מיצבור של תיאורים מטופשים, ששם השירה נקרא עליהם לשווא. חזק גם סובל מפחד של אינטלקטואלים, ולכן מביא חריזה כמו: „בתי / היא קטנה ותמה / ועדיין לא קראה את 'הדבר' של קאמי...” שורה, שכמו מזמינה המשך בנוסח של: „בשהיא תגיע לשישית / היא תיבחן על 'הדבר' של קאמי / ועל 'בגידה' של חזק...”

בגלות בארץ עושה חזק תלתל כטשרני־חובסקי בזמנו, תוך שהוא מפרסם אידיליה תחת הכותרת פיתוי הכפר, שבו הוא מנסה בדלות חרוזיו ליצור אינטרפטציה כפרית אווילית שלו לקפקא, לשמש, לעפרוני ול„מרתפי אירופה בורגנית” תוך שהוא מציג עולם ריקני, המתיימר להיות עולם ומלואו. נסיונו באידיליה זו לשרטט תמונות כפר, או קיבוץ, הן מבחן שחזק עומד בו

חרזן חזק
תלתל כטשרניחובסקי

בציון חלש. משוררים כאהרון שבתאי ויזרם טהר־לב ניסו להתמודד בכלי שירה מודרנית עם נושא הקיבוץ, ויכלו לו. חזק נכשל.

גם הצבע החום, שהמו"ל בחר לאותיות גלות בארץ, כמו עוזר להמחיש את העובדה, שסיפרוני החריזה של חזק הם כבחינת גלות מהשירה, דבר הבא להמחשה חזקה בפואימת הכותרת, הנפתחת ב„אבא הלך לעבודה / צעק לי מישהו מתוך שיחי הצבר ליד הבית, / ואני לא ידעתי שאולי העבודה איננה אמא שלי / אולי האדמה...”

המחשבה שנופי ילדותו של חזק, שגדל לחופי הכינרת, הינם אותם נופים שמשוררת כרחל כתבה את כל נפלאות כתיבתה אודותיהם, מעוררת חלחלה בלב הקורא בדלות הדימוי, בקטעים כמו: „שימחת האהבה פורצת בזירמי המים מן הירדן העכור, / ולא היה צריך לבקש על נפשנו מאלוהי העריצים...” ועד אל „ירכי ההר פשוקות / ומטילות בך חמדה ירוקה...”

חזק קרא בביקורת כלשהי, שנוסטאלגיה היא סחורה טובה בשירה הישראלית, כך שלא נפקד חלקם של חרוזים כמו: „הו כמה אהבתי את הספינות האובדות / על הרי הקיץ, / ואת העיניים הנטושות בעמקי חמסין, / ואנוכי רק ילד...” אלא שחזק מתעלם מהעובדה הבסיסית, שגם נוסטאלגיה צריכה להיות בעלת ערכים ספרותיים־שיריים, ולא רק אוננות נוסטאלגית.

כל שנותר לומר על שני קבצי חרוזיו של חזק הוא, כמאמר אותה סיסמה קיבוצית בשינוי־מה: „חזק חזק ולא נתחזק”. מהחרוזים האלה לא תבוא ישועה לשירה הישראלית. לא ניתן לדלות מתוכם אפילו שני חרוזים, שיתאימו לקולו המתקתק של צביקה פיק, או מישהו מדומיו, כדי שיחברו להם לחן ויקליטו אותם.

מקור

מתחבטים

רן אדליסט הוא סופר מחונן, שהכתיבה עדיין אינה בראש מעייניו. בספריו הקודמים הוא יצר גלריה ישראלית של דמויות, החל מאנשי הסיירות הקרביות, דרך אנשי שמאל קיצוני בקיבוצי השומר הצעיר, ערבים וחוקרי שב"כ. באחרונה ראה אור סיפרו הרי החושך*, שהוא בבחינת בסיס לרומן של־ממש, שאדליסט לא טרח להביאו לידי גיבוש סופי, למרות כישרונותיו הטבעיים.

הרי החושך הוא ספר הנע בין קוטבי ההתחבטות של גיבור יליד התנועה הקיבוצית בשם **סהר מירקין** לניוון המהיר הפושה בחברה הישראלית מאז מילחמת ששת־הימים. סהר מירקין מביא את סיפור הקריירה שלו כקצין־מינהלה לא קרבי, עד ללישכתו של אלוף־פיקוד בצה"ל („אולי אפילו הסכתי להיות משועבד לתירגולות חילופי המיכתבים בשפת האילמים הצבאית”), מעין אנטי־גיבור של בני־הקיבוצים בצבא. סהר מירקין הוא מעין פרימוס לנאפופיו של אלוף הפיקוד שאותו הוא משרת, כאשר מסייע בעדו **צ'ארלי**, נהגו של האלוף, הפותח מאוחר יותר בית־קפה בירושלים.

בחלק השני של הרי החושך הופך סהר מירקין לפקיד בכיר במישרדו של שר־הבריאות בממשלת הליכוד, כאשר הוא זונח למען הקאריירה את עברו הקיבוצי ואת מורשת הוריו החלוצים. גם עולמו המיני של סהר מירקין מוגבל, כאשר לרוב הוא מנגן כלי שני באהובותיו, בצבא ובקאריירה האזרחית שלו.

סהר מירקין, כאב־טיפוס של הקאריריסט הצבאי הלא קרבי, המשתלב במערכת האזרחית, הוא מאפיין רב־חשיבות של רמות הניוון הפוקדות את החברה הישראלית. אדליסט, המודע לעובדה שבכל ספר יש צורך בדילמה כלשהי, מוליך את סהר מירקין לדילמה סוג גימ"ל, המריחה ריח של נקרופיליה לא מבוטלת, באופן הנצחת זיכרו של בן משקו **חיים צבעוני**, שהיה יורד בארצות־הברית ושב ליהרג במילחמת יום־הכיפורים, כדי להותיר את אלמנתו, באורח זמני, לחשקיו של סהר מירקין, סהר מגיע עם האלמנה האמריקאית, **ג'ולי**, לקיבוצו, לפגישה עם האב השכול, כאשר זה מוצג בעילגות שאינה במקום, שכמו משמשת לאדליסט לומר את בשורתו לוותיקי קיבוצו. בכמה מקטעי הספר מצליח אדליסט לגבש את לשונו ברמת סלנג גבוהה, כמו: „השמוק הקטן. העסקן הכפייתי הזה. פוחלץ של קרציית מישקפיים רירנית...”

גיבוריו של אדליסט בהרי החושך כנועים לתביעות המחבר, והוא מוליך אותם כחיילי שחמט, ולא תמיד בהתאם לכללי המישחק, במערכת חשבונותיו המורכבת עם גורמים שונים ומשונים: צבא, קיבוץ, פר־ליטיקה ישראלית, ליכוד, תנועת העבודה וכל השאר.

לשונו של אדליסט, שהיא בעלת פוטנציאל גבוה ולא ממוצה, מייצרת גם מילים עבריות, כמו: „בקמטוט” (עמ' 14); „המהזמתנית” (עמ' 51); „רטבובית” (עמ' 103); „מפוגגתר” (עמ' 106) ו„נחיך” (עמ' 129). במהלך קריאת הרומן עולה הצער על אי־יכולת הריכוז של אדליסט, שהיה יכול לחבר כאן רומן מעולה, וכוחו לא עמד לו להפוך את דמויותיו מדמויות קרטון מצופה בחאקי לדמויות תלת־מימדיות וערכיות. הרי החושך הוא ספר שהיה בכוחו להיות הישג של אדליסט ושל הספרות הישראלית, אך הוא לא מוצה בידי מחברו, וחבל.

---

* רן אדליסט – **הרי החושך**; הוצאת דביר ירושלים – תל־אביב; 205 עמודים (כריכה קשה).

מי־מריבה

השייקספירים של „מלבס'

★ כתות מיסטיות ★ יהודה הלוי,

מודל 83' ★ עורך־דין עמיחאי

■ בהארץ (16.12) תחת הכותרת דיון בהשפעת מקום המגורים על היצירה הספרותית מסופר על סימפוזיון של כ־40 סופרים ואמנים, תושבי פתח־תיקווה בהווה או בעבר. הסימפוזיון נערך תחת הכותרת פתח־תיקווה כבית־היוצר לאמנות ולספרות. ומתוך הבימבום של סימפוזיון זה עולה רושם, כי המדובר בסטאטפורד שע"נ אבון, צור מחצבתו היצירתית של **ויליאם שייקספיר**, או לפחות בוצ'אץ', עיר הולדתו של **ש"י עגנון**. ולראייה: אמר בסימפוזיון זה עסקן הספרות והעיתונאי **חנוך ברטוב**: „פתח־תיקווה היא אני”, דברים שסופר כש"י עגנון לא העז לומר על ירושלים, או להבדיל כמה הבדלות, סופרים כ**בנימין תמוז**, **נחום גוטמן** ו**עמוס קינן** לא אמרו על תל־אביב.

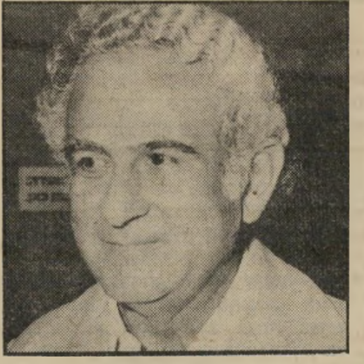
עיתונאי ברטוב
פ"ת – זה אני

שייקספיר מלבסי („כינוי לאדם שמוצאו מפתח־תיקווה, לפי השם הערבי של המקום שפתח־תיקווה הוקמה עליו” — מילון בן־יהודה + בן־אמוץ, חלק ב') נוסף, הוא **אהוד בן־עזר**, שהרעיף דברים על „השפעת העיר על כתיבתו.” לא פחותה בערכה הספרותי מאלה, היא הסופרת המהוללת **רות טנא**, שאמרה „העיר מהווה לי מקור לרעיונות: לי פתח־תיקווה המקור והמעיין...” — מסתבר, כי מלאה מלבס בשייקספירים.

■ ועדת־החקירה הבינמישרדית, בעלת הנימה הגיזענית והבדלנית המובהקת של ח"כ **מרים גלזר־תעסה**, שהיא גם סגנית שר־החינוך־והתרבות, גילתה, כי „אלפי ישראלים, רובם צעירים בני 18־30, משתייכים לכיתות מיסטיות הפועלות באחרונה באר־ן... וכי עיקר פעילותן בערים הגדולות, ובמיוחד בגוש־דן... עוד מתברר כי חלק מהכיתות הנחשבות דתיות, הן בעלות אופי מסחרי טהור ועוסקות בעשיית רווחים קלים ומהירים...”. גילויי הוועדה הבינמישרדית של גלזר־תעסה נראים כבלתי שלמים, ורחוקים מהמציאות. ועדה בינמישרדית זו מתעלמת מעוד כת מיסטית אחת, יהודית, שבה חברים בעל־כורחם כשלושה מיליון חברים, כאשר מחציתן נשים משוללות כל זכות. גם כת זו עוסקת בעשיית רווחים קלים ומהירים ראה: ההסכם הקואליציוני, ובעיקר הסעיפים הדתיים תקציביים שלו. אין ספק, שמישהו השתגע במדינת־ישראל. ומי שהשתגע פתח בציד מכשפות. אבל ההיסטוריה הוכיחה שציד מכשפות הוא לרוב דו־כיווני. מעניין מתי יבוא הבג"ץ לכיוון אותה כת מיסטית יהודית, שוועדת גלזר־תעסה לא העניקה לה את הכבוד הראוי בחקירתה המעוררת גועל נפש.

סגנית־שר גלזר־תעסה
צייד־מכשפות

■ מאמרו של העיתונאי **גדעון עשת** על רובו של הכסף המגוייס לבונדס 'הולך' לפירעון איגרות ישנות (ידיעות אחרונות, 13.12) טומן בחובו סקופ ספרותי מדהים. מתוך הכתבה עולה, כי נשיאו החדש של מיפעל הבונדס הוא תא"ל (מיל') בשם **יהודה הלוי**, מה שמעורר מתהום הנשייה השירי את שירתו של **יהודה הלוי** אחר, בתקופה אחרת, ענייה מעט בכסף (ולא ברוח) מזו שלנו: „אני במערב ולבי במיזרח.” כל דור והיהודה הלוי שלו. כה לחי.

■ הטלוויזיה הלימודית הביאה לפני הצהריים של יום הרביעי (15.12) סרט תיעודי, במיסגרת מישדרי־החופש לבתי־הספר, שנושאו חתן פרס נובל **גבריאל־גראסיה מארקס** וכפרו הדמיוני מקונדו, העומד במרכז סיפרו מאה שנות בדידות. בדברי הקריינות נאמר בסרט, בין השאר: „תלונותיהם של תושבי איזור הולדתו של מארקס מתמקדים בכך שאינו תורם להם כסף...” גישה חינוכית למדי של טלוויזיה לימודית. השאלה הנשאלת היא, האם בסרט על **ש"י עגנון**, אף הוא חתן פרס נובל, יאמר קריין הטלוויזיה הלימודית: „תושבי מעברת תלפיות בירושלים, התלוננו בשנות החמישים והשישים, על כך שש"י עגנון לא תרם להם מכספו.” טלוויזיה מאוד חינוכית, הטלוויזיה הלימודית.

עסקן־מלבסי בן־עזר
השפעת העיר

■ להיות **יואב חייק** בשירה העברית אינו קשה כמו להיות **יהודה עמיחי** בשירה העברית. בשיר בשם תתרה מזכירה שאותו פירסם חייק — עורך־דין במיקצועו וחרזן בתחביבו — בידיעות אחרונות (10.12) הוא כותב: „אני זוכר שישבנו ליד / האור הדק. לפני החלון / עמד עץ אפרסק / לבוד ברשת דימדומית. / צל זרח לסמן את הגבול / בין ודאי לספק...” חריזה זו מזכירה בדימוייה, ובצורה מוגזמת את שירו של **יהודה עמיחי** אני עובד בגינתי הקטנה (מתוך שעת החסד) שבפתיחתו כתוב: „אני עובד בגינתי הקטנה, / אני עודר ליד שיח היסמין / אשר עליו יגבילו את ראייתי ממרחקים / ופרחיו ישברו את חושי בריחם המתוק...” באמת שמרוב עמיחאים, לא רואים עוד את השירה העברית, אם להבין נכונה את חריזתו המקורית של עורך־דין עמיחאי זה, ששמו יואב חייק.

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 1057
תאריך: 1.1.1958

גליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, היה גליון־הפתיחה לשנת 1958. הגליון הוקדש בחלקו למשבר הממשלתי, שאותו יזם ראש־הממשלה דויד בן־גוריון, עם היכנס השנה החדשה. כתבה נרחבת תחת הכותרת „קוראים לי שיתיץ תגוי בבית־הספר", הביאה את סיפורו של נער בשם בוגדן, שאביו יהודי ואמו נוצריה. כתבה תחת הכותרת „תעלולי בני־הטובים ועתשם" הביאה את סיפורם של כנופיית בני־טובים תל־אביבים, שהרעישו את המדינה באותה עת. מאמר מהמיגזר הערבי, תחת הכותרת „עשרים ושלושה חתנים לכלה אחת" הביא סיפורה של מחלוקת בין כמה חמולות בכפר מראר, מחלוקת שהביאה כמה מצעירי הכפר לשרוף, לירות ולשבת בבית־הכלא.

כתבת־חוץ תחת הכותרת „ארוסי המוות מתים במידבר" הביאה את סיפור לגיון הזרים הספרדי.

מדור הקולנוע הביא סיקור על הסרט „מישחקי הפיג'מה" ככיכובה של דוריס דיי.

בשער הגליון: ראש־ממשלה מתפטר דויד בן־גוריון.

הפנקס האדום ✶ מישחקים אידיאולוגיים של מאיר יערי

✶ משבר ממלכתי ✶ בן־גוריון בעניין השליחות לגרמניה

העם

מדינה בתוך מדינה

כימעט כל אזרח שני במדינה נושא בכיסו את הפינקס האדום, המעיד כי הוא חבר „ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ־ישראל." אולם גם חיי שאר אזרחי המדינה מושפעים מן ההסתדרות יותר מכל מוסד אחר.

ההסתדרות היא החולשת על מערכת הכלכלה והשכר, בתפקידה המשולש כבעלת העסק הגדול ביותר במדינה, כנציגת הפועלים וכשליטה בממשלה. היא קובעת כמה ירוויח האזרח, על מה יוציאו את כספו וכמה יעלו מיצרכיו.

בעקיפין היא שולטת על מערכת הבריאות שלו, על סידרי התחבורה, על חלק ניכר מחיי התרבות והבידור. כמכשיר העיקרי בידי מפא"י, היא מבטיחה במידה רבה את שילטונה של מיפלגה זו בחיים המדיניים, ואת הדיקטטורה האישית של האדם שעלה לגדולה כמזכיר הכללי הראשון של ההסתדרות: דויד בן־גוריון.

אותה גברת. אולם כל זה אינו ממצה את חשיבותה של ההסתדרות במדינה. כי מדינת־ישראל היא קודם כל מדינת־ההסתדרות. רוחה, מהותה ומגמתה של המדינה נקבעו לפני שנים רבות על־ידי ההסתדרות והגופים שקדמו לה.

היו אלה ראשי אירגון הפועלים, מייסדי ההסתדרות, שהשליטו בארץ בכל האמצעים את עקרון העבודה העברית. עיקרון זה הוא שגירש את הפועלים הערביים מהפרדסים והסדנות של הישוב. במאבק היסטורי זה, שאחד ממנהליו העיקריים היה דויד בן־גוריון, נכרתה תהום בפעם הראשונה בין שתי חברות זרות בארץ־ישראל ונפתחה המילחמה בין שתי תנועות תחייה לאומיות עוינות, שלא תמה עד היום. כך נקבעה דמותה של מדינת ישראל: מדינה המפנה את גבה לעולם הערבי, מצפה לישועה ממרחקים.

כאשר חגגה ההסתדרות השבוע את יום הולדתה ה־37, יכלו מייסדיה להביט אחורה בסיפוק רב. למראית־עין ירדה חשיבותה של ההסתדרות, אחרי שכמה מתפקידיה הופקעו על־ידי הממשלה. אולם ממשלה זו לא היתה אלא אותה גברת בשינוי אדרת. כמעט אי־אפשר לקבוע כיום אם ההסתדרות שולטת על הממשלה, או להיפך. שני המוסדות זהים.

איש אחד מסמל את שניהם.

מפלגות

אחרי זעזועים רבים

בפינות שונות בארץ התכוננו השבוע כ־800 איש לעזוב את בתיהם ולנסוע לארבעה ימים לחיפה. היו אלה צירי הוועידה השלישית של מיפלגת הפועלים המאוחדת. בידי כל אחד מהם היה סיפרון מכורך בתכלת, שנשא את הכותרת: „מיבחני דורנו, מאת מאיר יערי."

ב־152 עמודיו של הסיפרון, הניח יערי לפני חברי מיפלגתו את ראשי־הפרקים של הדיון אשר יתקיים בוועידה. כתביו של המנהיג הקשיש, שהוא עדיין הכוח המחשבתי הראשון במיפלגתו, פורסמו תחילה בהמשכים בעל המשמר ושימשו נושא לדיונים בכל סניפי המיפלגה. כך שלמעשה, כאשר יתחילו הדיונים בוועידה בחיפה, יהיה זה דיון על בעיות מוסכמות, שלובנו כהלכה.

מחיר השנתיים. מאז הוועדה הקודמת של מפ"ם, שנערכה אף היא בחיפה, ב־1951, חלו שינויים רציניים מאוד במיפלגה. סיעת השמאל של משה סנה הוצאה ממנה, אחדות־העבודה חזרה להיות מיפלגה עצמאית. אולם לא רק במיבנה השתנתה מפ"ם. השקפתה הפוליטית עברה אף היא כמה זעזועים רציניים.

מפ"ם של 1951 הזדהתה באופן עיוור ומוחלט עם ברית־המועצות, אולם מאז נערכו מישפט־פראג והוועידה ה־20 של המיפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות. ומפ"ם מגדירה את עצמה כיום כסוציאליסטית בלתי־תלוייה. היא מתנגדת לשלילת חופש הפרט במישטר הסובייטי, לפער בין שכבות הפועלים ובין המנגנון הקומוניסטי, תוקפת את המדיניות הקולוניאלית של מוסקבה ודורשת זכות עליה ליהודי ברית־המועצות.

את השנתיים שבהן ישבה מפ"ם בקואליציה הממשלתית, היא ניצלה לעבודת־נמלים פנימית, אירגונית ורעיונית. „הודות לשינויים אלה אנו יכולים כיום להתייצב כמיפלגה מאוחדת ומבוססת," הסביר חבר מרכז המיפלגה השבוע. אולם עבור ההישג נאלצה מפ"ם לשלם מחיר גבוה, שהתבטא לא פעם בהתפשרות עם המצפון ובהשלמה עם מעשים המנוגדים לחלוטין לעיקרי התורה שהמיפלגה החדירה בחבריה מן הרגע שבו נכנסו לתנועות־הנוער שלה.

המשבר

הקומדיה הבלתי אלוהית

במשך שיבעה ימים ולילות היו אזרחי ישראל עדים להמשך קומדיה בלתי־אלוהית, ששוחקה לעיניהם בבימויו של גדול אמני המישחק המיפלגתי בישראל, דויד בן־גוריון. הוא לא ביים רק את עצמו. הוא גם הרכיב בעצמו את צוות השחקנים, קבע לכל אחד את תפקידו. הוא היה היחיד שידע מראש את הסיום של המחזה.

אזרחי המדינה לא השתתפו בהצגה. מה שקרה על הבימה לא נגע להם במיוחד. שנים ארוכות של נסיון לימדו אותם שיקרה כאשר יקרה בסוף המחזה, שום דבר לא ישתנה מחוץ לאולם התיאטרון. אולם כצופים ישבו האזרחים מרותקים לכסאותיהם. כי הבימוי היה עילאי.

ההשפלה העצמית. כאשר הופיע השבוע ראש ממשלת־ישראל בבית־הנשיא והודיע לו כי הוא נאלץ להתפטר בגלל המעשים הנפסדים והבלתי־פטריוטיים של שותפיו בממשלה, הסתברה סופית כוונתו האמיתית של בן־גוריון. במשך שבועיים לא ידע אותה איש, אולי מלבד נושאי־כליו הקרובים ביותר.

בן־גוריון משך את אי־הוודאות עד לקצה הגבול. הוא נעתר ברצון לבקשת הרוב בממשלה, לדחות את התפטרותו לשבוע ימים, כדי לאפשר מאמצי פשרה. במשך שבוע זה ערכו יריבים מחזה מחפיר של השפלה עצמית, התחננו לפני בן־גוריון להשאירם בממשלה, ניסחו הודעות בגנות עצמם. הם הקלו את העבודה על בן־גוריון עד כדי כך, שלא היה עליו אלא לפרסם בסוף את דיברי יריביו כדי להרשיעם ולהפכם ללעג ולקלס בעיני הציבור.

במרכז ההצגה עמדה דרישתו של בן־גוריון לתקן את חוק־המעבר, המסדיר את סידרי הממשלה. כיום ישנה רק אפשרות אחת לסלק שר מן הממשלה נגד רצונו: התפטרות ראש־הממשלה, הגוררת אחריה את התפטרות הממשלה כולה. סידור זה נותן ביטחון מסויים לשרים, כי לא בנקל מחליט ראש־הממשלה על פיזור הממשלה, ועל התחלת התהליך המסובך של הרכבת הממשלה החדשה.

אילו נתקבלה דרישתו של בן־גוריון, היה התהליך הרבה יותר פשוט. שני שלישים של הממשלה (היינו 9 שרי מפא"י ושני השרים הדתיים) היו יכולים לסלק בכל שעה את אחת המיפלגות האחרות, מבלי לגרום אפילו למשבר ממשלתי. התוצאה: כל מיפלגה וכל שר (כולל שרי מפא"י) היו חיים בפחד מתמיד מפני חמתו של בן־גוריון. האפשרות האחרונה של מישהו בממשלה לקום נגד בן־גוריון, אפילו בפרט קטן, היתה מתחסלת.

אנשים

● ראש־ממשלת ישראל, **דויד בן־גוריון**, בתשובה להצעה לדיון בכנסת בעניין השליחות לגרמניה: „אין זו אמת שהיתה לישראל איזו זיקה גושית שמורשית, נאטו שמאטו פאטו... ואם היה מדובר באמת, זה לא היה קשור מלכתחילה או לאחר מעשה בשום קשרים עם נאטו שמאטו פאטו גוש קוש מוש..."

● המשורר **אברהם שלונסקי**, ביושבו בכסית ובראותו שלוש עלמות, לבורשות סוודרים הדוקים המבליטים את שדיהן, צועדות על המידרכה: „הרי החדשות — ועיקרן תחילה."

● **פ. עשהאל** (פסבדונים של **פינחס שדה**) מבקר הרדיו בעיתון הארץ: „יידיש היא שפה שבה היהודים צותקים על עצמם, בעוד שעברית היא שפה שבה הישראלים מעריצים את עצמם."

בני־טובים לאן? יואב בן־יוסף, אחד מחברי כנופיית „בני הטובים" ו־אחד מחבריו, ניצבים באולם בית־המישפט, שבו נערך מישפטם, אחרי לכידתם. חברי הכנופיה נודעו גם בשם „גונבי הג'יפים". כנופיית „בני הטובים" הטילה את מוראה על תושבי תל־אביב במשך כמה חודשים, והעסיקה את כותרות העיתונים זמן רב.

אבקת כביסה קלה
קליל
הקלה האמיתית
5 ק״ג
״קליל״ - הטובה ביותר למכונת הכביסה שלך!
נשיאה טובה
עם האריזה החדשה
קליל לשאת
קליל לאחסן
קליל לכבס
קליל
עושה עבודה נקיה
משווק ע״י מוצרי תכן חברה לשווק בע״מ

אופנת קומודור בדרך הנכונה

אופנת
קומודור
אופנה
לצעירות.
להשיג
בחנויות
המובחרות.
הפעם יש
מה לבחור.

Fashion
CommoDoRe אופנת קומודור
אולם תצוגה ומכירות: רח' התבור 24 ת"א. טל. 03-653995

מי הם אנשי הצמרת התל־אביביים המאושרים שזכו להיכלל ברשימה האכסקלוסיבית של מועדון חברים חדש, ובזכות מה?

מוסד סגור

אם יש בכיסך 360 דולר, אם אתה נראה בסדר, אם יש לך מקצוע מקובל פחות או יותר ואח־רי שתעבור ראיון לפני ועדת־קבלה וזו תחליט אם אתה מתאים או לא — תוכל להיות אחד המאו־שרים שזכו להתקבל למועדון־החברים הסגור אפוקליפסה, ולי־התהדר בתואר האכסקלוסיבי — „חבר.”

אתה רוצה לדעת מי ומי הם ה־מיוחסים שכבר התקבלו למוסד ה־זה? ובכן: עורכי־דין, מנהל חב־רת־תעופה, מזכירה, סוכן־ביטוח, סוכן־נסיעות, חוקר פרטי, אמן, מעצב־אופנה, מפיק־תקליטים, יה־לומן, סטודנט, רופא שניים, טכ־נאי־מכונות, מנכ״ל חברה ורואה־חשבון.

השבוע נראו כל אלה, יחד עם מוזמנים רבים אחרים, שאת פרצו־פם אני רואה באופן קבוע בכל ה־מסיבות והפתיחות התל־אביביות, במועדון החדש. העיצוב הוא ב־טעם חוץ־לארצי מהודר. בהשקעה של חצי מיליון דולר בנו שם שתי קומות שבהן מפוזרות כורסאות קטיפה, על התיקרה תלו מכשיר ניאון מיוחד, שעושה אפקטים של ברקים ורעמים, בשירותים התקינו ברזים המצופים בציפוי זהב אמי־תי. ליד מושבי הבר בקומה התח־תונה, יש רחבת־ריקודים. הקומה העליונה תשמש כ„סלון תה”.

יותר משנה נמשכה בניית המוע־דון. יוזם הפרוייקט הוא **מורים בן־שושן**, שהיה בעל רשת סופר־מרקטים בפאריס ובא לארץ כעולה חדש לפני שלוש שנים.

מספר בן־שושן: „בהתחלה היו לי שני שותפים, שעזבו כי לא היה ברשותם מספיק כסף להמשיך. א־חד מהם, רמי לוי, ישראלי העובד בגרמניה והשני היה אריק אקרמן, ישראלי העוסק בביגדי נשים ב־בלגיה. לבסוף נותרנו אני ושותפי **ג'ורג' קסוס**.

„אותי לא מעניין הדיסקו. אני רוצה מועדון־חברים סגור, הבנוי על אנשים שהתאכזבו ממקומות אחרים, או מחפשים מקום שקט ש־לא כל אחד יכול להיכנס לשם. אנחנו מחפשים אנשים מגיל 24־25 ועד 60. היום אנשים מחפשים מ־קום סלקטיבי. אנחנו בוחנים את האנשים לפי מיקצועם ומראיהם, ואם היו כבר חברים במקום אחר. בוועדת־הקבלה אנחנו מסבירים ל־איש מהו המועדון ושואלים אותו למה הוא מצפה מאיתנו.

„יש לנו אנשים מבוגרים, המ־שלמים 100 דולר רק כדי לבוא לשתות תה ולאכול עוגה.”

השותף השני, ג'ורג' קסוס, הת־חיל את הקאריירה שלו בדראג־סטור התל־אביבי כמלצר, ואחר כך הפך מנהלו.

כ־80 איש נרשמו למועדון כ־חברים, והשאר ממתינים כדי לר־אות מה יהיה ציביונו. כרטיס־כניסה לאורחים הבאים עם החב־רים הוא 400 שקל, כולל משקה ראשון.

הבט אחורה בחיוך בחצאית מיני מעור, נעלי עקב ורגליים משגעות, ממהרת אלימור לקומה השנייה. אלימור היא נערת התקליטים במועדון החדש. היא משכה לרחבת הריקודים את החוגגים, שנענו לה ברצון.

על הבר בשמלת מיני מעור, מגפי עור וכפפות עור, יושבת סינדי לי קנון התכשיטנית. במועדון שני ברים, אחד בכל קומה.

שפנפנה מבנקוק המלצרית של מועדון־החברים החדש, ויאט־נאמית שהולבשה כשפנפנה.

סלון התה כך נראית הקומה השנייה של מועדון־החברים החדש **אפו־קליפסה**, הנקרא בפי בעליו סלון התה. מימין נמצא הבר, שלידו אפשר גם לקבל מזון. מסביב שולחנות וכסאות מרופדים קטיפה, ומערכת תאורה מרהיבה. בקומה זו הותקנה מערכת חילוף אוויר, ובידוד מרעש המוסיקה של הקומה מלמטה.

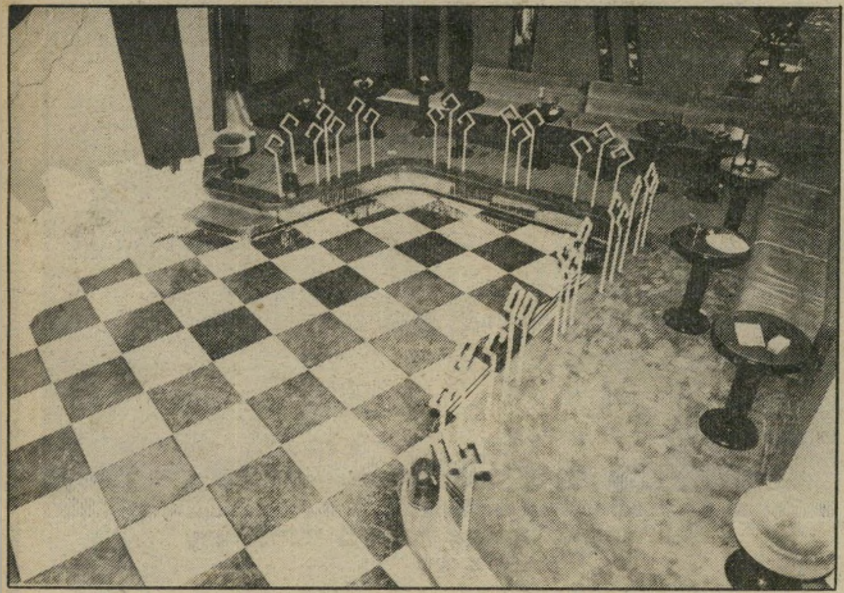

פינת הדיסקו רחבת־הריקודים הממוקמת בקומה הראשונה. ריצפת הריקו־דים במיפלס התחתון בנויה בצורת לוח שח־מת. סביב המיפלס העליון מושבי קטיפה ושולחנות. סביב רחבת הריקודים הונחו חתיכות שיש בעירבוביה, כסמל לאחרית הימים, כשם המועדון. באותה קומה גם בר ופינת ישיבה נוספת.

נירה גל

סרטים

בגלל הפחד

חודש מאי, 1982. מלון מארטינז בקאן, למחרת הצגת־הבכורה של הלילה של סן־לורנצו. פאולו וויטוריו טאוויאני, שעשו את הסרט, יושבים בפינה אפלה של הבר. הם הסכימו להעניק ראיון להעולם הזה, למרות שהם צריכים לעזוב בתוך שעתיים בחזרה לאיטליה.. אולי קבלת הפנים הנלהבת לסרט הוסיפה משהו לנכונות שלהם. העיתונות והקהל גם יחד החליטו שזו הצלחה גדולה, וכידוע, שני הניצים האלה אינם מסכימים זה עם זה לעתים קרובות. האחים מרוצים. ראשית־משום שזהו פרק מחייהם שאותו הם מביאים אל הבד בפעם השנייה. בתחילת דרכם הקולנועית עשו סרט תעודי בשם סן מיניאטו ובו סיפרו כיצד כל בני העיירה שלהם נמלטו מן המקום, בתקופה שבה עמדו הגרמנים לפנות את האזור וצבאות־הברית התקרבו אליו. שמועה פשטה בין התושבים שהגרמנים מילכדו את כל הבתים, ויותירו אחריהם רק חורבן. כל מי שהעז, שם נפשו בכפו ויצא למסע ארוך לקראת הכוחות האמריקאיים שהביאו עימם, כך האמינו, את בשורת החירות.

אך סירטם החדש אינו סרט תעודי כלל וכלל. נאמר בו בפירוש, כדי שלא יהיו טעויות, שזו בעיקר אגדה, או, ליתר דיוק, שכך מצטיירים האירועים בזיכרונה של

אשה נושאת את קורבן הפיצוץ בכנסייה ודוחה את עזרת הבישוף

הכנסייה הכזיבה

תושבי סן־מיניאטו ברגע הפילוג

מי נשאר ומי לוקח גורלו בידיו

ילדה שהיתה אז בת 6 והיום היא אשה בוגרת. הזמן שחלף, הדמיון שפעל, כל אלה קישטו את האירועים במשהו מן המופלא, מן הנדיר, ומן הדרמאתי, מעבר למופלא הנדיר והדרמאתי שהיה בהם מלכתחילה.

פחד נורא. כדי לצלם את הסרט, יצאו האחים לאזור שבו נולדו, לעיר סן־מיניאטו עצמה, הנושאת בסרט העליתי את השם סן־מארטינו. האזור הוא טוסקאנה, בסביבת פירנצה, שבו צילמו גם סרט קודם שלהם, האחו, שלא הוצג בישראל. למיקום הגיאוגרפי יש חשיבות עליונה בסרטים שהם עושים (כך גם סארדיניה בפאדרה פאדרונה) בשל הגיב המיוחד של השפה, המינגים, איכות הטבע והגוף, התורמים כולם לעיצוב בני־האדם החיים שם.

לכן אף התעקשו להשתמש בשחקנים בני האזור הזה, המדברים את שפת האזור. בין השחקנים המיקצועיים שמצאו־שם על בימות התיאטרון (כולם שמות אלמוניים בקולנוע, חוץ מאומרו אנטונוטי, שגילם את האב בפאדרה פאדרונה) ישנם איכרים לא מעטים וסתם תושבי המקום.

מה הניע אותם לשוב ולשחזר סיפור שהעלו כבר פעם על הבד? תשובתם פשוטה: „פחד גדול ונורא.” הם מצטטים את רוברטו רוסליני, שטען כי זו הסיבה שהניעה אותו לעשות את רומא עיר פרזות. פחד מפני מה? מפני הזיכרונות שאינם מרפים? לאו דווקא. „פחד מפני האפשרות שכל האירועים האלה עומדים לחזור על עצמם. אתה מתבונן במה שקורה סביבך בעולם, בהקצנה של כל הזרמים הפוליטיים, בהתגברות הדוהרת של האלימות, אינך יכול שלא לשקשק מפחד.”

אין זה אומר שמדובר דווקא בסרט פוליטי, למרות שסן־לורנצו הוא גם כזה. מעורבותם הפוליטית של האחים טאוויאני, המזוהים ברורות עם השמאל באיטליה, ידועה היטב. אבל הלילה של סן־לורנצו מציג את הגדולה של האחים בכך, שאינו מטפל ברעיונות אבסטרקטיים ויבשים, ו/או בעימות בין אידיאולוגיות אלא בבני־אדם, ודווקא אנושיותם של בני־האדם היא המקנה את המימד המשכנע ביותר לאידיאולוגיה של הסרט.

למות לפני מוסוליני. „גדלנו בבית בורגני. למעשה.” מספר פאולו, „אבא היה עורך־דין, אבל היה אנטי־פאשיסט מושבע. בחוג המישפחה העדיף להמעיט בדיבורים על הנושא, כדי לא לסבך אותנו, הילדים, פן ניכשל בלשוננו כשנצא החוצה. ואכן, בחוץ היתה האווירה שונה לגמרי. אני עדיין זוכר שהוטל עלינו, בבית־הספר, לכתוב חיבור על מישאלת ליבנו היקרה ביותר, ואחד מחברנו לכיתה כתב: מישאלתי הגדולה היא למות לפני מוסוליני.”

ואולי מכאן הגיע לסרט אותו מעמד, כאשר פאשיסט גוסס זוחל על האדמה ו־אומר בעקשנות: „הנה עכשיו אבטא את שמו ככל שאחפוץ: מוסוליני, מוסוליני, מוסוליני, מוסוליני...” ואמנם, הסרט שאב מעמדים רבים מן המציאות שאותה חיו האחים. גאלוואנו גאלוואני, האיכר המדרבן את בני הכפר לנטוש את בתיהם לפני שיפוצצו, ולא לתת אימון בבישוף המב־

הטאוויאנים: שניים שהם אחד

פאולו וויטוריו טאוויאני הם תופעה מיוחדת במינה בעולם הקולנוע. שני אנשים העובדים על סרט ביחד, מתחילתו ועד סופו, ואי־אפשר כלל להבחין במוצר המוגמר ששני אנשים שונים הגו אותו. הם חושבים בצורה דומה, מדברים בצורה דומה ודומים זה לזה מאוד. נדמה כאילו הם משלימים זה את זה בכל. אפילו בראיונות, כשאחד מתחיל רעיון והשני ממשיך אותו, הם מחלקים ביניהם את התשובות בצורה דמוקרטית לגמרי, אחת לזה ואחת לזה. קשה להרגיש היכן נגמר האחד ומתחיל השני:

„אין בינינו חלוקה מוגדרת של תפקידים. העבודה מתחילה בשיחות ארוכות, שאנו מנהלים בטיולי הבוקר המשותפים שלנו. אנו מבררים את מה שאנחנו מכנים „הירהורי הלילה” שלנו. בדרך זו, תוך העלאת אפיסודה או מחשבה מסויימת, אנחנו מגיעים יחד לשלב שבו אנו מתחילים לארגן את החומר. בשלב זה אנחנו מרגישים בצורך להניח את הכל בכתב, לפחות במאה עמודים, כדי לתת צורה אובייקטיבית לרעיונות שלנו. תוך קריאת העמודים האלה אנו מחליטים אם אכן יש בהם חומר ראוי לעבודה.

אם יש, אנו ניגשים למלאכה. כתיבת התסריט. התהליך מתנהל בערך כך: אנחנו לוקחים סצינה מסויימת וכל אחד מאיתנו מספר לשני כיצד הוא רואה, בצורה חזרתית, את התמונה שעל המסך, על הפרטים הקטנים ביותר שלה: איש עם פה פעור קרוב למצלמה, אשה עומדת רחוק, וכן הלאה. שיתוף פעולה בתסריט אינו יוצא דופן במיוחד, כי הרי זה מה שקורה ברוב הסרטים.

עדנה פיינרו מראיינת את האחים טאוויאני

טיולי בוקר ביחד

האחד מביים, השני שותק

הדבר מתחיל להיות מסובך יותר בצילום עצמו, אלא שאז אנחנו מגיעים לעבודה, כאשר יש לנו תמונה חזותית מדוייקת של מה שאנחנו רוצים להשיג. עם זאת, התנאים בשטח יוצרים תמיד בעיות חדשות. סוג מסויים של אור. פרצוף מיוחד במינו, מיבנה השטח, כל אלה מביאים אותנו לבדיקה מחדש של התיכנון. לכן, בערב אחרי שמשחררים את הצוות, ומדי בוקר, בשעה 5 אנחנו עוברים מחדש על התוכנית ומתאימים אותה לנתונים שבשטח.

אשר לצילום עצמו, איננו מחלקים אותו לפי סצינות, סצינה לכל אחד בנפרד, משום שסצינה זה אורגניזם חי, יש לו לב ונשמה, ואם היו עושים זאת, הרי כל אחת היתה נושאת את הרישום של האחד או השני מבין שנינו. אנחנו מפרידים בין צילום וצילום, ומתחלפים ממש בצורה שרירותית. התיכנון נעשה יחד, אבל כאשר צריך לגשת לעבודה, בצילום ראשון האחד הוא הבימאי והשני ניצב בצד ושותק, כי צריך להיות רק ראש אחד שמחליט בשטח. אחר־כך אנו משוחחים כדי לבדוק אם אנחנו מרוצים מן התוצאה, עוברים לצילום הבא, ואז השני הוא הבימאי, והראשון הוא השותק. אנחנו ממשיכים לעבוד בצורה זו בכל השלבים הבאים, העריכה, תיכנון הפסקול, ועד השלב הסופי — הראיונות שאנחנו נותנים לעיתונות.”

סיח חסותה של הכנסיה, אינו אלא טאוויאני האב, שהחליף מיקצוע למען הסרט.

השיר שהושמע בקולי קולות בעיירה הריקה, וששיכנע את התושבים המסתתרים שהאמריקאים אכן קרובים, אינו כשג׳וני שב הביתה, כפי שזה קורה בסרט, אלא דווקא מקהלת העבדים מתוך נאבוקו של ורדי, שיר שהיה פעם הימנון החופש של האיטלקים, כאשר הסירו מעליהם את עול האוסטרים במאה הקודמת. איני יודע איך העלינו על הדעת שהאמריקאים ישמיעו דווקא את השיר הזה,״ נזכרים האחים, „אבל באותו רגע היינו כולנו משוכנעים כי אכן האמריקאים בפתח.״

טרגדיה אנושית. יש בסרט, למשל, סיפור על אב ובנו. שניהם פאשיסטים, הרוצחים בדם קר את הנמלטים מן הכפר, עד שהם בעצמם נופלים קורבן לזעם קורבנותיהם. השניים אכן היו במציאות, אבל מה שהיה מופלא בצמד הזה, אומרים האחים, היה רגש האהבה העמוקה שקשר ביניהם, רגש שהיה אמיתי וכן עד כדי כך, שאי־אפשר היה להציג את חיסולם כפעולת תגמול צודקת ותו לא. זאת טראגדיה אנושית אמיתית, וכך היא נראית גם בסרט.

„הגרמנים הצטיירו בעינינו באותו הזמן כזאבים הגדולים והרעים וכמי שאחראי לכל האסון,״ אומרים היום האחים בחיוך, „אבל אלה שבהם נתקלנו באמת היו פאשיסטים משלנו.״ זו הסיבה שהסרט ממעט להראות גרמנים. למעשה, הפעם היחידה שבה הם נראים בצורה ברורה, זו תהלוכת התבוסה העצובה, כשהם מלווים אוטובוס הנגרר על־ידי סוסים; פצועים, פגרעים, עלובים, פאתטיים, צבא מובס בנסיגה. אם יש נבלים בסרט, אלה הם הפאשיסטים המקומיים. הם המעוללים את הזוועה האמיתית; בני אותם הכפרים, ילדים שגדלו ביחד, שכנים, חברים, אפילו נאהבים בעבר הלא רחוק.

ומה שנוגע למראה הסרט: האחים ביקשו במיוחד מן הצלם פראנקו די־ג׳יאקומו להשתמש בחומר צילום שונה מן הרגיל. לא להראות את המרהיב, הזוהר והפורח במישחקי האור הפאסטליים שהופכים את טוסקאנה למקום קסום (כפי שהם עשו בסירטם האחו) אלא להדגיש דווקא את החום הכבד של הקיץ (הלילה של סן־לורנצו חל ב־10 באוגוסט). את הצבעים הבסיסיים החריפים של הטבע, את העונה הלוהטת של השנה, שבה יש ניגודים חריפים בין אור וצל, כי סברו שחריפות זו היא המתאימה ביותר למה שהסרט רוצה לומר.

ה־10 באוגוסט, 1982. הלילה של סן־לורנצו. הכיכר הגדולה בעיר לוקארנו. כאן נערך פסטיבל הסרטים השנתי. בכיכר סגורה לתנועה, מלאה בארבעת אלפים מושבים, ובעוד כאלף אנשים העומדים בשוליים. עיני כולם נישאות אל המסך הענק, שבקצה האחד של הכיכר, עליו מוצג עתה סירטם של האחים טאוויאני, הלילה של סן־לורנצו. קולות פעמוני הכנסיות של העיר מתמזגים בפעמונים שבסרט. הכוכבים שבשמיים והכוכבים שבסרט, מתחברים לרקיע אחד. פאולו טאוויאני הגיע הפעם עם אשתו, לינה נרלי טאוויאני ולא עם אחיו, כדי להציג את הסרט. „אנחנו שותפים בכל דבר, אבל לא בנשים,״ הוא אומר. לא שאשתו אינה שותפה לסרט. היא אחראית לתילבושות. משוחחים על המצב בישראל ובעולם, על התוכנית שהיתה להם להגיע ארצה בחודש ספטמבר ושנאלצו לדחותה בגלל התחייבויות אחרות. בישראל — מלחמת־הלבנון בעיצומה, ומה שהאחים טאוויאני אמרו בקאן, נראה אקטואלי עד להפחיד. את הסרט הזה הם עשו בגלל הפחד האיום והנורא, שמה כל מה שקרה יחזור ויקרה שוב.

מותו של פאשיסט בדמיונה של ילדה בת 6
הילדים שגדלו באותו הכפר

כל הסחיבות מהיצ׳קוק

ליל הדממה (דקל, תל־אביב, ארצות־הברית) — צריך להודות שהסרט הזה בהחלט מפחיד ומותח. לפחות מזה אסור היה לצפות מבימאי כמו רוברט („קרמר נגד קרמר,״ „מעקב בחצות״) בנטון. מי שמסתפק בכך, יבוא כנראה על שכרו. מעבר לזה אין הרבה, ולגבי בימאי כמו בנטון, זה די מפתיע.

המחווה שנעשתה כאן להיצ׳קוק שקופה מאוד. הסיפור על פסיכיאטר המחליט לחשוף את זהותו של האחראי לרצח אחד מלקוחותיו, בעיקר משום שהוא מוקסם על־ידי פילגשו של אותו לקוח, חייב את השראתו לסרטים כמו עולם השיכחה, ורטיגו, החלון האחורי, הציפורים ואפשר להמשיך הלאה. אלא שלהבדיל מן הסרטים של היצ׳קוק, כאן יש בסוף הסרט הרגשה של „אז מה?״ הרגשה שלעולם אינה אוחזת בצופה בסוף סרט של היצ׳קוק.

הסיבה לכך פשוטה למדי. בנטון עסוק מאד בתחבולות הקולנועיות, אבל עסוק הרבה פחות בדמויות הנוטלות חלק בתוך התחבולות, או במניעים שלהן. כל מי שיאזין לפסיכיאטר המסביר לאמו (גם היא פסיכיאטרית) מדוע הוא מתערב בעניין שנוגע בעצם למישטרה, לא יוכל אלא לחייך חיוך רחב של סלחנות. וכל מי שישמע את וידויה של אהובת הרופא, המסבירה מה הביא אותה להתנהג כפי שהתנהגה, לא יוכל אלא להסיק שבנטון למד את השיעור הראשון של היצ׳קוק ואחר־כך עזב את הכיתה.

רוי שיידר ומריל סטריפ משתדלים להעניק מישקל גדול ככל שאפשר לדמויות, וסטריפ, בלונדית יותר מתמיד בסרט זה, מתאימה במיוחד לאב־טיפוס של גדול אמני המתח בקולנוע. אבל החומר המופקד בידיהם הוא דליל למדי, וכדי לסבר את האוזן יש מידה גדושה של שרירותיות בכל מה שקורה, שאפילו אלה הסוברים כי השרירותיות היא חלק בלתי נפרד מן החיים, חייבים לזקוף מולה גבה.

ואם כבר רוי שיידר ומחווה להיצ׳קוק, אי־אפשר שלא להיזכר בסרט צנוע יותר, החיבוק האחרון, שהיה מחווה נבונה ואמיתית הרבה יותר מן הסרט הזה.

רוי שיידר — הרבה תחבולות שרירותיות

תדריך

חובה לראות

תל־אביב — סערה, ויקטור ויקטוריה, ג׳ורג׳יה, אי־טי חבר מכוכב אחר, התפוז המכני, קן־הקוקיה, תהילה, היא רוקדת לבדה, מלך הקומדיה, עד לכל דבר.

חיפה — ממאו עד מוצארט, אי־טי חבר מכוכב אחר, ויקטור ויקטוריה.

ירושלים — אי־טי חבר מכוכב אחר, סערה, פיצקראלדו, שלושת ימי הקונדור, מזימות בין לאומיות, האדומים.

תל־אביב

★★★★ **התפוז המכני** (לימור, אנגליה): סירטו המהמם של סטנלי קובריק (1971) הטוען כי אלים ככל שיהיה יש להשאיר בידי האדם את הבחירה החופשית.

★★★ **אוכלים את ראול** (לב 1, מוצג גם בחן חיפה, ארצות הברית): זוג נחמד והגון החולם להקים מסעדה, מחסל בצורה שיטתית את סוטי המין שבסביבה. סאטירה חריפה על מערכת ערכים מעוותת לחלוטין של הוליווד וסביבתה. הבימאי פול בארטל מצחיק עד דמעות בשרתפות עם בת זוגו, מרי וורזוב.

★★★ **חמסין** (לב 2, ישראל): יחסי יהודים וערבים מתחדדים על רקע החרמת אדמות ורומן אסור המעסיק גם את הישראלי החושב עצמו נאור.

סרט שאומר כמה דברים שלרבים לא נעים לשמוע אותם.

★★★★ **עד לכל דבר** (תכלת, הונגריה): במשך 12 שנים נאסר סרט זה להקרנה בארצו ובעולם. משום מה החליטו היום הפקחים על הצנזורה בהונגריה שהוא מדבר על העבר הרחוק. מי שעיניו בראשו יבחין באירוניה החריפה המכוונת אל מישטר סוציאליסטי, המעמיד פנים כאילו הוא גן־עדן עלי אדמות. הבימאי: פיטר בקשאו.

★★★★ **סערה** (גורדון, ארצות־הברית): כמו קצפת על גלידה — עליז, קליל, ובכל זאת חכם. הבימאי פול מזורסקי מאלתר על שייקספיר בעזרת זוג שחקנים יוצרים, ג׳ינה רולאנדס וג׳ון קאסבאטס, ולצידם ראול ג׳וליה, סוזן סראדון ומולי רייגנולד וכמה עיזים פוטוגניות מאוד.

שתיים מבנות סן־מיניאטו ברגע של מנוחה בשעת המנוסה
העונה הלוהטת, הצבעים החריפים

ילד בן 60

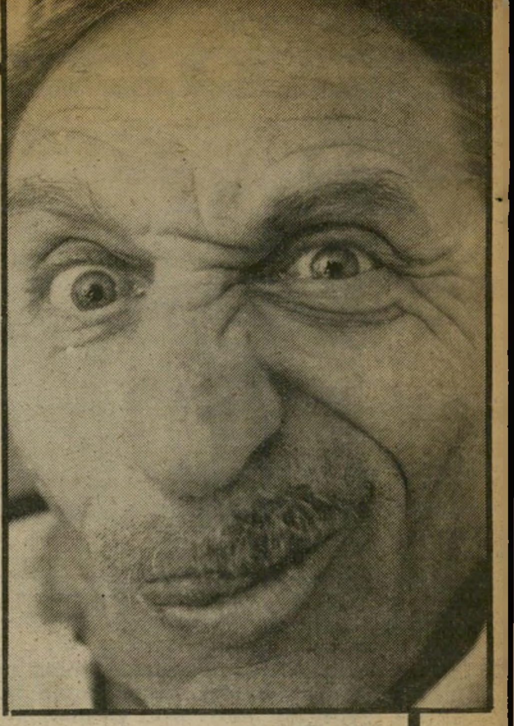

הבדחן שאול ביבר משתעשע ומעוות את פרצופו לפני המצלמה. הוא אוהב לספר סיפורים מצחיקים ולשעשע את בני שיחו.

„**תראי איזה** טעם יש לך ותראי איזה טעם יש לי!" אמר שאול ביבר, בן ה־60, לרעייתו הצעירה ממנו ב־עשרים שנה. „במי את בחרת ובמי אני בחרתי!"

זהו סוג ההומור המקובל על שאול ביבר, צעיר ניצחי, שהשבוע חגגו לו חבריו את יום הולדתו ה־60 בתיאטרון החמאם. שאול ידוע כמלך מספרי הסיפורים. חלקם כתוב בספר שכתב, עלילות אבו ליש, על פלמח"ניק שעבד עם שאול במחלקה הערבית, והיה בדווי בנישמתו. לפלמח"ניק הזה היה כלב ששמו ליש, לכן הוא נקרא בשם אבו ליש.

סיפורים על שאול מופיעים גם בילקוט הכזבים, שם הוא מכונה „עופר". חלק מספורי שאול ביבר לא ראו אור מעולם, והם מובאים כאן כלשונם, זו הפעם הרא־שונה.

נישואין, 1962 שאול ביבר מתחתן עם חברתו אורנה, הצעירה ממנו ב־20 שנה. שאול כיהן אז כראש ענף הווי ובידור. הוא התערב עם חברתה של אורנה, שאמרה לו שאורנה לעולם לא תסתכל עליו, וזכה.

על סוסים ושדים

שאול גדל בטבריה, ולמד בבית־ספר כדורי, שהיה חממה חקלאית ופל־מח"ניקית גם יחד, יחד עם יצחק רבין והמשורר חיים גורי. על שובבותו הגדולה כילד הוא מספר:

„ליד בית־הספר העממי בטבריה, שבו למדתי, היה מקום שלשם היו באים הע־רבים כדי למכור את סחורתם ונהגו לקשור את הסוסים. אנחנו, הילדים, היינו מתפלחים מבית־הספר כדי לתלוש לסוסים שיער מהזנב, כדי לעשות מהם חכות לדגים.

„יום אחד עקב אחרינו מנהל בית־הספר וכשראה אותי מתקרב לסוס צעק: לעזוב מייד את הסוס ולחזור לבית־הספר! היה לי חבל על שיער הסוס, ובעוד המורה תולש לי את האוזן, כשאני תולש את שיער הזנב של הסוס, התעצבן הסוס, נתן בעיטה ברגליו האחוריות, והעיף את המנ־הל למרחק של עשרה מטרים.

„המנהל חשב שעשיתי לו את זה ב־כוונה וסילק אותי מבית הספר."

או הסיפור הבא:

„כשהיינו הולכים, כל תלמידי בית־הספר, להתרחץ בכינרת, הדרך הקצרה לשם היי־תה דרך החומה. התלמידים היו פוחדים ללכת בדרך זו, כי בחומה העתיקה של טבריה יש שדים. שאלנו על כך את המורה

בפלמ"ח כך נראה שאול ביבר בגיל 18, כשהתגייס לפלמ"ח. בזכות שליטתו בשפה הערבית, מונה למפקד המחלקה הערבית.

הבנות, 1982 שאול ביבר ביום הולדתו ה־60, לבוש חולצת מישבצות, סוודר וג'אקט מקורדרוי, בחברת שתיים משלוש בנותיו. יעל בת ה־19, המשרתת בצבא ונמצאת בקיבוץ, ומאחוריה מיכל בת ה־18. בתמונה למטה שאול ביבר (משמאל) בשנת 1962 במסיבה עם דויד אלעזר ז"ל, רבקה'לה מהפלמ"ח וסוראמללו הגדול.

בקורסיקה שאול ביבר בקורסיקה, שם עסק בשיפוץ אוניות והתאמתן למעפילים.

סיפורי שאול ביבר מהפלמ"ח, דרך בית־הזונות במארסיי ועד ימינו

ממבוש אז איצ'ה ממבוש, מי שהיה מדריך בנוער־העובד והיום המוכתר של כפר האמנים בעין־הוד, ביום חתונתו שנערך בעין־הוד. כאן עם חבריו הטובים לבושי הצילינדרים. בתמונה, לפי סדר הגובה: איצ'ה ממבוש, חיים חפר, יוסי פון, שאול ביבר הממושקף ודן בן־אמוץ. החמישיה הזאת ידועה כאלופת מספרי הסיפורים והבדיחות.

והוא אמר שאין שדים. שאלנו אותו: אז למה אתה, המורה, לא הולך אף פעם ב־דרך הקצרה הזאת? ענה המורה: בדרך הארוכה רואים יותר טוב את הנוף מסביב.

„יום אחד, אחרי נידנודים, הסכים המו־רה ללכת איתנו בדרך הקצרה. ניסים אליעד, שהיה לימים חבר־כנסת מהליברלים העצמאיים ואני, רצנו לפני המורה והתל־מידים ומצאנו בדרך עורב שחור מת. הת־חבאנו באחד מנקיקי החומה וכשעבר המו־רה זרקנו עליו את העורב המת. התחיל לצעוק מפחד ונמלט מהמקום כל עוד רוחו בו. למחרת שאלנו את המורה ההמום: למה אמרת שאין שדים בחומה? ענה: בדרך־כלל אין אבל לפעמים, כשעם ישראל חוטא, יש."

טעות באיטלקית

בגיל 17 התגייס שאול לפלמ"ח, עם כל גדולי הישוב. יצחק רבין, חיים בר־לב, עוזי נרקיס, מאיר עמית, שייקה גביש, יצחק חופי. בזכות ידיעתו את השפה הערבית נתמנה למפקד המלחקה הע־רבית. הוא השתתף ברוב הפעולות של תקופת המאבק, פיצוץ גדרות ושיחרור מעפילי עתלית. לפני מילחמת השיחרור נשלח על־ידי ההגנה ליגוסלביה, כדי ל־הביא נשק מצ'כיה. אך את עיקר פעילותו רואה שאול בעליה ב'.

על תקופה הזאת הוא מספר:

„פעם לקח אותי אהוד אבריאל, שהיה אחד האנשים שמשכו בחוטים מאחורי הק־לעים של ההגנה, לפגישה אצל אחד המיני־סטרים באיטליה, ממישפחת המלוכה האי־טלקית. המיניסטר הזה התגורר עם מיש־פחתו בארמון כמו בסרטים. באולם הגדול ישבו שישה אנשים, מהנכבדים ביותר ב־איטליה, ודנו עם אבריאל כיצד להעביר בדרכים חוקיות ובלתי־חוקיות רכבת עם אלפי עולים מהצפון לדרום. אני ישבתי, ולא פציתי פה כי לא ידעתי את השפה האיטלקית.

„פתאום נכנס לחדר חתול אנגורה נהדר והסתובב לנו בין הרגליים. בעל הבית, שהתגאה בחתול, הצביע עליו ואמר: בלו, בלו, שפירושו יפה. ניענעתי בראשי ואמרתי בלו קצו בלו קצו.

„ברגע זה הסתובבו אלי כל הנוכחים בהבעת תדהמה. כשיצאנו מהפגישה, פנה אלי אבריאל ואמר: אתה יודע בכלל מה אמרת? בטח, השבתי: בלו קצו פירושו חתול יפה כמו ביידיש. טמבל, ענה לי אבריאל, קצו באיטלקית זה לא חתול אלא אבר מין גברי. כינית את החתול שלהם זין יפה!"

בעליה ב' שימש שאול ביבר בין היתר כמפקד אוניות־מעפילים. על חוויה אחת מאותן פעולות הוא מספר:

„היו שתי אוניות־מעפילים, ואנחנו הע־ברנו בלב הים אנשים מהאחת לשנייה, כדי שאוניה אחת תוכל לחזור ולהביא עוד עולים.

„אשה אחת סבלה ממיחושי בטן קשים ובשום פנים ואופן לא הסכימה לרדת מה־אוניה עד שיביאו לה רופא. הסתבר שאר־תה אשה הסתירה בפי הטבעת שלה כמות גדולה של דולרים ופחדה שנגלה אותם. הרופא הוציא לה את הדולרים, ובמכשיר־הקשר דיווחו בכל פעם כמה דולרים יצאו כבר.

„לפני כמה זמן הלכתי לבנק מסויים ולפתע מאחורי הדלפקים אני מבחין ב־אותה אישה. הצצתי על השלט וראיתי שאשה זו היא היום האחראית על מטבע זר באחד הבנקים הגדולים. בכל פעם ש־אני מזדמן אל אותו בנק אני ניגש לאשנב שכתוב עליו מטבע זר, ומחליף עם העו־מדת מאחוריו חיוך רב משמעות. מי אמר שלכסף אין ריח?"

ביבר, שלא מתעייף כלל, ממשיך ומ־ספר: „אחת הבעיות שלנו בעליה ב' היתה איפה לבנות את האוניות ולהתאים אותן כך שאוניות המיועדות ל־15 איש יוכלו לקלוט 100.

„הבעיה היתה שבכל הנמלים היו מרג־לים בריטיים. והנה יום אחד, באורח פלא, שולחים אותי כנער בפלמ"ח לקורסיקה, בלי פספורט ושום דבר. הביאו אותי למטוס וזהו זה. בקורסיקה חיכתה לי מישטרה שהובילה אותי לנמל באסטיה. התחלנו לבנות באוניה מה שצריך, וכל העת תחת השגחה של שוטרים.

„כעבור שנים התעניינתי לדעת מדוע שמרו עלינו בקורסיקה. נודע לי, שכדי לעבוד בקורסיקה באופן חופשי, היה צורך בהסכמת מושל האי, שהיה גנרל צרפתי בדימוס. משאת נפשו של אותו גנרל היתה לקבל את אות לגיון הכבוד. מכיוון שהצר־פתים חשדו בו כי הוא משתף פעולה עם ממשלת וישי, סירבו הצרפתים להעניק לו את האות.

„אנשי ההגנה באירופה, שידעו על משאת נפשו זו של הגנרל, גמרו איתו עסק שהם יסדרו לו את אות הכבוד בתנאי שיתן ליהודים יד חופשית לעבוד בקורסיקה בבניית אוניות, וישמור עליהם מפני עינם של הבריטים.

„כיצד סידרו לו חברי ההגנה את אות לגיון הכבוד? באותם ימים פחדה הממ־שלה הצרפתית ממחתרות ימניות ושמא־ליות ולכן הוחלט שההגנה תסדר לו מח־תרת כדי שיגלה אותה ויתפוס אותה. ל־הגנה היו קשרים עם ימאים ספרדים שברחו ממשלת פראנקו, ועם שלושה מהם היא הגיעה להסכם מקורי: הם התחבאו במערה בהרים, ובידיהם מפה של פאריס עם סי־מונים של כל מוסדות המימשל בצירוף שמות של אישים שיש כביכול לתפוס.

„אחרי שהכל סודר, בא הגנרל הצרפתי רכוב על סוס בליווי כמה שוטרים, תפס את 'המחתרת' וקיבל את אות לגיון הכבוד."

על איצ'ה ממבוש, שהיה מדריך בנוער־

(המשך בעמוד 68)

ממבוש עכשיו איצ'ה ממבוש בחגיגת יום הולדתו ה־60 של ביבר. את הצילינדר החליף בכובע קסקט ניצחי. איצ'ה גנב את ההצגה במסיבת יום־ההולדת, כשסיפר על הבימה סיפורים משעשעים על ביבר.

במארסיי מפקד הפלמ"ח במארסיי ב־1946, יושב בבר של זונות, ששימש כמישרדו.

חניך מצטיין של ביבר היה מוטה גור (באמצע), כששאול היה מפקד פלוגת ג'יפים בנגב. „מוטה לא ויתר על שום קרב," סיפר שאול. מימין דן בן־אמוץ, שאותו שלח ביבר עם אונית נשק עבור מיבצע נחשון.

(המשך מעמוד 67)
העובד והיום הוא מוכתר כפר האמנים בעין־הוד. אומר שאול: „איצ׳ה היה דמות נערצת עלי. הוא וטרומפלדור.״

שאול מספר על איצ׳ה ממבוש סיפור, שקרה בסוף שנות ה־50:

„יום אחד מינתה העיריה את משה הלוי להיות מנהל העדלידע. אנחנו השגנו בלוק מיכתבים של עיריית תל־אביב וכתבנו ל־איצ׳ה בשם משה הלוי: אני, משה לוי, ממנה אותך כנציג האמנים לצייר סקיצות לתערוכה. נא להגיש כל סקיצה בנפרד,

רחבעם זאבי
יום־הולדת בחמאם

בגודל של 80 על 60, תאריך הבאת הסקי־צות ליעדן הוא...

יום אחד ישבנו בכסית, איצ׳ה הגיע מ־עין־הוד עם סנדר, והודיע לנו בשימחה כי אין לו זמן בשבילנו כי הוא הולך להראות למשה הלוי סקיצות של העדלידע. על המקום טלפנו למשה הלוי. הצגתי את עצמי כפסיכאטר של איצ׳ה, ואמרתי:

„עוד מעט יבוא אליך איש קטן עם תמונות. תיזהר, האיש הזה הוא איש עצבני קצת. נכנס לו ג׳וק בראש שהוא עושה סקיצות. תעשה טובה ותקבל אותו. זוהי מעין דרך טיפולית שלי, כפסיכיאטר.

„הלוי השיב בחיוב, אנחנו רצנו אל מול הבית, ודרך החלון ראינו איך הלוי יושב על כורסא בהבעה תיאטרלית, בעוד איצ׳ה מציג לפניו את התמונות. הכי יפה זה שבעדלידע השתמשו בחלק מהסקיצות.

„כשסיפרנו לאיצ׳ה את הסיפור הוא לא האמין. עד היום הוא לא מאמין שמתחנו אותו.״

כיום משמש שאול ביבר כמנהל מחלקת־האירועים של מרכז־ההסברה. בתוקף תפ־קידו זה הוא מפיק אירועים ממלכתיים ומוזמן לאחרים. על אירוע אחד שאליו הוזמן הוא מספר:

„לפני כמה שנים הזמינו אותי לחגיגות יובל המושבה כינרת. בעודי על הבימה, ראיתי מולי בקהל את אחד ממייסדי המו־שבה. כשראיתי אותו, נזכרתי בסיפור שאותו אני שומר כסוד מזה 30 שנה.

„עבדתי עם עוד חבר שלי בכרם של מושבה. אכלנו ארוחת־בוקר רצינית וישבנו לנוח מאחורי שדירת הברושים. לפתע שמענו צעדים מתקרבים. ראינו את אותו המושבניק מתקרב, ובהגיעו אל הב־רושים הוא משלשל את מכנסיו ועושה את צרכיו.

„שנינו נאלמנו דום. היה לי את חפירה ביד, הכנסתי את היד מתחת לשורת הב־רושים ודחפנו לו את האת מתחת לישבן. אחרי שגמר להביע את עצמו, שלפתי את האת חזרה, יחד עם מה שהוא עשה עליה.

„החבר קשר את מיכנסיו, וכמו כל עובד־אדמה טוב הסתובב כדי לבדוק את התו־צרת ולא ראה שום דבר. הוא עמד כמה דקות, שיחזר מה קרה, הלך עשרה מטרים, נעצר, הסתכל אחורה והלך, כשהוא מנענע בחוסר הבנה מוחלט.

„באותו אירוע, כששיפרתי לאנשי המו־שבה את הסיפור, האיש התגלגל מהכיסא מרוב צחוק ואמר: ׳שלושים שנה אני לא מצליח לישון כי אני חושב כל הזמן לאן נעלמו צרכיי!׳״

נירה גל

שידור

צל״ש

רד אלינו אוורון

● לדן סממה ולצוות שלו על ה־כתבה שתארה את הקרבות בהרי השוף, בהשבוע — יומן אירועים.

באומץ־לב נדיר (לאחרונה) העז סממה לגלות את דעתם האמיתית של החיילים הקרביים ששרו את השיר, שפורסם ל־ראשונה בהעולם הזה: „רד אלינו אווי־רון / קח אותנו ללבנון / נילחם בשביל שרון / ונחזור בתוך ארון״.

צל״ג

שמונה וחצי מינוס

● למפיק המישדר שמונה וחצי פלוס, אפרים סטן, שהצליח להפוך תוכנית תרבות משעממת, שהיתה משודרת לפני מהדורת מבט, לתוכנית תרבות משעממת עוד יותר, אחרי מהדורת מבט. הסרט הבנאלי של הבימאי משה אבני על ה־הכנות להצגת אמדיאוס הצליח להעביר את אחרוני הצופים במירקע הישראלי לערוצים הירדניים. הצייתנות העיוורת של הנהלת הטלוויזיה ליו״ר ועדת־החי־נוך של הכנסת, ח״כ אורה נמיר, בהגדלת זמן־השידור של תוכנית זו, והסבתה לש־את־שיא בשידור, השיגו מטרה הפוכה: הפיכת הטלוויזיה הישראלית לדוחת־תר־בות.

חצי חיים

● למפיק ומגיש המישדר חיים שכאלה, עמוס אטינגר, שהצליח להפוך תוכנית בעלת־משיכה על חייו של העיתונאי הוו־תיק שלום רוזנפלד למישדר בעל או־רך גלותי, שהיה צורך לפצלו לשני מיש־

מפיק סטן
מטרה הפוכה

דרים, ששודרו בשני המשכים בשבוע ש־עבר. בעבר הרחוק, כאשר הטלוויזיה ה־ישראלית נוהלה באופן מיקצועי, אולץ אטינגר לערוך ולקצר את מישדרי חיים שכאלה. עתה הצליח להפכם לאגו־טריפ שלו על המירקע, תוך שהוא מייגע את הדמויות המרתקות וממית את חיוניותם, לפני שהוא מוסר להם את ספר־התוכנית.

מאחרי הקלעים

סקר מוזמן

ידיעה שפירסמו בימים האחרונים סוק־רניות הטלוויזיה בעיתונות היומית דווחה כ 41% מעדיפים שקופיות על קריינות־רצף. הידיעה התייחסה לסקר שנעשה על־ידי המכון הישראלי למחקר חברתי שימו־שי. הוא נערך בתקופה שבה הוחלפו קריי־ניי־הרצף בשקופיות.

לנשאלים הובאה השאלה בנוסח זה: „ל־אחרונה הנהיגה הטלוויזיה הקרנת שקו־פיות, המביאות אינפורמציה על התוכניות שישודרו בהמשך הערב. זאת, במקום קר־ייני־הרצף שנהגו לקשר בין התוכניות בשידור מהאולפן. האם אתה מעדיף שקו־פיות, כפי שנהוג כיום, או קריינים באול־פן המופיעים על המסך, כפי שהיה קודם?״ לשאלה זו צורפו ההערות של פירוט הע־דפות הצופים.

על סקר זה השיבו 593 מרואיינים, מיספר שהוא לכל דיעה רחוק מלהוות מידגם מייצג. מה עוד שהמרואיינים הם מה ש־מכונה בעגת החוקרים: „אוכלוסיה יהודית עירונית בוגרת.״

ניצחון לב־ארי

הידיעה הלאקונית בעיתונות בישרה שמנהל הרדיו, גדעון לב־ארי, חזר בו מהתפטרותו, וכי ללב־ארי נמסרו סמכויות רחבות יותר, וגם נמצא פתרון לתביעותיו.

האמת היא שגדעון לב־ארי לא זה ביל־בד שחזר בו מהתפטרותו, אלא שגם ניצח ניצחון מדהים את מנכ״ל רשות־השידור, יוסי לפיד. לב־ארי הצליח לצמצם את סמכויותיו של לפיד בניהול הרדיו עד ל־מינימום. הוא גם קיבל לידיו את מיבנה חוטי ירושלים, השוכן ליד בניין הטלוויז־יה ברוממה. שם עומדים להתחיל בחודש הבא בשיפוצים להתקנת מרכז־התיקשורת של הרדיו.

אישים בכירים בטלוויזיה טוענים כי לפיד העביר את קול־ישראל לעמדת הבן המועדף של רשות־השידור, לעומת ה־טלוויזיה, שנדחקה לעמדת־נחיתות. לדע־תם ידחו הישגיו של לב־ארי את הגדלת שעות־השידור בצבע (כולל מבט).

פסקול

איינשטיין של הגב

●● בפורום החדשות דנו ראשי רשות־השידור בכתבת־הטלוויזיה על לוויית ה־ילדים ההרוגים מהתאונה במעלה־אפריים. השאלה: האם מותר להביא באירועים מ־סוג זה תצלומים קרובים של קרובי הנפ־געים? ●● מורת־רוח רבה שוררת ב־קרב עובדי קול ישראל על מדור הרדיו של הארץ, שאותו עורך אוד גונדר, איש גלי צה״ל. לטענת אחד מאנשי הרדיו, משול הדבר למסירת מדור ביקורת־תיאטרון ב־עיתון לידי אחד משחקני הבימה ●● ה־ירידה המתמדת בהאזנת הציבור לתוכנית 707 של גלי צה״ל, בהנחיית הזמר שלמה ארצי, ומעבר המאזינים לתוכניות השו־נות של רשתות קול ישראל, הביא את מנהלי גלי צה״ל להחזיר למיקרופון את כוכב ומייסד התוכנית, אלכס אנסקי ●● לוועדת־המיכרזים למינוי מנהל חטי־בת־החדשות בטלוויזיה שהחליטה שלא לבחור במנהל־חטיבה, הגיע המועמד ה־יחיד למישרה, הכתב הוותיק צבי („צבה״) גורן, כשעל כתפו תיק שעליו מודפס אלברט איינשטיין, החורץ לשונו, ולא „האיינשטיין של יפאן.״ מסביב לתמונת האיינשטיין היה כתוב בגרמנית: „ד״ש מאיינשטיין, אם נוסעים מהר מדי לא מז־דקנים...״

מגישים ומגישות

מיני־שערוריה מתרחשת בימים אלה בקרב מגישי ומגישות מהדו־רות כימעט חצות. לאחר ששני כתבים של מחלקת־החדשות, עוזי בירמן ואיתן אורן, הודרכו לתפקיד של מגישיה, נזעקה מבק־רת רשות־השידור רומיה אליי־שיב ויצרה מילכוד, המונע משני כתבים אלה להופיע על המסך.

המילכוד: הודעה מינהלית, ש־בישרה כי קרייניות מבט אינן מש־לימות את מיכסת זמן־השידור ש־עליהן להגיש, ולכן עליהן להגיש גם את מהדורות כימעט חצות.

בדומה לנושאים אחרים שבתוך בניין הטלוויזיה, הועבר נושא זה לבירור פנימי.

„בנק המיזרחי״ המשודר

התפטרותו של המישנה־למנכ״ל שלמה עבאדי, היכתה בהלם את צמרת רשות־השידור. עבאדי, מי שריכז בידיו את כל המערכת הניהולית, התקציבית והאירגונית של רשות־השידור, מאס בתהליך הדילדול ההדרגתי של הרשות באמצעות קיצוץ־התקציבים המתמיד, שהנחה שר־האוצר, יורם ארידור.

לא עבר זמן רב מהודעת ההתפטרות של עבאדי, ובלישכתו של שר־החינוך־והתרבות, השר הממונה על רשות־השידור, הוחלט שזו הזדמנות להקים התנחלות דתית בניהול רשות־השידור ובשליטה עליה. המועמד שעליו הוחלט, כמחליפו

מתפטר עבאדי ואשתו
במקומו, התנחלות דתית

של עבאדי, הוא בן־ציון („בנצי״) דל, יועצו של שר־החינוך ונציגו בישיבות הוועד־המנהל והמליאה של הרשות. שטח משוחרר לא יוחזר.

סנינית ראשונה למינוי צפוי זה ראתה אור ביומון המפד״ל הצופה, שבה נמסר על מועמדותו של דל לתפקיד, השולט על משאבי הרשות ותקציבה. בלישכת שר־החינוך היה ברור שמנכ״ל הרשות, יוסף לפיד, ויו״ר הרשות, פרופ׳ ראובן ירון — לא יוכלו להתנגד למועמדו של המר. טירפוד של מועמדות דל עשוי לשבש את היחסים בין המנכ״ל והיו״ר עם שר־החינוך — כך שיהיה עליהם להיעתר ולבחור במומלצו.

במקביל יש גם שמועה עקשנית בפרוזדורי בניין כלל בירושלים, שבו שוכנים מישרדי הרשות, שיש בכוונת שר־האוצר, יורם ארידור, להציב בתפקיד זה את מועמדו, אם כי שמועה זו מוסיפה ששר־האוצר עשוי גם להסכים למועמדותו של דל, בתנאי שיתחייב לשתף פעולה עם פקידי החשב־הכללי.

על מועמדותו של דל למישרת המישנה למנכ״ל רווחת בימים אלה בדיחה בבניין כלל, על רקע ניסיון־הרכישה של הבנק המיזרחי המאוחד את הבנק הבינלאומי. בקרוב תיקרא רשות־השידור — „הבנק המיזרחי המשודר.״

תוכניות מועדפות

בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

29. 12

● סרט קולנוע: הקרנפים (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית)
עיבוד לקולנוע שנעשה על־פי מחזהו של יוג'ין יונסקו, מ־אבות תיאטרון האבסורד. יו־נסקו ממשיל משל על הדרך שבה כופה מישטר טוטאליט־

יונסקו: הקרנפים
יום רביעי, שעה 10.05

רי את עצמו על אנשים פשו־טים ומשנה את דמותם ואיש־יותם, עד אשר הם מאמינים כי אופיים משתנה בדרך הטבע. ה־אנשים מתחילים להפוך ביום בהיר אחד לקרנפים. הם משו־כנעים ביתרון הקרנפים ובעל־יונותם על בני אנוש, וכל מי שהירהורי ספק עולים בליבו, או מתקומם למראה השינוי ה־כפוי הזה, נחשב עד מהרה ל־אוייב העם ויש צורך להחזירו לדרך הישר. מפיק הסרט הוא איליי לנדאו, ומככבים בו זירו מוסטל, ג'יין ויילדר ואחרים. הבימאי: טום או'הורגן. הסרט הופק ב־1973.

יום חמישי

30. 12

● תיעוד: המוסד (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק שני בסידרה החושפת את פעולות המוסד וקהיליית המודיעין ה־ישראלית. שם הפרק הגורם ה־אנושי, ובו מתוארים דרכי ה־הכשרה של הסוכנים הישרא־ליים, פעולות הסוואתם ואופן הפעלתם. פרק זה מתמקד ב־שניים מהם. בימאי הסרט גיד־עון גנני.

● סידרה: וינסטון צ'רצ'יל — שנות מידבר 10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק שמיני ואחרון בסידרה, תחת הכותרת צ'רצ'יל לשילטון, העוסק ב־תקופה שבין ספטמבר 1938 ו־ספטמבר 1939, השנה האחרונה לימות „השלום." כאשר צ'מ־ברליין מנופף בשאננות בהסכם מינכן ומתעלם מסימני המיל־חמה שבשער. מפת אירופה נ־ראית כשדה מערכה. האהדה בציבור לצ'רצ'יל גוברת והוא מקבל פניות מחוגים שונים ל־פעול. בספטמבר 39', מודיע צ'מברליין שבריטניה נתונה במילחמה עם גרמניה. באותו יום נקרא צ'רצ'יל להצטרף ל־ממשלה בתפקיד שר הימיה.

● סידרה קומית: שלי (11.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק רקב יבש מביא את סיפור של מד־רגות העץ הרקובות, שבביתם החדש של שלי ופרן.

יום שישי

31. 12

● סרט ערבי: ה־בירייתים משכונת בולאק (5.32 — שידור בצבע, מדבר ערבית). סרט ה־מבוסס על סיפור של הסופר המצרי המהולל נגיב מחפוז, ובו מתוארים חיי שכונת־עוני בקאהיר, אחת מיני רבות. ה־דגש מושם על כנופיות בירי־יונים השולטות בה בכוח הז־רוע. גיבור הסרט הוא מחרוס העוסק בהברקת נחושת. חיי ה־כנופיה קוסמים לו, ונערכים לו מיבחני אומץ, שבמהלכם תובעים ממנו לרצוח את אהו־בתו. הוא אינו מסוגל ונאלץ לברוח משכונתו. מחפוז מת־אר בסרט את חוסר המוצא של השכבות הנחותות במצריים, תוך הניסיון להתנער מהעוני והאלימות הסובבים אותם.

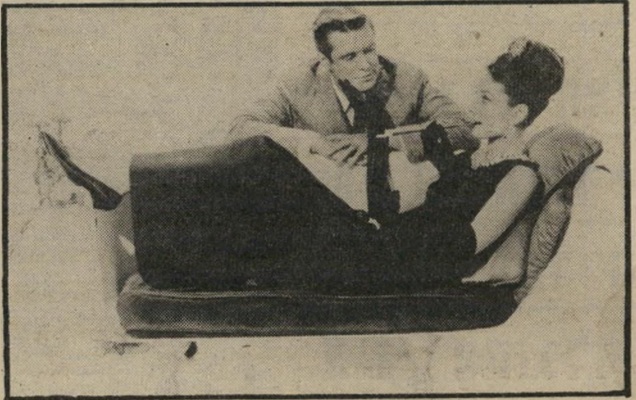

הפברן וספארד: סעודה בטיפאני
יום שישי, שעה 9.15

● סרט קולנוע: סעו־דה בטיפאני (9.15 — שידור בצבע, מדבר אנג־לית). סאטירה שנונה של היפים והיפות של ניו־יורק ה־מבוססת על סיפור של הסו־פר האמריקאי טרומן קאפוטה. גיבורת הסרט היא הולי גוליי־טלי, נערה מיסתורית המכירה את הנוצצים של ניו־יורק וחיה בהזיות החברה הגבוהה. היא הולכת לאכול ארוחת־בוקר ב־מיסעדה של חנות התכשיטים המפורסמת טיפאני, כדי להוכיח את מעמדה. מעל לדירתה מת־גורר סופר צעיר ונאה, החי על חשבונה של אשה מבוג־רת ועשירה ונאבק בכתיבתו. הוא מוקסם משכנתו התמהו־נית ומתאהב בה. בימאי הסרט הוא בלייק אדוארדס, מככבים בסרט: אודרי הפבורן וג'ורג' פפארד.

שבת

1. 1

● תיעוד: פרופיל — אופירה נבון (6.30 — שידור בצבע, מדבר עב־רית). תיאור האספקטים ה־שונים של חיי אשת נשיא ה־מדינה, בהתמודדותה עם תפ־קידה כאם, כרעייה, כאשה עו־בדת וכאשת נשיא. לא נפקד הפרק על מאבקה במחלת הסר־טן.

● דראמה: ירושת פורטלנד (10.30 — שי־דור בצבע, מדבר אנג־לית). הדוכס החמישי מפור־טלנד היה תמהוני ויוצא דופן. הוא נהג להעלם, והיה גם דו־מה לבעל מרפדייה ברחוב ביי־קר, לונדון. 34 שנים אחרי פ־טירתו דורשת אני, כלתו של הסוחר מרחוב בייקר, לפתוח את ארון הקבורה שלו, כאשר היא איתנה בדעתה שחותנה והדוכס מפורטלנד — חד הם. אם תצליח תזכה בתואר: ה־דוכסית מפורטלנד וכל הכרוך בכבוד זה. מככבים: פטרישיה היינז ונייג'ל האוורס.

האוורס והיינז: "ירושת פורטלנד"
שבת, שעה 10.30

יום ראשון

2. 1

● תיעוד: מבט שני (9.45 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). כתבת תח־קיר של פאנורמה על מערכות נשק מתוחכמות בעולם השלי־שי. לא נפקד חלקה של ישר־אל.

● קומדיה: וויין ו־שוסטר (11.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק ראשון בתת־סידרה הצ־פנדליים, בכיכובם של הקומי־קאים הקנדיים וויין ושוסטר.

יום שני

3. 1

● סידרה: תהילה (8.03 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית).

● דיוקנאות יוצרים: אמיר גילבוע (9.30 — שידור בצבע, מדבר עב־רית). פרק נוסף בסידרה ה־משניאה על צופי הטלוויזיה את הספרות והשירה העבריים.

● מותחן: קאז (10.55 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק שאלה של מעמד ממשיך בסיפור עלילותיו של הפושע לשעבר, קאז, שהפך לפרקליט.

יום שלישי

4. 1

● סידרה: חדר מיון (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).

● דראמה: אוייב ה־עם (10.20 — שידור ב־צבע, מדבר אנגלית). גירסה טלוויזיונית של ה־בי־בי־סי, המבוססת על מחזהו הנודע של הנריק איבסן. המח־זה עשוי להיות בעל מסר רב לישראלי בן זמננו. מומלץ.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 29. 12

● אנימציה: השמן והרזה (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 20 דקות — מדבר אנגלית). סרטי הנפשה על שתי דמויות מפורסמות מתקופת הסרט האילם.

● סידרה משעשעת: החבובות (7.00 — שידור בצבע — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית). פרקים חדשים במעלליהם של קרמיט הצפרדע, מיס פיגי החזירונת, פוזו הדוב, שני הלצים הזקנים ביציע, וכל היתר. בכל פרק מתארח כוכב קולנוע או טלוויזיה.

● סידרת־מתח: מואת (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). סידרה המתארת את פעילותה ושיטות עבודתה של יחידת מישטרה מיוחדת, המורכבת מגברים אמיצים שהוכיחו את עצמם כלוחמים מעולים במילחמת ויאט־נאם. ליחידה כלי־רכב מיוחדים ומדים הדומים למדי־צבא. בתפקידים הראשיים: סטיב פורסט, רוברט יוריק, ג'יימס קולמן ומארק שירה.

יום חמישי 30. 12

● שעשועון: 5×5 (7.00 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 60 דקות — מדבר ערבית). חידונים ושעשועונים בהפקה עצמית של הטלוויזיה הירדנית. התחרויות והחידונים נערכים בין עובדי מוסד ציבורי כלשהו, והזוכים יוצאים מן האולפן ברכוש גדול — טיסות לחו"ל, טלוויזיות, מקררים, תנורים, מכונות־תפירה.

● סידרת־מתח: מגנום (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). סידרה אמריקאית חדשה בכיכובו של תום סלק הנאה, שהפך בתוך זמן קצר לסמל־המין של ארצות־הברית.

יום שישי 31. 12

● ספורט: כדורגל אירופי (1.30 — שני הערוצים — שידור בצבע — מדבר אנגלית וערבית). משחקים נבחרים של קבוצות מובילות בליגה הלאומית באנגליה ובגרמניה המערבית.

● לילדים: בית קטן בערבה (3.05 — שני הערוצים — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). פרקים חדשים בסידרה שהתחבבה על ילדים רבים כאשר הוקרנה בארץ, עם מייקל לנדון, קרין גרסל, ג'ונתן גילברט וקתרין מק־גרגור.

● קומדיה: שמונה זה מספיק (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). מה מתרחש במישפחה אמריקאית כאשר האב הגרוש, בן 50, מתחתן עם אשה צעירה ממנו בהרבה, ומביאה לביתו המאכלס שמונה בנים ובנות.

יום שבת 1. 1

● בידור: תוכנית הבידור של מוצאי־שבת (9.25 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 35 דקות — מזמר אנגלית). תוכנית שבועית שבה מופיעים מיטב כוכבי הזמר בעולם המערבי.

● סרט עלילתי: פסטיבל סרטי קולנוע (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע או שחור־לבן — מדבר אנגלית). סירטי קולנוע מעולים, ישנים וגם חדשים יחסית, המוקרנים מדי שבוע בשעה זו.

יום ראשון 2. 1

● בידור: הרולד לויד (6.10 — ערוץ 3 — שחור־לבן — 20 דקות — אילם עם כותרות באנגלית). לקט מסרטיו הישנים של הקומיקאי.

● דרמה: מחזה השבוע (9.10 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 50 דקות — מדבר אנגלית). סידרה המביאה בכל שבוע מחזה אנגלי, לרוב מ„תיאטרון הכורסה" המוכר גם לצופי הטלוויזיה הישראלית.

יום שני 3. 1

● ספורט: ספורט־היום (7.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע — 15 דקות — מדבר צרפתית). תוכנית המגישה לצופה לקט מאירועי הספורט בשבוע החולף בצרפת ובעולם.

יום שלישי 4. 1

● ספורט היתולי: טלה־מאץ' (6.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע — 40 דקות — מדבר גרמנית וערבית). תוכנית משעשעת ה־מצוגה תחרויות ספורט היתוליות הנערכות בין שתי קבוצות בגרמניה המערבית.

סיפורי האימים של שלוש נשים שהעזו לגלות מה קרה להן בבית־חולים פרטי אחד

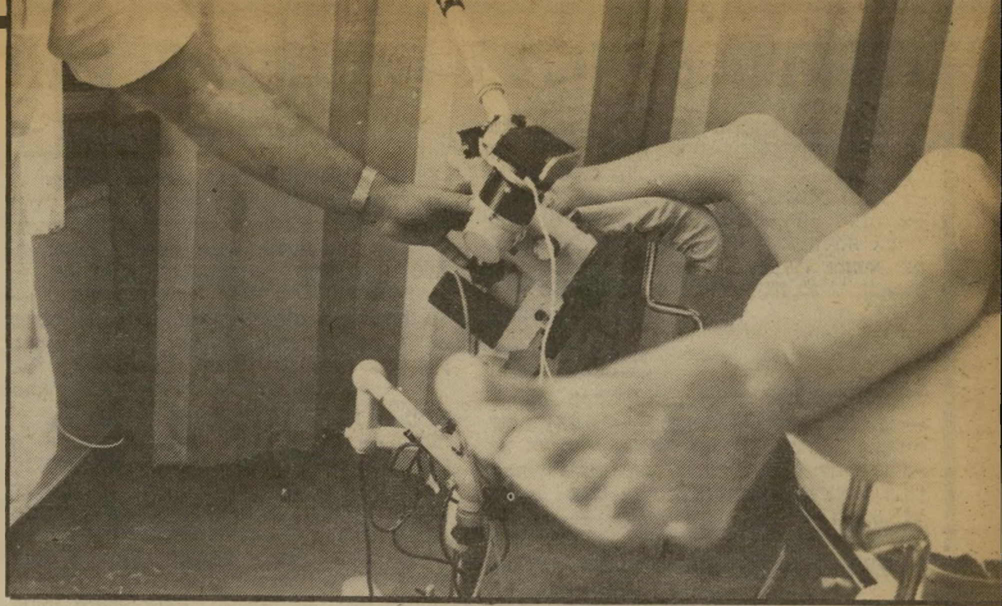

הפלה בבית מיטבחיים

לאה, עקרת בית בת 32.

„אני אם לשני ילדים. נשואה. לפני שנתיים נכנסתי להריון למרות שהיה לי התקן תוך רחמי למניעת הריון. נאלצתי לבצע הפלה. הוועדה שלחה אותי לבית־החולים רמת מרפא ברמת־גן. שם עשו לי גרידה ונשלחתי הביתה.

„לפני כחודשיים החלטנו בעלי ואני, שאנו רוצים בילד נוסף. נכנסתי להריון. בצילום האולטרה סאונד שנעשה לי הטכנאי נדהם. על המסך הוא קלט צילום של עובר ולולאת מתכת. מסתבר שבעת ביצוע הגרידה ברמת מרפא, הם שכחו להוציא את הטבעת. כמובן שנאלצתי לעבור הפלה נוספת. ואת הילד הזה רציתי מאוד.

„כשאני חושבת על כל העסק הזה אני לא מבינה. מה זה, עובדים שם סנדלרים?"

איש כבר אינו מתרגש

הכתבה הפלה במחתרת (העולם הזה 2364) עסקה בתוצאות הפלה שבוצעה בקליניקה פרטית. נשים רבות סבורות שהאפשרות לבצע הפלה דרך ועדה של קופת־חולים, משחררת אותן מדאגה. מסתבר שדווקא תחום זה פרוץ לחלוטין. מכיוון שזהו נושא שלא מרבים לדבר בו בפומבי, מכיוון שפוחדים שכל חשיפה או פירסום יעיר את הדתיים והם יפרצו במחאות, נעשים הדברים בשקט. כמעט בחשאי. במיקרה של סיבוך אחרי הפלה, כל אשה סבורה שהיא מיקרה בודד, חריג, ומה שקרה לה הוא דבר יוצא־דופן.

בית־החולים רמת־מרפא והדברים שהתרחשו בו במשך תקופה ארוכה, הוא דוגמה מובהקת.

סיפורה של לאה אינו מיקרה יחיד. לאה היא רק אחת מבין מאות נשים שעברו גרידה כושלת בבית־החולים רמת־מרפא. היא התייחסה אל המיקרה כאל תאונה, ולא חשבה שהיא יכולה להתלונן על הטיפול הרשלני.

גם ריבקה, סטודנטית בת 24, עברה הפלה ברמת־מרפא.

מספרת ריבקה:

אני בת 24. רווקה. כשגיליתי שאני בהריון ניגשתי לוועדה של קופת־חולים לאישור הפלה. הוועדה עברה מהר ובסדר. נשלחתי לבית־החולים רמת־מרפא ברמת־גן. כשאני נזכרת במקום הזה בא לי לגשת לשם ולהפוך להם את השולחנות. כששכבתי בבילינסון (אחרי סיבוכים) היו שם עשר נשים ששכבו בבית־החולים בגלל טיפול רשלני של רמת מרפא. והרופאים שם כבר לא מתרגשים.

רמת מרפא הפך למעין בדיחה פרטית. בבילינסון זה כבר ידוע שהטיפול ברמת מרפא הוא רשלני.

למרות שהוועדה לאישור ההפלות היא בבילינסון, בפתח־תיקווה, רוב הנשים נשלחות לרמת מרפא, מאחר שחדר־הניתוחים של בילינסון עמוס מדי. רמת מרפא מהווה בעצם מעין קבלן־מישנה.

אחרי ההפלה היו לי שלושה ימים מאוד רגועים ושלווים. ביום השלישי קמתי מהמיטה, בצהריים הלכתי לאכול. הרגשתי שאני חלשה מאוד. פתאום הרגשתי שאני רטובה לגמרי וכולי שטופה בדם עד הברכיים. לקחתי מונית ונסעתי לרופא קופת־חולים. הוא הסתכל עלי וישר אמר: רוצי מייד לבילינסון.

הגעתי לשם לפנות ערב, והרופא אמר מייד: תשכיבו אותה. למחרת עשו לי בדיקת אולטרה סאונד (בדיקה המראה על גבי המסך את פנים הרחם) ואז אמרו לי שאצטרך לעבור גרידה נוספת מפני שנשארו פירורי חומר בתוך הרחם. הרופא בקופת־חולים גם אמר לי שנראה לו שהשאירו לי שאריות ברחם.

בבילינסון הרגשתי שעכשיו הולכים לטפל בי ברצינות. ברמת מרפא הרגשתי שזו עבודה של סרט נע. כל עשר דקות בחורה. לא היה לי ביטחון במקום. המקום היה מלוכלך, חדר־הניתוח היה מלוכלך. היו שם שלושה גברים. אח, רופא מרדים ורופא. הם נראו לי זקנים מאוד. היתה לי הרגשה שהולכות לרעוד להן הידיים.

אחרי ששוחררתי מבילינסון הם השאירו אותי למעקב.

נודע לי שיום לפני שהגעתי לשם התארגנו נשים לחתום על עצומה נגד רמת מרפא. אני לא יודעת אבל יש לי הרגשה שהם הולכים שם על צ'אנס. יוצא טוב — בסדר. לא יוצא טוב — שולחים לגרידה נוספת, כאילו מדובר בפעולה שיגרתית. גם כך גרידה יכולה לגרום נזק רב. ועוד שתי גרידות במשך שבועיים? אני לא רוצה לחשוב על מה זה יכול לגרום לי. לכי תדעי מה הם עשו לי שם.

כמו צאן מובא לטבח

כשהלכתי לרופא ואמרתי שאני רוצה להתלונן על רמת מרפא, הוא אמר לי באדישות: אז מה ייצא לך מזה? אז הם יחליטו על פעולה לשיפור בית־החולים ויעקו את הקירות.

עד כאן סיפורה של ריבקה.

ריבקה שלחה מיכתב תלונה, (ראה גלופה), ומקופת־החולים נמסר לה שהם דאגו להחלפתו של הרופא.

סיפורה של אילנה, אשת־מכירות רווקה בת 28, שגם היא עברה הפלה ברמת־מרפא, אינו שונה.

מספרת אילנה:

כשגיליתי שאני בהריון זו היתה הפתעה. נכנסתי לדילמה קשה: מצד אחד התחושות החדשות בגוף. היה לזה טעם שקשה להגדירו. אמנם את נעשית כבדה בגוף ונשרכת בליאות, אבל את מרגישה שמשהו נוצר בתוכך וזו הרגשה נפלאה. לא ידעתי מה לעשות. להשאיר או לא להשאיר?

„אני כבר חצי שנה אחרי ההפלה ועדיין איני מסוגלת ללכת!"

היה ברור לי שאילו הייתי נשואה, או אילו בן הזוג היה לידי ואתי, לא הייתי מבצעת הפלה בשום אופן, אפילו אם כל השיקולים ההגיוניים היו נגד, כמו: מצב כלכלי ועיתוי לא מתאים. אבל זה היה בתקופת המילחמה בלבנון, והייתי לבד לגמרי. התחילו הבחילות, והסחרחורות.

יום אחד, כשמצאתי את עצמי מול הטלוויזיה, מקיאה את נשמתי ונופלת על הריצפה, הבנתי שאני בשום פנים לא מוכנה לעבור את

הנידון: תלונה על יחס רשלני בביה"ח "רמת מרפא".

בתאריך 21.1.82 הופניתי ע"י ועדה רפואית לענייני הריון מבי"ח בילינסון, לביצוע הפסקת הריון בביה"ח "רמת־מרפא" ברמת גן.

ברצוני להתלונן על התופעות הבאות:

1. הבדיקה הגניקולוגית ע"י הרופא(ד"ר זוסמנוביץ) בוצעה באופן מכאיב ביותר,(יום קודם לכן נבדקתי ע"י שני רופאים אותה בדיקה עצמה- והדבר בוצע ללא כל כאב).
2. בחדר הניתוח נכחו הרופא המנתח, רופא מרדים, ואח ושלושתם כבני שבעים שנה להערכתי.
3. רמת הסניטריות בחדר הניתוח היתה ירודה ביותר, וכך בכל בית החולים.
4. לאחר הניתוח, דווח לי ע"י חולות אחרות בחדר כי הושלכתי בגסות על המיטה.
5. הניתוח בוצע בבקר קר ולאחר שהתעוררתי מהנרקוזה גיליתי כי עלי רק שמיכה קלה בלבד (החדרים אינם מוסקים), ורק לאחר בקשות חוזרות ונישנות ניאותה האחות להביא לי שמיכה נוספת.
6. שלושה ימים לאחר הניתוח החלו כאבי בטן חזקים ביותר, מלווים בשיספי דם חזקים. עפ"י הפניית רופא קופ"ח (ד"ר וקסלר) אושפזתי בבי"ח בילינסון. במיפוי על קולי נמצא כי "פירורי חומר" נמצאו בחלל הרחם, כנראה שרידי הטיפול ב"רמת מרפא" ונערך ניקוי ת' הרחם בהרדמה מליאה. בבי"ח בילינסון שהיתי 3 ימים.

מלבד עגמת הנפש, הכאבים,והפסד ימי עבודה שניגרמו לי, ברצוני להפנות את תשומת ליבך לתופעה הכללית, ששמה ביה"ח רמת מרפא, וברצוני לשמש כאן פה לעוד נשים רבות (ובפירוש אני מרשה לעצמי לאמר: "נשים רבות", וזאת לפי שיחות עם רופאים ואחיות בביה"ח בילינסון) אשר מגיעות לטיפול לאחר הטיפול הרשלני שקיבלו ב"רמת מרפא". נשים אשר מחמת צינעת הנושא מעדיפות שלא להתלונן ולסבול יחס זה.

אודה לך מאד באם תקדיש הזמנך לחקר הנושא, ואני תקווה כי מכתבי זה יענה.

„הושלכתי בגסות!" נשים רבות הסובלות מסיבוכים עקב הפלה שומרות על שתיקה. מיכתב התלונה של ריבקה למרכז קופת־חולים הביא להחלפת רופא בבית החולים **רמת מרפא.** הרופא שביצע את ההפלה היה ד״ר זוסמנוביץ. בגיליון **העולם הזה** מהשבוע שעבר פורסם סיפורה של עמליה, צעירה שעברה אצלו במרפאה הפלה פרטית.

„שבוע אחרי ההפלה נאלצתי לעבור גרידה נוספת!"

החווייה הזו לבד. חווייה של שני אנשים.

למחרת ניגשתי לרופא, משם לועדה, ומשם נשלחתי לרמת מרפא. היות שזו הפעם הראשונה שזה קרה לי, שאלתי חברות מה זה בדיוק. לתדהמתי הסתבר כי שכמעט כל מי שאני מכירה עברה גרידה בשלב זה או אחר של חייה. כולן אמרו לי את אותו דבר: שוכבים יומיים, וזהו. אחר־כך חוזרים למסלול כאילו כלום לא קרה.

היום אני כמעט חצי שנה אחרי זה, ועדיין מתפתלת מכאבים. אני לא מאשימה איש, ובמבט לאחור גם לא מצטערת על עצם ההפלה, כי עדיין אני חושבת שהשיקולים שלי היו נכונים.

כשהגעתי לרמת־מרפא, חיכו שם עוד איזה עשר נשים בתור. חלק באו עם הגברים שלהן, חלק היו לבד. אני הייתי לבד. זה היה יום שמש קיצי. בחדשות דיווחו על המילחמה בלבנון ואני הרגשתי מין קהות חושים כזו. ההריון היישרה עלי טישטוש נעים ומה שהרגשתי זה שאני רוצה לאכול ולישון. שום דבר אחר לא עניין אותי.

כבר בכניסה משהו באווירה של המקום לא מצא חן בעיני. קשה היה לי להסביר לעצמי מה. לא מצאה חן בעיני העובדה שרופאה מבצעת את הגרידה. היא היתה אשה גדולה, עם מיבטא רוסי. „איך אשה יכולה לבצע כזה דבר?" אני זוכרת שחלף לי הירהור בראש, „בכל זאת יש בכל האקט הזה משהו אכזרי."

היתה לי תחושה כבדה מהרגע הראשון. כל האווירה היתה מיסתורית ומשונה. כאילו עושים שם דבר שהוא בגדר חטא. אבל אולי זו הרגשה סובייקטיבית שלי. הרגשתי שאנחנו כמו צאן המובל לטבח.

המיבנה היה ישן, הקירות ישנים, הכל לא נראה לי. הרופאה לא נראתה לי, החדרים לא נראו, המנקות שהסתכלו בנו בחשדנות לא נראו לי. רציתי לקום ולברוח. אחרי ששילמנו, הוכנסנו כולנו לחדר אחד. הרופאה נשאה נאום קצר, שאני עד היום לא זוכרת ממנו כלום. החתימו אותנו על טופס שבו נאמר שבמיקרה של סיבוכים אין לנו שום תביעות.

השחיטה התחילה ב־9.30 או 10 בבוקר. אני הייתי החמישית או השישית בתור. אני זוכרת שמה שהדהים אותי היתה המהירות שבה הגיע התור שלי. הוכנסתי לחדר־הניתוח, שגם בו היתה אווירה קרה וקשה.

כשהתעוררתי, בסביבות השעה 12, מצאתי את עצמי בחדר יחד עם כל הבחורות. כולן כבר היו אחרי. „זה ממש כמו בית־מיטבחיים," אני זוכרת שחלף לי הירהור כזה בראש. מישהי נכנסה להיסטריה והתחילה לצעוק. מייד פינו אותה משם. הבנות לאט־לאט התעוררו. נדמה לי שקיבלנו כוס תה חם, אם אני זוכרת טוב. הרופאה העבירה מבט חטוף על כולנו והלכה. היתה לי הרגשה שכולם רוצים ללכת מהר הביתה.

לקראת השעה 1 רוב הנשים כבר הלכו. אני נשארתי שם עוד קצת והתבוננתי במתרחש. לקראת השעה 3 החדר התרוקן מכולן, עזבתי אחרונה. אף אחד לא ניגש אלי.

למרות שנאמר לנו לשכב יומיים במיטה, שכבתי שלושה, ליתר ביטחון. כמה ימים אחר־כך התחילו דימומים. בדף ההסבר שקיבלנו היה כתוב שאם מופיעים דימומים צריך לגשת מייד לרמת מרפא, או לרופא המטפל. היות שבאותו יום הרופאה לא היתה ברמת מרפא, רצתי לרופא המטפל. הוא נתן לי כדורים שיפסיקו את הדימום. הדימום נחלש אך לא נפסק. חברה שלי אמרה לי שזה לא בסדר ושאגש לרופא שוב.

הוא שלח אותי לבילינסון. שם אישפזו אותי ועשו לי בדיקת אולטרא סאונד. הטכנאי כתב: „שאריות בכמות לא משמעותית. המילה הזאת „כמות לא משמעותית" הכניסה את הרופאים לבילבול, שעד היום לא יצאתי ממנו. ליד המיטה שלי התחיל להתפתח ביניהם ויכוח: „אם כמות לא משמעותית" מצדיק גרידה נוספת או לא. הם החליטו שלא. כששמעתי שיכול להיות שיעשו גרידה נוספת נבהלתי נורא. גם ככה כל העניין היה חווייה קשה. לכן שמחתי כשאמרו לי שעם הזמן השאריות תיפלטנה מעצמן.

חזרתי הביתה. אחרי יומיים שוב התחילו דימומים. כשחזרתי לרופא הוא התחיל לצעוק עלי למה הם לא עשו לי גרידה בבילינסון. עניתי שאני לא יודעת ואני לא רופאה. „לי אין מה לעשות איתך," הוא אמר, „תחזרי אליהם." הוא היה גס רוח במידה שלא תיאמן. הרגשתי אבודה ונואשת. זה שהרופאים בבילינסון התווכחו ולא ידעו מה לעשות, הכניס גם אותי לבילבול. התחלתי לרוץ מרופא פרטי לרופא פרטי, לכל אחד היתה אבחנה ודיעה אחרת.

מאז, חמישה חודשים אחרי, יש לי דלקות חוזרות וכאבים חזקים שמקשים עלי ללכת. במשך התקופה הזו הפכתי מומחית לכל סוגי האנטיביוטיקה שקיימים. קיבלתי את כולם, שום דבר לא עזר. עבדתי לסירוגין. יומיים עבדתי, ויומיים שכבתי במיטה. כך זה נמשך עד היום. יום אחד חזרתי על דעת עצמי לבילינסון ודרשתי בדיקת אולטרה סאונד. הם אמרו שצריך פתק מהרופא המטפל, ובלי פתק אי־אפשר לעשות כלום. חזרתי לרופא והוא נתן לי כדורים. הרגשתי שאני יוצאת מדעתי.

כשהייתי בבילינסון, אמרה לי האחות: „עוד אחת מרמת מרפא? זה לא ייאמן מה שקורה שם. צריך לסגור את המקום הזה!" התברר לי שאין שבוע שבו לא חוזרות נשים מרמת מרפא לגרידה חוזרת בגלל „שאריות."

מה שאני רוצה עכשיו, זה שכל הכאבים האלה ייפסקו כבר. מאז המיקרה אני לא מתפקדת כמו קודם. אני עושה כל דבר באיטיות. שלא לדבר על כך שמצבי הכלכלי הידרדר, כי עבודתי כאשת־מכירות דורשת הליכה מרובה, ואני מרוויחה אחוזים מהמכירות. אני מרגישה שהזדקנתי בעשר שנים.

אני מספרת את סיפורי כדי שנשים יידעו לפני מה הן עומדות. שיידעו שיש גם סכנות. תמיד אמרו לי ששירותי הרפואה בארץ הם על רמה גבוהה. יש לי הרגשה שאלה רופאים לעניים. תשלם יותר, ואותו רופא בדיוק יתייחס אליך פיתאום לגמרי אחרת.

עד כאן סיפורה של אילנה.

קשה היה לעבוד על הכתבה ולדלות פרטים. הנשים לא רצו להיחשף. חלק פחדו לדבר. הרופאים

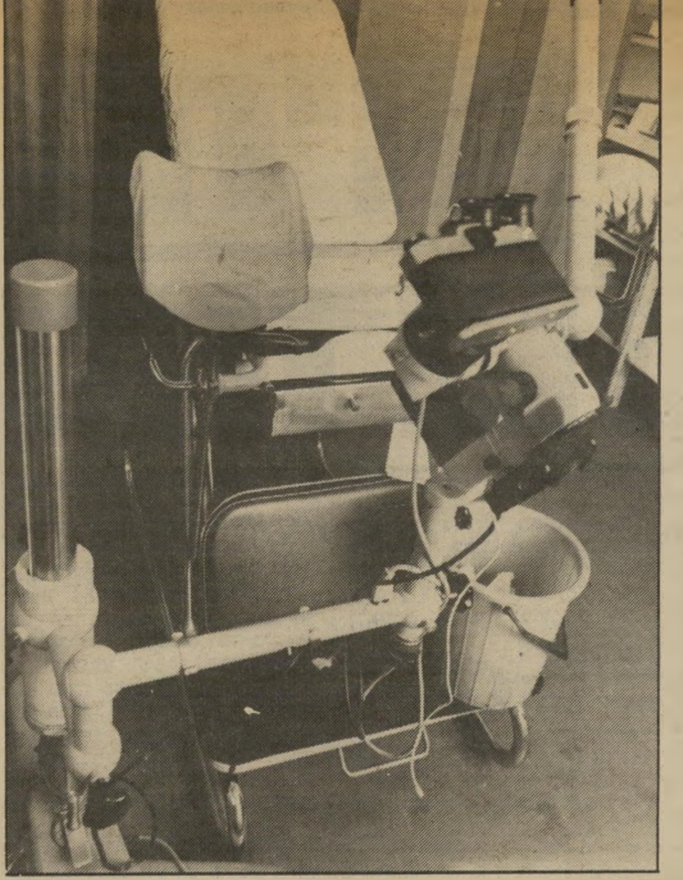

המחלקה נסגרה!

אל בית־החולים הפרטי רמת מרפא נשלחו הנשים שעברו את אישור הוועדה להפסקת הריון. מדי יום בוצעו שם הפלות בשיטת הסרט הנע. זה היה מקור הכנסה מצויין. בעיקבות התלונות המרובות של חולות ושל רופאים על גרידות כושלות ועל חוסר מיקצועיות רפואית, הפסיקו לשלוח לשם נשים, והמחלקה נסגרה.

לא נטו לשתף פעולה, וסירבו להצטלם או להגיב רישמית. כל מה שהסכימו לומר היה שלא לפירסום. אותה אחות בבילינסון, שאמרה בשעתו שצריך לסגור את רמת מרפא, סירבה לענות לשאלות.

העולם הזה אינו נטפל לרמת מרפא דווקא. באמצעות התופעה הזו, ברצוננו להאיר בעיות קיימות. למקד את תשומת הלב על קשר השתיקה של הרופאים.

מהו הגבול? מתי טיפול כושל נחשב לתאונה ומתי לא? דווקא כאן קיים טישטוש תחומים. מכיוון שהרפואה היא מדע „לא מדוייק", בלשון הרופאים, פירצה זו מאפשרת לכל מיני שרלטנים, חובבים או אנשים לא מיקצועיים לבצע בגופנו ככל העולה על רוחם. אנו שפני נסיונות.

בארץ אין הגנה!

בארצות־הברית אפשר להגיש על מיקרה כזה תביעה כספית נגד הרופא. בשל „פרקטיקה גרועה." איזו הגנה יש בארץ?

„הם עשו לי גרידה ושכחו להוציא את הטבעת!"

על הטענות נגד רמת מרפא הגיבה יעל שחורי, העובדת הסוציאלית הממיינת את המועמדות הנשלחות לוועדה לאישור הפסקת ההריון.

„אנחנו כבר לא שולחים לרמת מרפא. כבר חודשיים שאנחנו עובדים עם בית־החולים אסותא, בעיקבות כל התלונות שהיו לנו על רמת מרפא. מה גם שהרבה מאוד דברים לא מגיעים לידיעתנו. האמת היא שתמיד יש מיקרים של גרידות חוזרות ושל שאריות. באופן כללי ידוע על סיבוכים בהפלות בשיעור של 30%. ברוב המיקרים, אם השאריות האלה קטנות הן בדרך־כלל נפלטות. אם הן נדבקות לקיר הרחם הן גורמות לכאבים ולדלקות ואז צריכים טיפול נוסף — גרידת ביקורת."

לשאלה כיצד היא, כעובדת סוציאלית, שלחה נשים לעשות הפלות ברמת מרפא, אחרי שכבר ידעה שיש מיקרים רבים של נשים החוזרות לגרידה נוספת משם, ענתה יעל שחורי:

„וכי לאן אשלח? את יודעת כמה עומס יש? כמה נשים עוברות הפלה? אין מספיק מקום. זה גובל באינפלציה ממש."

ד"ר קאהאן, סגן מנהל בית־החולים בילינסון, ויושב־ראש הוועדה לאישור הפסקות הריון, הגיב: „אנחנו לא שולחים עוד לרמת מרפא. הגיעו אלי תלונות רבות על יחס מחפיר ולא־אנושי, תלונות שיש שם הרגשה של בית־חרושת. אבל לא הגיעו תלונות על טיפול רשלני.

„היום נשים מקבלות מהוועדה הפנייה למחוז, ומשם הן נשלחות לביצוע ההפלה. בבית־החולים מבצעים מיקרים בעייתיים או מסובכים בלבד."

ברמת מרפא התגובות היו קשות. הד"ר ערד, סגן־מנהל בית־החולים רמת המרפא, התפרץ: „אני לא רוצה לענות לך! אם יש לך תלונות תפני למשרד־הבריאות! מי את בכלל? יש לך תעודת־עיתונאי? ולמרכזנית: תשיגי לי את המישטרה! תראי לי תעודה. (מעיין בתעודה), כן, זהו, את עיתונאית רכלנית, שבאה לרחרח, לא מצאת דרך אחרת להרוויח כסף? אני יודע שזאת הפרנסה שלך ואת חייבת לחזור עם סיפור. תכתבי, תכתבי. עיתונאים. אני מכיר אתכם. רודפי סנסציות. לא רוצה לענות לך. תסתלקי מכאן!"

הד"ר צ'רטוקובר, מנהל בית־החולים ובעליו, הגיב:

„אני לא גינקולוג, אני כירורג. אני לא כל־כך מוסמך בנושא. אבל בכל מקום זה אותו דבר. זה ניתוח שלא תחת ביקורת של עיניים. תמיד קיימת אפשרות קטנה שמסיבות שונות, אנטומיות־פנימיות וסיבות טכניות, שחלקים קטנים נשארים.

„זהו בית־חולים פרטי ואני מקבל לכאן את טובי הרופאים, בדרך־כלל אנשים עם נסיון רב. יש תלונות של נשים על המקום? כמו שאמרתי תמיד, יש אחוז שנזקק לגרידה נוספת, ומיכתב־התלונה שאת מראה לי הוא בטח מאחת הנשים האלה.

„נכון שהיו תלונות על רופא מסויים. כשהן חזרו ונשנו, החלפנו אותו, ועכשיו הכל בסדר גמור. למה את רוצה לעשות כתבה על מה שכבר מת? אני לא מבין מה תשיגי מזה."

משהתקשרנו לברר את שם הרופא שהוחלף ולאן עבר, כדי להזהיר מפניו קורבנות פוטנציאליים נוספים, לא זכינו בתשובה.

ממיכתבה של ריבקה הסטודנטית אל מרכז קופת־חולים, עולה דבר מדהים. שם הרופא שעליו היא מתלוננת הוא הד"ר זוסמנוביץ. על מעלליו כרופא פרטי נכתב בכתבה הראשונה בנושא (העולם הזה 2304). צירוף מיקרים מדהים. האם הוא גם הרופא שפוטר בעקבות מכתב התהונה שלה?

בעת כתיבת הכתבה עדיין נעשו גרידות ברמת מרפא. אולם מיספר הלקוחות ירד, כי מבית־החולים בילינסון הפסיקו להפנות אליהם נשים. השבוע נתבשרנו שמחלקה זו נסגרה. לדברי הד"ר צ'רטוקובר, הם החליטו „לשנות פרופיל."

יתכן שהגידנוד הבלתי־פוסק והתלונות החולות הם שהביאו לסגירת המחלקה, שהיוותה מקור רווח לא אכזב לבית־החולים. נראה שלחץ של מיכתבי תלונה וקובלנות עושה את שלו. המיקרה של רמת מרפא הוא ההוכחה לכך.

שרש מיימון

לחיות מחדש!

ליל הנורווגית נישאה בארץ לאיטלקי - ואחרי מותו חזרה ארצה עם התינוקת

גם היום, בתחילת שנות הארבעים לחייה, היא יפהפיה. גברים עדיין נעצרים כשהיא עוברת ברחוב, ושולחים מבט ארוך בבלונדית הגבוהה והחטובה בעלת החיוך החביב. קל מאוד לתאר אותה מבלה את זמנה במסיבות־קוקטייל, מוקפת גברים יפי־תואר ומחזיקה בידה כוסית שמפניה.

אבל חייה של ליל בן־שפר לא היו סוגים בשושנים. השנה האחרונה עברה עליה בטרגדיה נוראה, אשר בסופה מצאה את עצמה ללא כל רכוש ועם תינוקת קטנטנה, כשהיא מתחילה את חייה מחדש.

ליל נולדה בנורווגיה, ורוב שנות־ילדותה עברו עליה בכפר־דייגים קטן. אביה היה רב־חובל של מיכלית. החיים בכפר הקטן היו משעממים מאוד לילדה שחלמה על הרפתקות. היא סלדה ממזג־האוויר הקודר בארץ מולדתה וחלמה על דקלים ושמש שאינה נגמרת.

מאחר שהיתה לה נטיה לאמנות וטעם מצויין, נסעה בגיל 18 ללמוד בבית־ספר לאמנות בעיר־הבירה, אוסלו. אך גם עיר זו, הקרירה והאפורה, לא משכה את לבה של ליל. היא ניצלה את ההזדמנות הראשונה ועברה ללמוד בסקוטלנד. שם התגוררה עם מישפחה אנגלית ולמדה אמנות בשעות הערב.

עשר שנים מאושרות

בסקוטלנד החל הרומן שלה עם יהודים וישראל. היא הכירה צעיר יהודי בן לאחת המישפחות המכובדות בגלזגו, והשניים החליטו להתחתן. מישפחתו של הצעיר התנגדה מאוד לנישואין עם נוכריה, וליל החלה חושבת על גיור. היא תיכננה לנסוע לדנמרק ולהתגייר אצל הרב מלכיור הנודע.

בינתיים הזדמן לה לנסוע לבקר בישראל עם מישפחה שוודית. בשבילה היתה ישראל התגשמות כל חלומותיה. השמש לא שקעה לעולם, האנשים חיבבו אותה והיא רצתה להישאר כאן.

אחרי זמן קצר פגשה ישראלי צעיר ונאה. היתה זו אהבה ממבט ראשון. ליל לא חזרה עם ידידיה לאנגליה. היא נשארה בישראל והחליטה להתחתן ולקשור את גורלה בארץ־השמש.

חיי־הנישואין היו מאושרים עד מאוד. „בשנים הראשונות לנישואי חשבתי שכל יום הוא חגיגה,” היא מספרת בחיוך. „חשבתי שאין דבר יותר נפלא מלהיות נשואה לגבר שאת אוהבת, לגור בארץ מלאת שמש, ולשתות כל בוקר את הקפה שלך על המירפסת עם ידידים.”

עשר שנים נמשכו הנישואין המאושרים, ובמהלכם נולדו לזוג שני ילדים. „כשאני חושבת היום על עשר השנים האלה, נדמה לי כי הן היו היפות ביותר בחיי,” היא אומרת.

זיכרון מפפה נותרה לליל בת וזכרונות. בתמונה באחד מטיוליהם באילת.

במשך שנות נישואיה הקדישה ליל את כל זמנה ומירצה לביתה ולבעלה. היא תפרה את הווילונות, צבעה את הקירות בצבעים נועזים וריהטה את אחד הבתים היפים ביותר בהרצליה. כל כישרונה האמנותי הושקע בביתה. היא לא עבדה מחוץ לבית והיתה מרוצה בגידול ילדים ויצירת אווירה מישפחתית חמימה.

אבל במשך הזמן נתגלע קרע בחיי־הנישואין. ליל ובעלה הלכו בדרכם של הרבה זוגות אחרים והתגרשו.

הרבה גברים ניסו לחזר אחרי הגרושה הבלונדית, אבל היא היתה בררנית מאוד. כאשר התאהבה לבסוף, היה זה בגבר איטלקי ששירת בישראל כנספח האווירי בשגרירות איטליה.

הם היו זוג מוזר. ג'וזפה („פפה”) דה־אנג'ליס היה נמוך וצנום. הוא בא ממישפחה איטלקית אצילה ועתיקה. היה לו שפם שובב ועיניים מלאות חיים. הוא היה חסר־מנוחה, ההיפך הגמור מליל השלווה והקרירה, בעלת היופי הצפוני. כאשר ביום חורף פסק הגשם לפתע, היה מטלפן לליל ואומר לה: „בואי נלך לים. אלוהים הזריח את השמש במיוחד עבורנו,” הוא היה מפסיק את עבודתו וממהר לקחת את אהובתו ולצאת לטייל.

החיים שוב האירו את פניהם לאשה היפה. היא ידעה כי מצאה את שחיפשה: גבר אוהב, שיעניק לה את האושר שביקשה.

השניים החליטו להתחתן. ליל, שהיתה כבר בסוף שנות השלושים לחייה, לא העלתה כלל על דעתה להתחיל לגדל שוב ילדים. אך פפה היה גרוש זה מקרוב, את בנו התינוק נאלץ להשאיר אצל אשתו והוא השתוקק לילדים.

ליל לא היססה. היא היתה מוכנה להתחיל את כל חייה מחדש, וגם ללדת ילדים לפפה.

כאשר הגיע שירותו של פפה בישראל לסיומו, עזבו בני־הזוג את הארץ ועברו לאיטליה. פפה, שהיה טייס־ניסוי, נשלח לאקדמיה למילחמה בפירנצה, כדי ללמוד שם חצי שנה ולהשלים את דרגתו לדרגת קולונל.

היה זה ירח־דבש של חלומות. פירנצה מלאת הארמונות ושכיות־האמנות חידשה את אהבתה של ליל לאמנות. השניים התגוררו בדירת מלון קטנה ובילו כל רגע חופשי בטיולים. הם נסעו לים כדי לשחות, עלו לאלפים כדי לעשות סקי, ערכו מסעות ארוכים במכונית־הספורט הפתוחה של פפה, כשהם שרים במלוא גרונם, ושערה הארוך של ליל מתנפנף ברוח.

אושרם היה כה גדול שהם לא העלו על דעתם שמשהו עלול לפגוע בו. כאשר התלונן פפה בוקר אחד על כאבי־בטן, קבע הרופא שהוא סובל מקיבה עצבנית. בני־הזוג התלוצצו על העונש שקיבלה קיבתו של פפה מארבע שנים של אוכל מיזרחי בישראל. אז בדיוק התברר להם כי ליל נכנסה להריון ולאושרם לא היה גבול.

מסכת ייסורים

את חג־המולד של שנת 1981 נסעו לבלות באחוזתם של הורי פפה, בעיירה ויאסטה, מקום־קייט ידוע לחוף הים האדריאטי. בני־המישפחה קיבלו את בחירת־ליבו של בנם בחביבות והחג היה מלא שימחה. רק כאבי־הבטן של פפה, שחזרו והטרידו אותו, העיבו על שימחתם. אך גם הרופאים שחזרו ובדקו אותו בוויאסטה קבעו את אותו מימצא: קיבה עצבנית, הם אמרו, ורשמו תרופות חדשות.

היה זה כמה שבועות אחרי שחזרו לפירנצה, כאשר פפה שב בבוקר אחד הביתה מהמיכללה מתפתל מכאבים. הפעם לא הסתפקה ליל ברופאים המקומיים, ומיהרה לנסוע עם פפה לרומא, כדי שיעבור בדיקות כלליות בבית־חולים.

גם אז עוד לא חלמה לרגע שזה משהו רציני. היא חשבה שהרופאים ברומא ימצאו את התרופות המתאימות לקיבה העצבנית, והעניין יסתדר. פפה היה רק בן 37, צעיר ובריא, מלא חיים ומרץ.

בבדיקות גילו הרופאים כי פפה חלה בסרטן. הם אמרו כי אין תיקווה לחייו, ואין כמעט מה לעשות. הם הציעו טיפול של הקרנות בבית־חולים פרטי ברומא. הרופאים הסבירו לליל, כי פפה אינו יודע על מצבו ורצוי שלא ידע על כך.

את רוב זמנה בילתה בבית־תפילה שהיה בבית־החולים והתפללה לחייו של פפה. „התפללתי שיקרה נס, לא כל־כך בשבילי או בשביל התינוק שבביטני, אלא בשביל פפה. הוא כל־כך חשק בחיים,” אומרת ליל ובעיניה דמעות, כאשר היא נזכרת ברמז הראשון למסכת־הייסורים שחיכתה לה.

במשך חודשיים שכב פפה בבית־חולים פרטי, כשהוא מתגורר בחדר אחד עם ליל. היא למדה לעשות עבורו את כל הטיפולים הדרושים ותיפקדה כאחות רחמניה, למרות שהיתה כבר בהריון מתקדם. כל אותו זמן העמידה פנים כי הוא עומד להחלים, וכי חייהם יימשכו כפי שתיכננו בעבר.

כאשר הרגיש יותר טוב, הותר לפפה לצאת מבית־החולים על כיסא־גלגלים לטיול ברחוב. הם עברו במרכז קניות, כשליל דוחפת את הכסא: „רעבונו לחיים היה כל־כך גדול, שהוא רצה לגעת בכל דבר. הוא ליטף את התפוחים והעגבניות, בחן את חלונות־הראווה של ביגדי־הגברים, ותיכנן את המלתחה שיקנה כשיצא מבית־החולים.”

אחר־כך שתו קפה בבר איטלקי, אחד המקומות האהובים על פפה. כאשר יצאו בחזרה לרחוב, הרים פפה את עיניו לשמיים ואמר: „אלוהים, תודה עבור היום הנהדר

לחייך שוב אחרי הטראגדיה שעברה עליה בשנה האחרונה, כאשר פפה נפטר מסרטן כשהוא מתייסר ביסורים נוראים, חזרה ליל לחייך. בתה הקטנה רומי גורמת לה הרבה אושר ומחזירה לה את התיקווה להתחיל בחייה מחדש בגיל ארבעים.

הזה.״ עמדתי מאחרי הכיסא ושמח־תי שהעגלה הסתירה אותי. עיני היו מלאות דמעות וחשבתי כמה אכזר הוא אלוהים,״ אומרת ליל.

טיפולי ההקרנות החלו נותנים אותותיהם, ומצבו של פפה הוטב במקצת. אז התגברה תשוקתו לצאת מבית־החולים ולטייל ברחובות. ב־כל שעה משעות היום או הלילה כאשר הרגיש טוב היה מבקש ל־צאת. ליל היתה מזמינה מונית ו־מעלה את כיסא־הגלגלים עם פפה החולה, והשניים היו נוסעים לוויה־ונטו.

„זה היה הרחוב האהוב עליו ב־יותר בעולם,״ אומרת ליל. וכאשר התיישב שם, בבית־קפה והביט סבי־בו, התעלף מעוצמת ההתרגשות. הוא נתקף בקוצר־נשימה וליל מי־הרה להחזירו לבית־החולים כשהוא גוסס. אולם הוא חזר וביקש לנ־סוע לרחוב האהוב עליו, וליל למ־דה לקחת במונית בלון־חמצן, כדי למנוע את ההתקפה הצפויה.״

לפני מחלתו עישן פפה הרבה סיגריות ליום, ובעת המחלה נזקק להן עוד יותר. הרופאים אסרו עליו כמובן לעשן, והוא היה מתחנן ל־ליל שתגניב לו סיגריות. „אני יודע שרק את אוהבת אותי מספיק כדי להפר את כל החוקים ולהביא לי סיגריות,״ היה אומר. וליל היתה יוצאת בלילה לחפש מקום לקנות סיגריות, ושומרת על פתח השי־רותים לגברים, שם היה פפה מע־שן את הסיגריה האסורה שלו.

„תני לי למות!״

אחרי חודשיים בבית־החו־לים הגיעו הרופאים למסקנה כי אין להם יותר מה לעשות. הם הציעו כי פפה יעזוב את בית־החו־לים ויעבור הביתה. הבית היחיד שהיה לו באיטליה היה בית הוריו, ולשם עבר עם ליל.

אלה היו הימים האחרונים לחייו, ולליל יש מתקופה זו זיכרונות נו־ראיים. היא זוכרת את רגעי־הסיוט, כאשר כל המישפחה החזיקה בפפה המתנגד, כדי למצוא וריד בגופו, שלתוכו אפשר יהיה להזריק מור־פיום. הכאבים היו בשלב זה כה עזים, שהוא התחנן למוות. כאשר ראה גם את ליל בין המחזיקים בו היה צועק: „ליל, רק לא אתה, את היחידה האוהבת אותי באמת, תני לי למות.״ אבל המישפחה לא הס־כימה, הזריקות נמשכו ועימן גם הייסורים.

אבל גם באותה תקופה איומה היו ריגעי אושר. לפעמים, כאשר היה פפה אוסף כוח, והיה די חזק בערב, היתה ליל מוציאה אותו על זרועותיה למירפסת שצפתה אל הים. שם, לאור השקיעה, היו או־כלים מטעמים שבישלה אמו ושרים בקול רם את כל השירים הסנטימנ־טליים שהכירו, שירים איטלקיים וישראליים.

בשלב מסויים, לא היה יותר ל־פפה כוח לזוז ממיטתו, וליל, שהיתה בימים האחרונים להריונה, לא יכלה עוד להרים אותו בזרועותיה.

את בתה, רומי, ילדה ליל בבית אחיו של פפה, ימים ספורים לפני מותו. היא לא חשבה כלל על ה־תינוקת שנולדה לה, כל כולה היתה מלאה את כאביו של פפה. „באותם ימים אחרונים לא יכולתי להתחלק בו עם איש. נתקפתי במין שיגעון כזה שרק לי מותר לגעת בו ורק אני יכולה לטפל בו ברגעיו האח־רונים. הייתי עיוורת לגמרי לצורך הדומה שהיה, כנראה, להוריו,״ אומרת ליל.

אז החלה תקופה של גיהינום אמיתי. לפני פפה היו האם והאשה משחקות את הידידות הטובות, אך מאחורי גבו היתה האם צועקת על ליל, מכנה אותה בשמות־גנאי ו־יורדת לחייה.

יום אחד נתקפה האם בהתקפת־שינאה פראית, היא כיוונה את צי־נור־המים של הגינה לעבר ליל, ש־ישבת שם עם התינוקת בזרועותיה. ליל לא יכלה עוד להחזיק מעמד, היא נטלה את העגלה וברחה לבי־תו של כומר העיירה. אבל היא החזיקה מעמד בדיוק שעתיים. מצ־פונה ייסר אותה נוראות והיא חר־דה פן ימות פפה לבדו, כשהיא אי־נה איתו. לכן לקחה את הילדה וחזרה הביתה.

פפה מת בזרועותיה ב־15 ב־אוגוסט 1981, אחרי שמונה חודשי ייסורים.

אבל צרותיה של ליל לא תמו. היא גילתה לפתע, כי מאחר ש־הילדה נולדה בבית ולא בבית־חו־לים, היא נרשמה אך ורק כבתו של פפה, ללא ציון שם האם. בבירור שערכה הסתבר לה, כי המיילדת שיילדה את רומי הצהירה במיש־רד־הפנים שליל סירבה להירשם כאמה של התינוקת.

בעיירה האיטלקית הקטנה שלטה מישפחתו של פפה ללא מצ־רים, ואיש לא יכול היה לעמוד בפניה. הדרך היחידה שנותרה ל־אלמנה היתה לברוח משם במהי־רות האפשרית, ולנסות להשיג את זכויותיה במקום אחר.

בעזרת 150 דולר, שנתן לה בסתר אביו של פפה, הגיעה ליל לרומא. בזרועותיה היתה תינוקת בת שלו־שה חודשים, שלא היתה רשומה כבתה.

גם ברומא הסתבר לה כי זרועם של בני־המישפחה ארוכה ומסוכ־נת, וחברים הציעו לה לעזוב את איטליה עם התינוקת, לפני שבני־המישפחה ינסו לקחת גם אותה מ־מנה. המקום היחיד שקיבלו אותה באהבה היה בבית דודתו וסבתו של פפה, שניסו לעזור לה.

הבית היחיד שהיה לה אי־פעם בעולם היה ביתה בישראל. כאן היתה לה דירה, היו לה ילדים ובעל לשעבר, שנותר בידידות והיה מוכן לעזור לה. וכך הגיעה לישראל עם שתי מיזוודות ותי־נוקת.

יום חדש

בגיל ארבעים, מטופלת בתי־נוקת, היה על ליל להתחיל את חייה מחדש. לא היה לה מיקצוע ושנים רבות לא עבדה בחוץ. לא היו לה קשרים או כסף להשקעה. היה לה רק אומץ־רוחה, כישרונו־תיה והידיעה שאין לה ברירה. לא היה איש לעזור לה, הפעם היתה לבדה מול העולם.

היא נזכרה בלימודי־האמנות ש־לה משכבר הימים, במחמאות ש־קיבלה תמיד מחברות וידידים על הדרך שבה ריהטה את ביתה ו־יצרה חפצי־בית שונים. היא יצאה לחפש וחזרה הביתה כשידיה מל־אות בדים צבעוניים. ימים ארוכים ישבה ליד מכונת־התפירה, ומתחת ידיה יצאו כריות וכרים הראויים לפאר ארמונות־חלום בהוליווד.

היא יצרה כריות ענקיות לריצ־פה מבדים אפריקאיים נדירים, צי־רופי־כריות קטנטנות מבדי משי בורקים בשילובי־צבעים נדירים.

דירתה הקטנה התמלאה במהי־רות ביצירותיה. כיום אפשר לר־אות אותן מוצגות בחלון־ראווה ב־כיכר־הציונות בהרצליה־פיתוח, ו־בחנות־בדים נודעת ברמת־השרון. את תערוכתה הראשונה היא פותחת השבוע בגלריה קו ברעננה.

כמו סקרלט אוהרה, גם עבור ליל התחיל שוב יום חדש.

אילנה אלון

יופי של פרנסה

אחרי שנים רבות שבהן היתה אשת־איש ועקרת־בית, נאלצה ליל למצוא מיקצוע חדש כדי לפרנס את עצמה ואת בתה התינוקת. היא נזכרה בלימודי האמנות שלמדה בנעוריה והחלה מייצרת כריות־נוי ומערכות לקישוט הבית. ביתה בהרצליה־פיתוח מלא כריות ציבעוניות ובדים מרהיבי־עין. בקרוב עומדת ליל לשווק את הכריות באופן מסחרי.

„עיני היו מלאות בדמעות וחשבתי: כמה אכזר אלוהים! התפללתי שיקרה נס. הוא כל־כך חשק בחיים. התפללתי כל הזמן...״

עם רומי התחילה ליל לחיות מחדש. היא מטפלת בתינוקת ונמצאת איתה כל הזמן. בשעות שבהן התינוקת ישנה, היא עוסקת בעבודתה ותופרת את הכריות וחפצי־הנוי שהיא מייצרת. „גם בגיל 40 אפשר להתחיל לחיות מחדש,״ היא אומרת.

מישפט

מדוע התחרט הנאשם?

החשוד סרב לבוא לבית־המשפט כדי לערער על מעצרו.

לסניגור ניל גלרון חיכתה הפתעה בבית־המישפט. הוא נדבר עם שולחו, אלכסנדר צ׳סקה, כי יגיש בשמו ערר על מעצרו. אך כאשר הגיע הסניגור לבית־המישפט במועד שנקבע, לא היה שם הנאשם.

השופט אורי שטרוזמן בירר עם שוטרי־ליווי העצירים מדוע לא הגיע צ׳סקה, והתברר לו כי הנאשם פשוט סירב לבוא לבית־המישפט. השוטרים חשבו כי הוא שינה את דעתו, והחליט שלא לערער.

היתה זו הפתעה גמורה לסניגור, וגם לבני המישפחה. הקרובים ביקרו את צ׳סקה בתחנת־המישטרה שבה הוא עצור, יום בלבד לפני מועד המישפט, והם בטוחים שהוא תקיף בדעתו לערער.

השופט ציין, כי אין דרך להכריח נאשם לערער על מעצרו, וכי אם יעמוד האיש בסירובו, אי־אפשר יהיה לדון בערר. הוא קבע מועד אחר לדיון. ובני־המישפחה הביעו חשש כי מישהו בבית־המעצר לחץ ואולי אף איים על הנאשם, כדי למנוע ממנו להגיש את הערר.

לזרוק צואה

נאשם זרק אבנים וצואה כדי לסחוט כספים.

שעות ארוכות עמדו אנשים ליד צריפו של ניסים והב וזרקו על הצריף אבנים וחפצים שונים. והב, קשיש כמעט עיוור, עובד כשומר בחברת יובל גד במושב אריאל. רק שלושה שבועות אחר כך פנה לבנו, המשמש כשוטר בתחנת גדרה, וציין כי המתנכל לו היה ישראל עקווא.

המישטרה חקרה בעניין, עצרה את עקווא ועוד שני אנשים, בחשד שניסו לסחוט עשרת אלפים (לירות או שקלים) מהשומר הזקן.

הפרקליטות הגישה כתב־אישום שבו מסופר כי בספטמבר, קשרו השלושה קשר לסחוט כספים מהשומר.

זריקת האבנים נמשכה בתאריכים אחרים, ולבסוף התלונן השומר לפני בנו השוטר. השלושה הועמדו לדין והתביעה ביקשה את מעצרם עד תום ההליכים.

השלושה הופיעו ליד צריפו של והב ואמרו לו, כי אם לא ישלם, יכו אותו מכה במוח. הוא סילק אותם ואמר כי לא ישלם להם מאומה.

מישפט נוסף? כשלושה שבועות אחר כך חזרו השלושה לצריף, הציקו לקשיש בדיבורים, והנאשם עקווא עשה את צרכיו ליד הצריף, הרים מלוא חופניים צואה וזרק אותה על הצריף. הוא המשיך לזרוק גם אבנים וחפצים אחרים.

הסניגור, משה מירוז, טען כי עקווא, שהוא סוחר־מכוניות אמיד, אינו נזקק לשיטות כל־כך מוזרות כדי להשיג כספים. הוא הסביר כי המתלונן הוא זקן וכמעט עיוור, ולכן אין לסמוך על זיהויו. השופט, אורי שטרוזמן, ביקש לראות את הצהרותיו של הנאשם למס־הכנסה, כדי לברר אם הוא אומנם כל־כך מצליח בעסקיו. אך אז הסתבר כי עקווא אינו מצהיר כלל למס־הכנסה. „דבר שאולי יהיה נושא למישפט נוסף,” אמר השופט בחיוך.

אשת היצרן תובעת גט מבעלה בטענה שהוא חי עם אחותה - לפני הנשואין ובזמן הנשואין

משולש ישראלי

75 אלף שקל לחודש דמי־מזונות תובעת רחל אספור בת ה־25 מבעלה. ציון, יצרן בגדים, מנהל לפי טענת אשתו רומן־אהבה עם אחותה המבוגרת עשירה. רחל חושדת שבעלה התחתן עימה כדי שיוכל להיפגש עם אחותה.

החתן שבר את הכוס במכה אחת. הכלה שתתה את היין וקיבלה את הנשיקות מבני־המישפחה. הרב בירך את בני־הזוג ואיחל להם הצלחה בחייהם המשותפים.

אך מייד שלח החתן את כלתו לביתה והוא ניגש לדירת בני־מישפחתו. לרחל ולציון אסקפור לא

הבעל והמכונית ציון אסקפור, בעלה של רחל, ליד ריכבו, כפי שצילמו אותו הבלשים הפרטיים. יצרן הבגדים מרוויח 100 אלף שקל לחודש. ציון נוהג לאסוף בריכבו את אחותה של אשתו, עשירה, ולבלות עימה.

היה לאן ללכת ביחד, לא היה להם כל רכוש משותף.

בביטנה של הכלה בעלת פני הבובה התפתח פרי אהבתם — רחל היתה בחודש הרביעי של הריונה.

אחרי החתונה גרו רחל וציון אסקפור במיקלט, במרתף של בית. אחר כך נכנסו לדירה של חלמיש. כך התחילה השבוע רחל את סיפורה להעולם הזה על המאורעות שהביאו אותה להגיש תביעה נגד בעלה, ציון, בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, עשר שנים לאחר נישואיהם.

סיפרה רחל:

הייתי בת 14 כשהתחלתי לצאת עם ציון. הוא היה מבוגר ממני ביותר מ־10 שנים.

לפני שהתחיל איתי, יצא ציון עם אחותי, עשירה. אני הייתי בת 14 והיא בת 16. ידעתי שלציון היו קשרים עם אחותי עוד כשהייתי בת 12. אני הלכתי ללמוד בפנימיה, ופיתאום ציון התחיל לחפש אותי. אמר לי שגמר עם עשירה.

היינו שישה ילדים בבית. אמי עבדה במשק־בית כדי לפרנס לבדה את הילדים, היא התגרשה לפני 22 שנה מאבי, שהיה דוור. לפני שהתחתנתי עם ציון — הייתי אז בת 16 — עשיתי כבר הפלה אחת. בזמן החתונה, באוגוסט 1973, הייתי בחודש הרביעי או חמישי להריון.

לא ליקקתי הרבה דבש עם ציון. אחרי הימים היפים באו הסערות.

גיליתי שציון בוגד בי. היו לו יחסים עם נשים אחרות. אך בכל פעם היה חוזר אליי. חשבתי שעם הזמן הוא יתגבר על הדחף הזה, הילדים יגדלו והמצב ישתנה.

אך הוא השתנה לא כפי שציפיתי. הוא היה מכה אותי. ביקשתי שיתן לי גט. הוא ענה לי שהוא אוהב אותי וסירב.

בעלי התחיל לבוא לפני ולהגיד לי שהוא מאוהב באשה אחרת. היתה זו שיטה. שוב ושוב: „אני אוהב את האשה הזו. מה אני יכול לעשות?” עניתי לו שילך לאשה הזו, אך ציון ענה שלא יעזוב אותי.

הבנתי שהוא מעוניין להיות איתי וגם איתה, עם המאהבת. אך לא

הבנתי דבר אחד: איך יכולה אשה לצאת עם ציון, כשהיא רואה במכונית שלו את התמונות שלי ושל שלושת הילדים שלנו? איזו אשה יכולה להיות זו?

שמתי לב יום אחד שבעלי התחיל שוב לדבר על האהבה שלו לאשה האלמונית שלו, כשבבית שלנו היתה אחותי עשירה. היא ניסתה להגן על ציון, בכך שאינו כל־כך אשם, ואני לא צריכה לקחת ללב. התחלתי לחשוד.

ניסיתי לעקוב אחריה. פעם חיכיתי ליד ביתה, וראיתי את מכו־

(המשך בעמוד 76)

האשה רחל אינה מסתירה שהיא נחושה בדעתה להרוס את המשולש: הבעל, האשה ואחותה. „אחד משלושתינו מיותר וצריך ללכת,” היא אומרת.

האחות עשירה בת ה־27. היא הכירה את ציון כשהיתה בת 14, אך לא ויתרה עליו כנראה גם אחרי שהוא התחתן עם אחותה רחל.

הצרות של מייק בורשטיין

דייר סנגיפר (מסתיר פניו) ופרקליטו בן־עם
רק בן־דוד ועוזרת

אפילו תלמידות תיכון, מעריצותיו הגדולות של הזמר מייק בורשטיין, התקשו להכירו במיסדרון בית־המישפט. הוא היה לבוש בפשטות, הרכיב משקפיים ונתמך בקביים. מראהו היה רחוק מאוד מדמות הכוכב העליון, מלך־ברודווי. אשתו, עידית, עמדה לידו נסערת. בני־הזוג באו לבית־המישפט כדי להגיש בקשה לצו פינוי נגד ג'ורג' סנגיפר, ששכר את ביתם ברמת־השרון.

„עשרים שנה אני עובד כדי להקים לי את הבית הזה," אמר הזמר בהתרגשות. „כל ימי חיי התגוררתי עם הורי בבתי־מלון בערים השונות שבהן הופענו, וזה הבית הראשון שהוא שלי." את הבית המפואר, בעל ארבעת המיפלסים, רכש בורשטיין לפני ארבע שנים. מאז השקיעו בו בני־הזוג את כל נישמתם. הם מילאו אותו בחפצי אמנות יקרים שאספו ברחבי העולם, הכניסו לתוכו שטיחים שמיכות וכרים שירשו מאמה של עידית, ושמרו עליו כעל בבת־עינם.

כאשר הוזמן מייק בשנה שעברה לככב במחזה ברנום בניו־יורק, נסעה כל המישפחה לארצות־הברית והבית נותר מיותם. רק ילדיהם של השכנים היו משגיחים על הגינה ושמים עין על הבית. אבל הזמן התארך, הוצאות החזקת בית כזה הן מרובות, וחברים השפיעו על מייק ועידית כי כדאי להם להשכיר אותו. „בית שעומד ריק הולך לסמיון. אביזרים מחלידים ונשברים והגינה מתייבשת," הם הפצירו בזוג, ואמנם, כאשר חזר מייק לזמן קצר לישראל, בחודש ספטמבר, התקשר עם המתווכת אלונה מיכאל, וביקש ממנה למצוא לו דייר רציני.

הדייר שנמצא היה ג'ורג' סנגיפר. הוא הציג את עצמו כסטודנט למישפטים, עשה רושם מצויין, וביקש לשכור את הבית מייד. מייק לא הבין מדוע זקוק בחור צעיר ורווק לבית גדול כל כך, וחשש כי הצעיר יערוך שם מסיבות. אבל סנגיפר הסביר לו כי הוא בעל אמצעים ומעדיף לגור בבית שכולו שלו, שבו לא יפריע לו איש ללמוד, ולא בדירה קטנה בבית משותף.

הצדדים הסכימו על שכר־דירה של 700 דולר לחודש, ועורך־הדין מאיר שפצירר ערך את החוזה. הדייר התחייב לשמור היטב על הדירה ועל הגן, ולא להכניס שום אדם פרט לבני מישפחתו הקרובים.

סנגיפר, שהוא בן למישפחה פרסית עתירת נכסים, הסביר למייק כי הוא שותף במיסעדה הסינית לוטוס, ולכן אין לו בעיות כספיות ויוכל לשלם את כל התשלומים במועדם. הוא הזמין את בעל הבית שלו לארוחה סינית לחגוג את שכירת הדירה, והשניים נפרדו בידידות.

✶ אכסנייה מעופשת

אולם כבר אחרי חודשיים התחילו מגיעות לאזניו של בורשטיין שמועות מדאיגות. ידיד המתגורר בקירבת ביתו טילפן אליו לניו־יורק, וסיפר לו כי ראה טיפוסים מוזרים, כושים וערבים, נכנסים ויוצאים מביתו. מייק המודאג לא אמר מילה לאשתו אבל התקשר לעורך־הדין שפצירר וביקש אותו לבדוק את העניין. שפצירר טילפן לדייר, ושמע מפיו כי הכושית היא העוזרת המנקה את הבית, וכי אם היה עוד אדם, היה זה בוודאי החבר שלה, שבא לקחת אותה מהעבודה.

הכל היה אולי נשכח מלבו של בורשטיין, לולא חזר ארצה לחופשת חנוכה. מייק הגיע לארץ ראשון והתחיל מייד בהופעות וחזרות מפרכות שגזלו את כל זמנו. הוא אף לא הספיק לטלפן לדייר. אחרי

„כושי מנומנם פתח את הדלת של ביתי... על השולחנות היקרים התגוללו פחיות בירה..."

ימים אחדים הגיעו לארץ עידית והילדים, כאשר ביקרה עידית לפני כשבוע אצל חברים ברמת־השרון, החליטה לערוך ביקור־פתע בביתה.

וכך היא מתארת את מה שראו עיניה: „זה היה ב־7 בערב. את הדלת פתח לי כושי מנומנם. הבית נראה כמו אכסניית־דרכים מעופשת. על שולחנות המהגוני שלי היו מפוזרות פחיות בירה ריקות. המנורה היתה שבורה, במיטבח היה ליכלוך נורא. לחדר־האורחים למטה הוכנסו מיטות־זוגיות ובחדר היו עוד שני כושים.

„היתה שם גם אשה בשם קארן שאמרו עליה שהיא המנקה. היא סיפרה לי כי היא עובדת במיסעדה לוטוס כמקבלת הזמנות, וגרה בבית. כל הכושים נראו נפחדים מאוד שנתלונן עליהם. כנראה שאין להם רשיונות־עבודה. אבל אמרתי להם שכאן לא דרום אפריקה ואני לא גיזענית."

עדית המשיכה את הסיור בדירה ובחדרי־הילדים גילתה ערבי פצוע, שראשו חבוש בתחבושת, כשהוא ישן על אחת המיטות. „בסך־הכל היו חמישה אנשים בדירה," סיפרה עידית.

מזועזעת לגמרי רצה עידית לעורך־הדין שפצירר וביקשה ממנו לעשות משהו. הוא הציע להגיש תביעת־פינוי, אך ביקש לערוך סיור נוסף בדירה לפני הגשת התביעה. למחרת בבוקר חזרה עידית בלוויית עורך־הדין ושני שוטרים ממישטרת רמת־השרון לדירה. הפעם היו כבר כמה שינויים. בבית לא היה איש אלא הערבי הפצוע שישן בערב הקודם על מיטות הילדים. הוא עסק בניקוי יסודי של הבית ומיים היו שפוכים בכל מקום: אבל בחדרים עדיין נותרו שרידי בגדים ונעלים של אנשים נוספים.

✶ ההליך הלא נכון

שיחה עם סנגיפר לא העלתה דבר, והצדדים נפגשו בבית־המישפט. ביום הרביעי בבוקר הגיעו מייק ואשתו בחברת עורך־דינם לאולמו של השופט חיים אילת. סנגיפר הגיע עם בן־דודו ועם עורך־דינו משה בן־עם. סנגיפר אמנם עושה רושם מצויין. הוא לבוש בקפידה, מסורק למשעי ודובר עברית רהוטה. הוא סירב להתייחס לנושא הדירה, אך סיפר להעולם הזה כי הוא לומד שנה שלישית מישפטים באוניברסיטת בר־אילן; ומתכוון לסיים בשנה הבאה את לימודיו ולהתחיל בסטאז'.

בתצהיר שהוגש מטעמו נאמר כי בדירה התגורר רק בן־דודו של סנגיפר, ועוזרת הבית. בכך, טען השוכר, לא הפר את החוזה, מכיוון שמותר לו לשכן בדירה בני־מישפחה קרובים, והעוזרת היתה חיונית כדי לשמור על נקיון הבית. סנגיפר לא הכחיש כי העוזרת גם עובדת בזמנה החופשי במיסעדת לוטוס, אך בכך לא ראה כל קשר לחוזה השכירות.

הדיון התחיל כאשר עורך־הדין שפצירר ביקש את פינוי־הדירה ופיצויים עבור הנזק שנגרם. הוא הציע כי הנזקים יוערכו על־ידי שמאי מוסמך. עורך־הדין בן־עם התנגד לתשלום נזקים, אך הסכים לפנות את הדירה ולשלם את שכר־הדירה עד לרגע הפינוי. השופט שמע את הצדדים ואחר־כך הזמין את עורכי־הדין ללישכתו. צעקות רמות נשמעו מתוך הלישכה הסגורה, ואחר־כך יצאו עורכי־הדין והסבירו לשולחיהם כי בעצם יש להתחיל את הכל מחדש. התברר כי התהליך המישפטי שבו הוגשה תביעת הפינוי לא היה המתאים, ולכן לא היה השופט מוסמך כלל לדון בה. על כן בוטלה התביעה, והעניין נגמר בשלב זה בתיקו. הדייר יישאר בדירה, תוך שהוא מתחייב למלא את תנאי החוזה, ובדירה לא יתגורר איש מלבדו ומלבד בן־דודו. גם העוזרת, אשר תמשיך לנקות את הבית, לא תתגורר שם אלא תמצא מקום מגורים אחר.

מייק בורשטיין היה מאוד בלתי מרוצה מהתוצאות. הוא הצהיר כי יערער וימשיך במישפט גם אם זה יקח זמן רב. „יש מישפטים הנמשכים עשר שנים ובסוף מקבלים את מה שרוצים," אמר. עידית ביקשה ממייק שישמור על קור־רוחו ושאלה בהתרגשות את סנגיפר מדוע עשה להם את מה שעשה.

השלב הבא בדיון יהיה כנראה תביעת־פינוי שתוגש בדרך המקובלת, כדי לאלץ את הדייר לעזוב את הבית.

אילנה אלון

בעל־בית מייק בורשטיין
בקשה לצו־פינוי

משולש ישראלי

(המשך מעמוד 74)
ניתו של בעלי עוצרת. אחותי יצ־אה מהבית והם נסעו. הבנתי שהם חידשו את הקשרים שלהם.

עשירה היא אשה נשואה. החל־טתי לפנות למשרד בלשים פר־טי אירג, שם עובדים כמה בל־שים לשעבר של המדור המרכזי של המישטרה. ביקשתי שיעקבו אחרי אחותי.

הבלשים הביאו לי תמונות, שבהן ראיתי את עשירה עם ציון מבלים בבתי־קפה ובמיסעדות, נכנסת למ־כוניתו של ציון, יורדת עימו ב־בית־מלון בהרצליה. ביקשתי מ־הבלשים לקחת אותי עמם כדי ל־ראות במו עיני את שניהם ביחד.

סלחתי לציון הרבה פעמים. ה־פעם כאב לי שדווקא אחותי היא האשה שבעלי בגד איתה בי. אולי אילו היתה המאהבת של ציון אשה אחרת, לא הייתי כל־כך מרוגזת, אך דווקא אחותי?

אחרי שגיליתי אותם ביחד, הב־טיח לי ציון להפסיק כל קשר עם אחותי. אבל אני גיליתי שהוא הולך אליה כל פעם. אז דרשתי מ־הבלשים להוכיח לי שבעלי ממשיך להפגש עם עשירה.

הבלשים לקחו אותי עימם.

נסענו אחרי מכוניתו של בעלי. הוא לקח את אחותי והם נסעו למלון אשל בהרצליה. עלינו לחדרו במלון, אבל הוא החזיק אותנו ל־יד הדלת יותר מחצי שעה, אחרי שמישרד־הקבלה הודיע לו שאני מחפשת אותו. איני יודעת איך הוא הבריח את עשירה מהחדר, אולי דרך החלון. כשהכניס אותנו סוף־סוף, היא לא היתה איתו.

חזרתי הביתה ונגשתי לבעלה של עשירה. הייתי בהלם ולא רציתי להאמין כי ציון שוב חידש את הקשר עם אחותי, אחרי שזו נישאה והקימה בית משלה.

הגשתי אז תביעה למזונות, ו־בעלי בחר שלא להתגונן. בהעדרו ניתן פסק־דין, אך הוא מבקש ס־ליחה ורוצה לחזור בתשובה ומב־טיח חיים טובים.

בעלי העניק לי רמת־חיים גבוהה ביותר. בילינו במקומות מפוארים, במועדוני לילה, בארים למיניהם.

בעלי התקדם מבחינה כספית ו־הביא הרבה מאוד כסף הביתה. הוא שיפץ את הבית, השקיע סכומים גדולים בשיפוצים, קנה כל מה שרציתי. הוא החליף את המכונית הקודמת שלי. סיגלנו לנו מנהג לאכול במיסעדות ולבלות במקו־מות היפים ביותר.

לעיתים קרובות הזמנו את אחותי עשירה ואת בעלה ביוזמת ציון, שיותר מדי דאג להם. בדיעבד, ה־סתבר שהוא חפץ יותר בחברת א־חותי מאשר בחברת בעלה.

כתוצאה של מעקב שביצעתי אחר אחותי, גיליתי כי זו מקיימת מערכת־קשרים רומאנטיים עם ב־עלי, ציון. הבאתי את הדבר ל־ידיעתו של בעלה של עשירה. ה־גיס התפרץ וחשף את כל הפרשה, אבל אחותי הכחישה את המשך ה־רומן.

ציון ביקש להוכיח לי את רצי־נות כוונותיו ודרש שאלד לו עוד ילד, אשר יפייס בינינו. הסכמתי שוב, והאמנתי כי סיפור הרומן נגמר והכל בא על מקומו בשלום.

נכנסתי להריון והתנהגותו של בעלי היתה גרועה מאוד כלפי.

עם הולדת הבת שלי, אחרי שני הבנים, היתה שימחה גדולה ב־מישפחה. בעלי היה מאושר שסוף־סוף נולדה לו גם בת. בתקופה של כחצי שנה העניק לי ציון חיים יפים עם הרבה חום ואהבה.

אך לאחר זה שוב הרגשתי ש־בעלי בורח מדי פעם. החלטתי כי הנושא ייבדק על־ידי מישרד־חקי־רות, כדי שיהיו בידי ראיות חות־כות.

לבעלי היו לפתע תוכניות מיס־תוריות וימי־מילואים, אשר בהם בילה עם אחותי, עשירה. ידעתי כי בכל פעם שבעלי יוצא כביכול למילואים, שירת את אחותי ולא את המדינה. הבלשים הנציחו זאת בדו״חות ובצילומים.

הסתבר לי שבעלי לא ניתק ה־קשר עם אחותי, עשירה. קשר שנ־משך כל תקופת הנישואין בהפס־קות, וכי כל ההבטחות היו ל־שווא. בעלי ניהל חיים כפולים ו־ממשיך לנהל חיים כפולים, כאשר הוא מבזבז עליה כספי־המישפחה.

עד כאן דיברי רחל אסקפור.

רחל מבקשת מבית־המישפט להז־מין את בעלה, ציון אסקפור, לדין, ולחייבו בתשלום דמי־המזונות ש־היא דורשת.

„אני אוהבת את בעלי,״ סיימה רחל את וידויה, „אך איני יכולה להמשיך לחיות איתו במשולש עם אחותי. אחד מאיתנו צריך ללכת.״

תמונת בילוש

עשירה, אחותה של רחל, נכנסת ל־מכוניתו של ציון אסקפור שבא לאסוף אותה. הבלשים הפרטיים, שצילמו תמונה זו, עקבו אחרי ציון ועשירה במקומות בילוי ובמלון אשל בהרצליה. התצלומים יוגשו לבית־המישפט.

אחותי. סיפרתי לו שאני יודעת שבעלי מקיים איתה יחסים. בעלה של אחותי זרק את הדבר בפרצו־פה של אחותי. אני התנפלתי עליה, הלכנו מכות והיו צריכים להפריד בינינו.

לא יישאר במישפחה!

לא נשאר לי אלא לבקש מזו־נות מבית־המישפט. בעלי בא הביתה, אבל אנו גרים בחדרים נפרדים. אני מבשלת, מכינה או־כל. הוא אוכל בבית והולך להיי־פגש עם אחותי.

לא אוכל להשלים עם זה. אני חושבת שאילו היתה אשה אחרת כלשהי, במקום עשירה אחותי, היי־תי אולי פחות נחושה בדעתי לג־מור עם בעלי. מדוע שאסכים שהוא יקיים יחסים עם אחותי? לא, לא הכל נשאר במישפחה. אני לא מס־כימה לזה!

באמצעותה של עורכת־הדין ש־רית גולן ממישרד עורכי־דין מנשה בר־שילטון הגשתי תביעה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב נגד בעלי, ציון.

בתביעה סיפרתי, שלפני לידתו של בני הבכור, כששכבתי בבית־החולים וסבלתי מצירי־לידה ציון היה מבלה בנעימים עם אחותי

מרסל זוהר

דם בכפר שלם

(המשך מעמוד 11)
כשהתחילו לירות, הרמתי את ה־חולצה. צעקתי שגם לי יש נשק, שייקחו אותו. אחר־כך נדמה לי שהם החליפו כלי־נשק ומחסניות. מי יבדוק את זה?

בעיתונים מציירים אותנו כפוש־עים. על מה הם מדברים? היה לנו נשק ברישיון. מי מכיר אותנו, בכלל במישטרה? אף־אחד מהמיש־פחה לא מוכר שם. הרי אנחנו ר־צינו למנוע מהומות ולא קראנו לאנשים מהשכונה שיבואו לעצור את הטרקטור. לכן כמעט אף־אחד לא ראה איך ירו בשימעון המנוח.

עכשיו מספרים שאנו לא היינו פה 19 נפשות. זה נכון. היום אנ־חנו רק 18. אחד נהרג. גרים פה שישה רווקים, אבא ואמא. האח הבכור ראובן עם אשתו ושני יל־דים. אחות נשואה עם הילד שלהם, ואני עם אשתי וילד. אחות נשואה אחרת גרה במקום אחר. בעוד חו־דש אני משתחרר מסדיר ואבוא לגור פה יום־יום, אין לי דירה אחרת. בסך הכל 18 איש.

אנחנו התחלנו לבנות את החלק הזה לפני שישה חודשים. כבר גרו שם. לכן גם חוקית אי־אפשר היה להרוס אותו, ואת זה אפשר להו־כיח בבית־המישפט.

אומרים עלינו שאנחנו סחטנים. שהציעו לנו דירות וכסף. אין לנו אפילו טלפון בדירה כאן. על מה הם מדברים?

עד כאן דיברי יהודה יהושע.

„המשא־ומתן נגמר״

בבית המישפחה באים מנח־מים רבים, בני־מישפחה קרובים וכאלה שלא הכירו את ההרוג. אחד מהם, שגם היה בהלוויה, הוא בן־ציון מורדוף, מפעילי סניף חירות בשכונה. בחוץ תלו בני מישפחת יהושע שלטים על יסודות החלק ההרוס, שבהם הם מוחים על הת־נהגות העירייה והמישטרה בפרשה. מחוץ לבית מתקהלים סקרנים, ה־משחזרים שוב ושוב את הדראמה שאירעה תוך פחות מחצי שעה.

הבית עצמו נראה עלוב ביותר. קציני־המישטרה שביקרו במקום

קרובי־מישפחה מנעו את עריכת טקס ההלוויה ברחבת עיריית תל־אביב, ביום החמישי בלילה

אחרי שנודע על מותו של יהושע לא יכלו להתאפק מלהזיל דימעה. בני המישפחה ישנים על מיזרונים המונחים על ריצפת בטון. חלק מ־חלונות הדירה הם תריסי־ברזל יש־נים. מלבני פח מוצמדים לפרצות בקירות. המיטבח קטן, עלוב. חלק מהאוכל מתבשל בחצר, שהיא חלק אינטגרלי מבית־המישפחה.

המדפים בחדרים עמוסים בסיפ־רי־קודש. מישפחת יהושע היא מי־שפחה דתית. בני המישפחה והמנ־חמים קוראים כל הזמן בספרי קו־דש.

„אם היה פעם משא־ומתן,״ אומר יהודה, „הוא נגמר. אין משא־ומתן עד שהם יעמידו בחזרה את מה ש־הם הרסו. נכון שבני השכונה מו־כנים להתנדב ולעשות זאת, אבל אנחנו רוצים שהעירייה תעשה זאת.

העובדה שמישפחות דתיות נוהגות שלא להלין את המת עד ליום המחרת. בשעות אחרי־הצהריים פיזרה המישטרה בכוח הפגנת תו־שבים ליד הבית, שבמהלכה נח־סם הכביש הראשי.

התארגנויות מאיימות

גורמים שונים משכונות אח־רות בתל־אביב־יפו הגיעו בש־עות הערב של יום החמישי לשכו־נת כפר־שלם. הם ניסו להשפיע על בני המישפחה שההלוויית תצא ל־כיכר מלכי־ישראל ותהפוך להפג־נת־ענק של בני־השכונות נגד עי־ריית תל־אביב, והעומדים בראשה. ההצעה נדחתה, אך היה ברור ש־השקט לא יימשך זמן רב.

למחרת ובמוצאי־השבת וביום הראשון צויירו סיסמות נאצה ב־רחבי העיר, בעיקר בצפונה. הפגנה גדולה מתוכננת להיערך במוצאי השבת הבאה בכיכר־מלכי־ישראל. פעילים בשכונות שפירא, התיקווה, כפר שלם, גיבעת עמל, שייך מוניס, שבאזי ויפו ופעילים משכונות־מ־צוקה מערים אחרות מבטיחים לפ־עול בדרכים דרמאתיות כדי לנ־קום את מות הצעיר.

העירייה ומישטרת תל־אביב ני־צבות כרגע לפני שתי בעיות.

האחת היא התארגנות השכונות. איש אינו יודע לאן תוביל ההת־ארגנות שכבר התחילה. בשכונות השונות ישנם פעילים מיפלגתיים, פעילים שתולים אך גם ועדים מ־קומיים חזקים בעלי מוטביציה רבה לפעולה. ידוע על מאגרי־נשק ו־ציוד־חבלה המוסתרים במקומות שונים. המישטרה מנסה להציג את ההתחממות הצפוייה כהפגנת־כוח של אלמנטים פליליים בשטח. יתכן מאוד שהמציאות שמולה יעמדו תו־שבי מרכז וצפון תל־אביב בקרוב תהיה שונה לגמרי.

ועד אז אין משא־ומתן לפינוי או לסידור אחר.״

המאורעות בשבוע האחרון ב־תל־אביב רדפו זה את זה במהי־רות רבה. הידיעה על מותו של שימעון יהושע יצרה מצב חדש ב־עיר.

המישטרה, הוועד־השכונה ואישים שונים פעלו לקבורת המת כבר ביום החמישי בלילה, תוך ניצול

הבעייה השנייה של שלמה („ציץ׳״) להט ואברהם תורגמן, היא המשך ביצוע צווי־ההריסה.

בשטח המוניציפלי של תל־אביב יפו יש כעשרת אלפי צווי־הריסה מאז שנת 1948. רובם ישנים ואיש אינו מתכוון לבצע אותם. יש כמה עשרות צווי־הריסה מינהליים, ש־עליהם מוסמך לחתום ראש העיריה, ושמטרתם לשחרר קרקע ציבורית

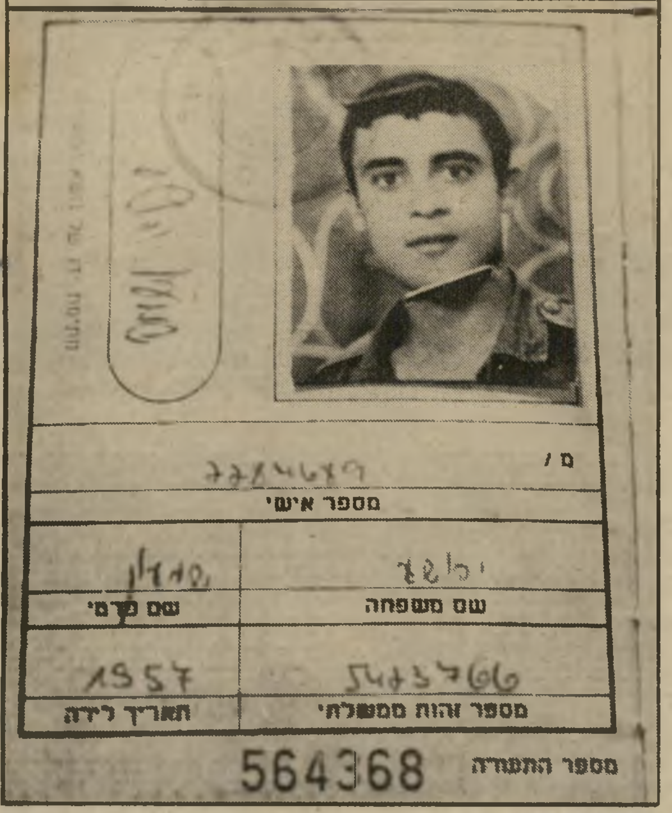

הקורבן

העמוד הראשון מתוך פינקס המילואים של שימעון יהושע שנהרג על גג ביתו. הצעיר היה במשך שנתיים בשירות־קבע ולאחרונה שב משירות מילואים בצפון כנהג תובלה.

שנתפסה ואשר מיועדות לפיתוח שכונות. הבית בכפר שלם הוא אחד מהם. לדיברי דובר עיריית תל־אביב, בוצע חלקם הגדול של צווים אלה. כרגע נותרו צווים בודדים, שאותם יש לבצע בתוך שלושים יום.

בתקופה האחרונה בוצעו 15 צווי־הריסה מינהליים, כשהם מתחלקים שווה בשווה בין דרום, מרכז וצ־פון העיר.

העירייה גם יכולה להימנע מה־ריסה, כפי שכבר נעשה בעבר ב־מקומות שונים בדרום ובצפון ה־עיר.

פעילים מקומיים בכפר שלם, טו־ענים שיש לפחות שני מיבנים גו־ספים שיש לגביהם צו־הריסה מינה־לי. ברור שתושבי השכונה ימנעו בכוח את ביצועם, באם תרצה ה־עירייה לבצע את ההריסה במקום.

המישטרה מקבלת מידע על כל הריסה צפוייה, ובודקת אם ה־הריסה חוקית. בזמן ההריסה היא נותנת סיוע לכוח העירייה המבצע את ההריסה. ההחלטה אם להרוס או לא היא בידי נציג העירייה.

בפרשת בית מישפחת יהושע ת־בע נציג העירייה לממש את הצו. אך כאשר התחילה ההתפתחות ה־טראגית, יכלה המישטרה — אליבא דעיריית תל־אביב — להורות על הפסקת ביצוע הצו, הפסקה שאולי היתה מונעת פגיעה בנפש.

לא מן הנמנע שבזמן הקרוב לא יבוצעו צווי־הריסה מינהליים. גם בעירייה וגם בצמרת המישטרה יש הירהור שני לגבי השיטה. יתכן שתיקון הכנסת מלפני שלוש שנים לגבי ההריסה המינהלית יועמד ב־מיבחן לפני בית־דין גבוה לצדק, שיתבקש להבהיר מה בדיוק נדרשות המישטרה והעירייה לעשות ב־מיקרה זה.

בן־ציון ציטרין

האינפלציה: סיכום שנתי במחיר קמעוני

„את מי זה מעניין, אם היתה השנה אינפלציה של 130 אחוז, את מי? הכל צמוד, נכון.” זה בערך נוסח הדברים שאמר לי בליל שבת, אחד שיש לו. אבל מה, הוא התרגז. וכל־כך למה? „למה,” הוא אמר, „זוג מיכנסיים בלונדון עולה שליש מהמחיר בתל־אביב, כשהשכר הממוצע בארץ הוא פחות מחצי מאשר באנגליה? אני לא מבין. הבד, נניח עולה אותו מחיר, העבודה אצלנו, יחסית יותר זולה, מיסים גם שם יש, אולי קצת פחות, אז למה לעזאזל, עולה זוג מכנסי קורדרוי, לא מי יודע מה, 15 אלף לירות, כשהחבר שלי חזר עכשיו מלונדון וקנה בפחות מ־50 לירות סטרלינג שלושה זוגות מיכנסי קורדרוי במרקס אנד ספנסר?”

יש לי תשובה חלקית, לא מדעית אבל לעניין. אצלנו קונים הכל ובכל מחיר. שם קונים פחות ורק במחיר מוזל באמת.

חבר אחר, מסודר מאוד, הוא בעל יומן סבן סטאר, שככל יומן צריך להחליף את המילוי השנתי שלו אחת לשנה. נו, סוף דצמבר; הוא נכנס לחנות למכשירי־כתיבה, מבקש מילוי ליומן, נוטלים אחד מן המדף ו: „345 שקל בבקשה!” תדהמה אבל אין ברירה, צריך יומן גם לשנה הבאה — 1983. המחיר עבור המילוי בלבד יותר מ־11 דולר. מי שמעיין בכתבי־עת לועזיים ימצא בהם הצעות לרכישת יומן שנתי עשוי עור, עם כל הפרטים המאפיינים יומנים אלה לאנשי־עסקים. המחיר הוא כמחיר המילוי של סבן סטאר בארץ. למה? ראה תשובה קודמת, בתוספת חוצפה של מונופוליס. „זה מה שיש”.

ועוד חבר — ותאמינו לי שטוב שיש חברים — מספר לי סיפור כיוחד במינו: הוא עוד לא הגיע לגיל העצה, בעוונותיו הרבים לא טרח לצחצח את שיניו כמיצוות אמו, והתוצאה היתה שרופא־השינים דרש עשרת אלפים דולר עבור שיקום מה שנותר בפיו. שכחתי לציין שמדובר בחבר הגר בתל־אביב, וגם הרופא, כמובן. באחד משלבי הטיפול, ביקש החבר שבמקום להוציא לו שן אחר שן, אולי אפשר להוציא את כולן, בבת אחת.

הרופא אמר לו שהדבר אפשרי, אך במיקרה זה צריך הרדמה כללית. אבל, אמר הרופא, את זה נצטרך לעשות במרפאה של רופא אחר, שיש לו הציוד הדרוש לעניין. הסכים. אחרי יומיים אמר לו הרופא, שהרופא בעל הציוד דורש 1000 דולר (כן, אלף דולר), עבור השימוש במשך של כשעתיים במרפאתו. לכך הוא סרב.

אפשר להוסיף לרשימת שודדי־הדרכים עוד כמה עיסוקים. בינתיים נסתפק באלה, מה גם שרק אתמול סיפר לי מכר, לא חבר, שנדרש לשלם עבור הסוללה של השעון הדיגיטלי שלו מחיר העולה על מחיר השעון.

המחשב יגלה את עתידך

קצת באיחור, אבל בכל זאת; השבוע קיבלתי סוף־סוף את חוברת־החורף של הכולבו הניו־יורקי האמאכר שליימר הנודע, כפי שתארתי כבר בחוברת־הקיץ שלו, בחפצים המוזרים הזולים והיקרים שהוא מוכר, בעיקר באמצעות הדואר. ובכן, החגיגה נמשכת. אפשר כבר להזמין „שיגעון” של דברים, קחו למשל:

מגיד־עתידות ממוחשב, שילווה אתכם כיועץ אישי בכל אשר תלכו. וכוחו באמת גדול — הוא מספר את העתיד (לא חוזה). הוא „פותח” מזלות, יועץ בענ־

מגיד עתידות ממוחשב
אסטרולוגיה וקבלה

יינים אישיים. בעל חוכמה ממוחשבת, מומחה בקלפים, אסטרולוגיה ותתפלאו: גם ב„קבלה”. באמצעות 22 קלפים מסוגל מגיד העתידות/המזלות לומר לכם את עתידכם. התשובות לשאלות מופיעות על צג, מסך, המורכב על ביטנו של מגיד העתידות. מוכן לפעולה בכל עת, כשהוא עשוי מחומר פלסטי משוריין מפני רוחות רעות ויתר מרעין־בישין. המחיר כולל סוללה ו־22 קלפים מקודדים לצורכי המחשב שבביטנו של מגיד־העתידות הוא 50 דולר בלבד. הגודל: 22 ס"מ הגובה; 17 ס"מ רוחב והמישקל פחות מ־3 קילוגרם.

רדיו הנענד על היד כמו שעון, הוא הלהיט התורן הבא. כמו שעון, אבל בלי שעון וללא צורך באוזניות. המחיר מצחיק, בהתחשב באפשרויות לשמוע את גל א', גל ב', גל ג' ואפילו את גלי צה"ל. קוטר הרמקול 5 ס"מ. המחיר: 15 דולר. הסוללות בפנים.

השעון האלקטרוני המדבר הוא חידוש נוסף בענף השעונים של הכולבו. וכך מסביר הכולבו את החידוש הנ"ל: הטכנולוגיה האלקטרונית הצליחה לפתח שעון־כיס אלקטרוני, מדבר, אלחוטי. הוא באמת מדבר! הוא אומר לך את השעה, וחוזר כל חצי שעה על הזמן אוטומטית. יש לו גם אזעקה לעצלנים, המתקשים לקום, על־ידי קריאות: „קום בחור עצל ולך לעבודה,” ולמי שנמאס לו ללכת לעבודה יש מוסיקת רקע שלווה, המאפשרת ואפילו מעודדת שינה חוזרת.

כן, יש לו כל האפשרויות למדידת זמן, כולל שעון־עצר, המסוגל למנות את הזמן הדרוש לך להתפרץ בבוקר לבית־השימוש ולחזור למיטה והשעון יכריז: עדין לא שברת את השיא של מוטי עם הקילה. כל השעון המתוחכם הזה שוקל כרבע קילו. רוחבו 11 ס"מ, גובהו 2.5 ס"מ, ועומקו 6 ס"מ. המחיר, כולל סוללות, 90 דולר. הדיבור עולה כסף.

אפשר להשתגע מתמבחר העצום של הטלפונים. כל מה שעולה על הדעת יש שם, כולל טלפון אלחוטי ממוחשב ומתוחכם (איזה מילים!) המסוגל לפתוח דלתות על פי אות אלחוטי, לרשום את כל השיחות הנכנסות ואת מיספריהן ולהתריע על מכונית זרה שנכנסה לדרך הכניסה הפרטית, המוליכה אל הווילה בעלת חמשת המיפלסים וכמובן לשמש גם מרכזת אוטומטית ואפילו להתניע בחורף את המכונית במוסך, כדי שהמנוע יהיה חם וגם הנהג. כל זה במחיר המצחיק של 955 דולר.

איך קונים בנק בלי כסף

הפעם סיפור אוטנטי עם רישיון וחותמת. המספר: סגן־יושב־ראש מועצת־המנהלים של פי־בי, חברת־האם של הבנק הבינלאומי הראשון. היה זה בקיץ 1979; רק לאחרונה התארגנו קבוצת משקיעים שהכירו זה את זה אישית, כדי ליסד חברת־השקעות שנודעה בשם דנות כשהיזם הוא מרק מושביץ, מבעלי עלית ויו"ר התאחדות התעשיינים, שבילה באותה עת בספרד. 11 המייסדים בדנות הספיקו להשליש רק מאה אלף דולר כל אחד על חשבון ההשקעה האישית, שהייתה צריכה להגיע ל־מיליון וחצי דולר כל אחד.

והנה מגיע טלפון מידיד, רואה חשבון במיקצועו, אל דויד גולן, שזה עתה עזב את הבנק הבינלאומי והצטרף לדנות, שסיפר לו, כי קבוצת אייזנברג מוכנה למכור את הבנק, וכדאי להיפגש עם נציג הקבוצה. אחרי כמה ימים נקבעה פגישה בין גולן ובין יונתן זוכוביצקי, חתנו של אייזנברג, במסעדה (טובה מאוד) גונדולה, לארוחת־צהריים. יונתן נקב מחיר: 26 מיליון דולר, מהם 10 מיליון דולר עם חתימת־ההסכם בראשי־תיבות, והיתרה תוך שנה בערבות בנקאית.

גולן התקשר לספרד אל מושביץ, סיפר לו על העניין. זה אישר עקרונית. עוד באותו יום טילפן אל יו"ר מועצת־המנהלים של בנק לאומי, ארנסט יפת, סיפר לו על ההצעה וביקש הלוואה של 10 מיליון דולר, מייד. האישור נתקבל מייד, כולל הערבות על יתרת הסכום. בינתיים כונסה מועצת המנהלים של דנות, שלא היו לה אז מישרדים באולם־הישיבות של הנהלת בנק לאומי והעיסקה אושרה סופית. כך קנו את הבנק הבינלאומי, כשבידי הקונים כמיליון דולר במזומן בלבד, בכספי בנק לאומי.

אגב, קבוצת אייזנברג קנתה את הבנק בכ־11 מיליון דולר כשנה לפני כן והרוויחה לא רע בעיסקה.

להבא, המבקש לקנות בנק יסכם את העיסקה על ארוחת־צהריים, אך כמה ימים לפני הסיכום „יזדמן” לשירותים של המקום, שבו עתידה להחתם העיסקה, כדי לגמור את פרטיה.

הבורסה

הסיכוי הוא 4 לעומת 1

בינתיים לא התבדיתי. הבורסה ממשיכה עד לרגע כתיבת הדברים לחגוג. ואני יכול לומר לכם בשקט, שהחגיגה תימשך לא רק עד סוף שבוע זה, המסכם שנת בורסה שלא היתה כמותה, אלא גם בינואר.

שום דבר לא השתנה בינתיים, אולי מלבד העובדה, שלקופת־האוצר נכנסים מדי יום עשרות מיליוני שקלים, לא כרלל חגים, שבתות וימי שישי, המועדים בדרך כלל לפגישות מיקריות לקניית בנקים ומכירתם.

ובכל זאת, בלי כמה עצות טובות אי־אפשר. קודם כל אני מבקש לפנות את כל רשתות הקשר בצה"ל, שכ־60% מהן עוסקות בענייני בורסה, וכן לפנות את כל קווי הרדיו־טלפון בין אוניות צים בלב־ים ובין המרכז בחיפה, שכ־80% מהן עוסקות בדיווחים על השערים בבורסה, וכמובן את רוב הקווים הבין־עירוניים: תל־אביב־ירושלים ותל־אביב־חיפה ועוד כמה מקומות. כל זה שאפשר יהיה להסביר בניחותא מה לעשות לקראת יום פקודה, אם יבוא.

קודם כל, הוא עוד לא בא. שנית, תתפלאו: המניות של קבוצת ריגר־פישמן הוכיחו את עצמן ועד היום הם קלטו את כל ההיצעים, ולמרות זאת הם כבר מתקרבים בקרן רונית לסכם שיא של כ־8 מיליארד שקלים. זה אומר שעדיין הם יכולים לקלוט היצעים בפי־בי, במירב, בהסנה, באריה, בישפרו ובאתא ג' ואפילו בפרי זה, אם ירצו, והם רוצים ויעשו כך גם בעתיד הנראה לעין. וזה בניגוד למה שעשו כמה קרנות־נאמנות של בנקים. השם אינו מחייב, בשום מקום לא כתוב שהן חייבות להיות נאמנות למניות שיש להן בתיק והתוצאה ירידות באלה ועליות באחרות, כדי לבלבל את האויב.

מי שרוצה יקח טרמפ על הקרנות. יש להן יתרון גדול, הן אינן עושות „מ”. זו הפריבילגיה של המניות. לעומת זה את הקרנות אפשר תמיד לעזוב בלי בעיות.

מי שרוצה יקח טרמפ על מניות הבנקים המוּוסתות. הן עדיין נותנות יותר מהצמודים.

מי שרוצה בכל זאת להרוויח 15% בשבוע, צריך לקחת טרמפ קצר. לתפוס מניה בעליה, לקנות היום ולמכור מחרתיים: הסיכוי הוא 4 ל־1. בכל חמישה נסיונות, ארבעה יעבדו החמישי ייכשל. לקנות רק בימי הראשון, השני והשלישי. למכור בימי הרביעי והחמישי, או השלישי. למה? ההסתברות הסטטיסטית (איזה מילה קשה) אומרת שאז הסיכוי גדול יותר. וזה על פי עבודת־דוקטורט של חבר, המסרב באופן עקרוני לספר לי את כל רזי השיטה.

את הסרוב הוא מנמק בכך, שאם כולם ידעו, השיטה לא תעבוד. בינתיים החברים נהנים וגם הם לא תמיד, בעיקר אם הם קונים בימי הרביעי.

מי שאומר שרמת־השערים בבורסה גבוהה, טועה. הנה, אני מכיר חברה טובה, הממוקמת בלב העיר חדרה, שהעיריה תובעת ממנה להתפנות, משום שהשטח יועד לבנית בתי־מגורים, והיא עושה כל מאמץ לדחות את דרישת העיריה. ובינתיים עיסקי־החברה הם ככה־ככה, אבל לעומת זה, מחיר הקרקע עולה והמניות שלה בבורסה קצת פחות.

ועוד הערה: מי שראה את אליעזר פישמן בחליפת שבת, באמצע השבוע לפני כמה שבועות, יוצא מחדרו של מרק מושביץ במישרדי ההנהלה של דנות בבניין הבנק הבינלאומי, אל יתפלא. הוא לא בא לקנות את הבנק. כבעל 40% מהון המניות וכ־10% מהשליטה, מגיע לו לשבת במועצת המנהלים של פי־בי; קרוב לוודאי שהוא ישב בה, גם אם הבנק יימכר לבנק המזרחי, או אולי לקבוצת קב"ב (קוני הבנק הבינלאומי) שבראשה תעמוד חברת „יורפאל” (יוסי ריגר + פישמן אליעזר).

ספורט

כדורסל

רוצים מחזה הבמה ורגש

פנחס („פיני״) **להב**, יו״ר אגודת ה־פועל תל־אביב מצא לנכון להתייחס לדב־ריו של **פנחס** („פיני״) **חוזז** שנאמרו במדור זה לפני שבועיים (העולם הזה 2363). „ההסכם עם פיני חוזז לא יצא לפועל אך ורק בגלל דרישתו האולטי־מטיבית להיות שחקן חופשי בתום העונה הנוכחית. אין זו אמת כי המחלוקת היתה על סכום של 500 דולר.

„סך הכל, המשכורת שהוצעה לפיני לא ירדה מהסכום שמקבלים רוב השחקנים האמריקאים. עם זאת, אנו בהפועל בדיעה, כי שחקן שגדל בקבוצה אשר נתנה לו במשך שנים רבות תנאים לאימון והת־קדמות, והשקיעה בפיתוחו ובטיפוחו סכו־מים לא מבוטלים, חייב להפגין הבנה ורגש, כאשר הוא בא לחתום על חוזה עם קבוצתו.

„במילים אחרות: אם שחקן זר, ברמתו של פיני מקבל אלף או אלפיים דולר יותר, אין בכך עוול.״

השחקן קולע, המאמן נבוך

ג׳ון ראמזי היה אחד השחקנים ה־אמריקאים הטובים ביותר ששיחקו בליגה האיטלקית. בין היתר, הספיק ראמזי לשחק בקבוצה המהוללה וארזה בעונת השיא שלה. ראמזי הובא להפועל תל־אביב ערב תחילת הליגה השנה, ובגללו נאלץ לעזוב **גרג קורונליוס**, שחקן־רכש חדש של הקבוצה התל־אביבית. לא היה מקום לשני האמריקאים נוסף על אותם שכבר היו.

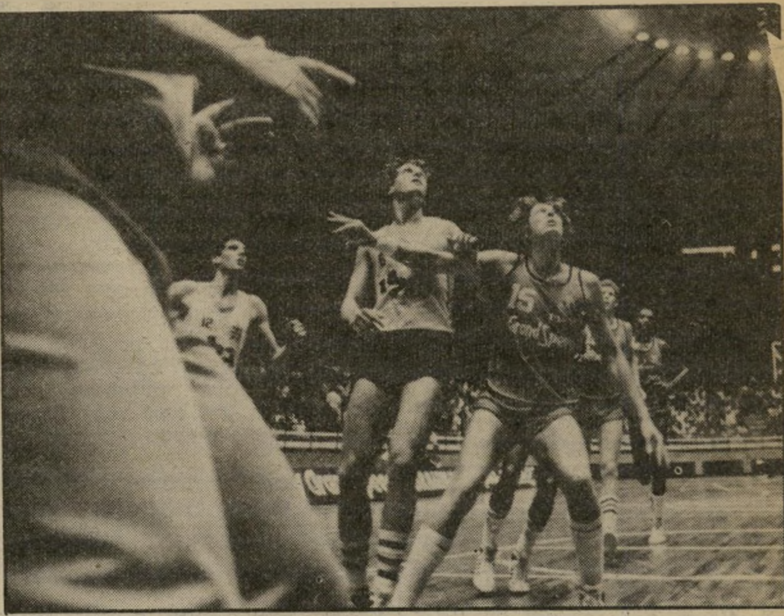

כדורסלן ראמזי (מס׳ 15) בפעולה
המאמן קיפח את השחקן

המאמן, **גרשון דקל**, שדאג להביא את קורונליוס, לא היה מרוצה מהחלטת הנ־הלתו להחליף את קורונליוס בראמזי, ובמשך כל סיבוב המישחקים הראשון קיפח את השחקן והושיבו על הספסל. דקל לא הפסיק לטעון שהשחקן החדש שצירפו לו נופל ברמתו מקורונליוס.

כאשר דקל נלחץ על־ידי ההנהלה ונא־לץ לשתף את ראמזי, הוכיח השחקן כי הוא בעל יכולת מעולה. בנצחונות האח־רונים שהיו לקבוצה ושהביאו להתאוששו־תה, היה שחקן האמריקאי המצטיין ביותר על המיגרש, וגם קלע מיספר הנקודות הגדול ביותר. הנהלת הפועל תל־אביב סוף־סוף רווה קצת נחת מקבוצתה (שגברה על הפועל רמת־גן והעפילה לחצי גמר גביע המדינה). ואילו המאמן דקל נותר נבוך.

הכסף קודם לקהל

את ההפתעה סיפקה קבוצת הכדורסל הפועל רמת־גן כבר בתחילת העונה, כש־הציגה לראווה את תקציבה, בסך 550 אלף דולר. היא עשתה זאת במסיבת־עיתונאים ראוותנית, ללא כל היסוס. ביש־ראל נוטות הקבוצות להצניע את תקציבן.

„ההשקעה היא של כל הקופה,״ אמרו ברמת־גן, והיו משוכנעים שהכסף הרב שהושקע ברכישות יביא לפחות את אחת הזכיות מתוך שלוש האפשריות: האלי־פות, גביע המדינה או הגביע האירופי ל־מחזיקות גביע.

אך ההישגים בספורט אינם תמיד ביחס ישר להשקעות. רמת־גן נכשלה בכל שלוש החזיתות.

התקציב של רמת־גן נחשב ענק בקנה־מידה של קבוצה ישראלית ממוצעת. הוא כפול מזה של כל אחת משאר קבוצות הכדורסל בארץ, היושבות אף הן בצמרת טבלת הליגה הלאומית — רמתה של ה־רמת־גנית. הוא שווה לזה של מכבי תל־אביב.

אך מכבי יכולה להרשות לעצמה תקציב ענק. היא מצליחה לאזן אותו מראש. מיספר אוהדיה הרב והכנסותיה מהמישח־קים הבינלאומיים עוזרים לה לעמוד ב־משימה.

כישלונותיה וביזבוזיה של הקבוצה ה־רמת־גנית לא עוררו, משום מה, את רוגזו של הציבור, כמו שעשתה זאת הפועל תל־אביב. לרמת־גן אין אף שחקן ישראלי שגדל בה. גם **אור גורן** ו־**אביגדור מוסקוביץ** הם רכש ישראלי. אין להם ולוא שחקן אחד תוצרת עצמית. **יהודה לוי**, שגדל בקבוצה, לא נימנה עם השחקנים המחזיקים את הקבוצה ב־חודשים האחרונים.

אך עיקר בעייתה של רמת־גן: היא חסרה את אותם אוהדים קבועים, העוזרים לאזן את התקציב. גם לקבוצות קטנות וחלשות ממנה, כמו לבית״ר תל־אביב או להפועל חולון ואפילו לאליצור תל־אביב יש יותר אוהדים.

העולם הזה פנה בעניין זה אל ח״כ **מיכה חריש**, העומד בראש אגודת הידי־דים של הקבוצה, אגודה שכל מטרתה בגיוס כספים.

אמר חריש:

אנחנו מגדלים קהל. מוציאים המון הזמנות לחיילים. כשאין קהל, צריך להר־גיל הרבה אנשים לבוא ולראות את הקבו־צה משחקת, כמו שעשתה מכבי תל־אביב במשך כל השנים. מיספר אוהדים קבוע הוא פונקציה של הצלחה.

אחת הבעיות הגדולות היא, שכשאין נצחונות, מכריזים שיש לזרוק את המאמן, או את השחקנים, או את ההנהלה. יש ללמד את הציבור הישראלי שספורט זהו מקל עם שני צדדים, אחד המפסיד ואחד המנצח. רק שניהם ביחד עושים את הספורט לקיים. אין אצלנו מהומות. זו אחת הקבוצות הבריאות ביותר בארץ. אין אצלנו פיטורים, מאבקי מאמנים והנ־הלה. אנו גאים בקבוצה גם כשהיא לא כל־כך מנצחת.

עשינו מסיבת־עיתונאים, כי רצינו לתת לציבור מידע מה מתרחש בקבוצה, כדי שידעו עליה. זוהי קבוצה המכסה את עצמה מהמנויים, מהחברה שמאמצת אותה ומרשויות הספורט. יש לנו באגודה 700 ילדים, שחציו של התקציב מוקדש להם.

תחזית מאמנים

את מישחקי המחזור ה־14 בכדורגל של הליגה הלאומית והארצית חוזים השבוע מאמן נבחרת ישראל בכדורסל רלף קליין ומאמן מכבי רמת־גן יהושע רוזין.

קליין

רוזין

מישחקי הליגה הלאומית והארצית	קליין	רוזין
1. הפועל באר־שבע — מכבי נתניה	2	×
2. הפועל ירושלים — הפועל תל־אביב	×	2
3. הפועל לוד — בני־יהודה תל־אביב	×	×
4. מכבי חיפה — מכבי יפו	1	×
5. מכבי פתח־תיקווה — הפועל כפר־סבא	×	2
6. הפועל יהוד — מכבי יבנה	1	1
7. מכבי תל־אביב — בית״ר ירושלים	×	1
8. שימשון תל־אביב — הפועל רמת־גן	1	1
9. הפועל אשקלון — הפועל נצרת־עילית	1	1
10. הפועל עכו — מכבי רמת־עמידר	×	×
11. הפועל תל־חנן — הפועל פתח־תיקווה	2	2
12. בית״ר רמלה — הפועל חיפה	×	×
13. הפועל חדרה — הפועל בית־שאן	1	1

לפני שבועיים ניחש פנחס להב שש תוצאות נכונות ושימשון מיזרחי ניחש חמש — סוף־סוף ניצחון של הפועל בדרבי תל־אביבי.

עסקן להשכיר

לפני שנים ארוכות כששחקן מאגודות הפועל או מכבי, שלא לדבר על בית״ר, עבר לקבוצה יריבה, זה עורר סנסציה. כיום תופעות כאלה הן חלק בלתי־נפרד מעולם הספורט הישראלי. השחקנים כבר אינם מזוהים פוליטית עם קבוצותיהם. אך העסקנים המנהלים את הקבוצות, שהם בדרך כלל אנשי־עסקים, עדיין מזוהים — לפעמים אפילו שרופים — מבחינה פו־ליטית. כאשר עסקן מחליף קבוצה זה תמוה, מעורר גיחוך, אפילו חשוד.

דויד לויאן עשה זאת. לפני שנתיים הוא שימש כיו״ר קבוצת הכדורגל בית״ר תל־אביב. השנה הוא יו״ר קבוצת הכדורגל מכבי פתח־תיקווה, שבה החליף את **גדי כרמלי**.

לויאן, איש־העסקים התל־אביבי, נשאל על־ידי העולם הזה:

● האם אתה עסקן להשכיר?

ספורט בעיני לא נחשב לפוליטיקה. היום אני בהפועל, מחר אני יכול להיות במכבי. לדעתי, אין לערבב ספורט עם פוליטיקה. באתי למכבי פתח־תיקווה כי הם רצו אותי, וכנ״ל עם בית״ר תל־אביב. גם הפועל תל־אביב פנו אליי, כך שאני לא נחשב או מזוהה כאיש פוליטיקה. אני נחשב כעסקן מצליח, והיכן שאני נמצא הקבוצה עולה על דרך־המלך.

כל מטרתי זה לקדם את הספורט בארץ, בעיקר את הכדורגל, שלדעתי הוא מקור־פח. למשל, הטוטו. זהו גוף שעושה מי־ליארדים מהכדורגל. לא יתכן שיזרימו את הכספים לטניס־שולחן ולוועדת־האופ־ניים, ואילו לכדורגל הם זורקים כמה מליונים, כאילו הם עושים טובה. לדעתי, הטוטו החי מהכדורגל, מקדם את הספורט בישראל ולא את הכדורגל בישראל. במקום לזרוק לקבוצה אחת מהלאומית כל שנה, שיחייבו אותה לבנות ולשפר את מיגרשה, ואז אני מאמין שהקהל יזרום לראות כדורגל.

עסקן לויאן
„זה לא בורסה״

במדינה הזו הקהל אוהב לראות ולי־היראות. אם יהיו איצטדיונים יפים ומוש־בים נוחים, הקהל ינהר למיגרשים. אחרת אני רואה שואה, מצב שלא יבואו בכלל.

● כמה אתה משקיע בקבוצה מכספך הפרטי?

לא באתי כדי להשקיע, באתי כדי לנהל את הקבוצה. זה לא בורסה. לפני שהסכמ־תי שאלתי אותם בפירוש: אתם זקוקים לתורם, או למי שינהל את הקבוצה? ורק אחרי שידעתי למה הם זקוקים, נעניתי.

בינתיים אני פודה להם צ׳קים דחויים והופך אותם לכסף מזומן. עד עתה, יצא ממני כ־100 אלף שקל בחודש.

מכבי פתח־תיקווה זו קבוצה ענייה, הבנויה במתכונת של שנות העשרים. מאז לא קידמו אותה מספיק. אין לשחקניה די שאיפות. אם הם מבטיחים לעצמם נצחון בשבת, זה מספיק להם. „המלב־סים״ הם עם מיוחד. הם חיים מהיד לפה, הם לא רואים את הנולד והם לא שואפים לשום תואר.

מי שמנהל את הקבוצה, זה כל הזקנים של אז. אלה לא מאורגנים לקראת הזמנים החדשים. לדעתי, לאט־לאט צריך להכניס להם לראש להוזרים יותר כספים. אין היום לשחקני מכבי פתח־תיקווה אפילו צריף שאפשר לשתות בו תה. מצב עגום. זה מה שיש ועם זה צריך להתמודד.

זר חסכון הוא

מושג חדש בחסכון.
בלבדי לבנק הפועלים.

זר חסכון הוא

שילוב יתרונותיהן של שלוש תכניות חסכון ביחידת חסכון אחת.

זר חסכון הוא

שני מסלולי חסכון לפי בחירתך:
חסן רב תכליתי מטמון ברירת ריבית ומטמון צמוד דולר,
או **חסן רב תכליתי מטמון ברירת ריבית ומטמון** 2000.

זר חסכון.

תכנית המאפשרת לך **גמישות** בהפקדות, שילוב של הצמדה **למדד**, הצמדה **לדולר** וברירת ריבית - בתכנית אחת, **ביטוח חיים** בהתאם לתכנית שבחרת וגמישות מירבית במשיכת כספי החסכון.

בוא לגדול איתנו.

בנק הפועלים בע"מ

אבנות | קרמון | שיפרין | נעמן

29.12.1982 מיספר 2365 שנה 47 המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)